DOKUMENTACIJA KOJA SE PODNOSI UZ ZAHTJEV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI IZRADE ELABORATA O PROCJENI UTICAJA

ZA PROJEKAT PROŠIRENJA KOMPLEKSA ZA TOV PILIĆA IZGRADNJOM OBJEKATA 5 I 6



Ilustrativni prikaz objekata 1–4 iz arhitektonskog projekta; predmetna dogradnja obuhvata objekte 5 i 6.

Nosilac projekta: „MONTEŽIV M&B“ d.o.o. Nikšić

Lokacija: Lugovi, KO Straševina, opština Nikšić

Podgorica, oktobar 2026

Green Environment Services

SADRŽAJ

1. OPŠTE INFORMACIJE 4
1.1. Podaci o nosiocu projekta 4
2. OPIS LOKACIJE 4
2.1. Postojeće i odobreno korišćenje zemljišta, potrebne površine i prostorni raspored objekata 8
2.2. Relativni obim, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa 13
2.3. Apsorpcioni kapacitet prirodne sredine 36
3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA 46
3.1. Opis fizičkih karakteristika cjelokupnog projekta 46
3.2. Veličina i nacrt projekta, proizvodni proces i tokovi proizvodnje 48
3.3. Moguće kumuliranje sa efektima drugih postojećih i odobrenih projekata 52
3.4. Korišćenje prirodnih resursa i energije 54
3.5. Stvaranje otpada i tehnologija postupanja sa otpadnim materijama 55
3.6. Zagađivanje, štetna djelovanja i izazivanje neprijatnih mirisa 58
3.7. Rizik nastanka udesa ili velikih katastrofa 60
3.8. Rizici za ljudsko zdravlje 60
3.9. Propisani postupci za prošireni proizvodni kapacitet 61
4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆEG UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU 63
4.1. Veličina i prostorni obuhvat uticaja 63
4.2. Priroda uticaja 64
4.3. Prekogranična priroda uticaja 65
4.4. Jačina i složenost uticaja 65
4.5. Vjerovatnoća uticaja 66
4.6. Očekivani nastanak, trajanje, učestalost i ponavljanje 67
4.7. Kumulativni uticaj sa drugim projektima 67
4.8. Mogućnosti efektivnog smanjivanja uticaja 68
5. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU 70
5.1. Uticaj na kvalitet vazduha i neprijatne mirise 70
5.2. Uticaj na površinske i podzemne vode 71
5.3. Uticaj na zemljište i tlo 73
5.4. Buka, vibracije, toplota i zračenja i njihov odnos prema zdravlju ljudi 74
5.5. Uticaj na stanovništvo, naselja i korišćenje okruženja 75
5.6. Uticaj na ekosisteme, biljni i životinjski svijet i geološku sredinu 76
5.7. Uticaj na zaštićena prirodna i kulturna dobra 76
5.8. Uticaj na pejzaž i vizuelne karakteristike 77
5.9. Uticaj na namjenu i korišćenje površina 78

5.10. Korišćenje prirodnih resursa i resursna efikasnost 79
6. MJERE ZA SPREČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA..... 80
6.1. Mjere predviđene propisima, standardima i rokovi primjene 80
6.2. Mjere u slučaju udesa ili velikih nesreća..... 81
6.2.1. Visoke vode, poplave i ekstremne padavine..... 82
6.2.2. Požar, prekid rada opreme i tehnički kvarovi..... 83
6.2.3. Incidentno izlivanje i neispravno postupanje sa otpadom 83
6.3. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine..... 84
6.3.1. Mjere tokom izgradnje 84
6.3.2. Mjere zaštite vazduha i ublažavanja neprijatnih mirisa 85
6.3.3. Mjere zaštite voda 86
6.3.4. Mjere zaštite zemljišta..... 87
6.3.5. Mjere zaštite od buke i saobraćajnih opterećenja..... 88
6.3.6. Mjere upravljanja stajnjakom, prostirkom i ostalim otpadom 88
6.3.7. Mjere biosigurnosti i zaštite zdravlja 89
6.3.8. Mjere zaštite biodiverziteta, pejzaža i slobodnih površina 90
6.4. Druge mjere, praćenje i provjera efikasnosti..... 91
7. IZVORI PODATAKA..... 93
7.1. Zakonski i podzakonski propisi..... 93
7.2. Planska, projektna i upravna dokumentacija..... 93
7.3. Stručni podaci i referentni izvori..... 94
8. PRILOZI..... 95
8.1. PRILOG 1 – GRAĐEVINSKA DOZVOLA ZA ČETIRI OBJEKTA..... 96
8.2. PRILOG 2 – SAGLASNOST GLAVNOG GRADSKOG ARHITEKTE 100
8.3. PRILOG 3 – IZVOD URBANISTIČKO-TEHNIČKIH USLOVA ZA ČETIRI OBJEKTA 109
8.4. PRILOG 4 – UTU I PRATEĆA DOKUMENTACIJA GASNE STANICE 111
8.5. PRILOG 5 – RJEŠENJE O SAGLASNOSTI NA ELABORAT ZA PRETHODNU FAZU 135

1. OPŠTE INFORMACIJE

1.1. Podaci o nosiocu projekta

Nosilac projekta: „MONTEŽIV M&B“ d.o.o. Nikšić

Adresa: Gudeljska bb, Straševina, Nikšić

Odgovorno lice: Aleksandar Vulanović, izvršni direktor

Kontakt osoba za postupak: Aleksandar Vulanović

Telefon: +382 69 326 194

E-mail: montezivmb@gmail.com

2. OPIS LOKACIJE

Lokacija projekta nalazi se u naselju Lugovi, na području katastarske opštine Straševina, u opštini Nikšić. Na predmetnom prostoru formiran je kompleks za tov pilića nosioca projekta „MONTEŽIV M&B“ d.o.o. Nikšić, koji obuhvata četiri izgrađena proizvodna objekta. Planiranim proširenjem predviđena je izgradnja još dva objekta, označena brojevima 5 i 6, na prostoru koji se neposredno nadovezuje na postojeći kompleks.

Postojeći objekti zadržavaju svoju namjenu, kapacitet i način rada. Predmet ove dokumentacije je proširenje kompleksa, pri čemu se karakteristike lokacije i mogući uticaji sagledavaju za prostor novih objekata i za kompleks kao funkcionalnu cjelinu.

Postojeća lokacija za građenje obuhvata katastarske parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, ukupne površine 9.651 m². Proširenjem se u obuhvat kompleksa uključuju i katastarske parcele broj 1382/1, 1385/3, 1382/2 i 1383/1 KO Straševina, čija ukupna površina iznosi 5.855 m².
Pregled površina prema dostavljenoj situaciji prikazan je u narednoj tabeli.

Dio lokacije	Katastarska parcela	Površina (m²)
Postojeća lokacija	1384	3.928
Postojeća lokacija	1385/4	729
Postojeća lokacija	1385/5	948
Postojeća lokacija	1385/6	2.825
Postojeća lokacija	1385/7	1.221
Ukupno postojeća lokacija		**9.651**
Proširenje lokacije	1382/1	826
Proširenje lokacije	1385/3	1.895
Proširenje lokacije	1382/2	2.477
Proširenje lokacije	1383/1	657
Ukupno dodatne parcele		**5.855**
Ukupna površina proširenog kompleksa		**15.506**

Navedene površine predstavljaju obuhvat lokacije kompleksa i ne podrazumijevaju da će čitava površina dodatnih parcela biti zauzeta objektima ili građevinskim radovima. Neposredno zauzimanje zemljišta određeno je položajem objekata 5 i 6, potrebnim manipulativnim površinama, priključcima i uređenjem terena.

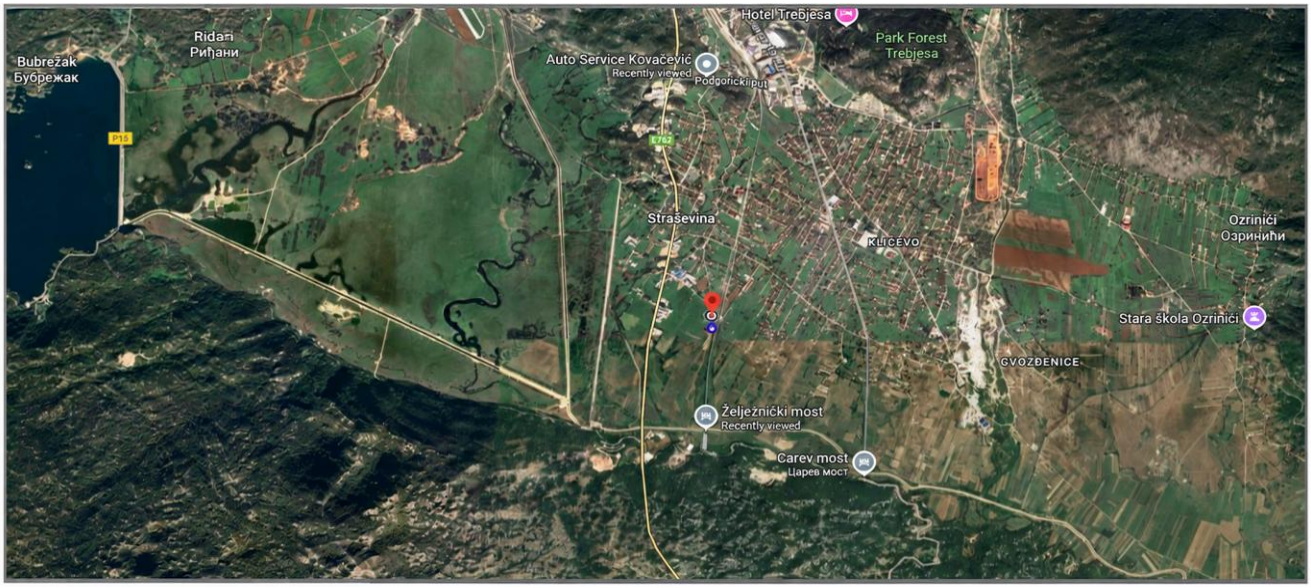

Slika 1. Šire okruženje lokacije

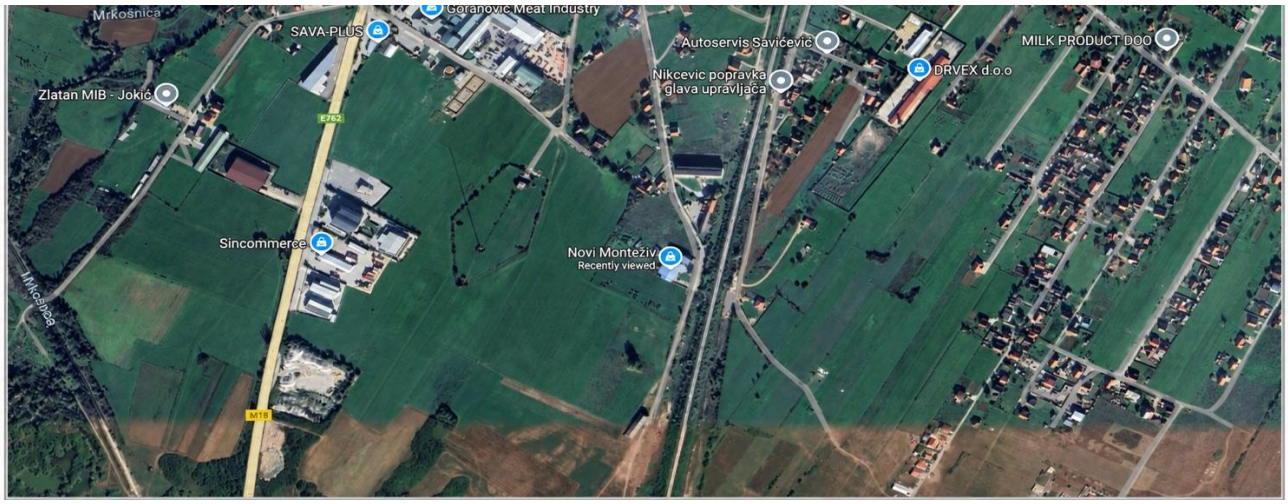

Slika 2. Uže okruženje lokacije

Lokacija se nalazi u obuhvatu izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana – Generalne urbanističke razrade Opštine Nikšić. Prema urbanističko-tehničkim uslovima broj UP/Io 07-350-1502 od 12.08.2026. godine, predmetni prostor pripada IV građevinskoj zoni, sa namjenom PO – poljoprivredno zemljište, obradive površine.

Urbanističko-tehnički uslovi dopuštaju izgradnju nestambenih objekata koji služe obavljanju poljoprivredne proizvodnje. Planirani objekti za tov pilića predstavljaju nastavak poljoprivredne djelatnosti koja se već obavlja u okviru kompleksa.

Za lokaciju su utvrđeni maksimalni indeks zauzetosti 0,30 i maksimalni indeks izgrađenosti 0,60. Propisana je minimalna udaljenost novog slobodnostojećeg objekta od bočne i zadnje granice parcele od 3 m, dok je građevinska linija prema regulacionoj liniji ulice udaljena najmanje 5 m. Položaj objekata i uređenje proširene lokacije potrebno je uskladiti i sa ostalim uslovima, naročito u pogledu zelenih površina, pristupa i zaštite od visokih voda.

Postojeći kompleks čine četiri objekta za tov pilića, pojedinačne bruto površine 699,92 m², odnosno ukupne bruto površine 2.799,68 m². Za projekat izgradnje postojećih objekata izdato je rješenje o davanju saglasnosti na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu od 19.03.2026. godine.

Prema dostavljenoj skici, objekti 5 i 6 predviđeni su u nastavku niza postojećih objekata, prema sjevernom dijelu kompleksa. Njihov raspored prati osnovnu organizaciju lokacije, sa prostorom između objekata za pristup, održavanje i obavljanje pratećih poslova.

Objekti	Bruto površina (m²)
Postojeći objekti 1–4	2.799,68
Planirani objekat 5	954,76
Planirani objekat 6	894,16
Ukupno novi objekti	1.848,92
Ukupno svih šest objekata	4.648,60

Ukupna bruto građevinska površina šest proizvodnih objekata iznosi 4.648,60 m², a ukupna površina zemljišta proširenog kompleksa 15.506 m². Odnos ove dvije veličine je 0,2998 i predstavlja pokazatelj odnosa bruto površina proizvodnih objekata prema zemljištu, a ne samostalan obračun indeksa zauzetosti. Indeks zauzetosti određuje se prema projektovanoj površini zemljišta pod svim objektima koji ulaze u obračun, dok se indeks izgrađenosti utvrđuje na osnovu bruto građevinskih površina u skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima. Izračunati odnos polazi od iskazanih površina šest proizvodnih objekata.

Pristup kompleksu ostvaren je sa istočne strane, preko lokalnog puta koji je na situacionom prikazu označen kao katastarska parcela broj 1408. Sa te strane organizovan je kolski ulaz i veza sa unutrašnjim saobraćajnim i manipulativnim površinama.

Duž istočnog oboda šireg prostora pruža se željeznička pruga Nikšić–Podgorica. Na dostavljenoj situaciji označena je granica zaštitnog pojasa pruge od 50 m. Pri razradi položaja novih objekata, priključaka i pratećih sadržaja potrebno je uvažiti ovu granicu i uslove nadležnog upravljača infrastrukture.

Magistralni put Nikšić–Podgorica prolazi na približno 450 m od postojećeg kompleksa. Šire okruženje lokacije čine poljoprivredne površine i poslovni, skladišni i proizvodni objekti. U ovom prostoru nalaze se „Milić plus“, „Sincommerce“, skladište sekundarnih sirovina „Bajović“, „Ening“, Mesna industrija „Goranović“, auto-servis „Sava plus“ i „Drvex“.

Lokacija se, prema tome, nalazi u prostoru u kojem se poljoprivredna namjena prepliće sa privrednim djelatnostima i saobraćajnom infrastrukturom. Pri sagledavanju uticaja proširenja kompleksa razmatraju se postojeća opterećenja i dodatni doprinos novih objekata, prvenstveno u pogledu saobraćaja, buke i emisija u vazduh. Posebna pažnja posvećuje se odnosu objekata 5 i 6 prema najbližim stambenim objektima, položaju ventilacionih ispusta i mogućem širenju neprijatnih mirisa.

2.1. Postojeće i odobreno korišćenje zemljišta, potrebne površine i prostorni raspored objekata

Predmetna lokacija nalazi se u naselju Lugovi, KO Straševina, na području opštine Nikšić. Zemljište se dijelom koristi za potrebe postojećeg kompleksa za tov pilića, koji obuhvata četiri izgrađena proizvodna objekta sa pripadajućim pristupnim i manipulativnim površinama. Proširenje je predviđeno izgradnjom objekata 5 i 6, u neposrednom nastavku postojećih objekata, uz uključivanje dodatnih katastarskih parcela u obuhvat kompleksa.

Prema urbanističko-tehničkim uslovima broj UP/lo 07-350-1502 od 12.08.2026. godine, lokacija se nalazi u obuhvatu izmjena i dopuna Prostorno-urbanističkog plana – Generalne urbanističke razrade Opštine Nikšić, na površinama namjene PO – poljoprivredno zemljište, obradive površine. U okviru ove namjene dopuštena je izgradnja nestambenih objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje. Izgradnjom novih objekata zadržava se poljoprivredna namjena kompleksa, uz povećanje površine pod objektima i proizvodnog kapaciteta.

Za projekat izgradnje postojećih objekata izdato je rješenje o davanju saglasnosti na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu od 19.03.2026. godine. Objekti 1–4 zadržavaju postojeće gabarite, namjenu, kapacitet i način rada. Nova izgradnja obuhvata objekte 5 i 6 i radove na uređenju prostora i infrastrukturi potrebnoj za njihovo funkcionisanje.
Katastarski obuhvat i površina zemljišta

Postojeća lokacija kompleksa obuhvata pet katastarskih parcela, ukupne površine 9.651 m². Uključivanjem četiri dodatne parcele, ukupne površine 5.855 m², obuhvat kompleksa povećava se na 15.506 m². Površine su prikazane prema podacima iz dostavljene situacije.

Katastarska parcela, KO Straševina	Površina (m²)	Obuhvat
1384	3.928	Postojeća lokacija
1385/4	729	Postojeća lokacija
1385/5	948	Postojeća lokacija
1385/6	2.825	Postojeća lokacija
1385/7	1.221	Postojeća lokacija
Međuzbir	9.651	Postojeća lokacija
1382/1	826	Proširenje lokacije
1385/3	1.895	Proširenje lokacije

1382/2	2.477	Proširenje lokacije
1383/1	657	Proširenje lokacije
Međuzbir	5.855	Dodatne parcele
Ukupno	15.506	Prošireni kompleks

Proširenje katastarskog obuhvata ne znači da će svih 5.855 m² dodatnog zemljišta biti zauzeto građevinskim objektima. Raspored novih objekata određen je situacionim prikazom, dok se ostali djelovi lokacije koriste za pristup, manipulaciju, infrastrukturu i slobodne površine.

Površine potrebne za vrijeme izgradnje

Bruto površina planiranog objekta 5 iznosi 954,76 m², a objekta 6 iznosi 894,16 m². Ukupna bruto površina novih objekata iznosi 1.848,92 m².

Tokom izgradnje privremeno se koriste radne površine uz objekte 5 i 6 za temeljenje, montažu konstrukcije, dopremu materijala i postavljanje instalacija. Njihov raspored određuje se organizacijom gradilišta u okviru katastarskog obuhvata kompleksa, uz obezbjeđivanje pristupa postojećim objektima. Površine za mehanizaciju, materijale i građevinski otpad funkcionalno se odvajaju od proizvodnog prostora, a po okončanju radova oslobađaju se privremenih sadržaja i uređuju prema projektovanom stanju.

Organizacijom gradilišta potrebno je predvidjeti smještaj ovih aktivnosti unutar obuhvata kompleksa. Radne površine i pravce kretanja građevinskih vozila treba odrediti tako da se očuvaju pristup postojećim objektima i uslovi za njihov redovan rad, uz kontrolu ulaska ljudi i vozila u proizvodni dio farme. Privremeno odlaganje materijala i građevinskog otpada mora biti ograničeno na unaprijed određene površine.

Po završetku izgradnje, površine korišćene isključivo za potrebe gradilišta treba osloboditi materijala i otpada i urediti prema njihovoj konačnoj namjeni.

Fizičke karakteristike i raspored objekata

Lokacija pripada ravničarskom prostoru Nikšićkog polja. Kompleks je izduženog oblika, sa nizom proizvodnih objekata i pristupom sa istočne strane. Postojeća četiri objekta pojedinačno imaju bruto površinu od 699,92 m², odnosno ukupno 2.799,68 m².

Objekti 5 i 6 planirani su u nastavku postojećeg niza, prema sjevernom dijelu kompleksa. Na skici je između novih objekata, kao i između objekata 4 i 5, prikazano rastojanje od 7 m. U okviru proširenja prikazane su i pozicije silosa uz nove objekte. Kolski pristup kompleksu vezan je za postojeći put sa istočne strane, označen kao katastarska parcela broj 1408.

Predmetni prostor nalazi se u plavnom području. Zbog toga su visinska organizacija terena, kote podova novih objekata i način zaštite prateće infrastrukture od visokih voda bitni elementi razrade projekta. Nasipanje i uređenje zemljišta potrebno je uskladiti sa odvodnjavanjem lokacije i očuvanjem uslova oticanja prema okolnom prostoru.

Površina kompleksa nakon stavljanja projekta u funkciju

Nakon realizacije proširenja, kompleks će obuhvatati šest proizvodnih objekata na lokaciji ukupne površine 15.506 m². Pregled površina objekata prikazan je u narednoj tabeli.

Objekat	Status	Bruto površina (m²)
Objekat 1	Postojeći	699,92
Objekat 2	Postojeći	699,92
Objekat 3	Postojeći	699,92
Objekat 4	Postojeći	699,92
Postojeći objekti 1–4		2.799,68
Objekat 5	Planirani	954,76
Objekat 6	Planirani	894,16
Planirani objekti 5 i 6		1.848,92
Ukupno objekti 1–6		4.648,60

Ukupna površina kompleksa iznosi 15.506 m², dok bruto građevinska površina šest proizvodnih objekata iznosi 4.648,60 m². Razlika od 10.857,40 m² predstavlja aritmetičku razliku između površine zemljišta i ukupne bruto građevinske površine navedenih proizvodnih objekata; ona nije površina zelenila niti obračun slobodnog zemljišta. Preostali dio obuhvata namijenjen je internim komunikacijama, manipulaciji, instalacijama i slobodnim površinama, u skladu sa situacionim prikazom kompleksa.

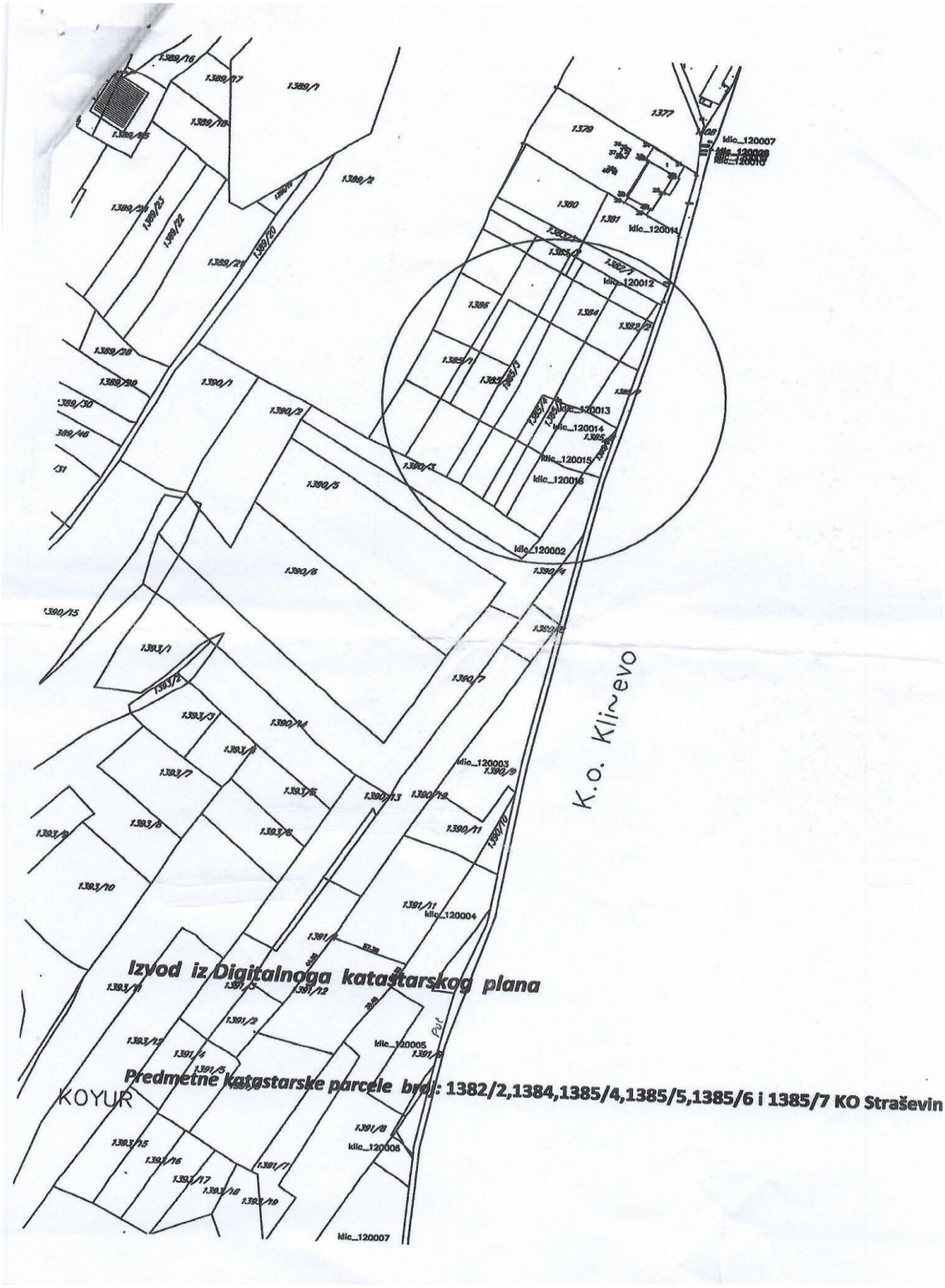

Slika 3. kopija plana katastarskih parcela

Dostavljena situacija sa rasporedom objekata 1–6 izrađena je u razmjeri 1:500. Na njoj su prikazani položaj postojećih i planiranih objekata, granice katastarskih parcela, građevinske linije, pristupni put, silosi i odnos kompleksa prema željezničkoj pruzi Nikšić–Podgorica. Ovaj

prikaz omogućava sagledavanje prostorne veze novih objekata sa postojećim dijelom farme i okolnom infrastrukturom.

2.2. Relativni obim, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa

Prirodni resursi na lokaciji i u njenom okruženju sagledavaju se kroz karakteristike zemljišta i geološke podloge, površinske i podzemne vode, vegetacijski pokrivač i postojeći način korišćenja prostora. Za predmetno proširenje poseban značaj imaju obim dodatnog zauzimanja poljoprivrednog zemljišta, povećanje potrošnje vode i sposobnost okolne sredine da očuva svoje funkcije u uslovima rada proširenog kompleksa.

Lokacija se nalazi u naselju Lugovi, u ravničarskom dijelu Nikšićkog polja, na prostoru gdje su, pored poljoprivrednih površina, zastupljeni proizvodni, skladišni i saobraćajni sadržaji. Postojeća četiri objekta za tov pilića predstavljaju već formiranu proizvodnu cjelinu. Izgradnja objekata 5 i 6 nastavlja se na tu cjelinu, uz proširenje obuhvata lokacije i korišćenje zajedničkog pristupnog pravca.

Ocjena prirodnih resursa obuhvata neposredno zauzeti prostor, ali i okolne površine do kojih se mogu prenijeti uticaji putem vode, vazduha ili postupanja sa stajnjakom. Zbog toga se značaj proširenja sagledava i kroz povećanje ukupnog kapaciteta kompleksa sa 40.000 na približno 68.000 mjesta za tov pilića, uz neizmijenjene kapacitete postojećih objekata.

Pedološke karakteristike terena

Sa pedološkog aspekta u okruženju lokacije prisutno je smeđe karbonatno srednje duboko zemljište na glinama i ilovačama. Osnovu posmatranog terena grade aluvijum i limenoglacijalni sedimenti: šljunkovi, pjeskovi i gline. Sadašnja tla u kraškim poljima i poljoprivredni prostor opštine koji se nalazi u dolinama, nastali su zahvaljuju sprezi bujičnog riječnog, morenskog i koluvijalnog premještanja zemljišnog materijala iz viših položaja u depresije terena. Prevladavaju euterična smeđa tla različita po podlozi, a u donjim tokovima vodotoka rendzina i euterično smeđe tlo na šljunku. Prostrani predjeli tipičnog krša odlikuju se zajednicom vrlo plitkih i plitkih tla u koju ulaze crnice, rendzine i smeđa često erodirana tla na krečnjacima i dolomitima. Za tu geomorfološku cjelinu karakteristična je stjenovitost u granicama od 10 do više od 90 %.

Dubine zemljišta se kreću najčešće 15- 40 cm, a u pojedinim zaravnima – poljima i podno padina područja pokrivenog krša 90 - 150 cm. Sadržaj humusa uglavnom se kreće od 3 - 6%, a preovladavaju ilovaste gline, ilovače i gline sa umjerenom i dobrom ocjeditošću.

Visoko učešće plitkog tla i jaka stjenovitost posljedica je dominacije tvrdih i čvrstih krečnjaka, na kojima proces stvaranja tla teče sporo, i nepovoljnog uticaja čovjeka. Nikšićko polje, Župa i Grahovsko polje odlikuju se preovladavanjem kvartarnih nevezanih sedimenata u kojima je najzastupljeniji šljunak. Zavisno od uticaja, razvili su se različiti stadijumi tla, od sirozema i plitke rendzine do srednje dubokih i dubokih smeđih tla (PUP Nikšić, 2024).

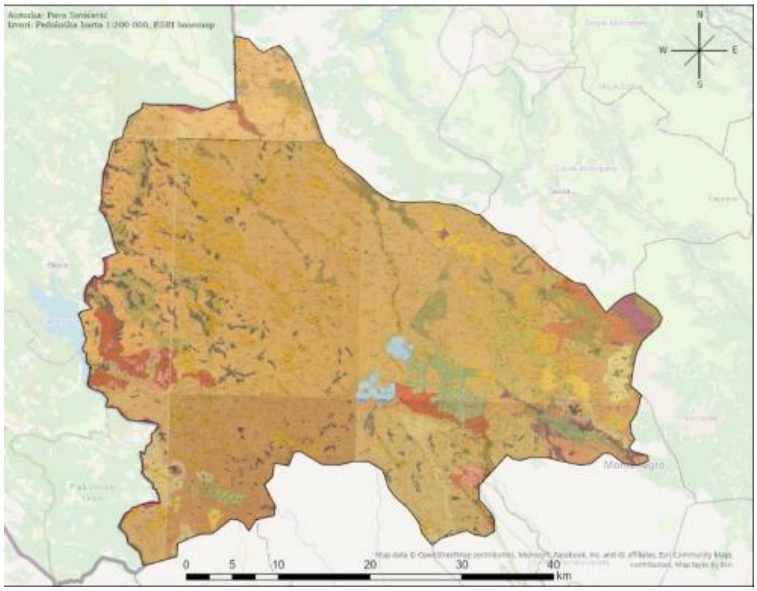

Sl. 2.3.1. Pedološka karta opštine Nikšić

Geomorfološke i geološke karakteristika terena

Na teritoriji Nikšić najviše su zastupljene stijene paleozojske, mezozojske i kenozojske starosti, predstavljene uglavnom marinskim sedimentima izdignutim iznad mora uz pomoć tektonskih sila, a kasnije oblikovanih egzogenim silama. U dolini rijeke Gračanice i Nikšićkoj Župi nalaze se najstarije površinske stijene, koje datiraju iz perioda paleozoika, predstavljene permskim naslagama. Čine ih više vrsta škriljaca i krečnjaka. Mezozojski period je na ovom prostoru obilježen verfenskim naslagama donjeg trijasa, karakterističan po bogatstvu fosilima (školjke, puževi, glavonošci), zatim krečnjacima, rožnacima i dolomitima srednjeg trijasa. Mogu se pronaći u Nikšićkoj Župi i Gornjem Polju. Gornji trijas predstavljen je dolomitima i dolomitičnim krečnjacima, a ove stijene izgrađuju zaravan Štitova, Konjskog, Vučja, južno podnožje Vojnika, Prekornicu i Bršno. Donjejurski sedimenti se javljaju u području Budoša, Broćanca i Pustog Lisca, a zastupljeni su sivim laporovitim krečnjacima, pločastim krečnjacima i dolomitima i obilježeni su bogatstvom školjke Lithiotis. Srednjejurska fosilna fauna pronađenja je u laporovitim krečnjacima južnog oboda Nikšićkog polja, a gornju guru označavaju krečnjaci i dolomiti Prekornice, Njegoša, Pustog Lisca, Broćanca i Budoša. Sedimenti donje krede su krečnjaci, dolomiti i dolomitični krečnjaci prostora Ozrinića, Žirovmice, Šipčana, Viroštaka, Uzdomira i Budoša, dok gornju zastupaju bankoviti i slojeviti jedri krečnjaci Nikšićkog polja, koji su zahvaćeni kraškim procesima. Ovom periodu pripadaju i naslage durmitorskog fliša, čija debljina dostiže i preko 50 m. Karakteristične su za područje Lukavice, Krnova i Žurima. Kvartarne naslage, nataložene u depresiji Nikšićkog polja, predstavljene su limnoglacijalnim sedimentima. Prekrile su karstni paleoreljef, a uglavnom ih čine šljunak, pijesak i glina, debljine do 15 m (Vlahović, 1975).

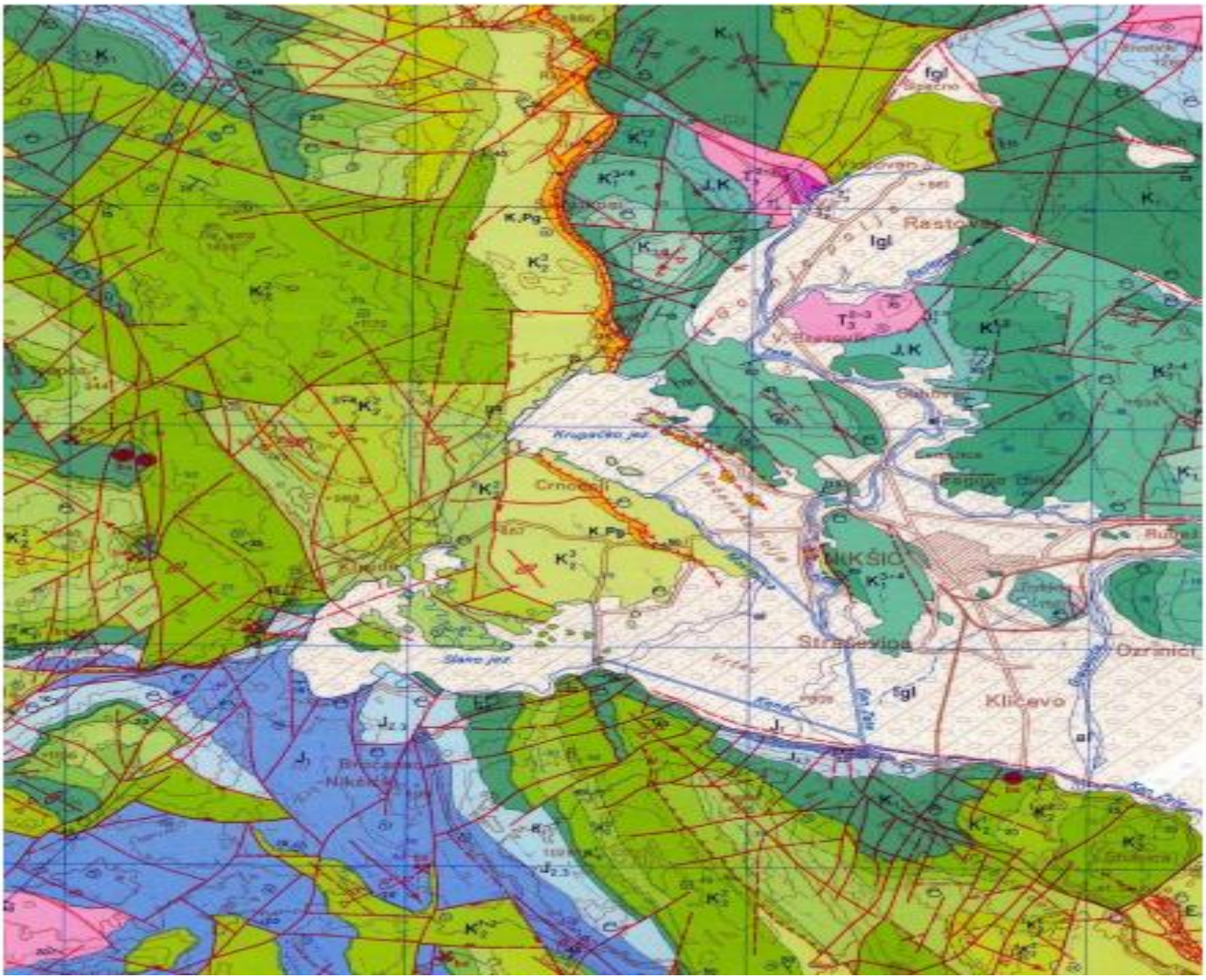

Sl. 2.3.2. Prikaz geološke građe šireg područja lokacije (Legenda: T – trijas: krečnjaci i dolomiti, sa povremenim proslojcima rožnaca i tufitima u okviru ladinskog kata; J – jura: krečnjaci sa povremenim proslojcima dolomita; J,K – neraščlanjena jura i kreda: fliš; K – kreda: krečnjaci i dolomiti; lgl – kvartarni limnoglacijalni sediment: šljunkovi, pijeskovi, gline; al – kvartarni aluvijalni sedimenti; fgl – fluvioglacijalni sediment: pijeskovi, šljunkovi i gline; Izvor: OGK list Nikšić)

Sedimenti kenozoika zahvataju male površine, ali su geomorfološki i hidrološki izuzetno značajne. Prostiru se od Gatačkog polja preko Golije i Duge, Nikšićkog polja, Kunka, Povije, u selu Stubica, oko Glave Zete, Drenoštice, Tunjeva i između sela Vitasojevića, Bogmilovića i Dola pješivačkog. Kopneni sedimenti na prostoru su predstavljeni morenama, siparima, fluvioglacijalnim i aluvijalnim naslagama. U pleistocenu je bilo više centara formiranja lednika i glečera. Najveću površinu je zahvatio glečer koji je pokrivao visoke površi Lukavice, Krnovo, Bojovića Bare, Bojovića Luke, Zakraj, Konjsko, Donje i Gornje Vučje. Glečera je bilo na Orjenu, Bijeloj Gori, Vojniku, Maganiku, Štitovu i Prekornici. U podnožju planina i u ledničkim dolinama su ostale moćne morene (impozantan niz čeonih morena obodom prostranih površi, sjeveroistočno od Nikšićkog polja i u Župi). Otoke lednika i rijeke bogate vodom krajem

pleistocena su se nagomilavale u formirana kraška polja, uvale i duž riječnih dolina (fluvioglacijalni nanosi u Grahovskom polju debljine oko 10 m i još veće u južnom dijelu). U dijelovima Gračanice (Donje Morakovo, Liverovići), u dijelovima Nikšićkog polja (Zavrh, Mokra Njiva, Krupac i Slano) i u južnim djelovima Grahovskog polja su naslage limnoglacijalnih sedimenata (PUP Nikšić, 2024.)

Opština Nikšić smještena je u dvije tektonske zone Crne Gore- zoni Dubokog krša i Kučkoj zoni, čija je građa prilično složena. Granicu čine dislokacione ravni, koje imaju karakterističan dinarski pravac pružanja. Zona Dubokog krša zahvata najveći dio opštine i sadrži sve strukture spoljnih Dinarida.

Hidrogeološke karakteristike terena

Nikšićko polje predstavlja zatvoreno kraško polje sa specifičnim i složenim hidrološko-hidrogeološkim uslovima, proisteklim iz geoloških, geomorfoloških i klimatskih karakteristika ovog prostora. To je kraška depresija oivičena visokim planinama, površine od oko 65 km2, što je čini najvećim kraškim poljem u Crnoj Gori. Ovo zatvoreno kraško polje, usljed prirodnih uslova koji ga karakterišu, ima funkciju drenažnog sistema u koji se slivaju značajne količine vode iz sliva površine oko 1000 km2 i sa količinom padavinama od oko 2000 l/m2. No, specifični hidrološko-hidrogeološki uslovi su učinili da je to ujedno i prostor sa izraženim poniranjem površinkih voda kroz porozne kraške stijene ka nižim horizontima.

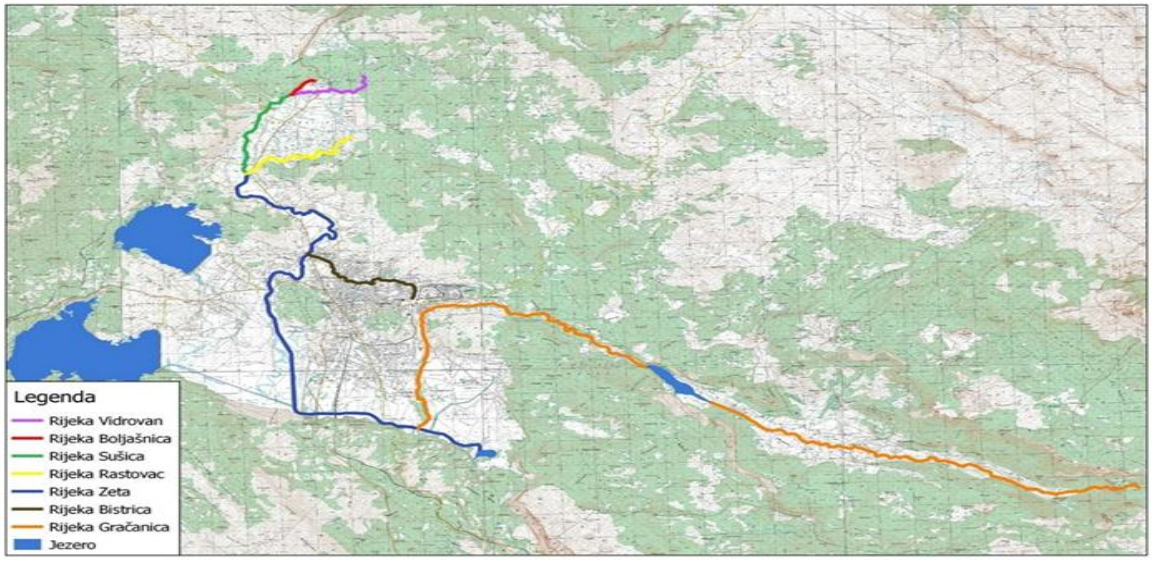

Slika 8: Glavni vodotoci i jezera u Nikšićkom polju

Vode opštine Nikšić su najvažnije prirodno bogatstvo i najveći potencijal. Najveći dio prostora opštine Nikšić pripada dubokom kršu, gdje u sastavu dominiraju krečnjaci. Velike količine padavina gube se u podzemlje kroz brojne ponore, pukotine i jame. Ipak, na području samog Nikšićkog polja bogatstvo površinskih i podzemnih voda je veliko i samo polje se smatra najbogatijim krškim poljem u Dinaridima upravo po bogatstvu voda i hidrografskih objekata. Upravo, u pojedinim djelovima Nikšićkog i Grahovskog polja, na kontaktu dolomita i krečnjaka

javljaju se brojni izvori i vrela. To su stalni i bogati izvori na sjevernom obodu Nikšićkog i Grahovskog polja koji su dovoljni za vodosnadbijevanje, industriju, kao i za navodnjavanje poljoprivrednih površina.

Hidrografski objekti su: preko 300 vrela, oko 30 estavela, preko 900 ponora i desetine površinskih tokova. Od površinskih tokova najznačajnija je rijeka Zeta koja nastaje u Gornjem polju od Sušice i Rastovca. Tu su još vrela Vidrovana iz kojih se grad snadbijeva vodom. Gornje polje je najbogatiji dio Nikšićkog polja površinskom hidrološkom mrežom. Tu su: Vukovo vrelo, Vrelo Bašta, Zoja, Rastovačka vrela, Mukavica , Gornjepoljski vir, najveća estavela u Dinaridima, izvor Kaluđerovac,Glibavac i dr. Neposredno pored grada protiče Bistrica, zatim Grabovik u Studenačkim glavicama, Mrkošnica ispod Trebjese, Opačica podnožjem Budoša, Moštanica na Vitalcu i Gračanica u Župi Nikšićkoj. Krajnji sjeverni izvori Vidrovana koriste se za vodosnadbijevanje grada i naselja u Nikšićkom polju, a tokovi donjeg dijela polja su regulisani u sistem kanala hidroenergetskog sistema HE "Perućica". Promjene u geografskoj sredini nastale pod uticajem procesa industrijalizacije i urbanizacije dosta su doprinijele zagađenju voda. Dok je u jezerima voda uglavnom čista, rijeke su znatno zagađene.
Analizirajući klimatske elemente i zapažajući trendove može se zaključiti da su klimatske promjene značajno uticale na vodne resurse na području opštine Nikšić. Na ovom području, sektor voda je najosjetljiviji na klimatsko smanjenje padavina, porast temperature vazduha i povećanje broja dana sa jakim padavinama. To je uslovilo:

- značajno smanjenje vodnih resursa
- deficit padavina i intenziviranje suše
- produženje malovodnog perioda i smanjenje protoka tokom malovodnog perioda
- pogoršanje kvaliteta vode
- intenziviranje erozije na bujičnim tokovima
- intenziviranje poplava na gotovo svim djelovima vodotoka

Sve izraženije klimatske promjene – koje se u posljednjoj deceniji ispoljavaju kroz povećanje temperature vazduha, produžavanje sušnog perioda, neravnomjeran režim padavina, intenzitet padavina, povremene rekordne višednevne olujne padavine u sušnom periodu godine, smanjenje godišnje količine snijega – dovode do poremećaja izdanskih tokova, izraženijeg formiranja bujčnih tokova, poplava, klizišta i odrona. Smanjenje godišnje količine snijega, kako prognoziraju naučnici IPCC-a, može negativno uticati na vodosnabdijevanje. Veće količine snijega na slivnim području izvorišta omogućavaju da se hidrološki minimum na tim izvorištima javi kasnije (septembar) u odnosu na izvorišta čija slivna područja karakteriše manja količina snijega (na ovim posljednjim izvorištima hidrološki minimum se može javiti već početkom avgusta tj. u periodu kada je najveća potrošnja vode).

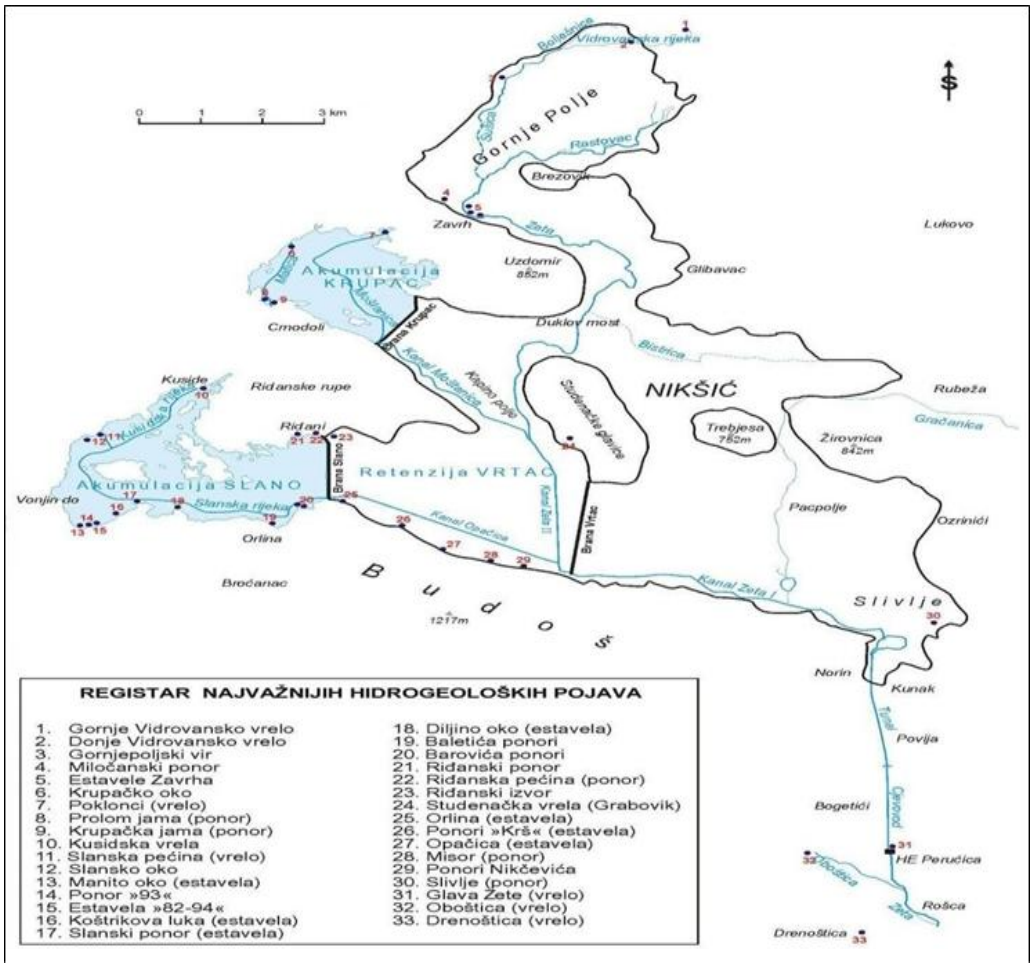

Slika 9: Hidrografska mreža i hidrogeološke pojave u Nikšićkom polju (Izvor:PUP Nikšić)

Seizmološke karakteristike terena

Područje opštine Nikšić nalazi se uz sjeverni rub seizmički najaktivnijeg pojasa dubrovačkog i crnogorskog primorja. Može se utvrditi da se opština Nikšić nalazi u zoni u kojoj je moguće očekivati potres jačine 7 i 8 0 MCS. U dolini Donje Zete do 80 MCS a u Nikšićkom polju i prostoru Duge i Golije do 70 MCS. Jugozapadni dio područja opštine (okolina Grahova) nalazi se u zoni 8o MCS. Najveći dio prostora opštine Nikšić pripada zonl 70 MCS, a samo sjeveroistočna granica zoni 60 MCS. Unutar područja opštine zabilježeni su relativno slabiji potresi s maksimalnim magnitudama do 4,9 Rihterove skale. Najčešće se potresi javljaju između Nikšića i Grahova, prema Gatačkom polju i uz sjeveroistočnu granicu opštine. Dio područja oko Grahova spada u pojas pojačane seizmičke aktivnosti. Najači potresi iz tog pojasa dogodili su se u Boki Kotorskoj, što je neposredno uz južnu granicu opštine. Zabilježeni potresi intenziteta oko 90 MCS (magnituda M oko 6,5). U Gatačkom polju najači potres bio je magnitude 5,6. Uobičajene dubine žarišta (hipocentara) zabilježenih potresa kreću se između 4 i 47 km. Najveći maksimalni intenziteti potiču od velikog crnogorskog potresa u 1979. god. Na Slici 9 data je prostorna distribucija glavnih udara zemljotresa, jačine veće od 4 jedinice Rihterove skale , a koji su se desili na širem području oko grada Nikšića.

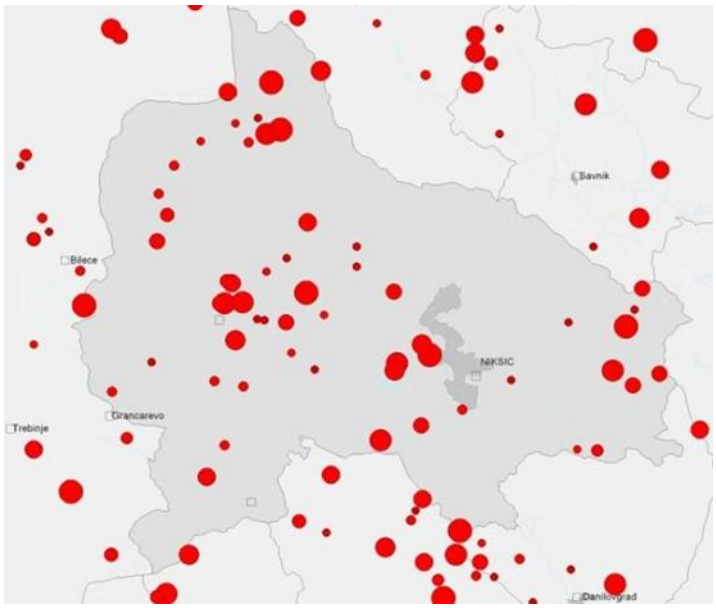

Slika 10: Prostorna distribucija glavnih udara zemljotresa, jačine veće od 4 jedinice Rihterove skale, a koji su se desili na širem području oko grada Nikšića (Izvor:Izmjene i dopune Prostorno Urbanističkog Plana Opštine Nikšić (Sl list Crne Gore 72/24))

Rezultanti posljednjih naučno-istraživačkih projekta u Evropi i regionu (SHARE, BSHAP). Naučno-istraživački projekat „Harmonizacija karata seizmičkog hazarda zapadnog Balkana“ – BSHAP produkovao je regionalne karte seizmičkog hazarda date parametrom maksimalnog ubrzanja tla na osnovnoj stijeni (PGA za tlo kategorije A sa vjerovatnoćama nadilaženja 10 % u 50 god i 10% u 10 god – tj. za povratne periode od 475 i 95, koji odgovaraju kriterijumima tzv. „ograničenog rušenja“ i „ograničenog oštećenja“ u Eurokodu 8. Rezultati projekta su napredak sa stanovišta uvođenja nove metodologije i obogaćivanja raspoloživih podataka o seizmičnosti regiona. Ipak, do donošenja Nacionalnog aneksa i zvaničnog prihvatanja Eurokoda 8 kao norme seizmičkog projektovanja, ova karta se ne može zvanično koristiti za određivanje projektnog seizmičkog dejstva. Na Slici 10 dat je segment karte seizmičkog hazarda za relevantno područje plana proračunat za povratni period od 475 g.

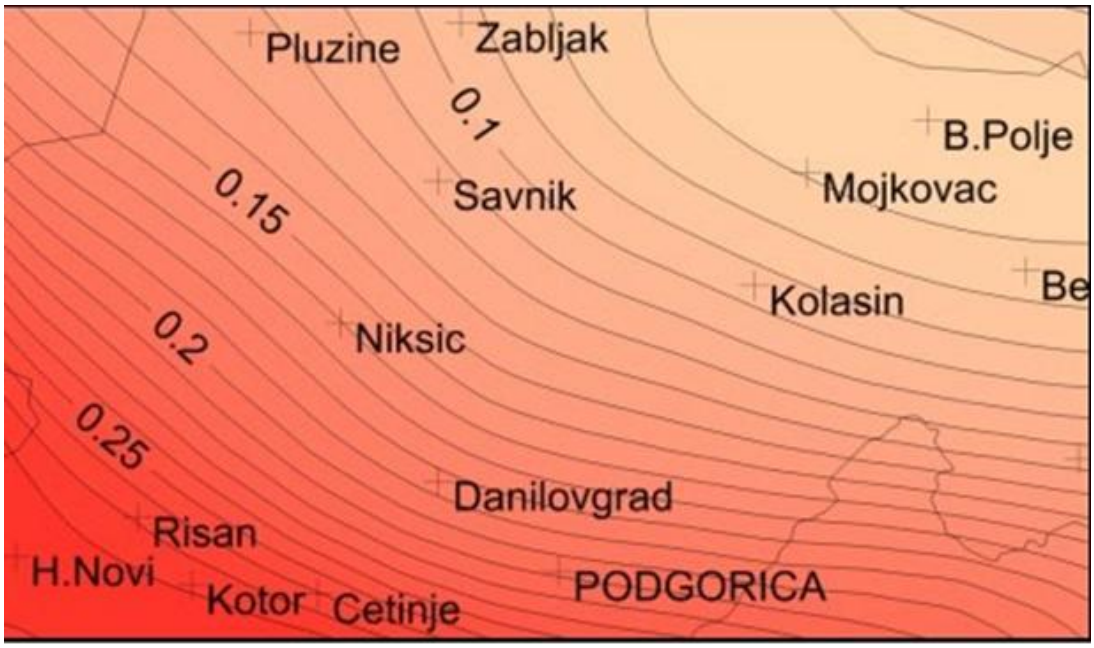

Regionalne karte seizmičkog hazarda i istorijski podaci o zemljotresima predstavljaju osnov za sagledavanje seizmičnosti šireg područja Nikšića. Njihova primjena u projektovanju mora se povezati sa stvarnim geološkim i geotehničkim karakteristikama građevinskog zemljišta i odgovarajućim projektantskim parametrima. Regionalni prikaz ne predstavlja dokaz debljine kvartarnih sedimenata ili lokalnog pojačanja seizmičkog dejstva na predmetnim katastarskim parcelama.

Pri projektovanju temelja i nosive konstrukcije objekata 5 i 6 mjerodavne su karakteristike lokalnog tla određene odgovarajućom geotehničkom i konstruktivnom dokumentacijom, uz primjenu važećih propisa i standarda za seizmičko projektovanje. Regionalna karta seizmičkog hazarda koristi se kao informativna podloga, bez automatskog pripisivanja određenog tipa tla predmetnoj lokaciji.

Podaci o izvorištu vodosnabdijevanja (udaljenost, kapacitet, ugroženost, zone sanitarne zaštite) i osnovnim hidrološkim karakteristikama
Hidrološke i hidrogeološke karakteristike područja
Područje opštine Nikšić karakterišu složene hidrološke i hidrogeološke prilike, uslovljene geološkom građom, izraženim kraškim procesima i značajnim količinama atmosferskih padavina. Prosječna godišnja količina padavina na području Nikšića iznosi oko 1.993 mm, uz izražene prostorne i sezonske razlike.

Nikšićko polje predstavlja specifičnu hidrološku cjelinu u kojoj se, pored površinskih vodotoka, javljaju brojna vrela, ponori, estavele i podzemni tokovi. Zbog izražene kraške poroznosti i postojanja podzemnih hidroloških veza, režim površinskih i podzemnih voda karakteriše značajna promjenljivost tokom godine.

Sa hidrološkog aspekta, najznačajniji vodotok šireg područja je rijeka Zeta, čiji je prirodni režim izmijenjen izgradnjom akumulacija Krupac, Slano, Vrtac, Slivlje i Liverovići. Hidrografsku mrežu ovog prostora čine i manji stalni i povremeni vodotoci, među kojima se u neposrednijem okruženju predmetne lokacije izdvaja Mrkošnica.

Prema podacima iz Inoviranog elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, izrađenog za prvobitni kompleks farmi, evidentirane su sljedeće približne udaljenosti:

- kanal rijeke Mrkošnice – oko 680 m od lokacije;
- kanal rijeke Zete – oko 950 m od lokacije;
- brana akumulacije Vrtac – oko 860 m od lokacije.
-

Navedene udaljenosti odnose se na prvobitno razmatrani obuhvat kompleksa. Imajući u vidu planirano proširenje na dodatne katastarske parcele, potrebno ih je posmatrati kao orijentacione podatke za sagledavanje hidrološkog okruženja.

Vodosnabdijevanje predmetnog kompleksa

Vodosnabdijevanje gradskog područja Nikšića obezbjeđuje se preko javnog vodovodnog sistema kojim upravlja DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić.

Najznačajnija izvorišta uključena u sistem javnog vodosnabdijevanja su Gornji Vidrovan, Donji Vidrovan i Poklonci.

Prema podacima navedenim u prethodno izrađenom elaboratu, prosječna izdašnost izvorišta Gornji Vidrovan iznosi oko 350 l/s, Donji Vidrovan oko 300 l/s, dok se izdašnost izvorišta Poklonci kreće približno od 150 do 200 l/s. U sistem su uključena i dva bunara na lokaciji Donji Vidrovan, pojedinačnog kapaciteta oko 20 l/s.

Izdašnost navedenih izvorišta zavisi od hidroloških prilika, pri čemu se tokom sušnih perioda može javiti značajnije smanjenje raspoloživih količina vode.

Za predmetni kompleks prethodnom tehničkom dokumentacijom predviđeno je priključenje na gradsku vodovodnu mrežu. Prema ranije izdatim tehničkim uslovima, pritisak na mjestu priključenja iznosi 2,5 bara.

Projektovanim rješenjem predviđen je rezervoarski prostor sa odvojenim komorama:

- komora za sanitarnu vodu, zapremine 17,5 m³;
- komora za protivpožarnu vodu, zapremine 72 m³.

Voda se koristi za pojenje pilića, održavanje higijene objekata, čišćenje i dezinfekciju, sanitarne potrebe zaposlenih i druge tehnološke potrebe.

Vodosnabdijevanje proširenog kompleksa organizuje se kao jedinstven sistem koji obuhvata postojeće četiri farme i dva planirana objekta. Rezervoarski prostor od 17,5 m³ za sanitarnu i 72

m³ za protivpožarnu vodu predstavlja tehnički podatak prethodne faze projekta, dok za nove objekte opterećenje mreže zavisi od projektovanog broja pilića, opreme za napajanje, režima pranja i drugih potrošača. Pri izboru priključaka i opreme vodovodnog sistema mjerodavni su vršna istovremena potrošnja i protivpožarni zahtjevi u okviru kompletnog kompleksa.

Zone sanitarne zaštite izvorišta i njihova ugroženost

Za izvorišta koja se koriste za javno vodosnabdijevanje uspostavljaju se odgovarajuće zone sanitarne zaštite, sa ciljem očuvanja kvaliteta vode i sprečavanja njenog zagađivanja.

Od posebnog značaja za sistem vodosnabdijevanja Nikšića su izvorišta Gornji i Donji Vidrovan, kao i izvorište Poklonci, za koja su definisani režimi sanitarne zaštite.

U ranije izrađenom Inoviranom elaboratu procjene uticaja navedeno je da se prvobitna lokacija kompleksa nalazi van zone vodoizvorišta.

Podaci ranijeg elaborata o odnosu prvobitne lokacije prema zonama sanitarne zaštite koriste se kao polazna prostorna informacija. Za prošireni obuhvat ocjena zaštite izvorišta zasniva se na važećim režimima sanitarne zaštite, režimu površinskih i podzemnih voda i mjerama sprečavanja prodora otpadnih voda u okolni teren.

Bez obzira na udaljenost izvorišta, posebnu pažnju potrebno je posvetiti sprečavanju eventualnog zagađivanja površinskih i podzemnih voda, naročito imajući u vidu hidrogeološke karakteristike Nikšićkog polja i specifičnosti poljoprivredne proizvodnje.

Hidrološke karakteristike predmetne lokacije i rizik od plavljenja

Predmetna lokacija nalazi se u potesu Lugovi, KO Straševina, u ravničarskom dijelu Nikšićkog polja, na prostoru koji karakteriše relativno mala visinska razlika terena.

Prema podacima iz prethodnog elaborata, prosječna visinska kota terena iznosi oko 613,20 m nadmorske visine.

Posebno značajnu hidrološku karakteristiku predstavlja činjenica da se predmetni prostor nalazi u zoni periodičnog plavljenja, povezanog sa režimom voda akumulacije Vrtac.

U raspoloživoj planskoj i projektnoj dokumentaciji kao relevantna kota visokih voda navedena je kota 614,00 mnm, koja odgovara visini preliva akumulacije Vrtac.

Na dostavljenoj situaciji kompleksa kota ±0,00 objekata označena je kao 614,00 mnm.
Navedene karakteristike ukazuju na potrebu odgovarajućeg tehničkog rješavanja zaštite objekata i prateće infrastrukture od visokih voda, posebno u dijelu odvodnjavanja, zaštite instalacija i obezbjeđivanja vodonepropusnosti sistema za prikupljanje otpadnih voda.

Zaštita površinskih i podzemnih voda

Imajući u vidu karakter planirane djelatnosti i hidrološke karakteristike lokacije, najznačajniji potencijalni izvori opterećenja površinskih i podzemnih voda povezani su sa nastankom otpadnih voda tokom pranja i dezinfekcije objekata, postupanjem sa živinskim stajnjakom, kao i eventualnim nekontrolisanim oticanjem zagađenih atmosferskih voda.

Radi sprečavanja mogućih negativnih uticaja potrebno je obezbijediti odvojeno prikupljanje sanitarno-fekalnih i tehnoloških otpadnih voda, njihovo zadržavanje u vodonepropusnim sistemima odgovarajućeg kapaciteta i kontrolisano zbrinjavanje.

Čiste atmosferske vode sa krovnih površina potrebno je odvojiti od tehnoloških otpadnih voda, uz odgovarajuće rješenje odvodnjavanja kojim se neće povećavati rizik od plavljenja susjednih površina.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti zaštiti prihvatnih jama i instalacija od prodora visokih voda, kao i organizaciji neposrednog utovara i odvoza prostirke i živinskog stajnjaka po završetku turnusa. Budući da se navedeni materijal ne skladišti na farmi, ne predviđaju se deponije ili površine za njegovo privremeno odlaganje; zaštita od plavljenja odnosi se prije svega na zatvorene prihvatne sisteme i na kratkotrajne manipulativne aktivnosti prilikom utovara.

Uz primjenu odgovarajućih tehničkih i organizacionih mjera, kontrolu vodonepropusnosti instalacija i pravilno upravljanje otpadnim materijama, mogu se značajno smanjiti rizici od negativnih uticaja planiranog proširenja kompleksa na površinske i podzemne vode.

Klimatske karakteristike

Područje opštine Nikšić karakteriše prelazni tip klime, nastao kao rezultat međusobnog djelovanja mediteranskih i kontinentalnih klimatskih uticaja, geografskog položaja, nadmorske visine i specifičnih reljefnih karakteristika.

Nikšićko polje, u kojem se nalazi predmetna lokacija u potesu Lugovi, KO Straševina, otvoreno je prema dolini Donje Zete, preko koje prodiru toplije i vlažnije vazdušne mase sa prostora Zetske ravnice, Skadarskog jezera i Jadranskog mora. Istovremeno, okolni planinski masivi uslovljavaju prodore hladnijih kontinentalnih vazdušnih masa, naročito tokom zimskog perioda. Osnovne klimatske karakteristike ovog područja ogledaju se u relativno toplim ljetima, hladnim zimama, značajnim godišnjim količinama padavina, izraženoj sezonskoj promjenljivosti temperature i čestoj pojavi vjetrova sjevernog i južnog pravca.

Reljef Nikšićkog polja dodatno utiče na formiranje lokalnih mikroklimatskih uslova, posebno u pogledu temperature vazduha, vlažnosti, magle i strujanja vazduha.
Za sagledavanje klimatskih karakteristika predmetne lokacije korišćeni su raspoloživi meteorološki pokazatelji za područje Nikšića, navedeni u Izmjenama i dopunama Prostorno-urbanističkog plana Opštine Nikšić („Službeni list Crne Gore“, br. 72/24).

Osunčavanje

Područje Nikšića karakteriše relativno povoljan režim osunčavanja, sa prosječno oko 2.250 sunčanih sati godišnje.
Najveće prosječno mjesečno osunčavanje registrovano je tokom jula i iznosi približno 322 sata, dok je najmanje tokom decembra, sa oko 97 sati.
Izraženo osunčavanje tokom ljetnjih mjeseci doprinosi povećanju temperature spoljašnjeg vazduha i zagrijavanju krovnih i drugih izloženih površina.
Za predmetni kompleks farmi ovo je značajno sa aspekta održavanja odgovarajućih mikroklimatskih uslova u objektima za uzgoj i tov pilića, naročito tokom perioda visokih spoljašnjih temperatura.
Projektovana ventilacija i sistemi za regulaciju mikroklime treba da obezbijede održavanje odgovarajuće temperature i vlažnosti vazduha u objektima, u skladu sa tehnološkim zahtjevima uzgoja.

Temperatura vazduha
Prema podacima iz planske dokumentacije, srednja godišnja temperatura vazduha u Nikšiću iznosi približno 10,9 °C.
Najhladniji mjesec je januar, sa srednjom mjesečnom temperaturom od oko 1,5 °C, dok je najtopliji jul, sa srednjom temperaturom od oko 20,7 °C. Prosječna godišnja amplituda temperature iznosi približno 19,2 °C.
Negativne temperature mogu se javiti u periodu od oktobra do maja, dok su temperature niže od –5 °C karakteristične prvenstveno za zimske mjesece.
Prosječan godišnji broj dana sa minimalnom temperaturom ispod 0 °C iznosi oko 65, dok je prosječan broj dana sa temperaturom vazduha iznad 30 °C približno 20.
Ovakav temperaturni režim zahtijeva odgovarajuće tehničko prilagođavanje objekata sezonskim uslovima.
Tokom zimskog perioda značajno je obezbijediti odgovarajuće zagrijavanje i smanjiti nekontrolisane toplotne gubitke, uz održavanje potrebne izmjene vazduha.
Tokom ljetnjih mjeseci posebnu pažnju potrebno je posvetiti regulisanju temperature i relativne vlažnosti vazduha, jer visoke temperature mogu nepovoljno uticati na dobrobit životinja, potrošnju vode i efikasnost proizvodnog procesa.

Vlažnost vazduha, oblačnost i magla
Prosječna godišnja relativna vlažnost vazduha u Nikšiću iznosi približno 68,6%, pri čemu su najniže vrijednosti karakteristične za ljetnji period.
U julu prosječna relativna vlažnost vazduha iznosi oko 58%, dok se tokom hladnijeg dijela godine, usljed nižih temperatura i povećane učestalosti padavina, javljaju povoljniji uslovi za povećanu vlažnost i pojavu magle.
Prosječan godišnji broj vedrih dana u Nikšiću iznosi oko 94, oblačnih oko 107, dok je približno 164 dana umjereno oblačno.
Magla se javlja prosječno oko 29 dana godišnje, naročito u nižim djelovima Nikšićkog polja, u blizini vodotoka i akumulacija, gdje su izraženiji uslovi za kondenzaciju vodene pare.

Navedeni pokazatelji značajni su za funkcionisanje predmetnog kompleksa, budući da povećana vlažnost vazduha može uticati na vlažnost prostirke, pojavu kondenzacije i uslove održavanja higijene u objektima.
Zbog toga je potrebno obezbijediti odgovarajuću ventilaciju, kontrolu vlažnosti i redovno održavanje sistema za pojenje, kako bi se spriječilo nekontrolisano vlaženje prostirke i povećano nastajanje neprijatnih mirisa i amonijaka.

Padavine i sniježni pokrivač
Nikšić pripada području sa izraženom količinom atmosferskih padavina, koje su neravnomjerno raspoređene tokom godine.
Prema podacima za referentni period 1961–2000. godine, prosječna godišnja količina padavina na području Nikšića iznosi približno 1.993 mm.
Najveće količine padavina karakteristične su za jesenji i zimski period, sa izraženim maksimumom tokom novembra, dok se najmanje količine registruju tokom ljetnjih mjeseci.
Padavine se tokom hladnijeg dijela godine javljaju i u obliku snijega. Udio sniježnih padavina u ukupnoj godišnjoj količini padavina iznosi približno 11,8%.
Prosječan godišnji broj dana sa sniježnim padavinama iznosi oko 19, dok se sniježni pokrivač zadržava prosječno oko 30 dana godišnje.
Prema godišnjem indeksu ariditeta, područje Nikšića pripada humidnim, odnosno vlažnim područjima, iako tokom jula i avgusta mogu biti izraženi periodi smanjene količine padavina.
Sa aspekta predmetnog projekta, režim padavina ima poseban značaj zbog položaja lokacije u ravničarskom dijelu Nikšićkog polja, kao i ranije evidentiranog rizika od periodičnog plavljenja.
Prema podacima iz prethodno izrađenog elaborata procjene uticaja, predmetni prostor nalazi se u zoni mogućeg plavljenja do kote 614,00 mnm, povezanoj sa režimom voda akumulacije Vrtac.
Zbog navedenog je neophodno obezbijediti odgovarajuće odvodnjavanje krovnih i manipulativnih površina, spriječiti nekontrolisano zadržavanje atmosferskih voda i zaštititi sisteme za prikupljanje tehnoloških i sanitarnih otpadnih voda od prodora visokih voda.
Zbog mogućih obilnih padavina potrebno je spriječiti kontakt atmosferskih voda sa otpadnim vodama i eventualno rasutim organskim materijalom tokom neposrednog utovara prostirke i stajnjaka. Njihovo skladištenje na lokaciji nije predviđeno, a odvoz se organizuje odmah nakon završetka turnusa.

Vjetar
Režim vjetrova na području Nikšića uslovljen je geografskim položajem i reljefnim karakteristikama Nikšićkog polja i okolnih planinskih masiva.
Dominantni pravci strujanja vazduha su sjeverni i južni.

Prema podacima iz planske dokumentacije, sjeverni pravac vjetra zastupljen je sa približno 23,5%, dok je južni zastupljen sa oko 19,4%.
Sjeverni vjetrovi, među kojima je karakteristična bura, najčešće donose hladnije i suvlje vazdušne mase, smanjenje vlažnosti i oblačnosti, dok južni vjetrovi uglavnom donose topliji i vlažniji vazduh, naoblačenje i padavine.

Usljed reljefnih karakteristika mogu se javiti i lokalna strujanja vazduha, različitog intenziteta i pravca.

Za predmetni kompleks, karakteristike vjetra posebno su značajne sa aspekta provjetravanja objekata, rada ventilacionih sistema i mogućeg rasprostiranja mirisa i drugih emisija u vazduh. Imajući u vidu da je predmet projekta proširenje postojećeg kompleksa izgradnjom još dvije farme, potrebno je sagledati ukupne emisije svih šest objekata i njihov potencijalni uticaj na neposredno okruženje.

Redovno održavanje ventilacionih sistema, pravilno upravljanje prostirkom, blagovremeno uklanjanje stajnjaka i održavanje higijene predstavljaju značajne mjere za smanjenje nastajanja i širenja neprijatnih mirisa.

Značaj klimatskih karakteristika za realizaciju i funkcionisanje projekta
Analiza raspoloživih meteoroloških podataka ukazuje na to da predmetnu lokaciju karakterišu klimatski uslovi tipični za Nikšićko polje, sa izraženom sezonskom promjenljivošću temperature, značajnom količinom padavina i dominantnim strujanjima vazduha sjevernog i južnog pravca.
Sa aspekta planiranog proširenja kompleksa farmi 5 i 6, posebno su značajni sljedeći faktori:

- visoke ljetnje temperature, koje povećavaju zahtjeve za ventilacijom, hlađenjem i obezbjeđivanjem dovoljnih količina vode za pojenje;
- niske zimske temperature, koje zahtijevaju efikasno zagrijavanje i odgovarajuću toplotnu zaštitu objekata;
- povećana vlažnost vazduha, koja može uticati na stanje prostirke i intenzitet nastajanja emisija amonijaka;
- obilne atmosferske padavine i mogućnost plavljenja, koje zahtijevaju efikasan sistem odvodnjavanja i zaštitu prateće infrastrukture;
- dominantni pravci vjetra, koji mogu uticati na prostorno rasprostiranje mirisa i drugih emisija iz objekata za uzgoj pilića.

Prilikom projektovanja i korišćenja novih objekata potrebno je obezbijediti odgovarajuće tehničke sisteme za održavanje mikroklimatskih uslova, kontrolu potrošnje vode, upravljanje otpadnim vodama i sprečavanje nekontrolisanog širenja zagađujućih materija.
Navedene klimatske karakteristike ne predstavljaju same po sebi prepreku realizaciji planiranog proširenja, ali zahtijevaju odgovarajuće projektovanje i sprovođenje mjera zaštite životne sredine, posebno u uslovima povećanog kapaciteta kompleksa.

Tabela X. Osnovni meteorološki pokazatelji za područje Nikšića

Meteorološki pokazatelj	Vrijednost
Srednja godišnja temperatura vazduha	10,9 °C
Srednja temperatura januara	1,5 °C
Srednja temperatura jula	20,7 °C
Prosječno godišnje osunčavanje	2.250 h
Prosječna godišnja količina padavina	1.993 mm
Prosječna godišnja relativna vlažnost	68,6%

Prosječan broj dana sa maglom	29
Prosječan broj dana sa sniježnim padavinama	19
Prosječan broj dana sa sniježnim pokrivačem	30
Zastupljenost sjevernog vjetra	23,5%
Zastupljenost južnog vjetra	19,4%

Izvor: Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Opštine Nikšić („Sl. list CG“, br. 72/24).
Meteorološki pokazatelji predstavljaju vrijednosti preuzete iz planske dokumentacije i ne odnose se na posebno izvršena mjerenja na lokaciji kompleksa.

Zemljište

Zemljište u obuhvatu lokacije pripada prostoru poljoprivredne namjene, a katastarski je evidentirano kao njive i livade. Njegova vrijednost ogleda se u mogućnosti poljoprivrednog korišćenja, zadržavanja i procjeđivanja padavina, razvoja vegetacije i odvijanja bioloških procesa u površinskom sloju tla.

Sa pedološkog aspekta, za prostor lokacije i njenog okruženja karakteristično je smeđe karbonatno, srednje duboko zemljište na glinama i ilovačama. Geološku podlogu čine aluvijalni i limnoglacijalni sedimenti, predstavljeni šljunkovima, pjeskovima i glinama. Različita zastupljenost krupnozrnih i sitnozrnih materijala uslovljava razlike u propustljivosti, zadržavanju vlage i ponašanju zemljišta pri visokim vodama.

Postojeća lokacija kompleksa obuhvata 9.651 m². Uključivanjem dodatnih parcela površine 5.855 m², ukupni obuhvat povećava se na 15.506 m². Novi objekti imaju ukupnu bruto površinu od 1.848,92 m², dok zbir bruto površina svih šest proizvodnih objekata iznosi 4.648,60 m².

Pokazatelj korišćenja prostora	Površina
Postojeća lokacija kompleksa	9.651,00 m²
Dodatne parcele uključene u kompleks	5.855,00 m²
Ukupna površina proširene lokacije	15.506,00 m²
Bruto površina postojećih objekata 1–4	2.799,68 m²
Bruto površina planiranih objekata 5 i 6	1.848,92 m²
Ukupna bruto površina proizvodnih objekata	4.648,60 m²

Bruto površina novih objekata odgovara približno 11,92% ukupnog obuhvata proširenog kompleksa. Ovaj pokazatelj opisuje veličinu proizvodnih objekata u odnosu na lokaciju, dok se dodatne promjene zemljišta odnose i na pristupne, manipulativne i infrastrukturne površine.

Iako se zadržava poljoprivredna namjena prostora, izgradnjom se mijenjaju njegove fizičke i ekološke karakteristike. Na površinama pod temeljima i podnim pločama prestaju neposredna biljna proizvodnja i razvoj vegetacije, a prirodno procjeđivanje padavina zamjenjuje se oticanjem prema okolnim površinama i sistemima odvodnje. Zauzimanje zemljišta zato

predstavlja stvarnu i dugotrajnu promjenu, ograničenu na prostor objekata i trajno uređenih sadržaja.

Kvalitet i regenerativni kapacitet tla

Regenerativni kapacitet tla predstavlja njegovu sposobnost da nakon poremećaja obnovi strukturu, biološku aktivnost i funkcije koje obavlja. Ta sposobnost nije jednaka na svim djelovima lokacije. Na površinama pod objektima prirodno obnavljanje je onemogućeno tokom njihovog korišćenja, dok se na privremeno zauzetim i slobodnim površinama funkcije tla mogu očuvati ili postepeno obnoviti.

Najvažniji uticaji tokom izgradnje odnose se na uklanjanje površinskog sloja, sabijanje podloge, izmjenu mikroreljefa i moguće miješanje tla sa materijalom iz iskopa. Kretanje mehanizacije po neuređenim površinama može dodatno smanjiti poroznost i otežati upijanje vode. Zbog toga se radni prostor ograničava na površine potrebne za izvođenje objekata i infrastrukture, a plodni površinski sloj odvaja od dubljeg materijala i čuva za završno uređenje.

Na djelovima koji ostaju slobodni, ponovno razastiranje odgovarajućeg površinskog sloja, zatravljivanje i sprečavanje daljeg sabijanja omogućavaju oporavak tla. Ove mjere posebno su važne uz objekte, na rubovima manipulativnih površina i na mjestima privremenog smještaja građevinskog materijala.

Tokom rada farme zaštita zemljišta zavisi od ispravnosti vodonepropusnih sistema za otpadne vode, higijene manipulativnih površina i sprečavanja rasipanja organskog materijala tokom utovara i neposrednog odvoza po završetku turnusa. Iskorišćena prostirka i živinski stajnjak ne zadržavaju se niti skladište na lokaciji. Redovno održavanje instalacija, nadzor nad utovarom i čišćenje eventualno zaprljanih površina osnovne su mjere zaštite tla.

Površinske i podzemne vode

Vodni resursi šireg prostora pripadaju hidrološkom sistemu Nikšićkog polja, čije su glavne odlike rijeka Zeta, prateći vodotoci i kanali, akumulaciona jezera i povezanost površinskih i podzemnih voda. U odnosu na postojeći kompleks, kanal rijeke Mrkošnice nalazi se na približno 680 m, kanal rijeke Zete na oko 950 m, a Vrtačka brana na približno 860 m.

Lokacija pripada području periodičnog plavljenja. Visoke vode povezane su sa hidrološkim režimom akumulacije Vrtac, čija je kota preliva 614,00 m nadmorske visine. Ova okolnost predstavlja jedno od najvažnijih prirodnih ograničenja prostora i određuje način uređenja terena i zaštite proizvodnih i pratećih sadržaja.

U šljunkovito-pjeskovitim djelovima podloge voda se procjeđuje kroz međuzrnske prostore, dok glinoviti slojevi usporavaju njeno kretanje i mogu doprinijeti zadržavanju vode. Za zaštitu resursa značajna su oba procesa: procjeđivanjem se zagađenje može prenijeti prema podzemlju, a površinskim oticanjem i plavljenjem prema okolnom zemljištu i vodama.

Zbog toga udaljenost od vodotoka nije jedino mjerilo osjetljivosti lokacije. Jednako su važni položaj sadržaja koji mogu biti izvor zagađenja, njihove visinske kote, nepropusnost prihvatnih objekata i mogućnost bezbjednog pražnjenja i održavanja. Zaštita vodnih resursa mora funkcionisati u redovnim uslovima rada i u periodima visokih voda.

Za potrebe objekata 5 i 6 predviđena je izgradnja novih vodonepropusnih prihvatnih objekata za otpadne vode, uz odvojeno sakupljanje sanitarno-fekalnih voda u septičkim jamama i tehnoloških voda od pranja proizvodnih prostora u sabirnim jamama. Postojeći sistem za objekte 1–4 zadržava se bez promjena, čime se izbjegava njegovo dodatno opterećenje otpadnim vodama iz novih objekata.

Predviđeno rješenje podrazumijeva zadržavanje otpadnih voda u zatvorenim, vodonepropusnim objektima, bez ispusta i procjeđivanja u okolno zemljište. Zaštita tla i podzemnih voda obezbjeđuje se vodonepropusnošću dna, zidova i svih spojeva, kontrolom nivoa ispunjenosti i blagovremenim pražnjenjem, uz odgovarajuće dalje zbrinjavanje sadržaja. Kapacitet sabirnih jama mora prihvatiti i povećani dotok tokom pranja objekata nakon završetka turnusa.

S obzirom na položaj lokacije u plavnom području, sastavni dio zaštite predstavljaju sprečavanje prodora spoljašnjih voda u jame i sprečavanje izlivanja njihovog sadržaja pri visokim vodama. Nove jame zato moraju imati zaštićene revizione otvore, obezbijeđenu stabilnost pri visokom nivou podzemnih voda i pristup za kontrolu i pražnjenje. Ovim mjerama ograničava se mogućnost prenosa organskog opterećenja i ostataka sredstava za pranje i dezinfekciju prema zemljištu i vodnim resursima.

Korišćenje vode za potrebe kompleksa

Vodosnabdijevanje postojećeg kompleksa projektovano je preko gradske vodovodne mreže. Predviđen je rezervoar sa odvojenim komorama sanitarne vode zapremine 17,5 m³ i protivpožarne vode zapremine 72 m³. Razdvajanje ovih zapremina omogućava odvojeno sagledavanje redovnih potreba proizvodnje i vode namijenjene zaštiti od požara.

Najveći značaj za redovnu potrošnju imaju pojenje pilića i održavanje higijene proizvodnih prostora. Potrošnja za pojenje mijenja se tokom turnusa, u zavisnosti od uzrasta i mase pilića i mikroklimatskih uslova. Voda za pranje koristi se periodično, nakon završetka turnusa i uklanjanja stelje, pa se potrebe za vodosnabdijevanjem i prihvatom otpadnih voda sagledavaju i za ove kratkotrajne periode povećane potrošnje.

Povećanje broja mjesta za tov za približno 70% znači dodatno opterećenje sistema vodosnabdijevanja, ali ne predstavlja automatski isti procenat povećanja svakog pojedinačnog vida potrošnje. Potrebe za pojenje vezane su prvenstveno za broj i uzrast pilića, dok potrošnja za pranje zavisi i od površine objekata, načina prethodnog suvog čišćenja i korišćene opreme.

Racionalno korišćenje vode zasniva se na održavanju pojilica i cjevovoda, pravovremenom otklanjanju curenja i praćenju potrošnje. Sprečavanje prosipanja vode istovremeno doprinosi održavanju suve stelje, čime se smanjuju uslovi za nastanak neprijatnih mirisa i olakšava upravljanje stajnjakom.

Vegetacijski pokrivač i staništa

Neizgrađeni prostor lokacije vezan je za poljoprivredne i livadske površine. Vegetacijski pokrivač štiti tlo od površinskog spiranja, ublažava njegovo isušivanje i pregrijavanje i doprinosi zadržavanju dijela padavina. Istovremeno predstavlja životni prostor za insekte i druge sitne životinje i dio prostora za ishranu i kretanje ptica.

Šire Nikšićko polje obuhvata raznovrsna staništa, uključujući livadske površine, vodotoke, kanale i akumulacije. Njihov značaj za biodiverzitet zahtijeva da se uticaj farme ograniči na neposredno uređeni prostor i da se spriječi prenos zagađujućih materija prema okolnim površinama.

Proširenje uz postojeći kompleks koncentriše novu izgradnju uz već formirane proizvodne sadržaje i postojeći pristup. Time se koristi postojeća prostorna organizacija, ali na površinama novih objekata ipak dolazi do neposrednog gubitka vegetacijskog pokrivača. Obim ove promjene ograničava se preciznim određivanjem gradilišta i očuvanjem vegetacije na površinama koje nijesu potrebne za radove.

Na privremeno poremećenim površinama vegetacija se može obnoviti nakon uređenja tla, dok je na površinama pod objektima taj gubitak dugotrajan. Za slobodne površine pogodne su biljne vrste prilagođene lokalnim klimatskim i zemljišnim uslovima. Njihovo održavanje treba uskladiti sa higijenskim i biosigurnosnim zahtjevima farme, uz očuvanje zaštitne funkcije vegetacije.

Ocjena osjetljivosti prirodnih resursa

Najznačajnije karakteristike resursa i njihov odnos prema proširenju prikazani su u narednoj tabeli.

Resurs	Karakteristika značajna za projekat	Mogućnost očuvanja i obnavljanja
Zemljište pod novim objektima	Trajno fizičko zauzimanje tokom rada kompleksa	Prirodne funkcije ograničene su tokom korišćenja objekata
Privremeno zauzeto zemljište	Poremećaj površinskog sloja i sabijanje tokom radova	Oporavak se omogućava uređenjem tla i obnovom vegetacije
Slobodne i zelene površine	Očuvanje dijela funkcija tla i vegetacijskog pokrivača	Zavisi od zaštite od gaženja, zagađenja i neplanskog zauzimanja
Površinske i podzemne vode	Osjetljivost na organsko opterećenje i prenos zagađenja pri visokim vodama	Kvalitet se čuva kontrolisanim sakupljanjem i zbrinjavanjem zagađenih tokova

Voda za potrebe proizvodnje	Povećanje potrošnje usljed većeg broja pilića i dodatnih površina za pranje	Racionalna potrošnja i ispravnost sistema smanjuju nepotrebno korišćenje
Poljoprivredno zemljište na kojem se koristi stajnjak	Ograničena sposobnost prihvata hranljivih materija	Pravilna primjena održava plodnost i sprečava prekomjerno opterećenje

Prostorno najtrajnija posljedica proširenja jeste zauzimanje zemljišta novim objektima, dok je sa aspekta mogućeg prenosa zagađenja najosjetljiviji vodni režim lokacije. Očuvanje resursa zato se zasniva na ograničenom građevinskom zauzeću, očuvanju slobodnih površina, racionalnoj potrošnji vode i pouzdanom upravljanju stajnjakom i otpadnim vodama. Postojeća četiri objekta i nova dva objekta u tom pogledu čine jedinstvenu funkcionalnu cjelinu, čije ukupno opterećenje mora biti obuhvaćeno tehničkim rješenjima i mjerama zaštite.

2.3. Apsorpcioni kapacitet prirodne sredine

Apsorpcioni kapacitet prirodne sredine predstavlja njenu sposobnost da prihvati promjene i opterećenja bez narušavanja osnovnih ekoloških funkcija i kvaliteta životne sredine. Kod proširenja kompleksa za tov pilića ova sposobnost sagledava se prvenstveno kroz osjetljivost zemljišta i voda, mogućnost širenja mirisa i prašine, položaj okolnih objekata i odnos prema područjima značajnim za očuvanje prirode.

Lokacija u Lugovima pripada prostoru poljoprivredne namjene, sa već izgrađenim proizvodnim objektima i prisutnom saobraćajnom i poslovnom infrastrukturom. Takva organizacija prostora omogućava prostorno povezivanje novih objekata sa postojećom farmom, ali istovremeno zahtijeva razmatranje ukupnog opterećenja kompleksa i drugih aktivnosti u okruženju.

Postojeća četiri objekta zadržavaju kapacitet od ukupno 40.000 mjesta. Izgradnjom objekata 5 i 6, sa približno 14.000 mjesta po objektu, kapacitet kompleksa povećava se na oko 68.000 mjesta. Zbog toga se procjena osjetljivosti prostora odnosi na dodatne uticaje proširenja i na zajednički rad svih šest objekata.

2.3.1. Močvarna i obalna područja i ušća rijeka

Predmet projekta je proširenje kompleksa na poljoprivrednim parcelama i prostoru uz postojeće objekte. Prikazani radovi ne obuhvataju zahvate u riječnom koritu, ušću ili obali vodotoka. Međutim, lokacija se nalazi u području periodičnog plavljenja, što predstavlja njenu najvažniju hidrološku karakteristiku.

Plavni karakter zemljišta značajan je i kada površina tokom većeg dijela godine nije pod vodom. Pri visokim vodama može doći do prodora vode u nepravilno obezbijeđene prihvatne sisteme ili do raznošenja materijala rasutog tokom transportnih aktivnosti. Kako se iskorišćena prostirka

i stajnjak neposredno nakon turnusa odvoze, na farmi se ne formiraju skladišta tog materijala, čime se umanjuje jedna od mogućih putanja prenosa organskih materija tokom plavljenja.

Zato se osjetljivost predmetnog prostora ne može ocjenjivati samo prema izgledu lokacije u sušnom periodu. Mjerodavni su i uslovi visokih voda povezani sa akumulacijom Vrtac, čija kota preliva iznosi 614,00 m nadmorske visine.

Za proširenje su ključni zaštita objekata i vodonepropusnih jama od visokih voda, organizovan neposredan odvoz stajnjaka i iskorišćene prostirke po završetku turnusa i očuvanje prirodnih pravaca odvodnjavanja. Uređenje i nasipanje terena ne smiju stvarati nekontrolisano oticanje prema susjednim parcelama niti usmjeravati zagađene vode iz proizvodnog dijela kompleksa prema okolnim površinama.

2.3.2. Površinske vode

U hidrološkom okruženju kompleksa nalaze se kanal rijeke Mrkošnice, kanal rijeke Zete i akumulacija Vrtac. Njihov odnos prema postojećem kompleksu prikazan je u tabeli.

Vodni objekat ili vodotok	Približna udaljenost od postojećeg kompleksa	Značaj za sagledavanje uticaja
Kanal rijeke Mrkošnice	680 m	Mogući prijem uticaja posredstvom površinskog oticanja
Kanal rijeke Zete	950 m	Dio hidrološkog sistema šireg prostora
Vrtačka brana	860 m	Značaj za razumijevanje režima visokih voda i plavljenja

Udaljenosti su orijentacione i odnose se na postojeći kompleks; nijesu mjere udaljenosti pojedinačnih novih objekata.

Projekat ne predviđa neposredno ispuštanje otpadnih voda u navedene vodotoke. Za objekte 5 i 6 predviđeni su novi vodonepropusni prihvatni objekti, uz odvojeno sakupljanje sanitarno-fekalnih i tehnoloških voda. Time se postojeće jame za objekte 1–4 ne opterećuju vodama iz proširenja.

Vode od pranja proizvodnih prostora mogu sadržati ostatke organske materije, hrane i sredstava za pranje i dezinfekciju. Njihovo zadržavanje u vodonepropusnim sabirnim jamama, bez ispusta u zemljište, predstavlja osnovnu mjeru zaštite voda. Redovno pražnjenje i odgovarajuće dalje zbrinjavanje sadržaja neophodni su za funkcionisanje ovog sistema.

Vodonepropusnost sama po sebi nije dovoljna ako dođe do prepunjavanja ili prodora spoljašnjih voda. Zato prihvatni kapacitet, kontrola nivoa, zaštita otvora i pristup za pražnjenje čine jedinstvenu cjelinu zaštite. Posebno se sagledava dotok tokom pranja nakon završetka turnusa, kada u kratkom periodu nastaje veća količina tehnoloških otpadnih voda.

Apsorpcioni kapacitet vodotoka ne koristi se kao opravdanje za razblaživanje zagađenja. Predviđeno rješenje zasniva se na sprečavanju dospijevanja zagađenih tokova u prirodnu sredinu.

2.3.3. Poljoprivredna zemljišta

Poljoprivredno zemljište je neposredno zastupljen resurs na lokaciji i u njenom okruženju. Katastarske kulture njiva i livada odgovaraju karakteru prostora, dok planska namjena dopušta objekte u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

Proširenjem se poljoprivredna djelatnost nastavlja, ali se dio zemljišta trajno zauzima novim objektima. Bruto površina objekata 5 i 6 iznosi ukupno 1.848,92 m². Na tim površinama tokom rada kompleksa prestaju prirodne funkcije otvorenog tla, uključujući razvoj vegetacije i neposredno upijanje padavina.

Osjetljivost okolnog poljoprivrednog zemljišta povezana je i sa mogućim unosom hranljivih materija putem organskih đubriva. Iskorišćena prostirka sa stajnjakom ne primjenjuje se niti odlaže na parcelama kompleksa, već se neposredno po završetku turnusa odvozi poljoprivrednom proizvođaču sa kojim nosilac projekta ima ugovor o preuzimanju. Njegovo dalje korišćenje na poljoprivrednom zemljištu treba da bude usklađeno sa potrebama kultura, svojstvima tla i odgovarajućim veterinarskim i ekološkim zahtjevima.

Zaštita poljoprivrednih površina obuhvata ograničavanje gradilišnog zauzeća, očuvanje plodnog površinskog sloja i sprečavanje rasipanja organskog materijala tokom neposrednog utovara i transporta. Na prostoru farme nije predviđeno razastiranje, skladištenje niti korišćenje živinskog stajnjaka kao đubriva; njegovu dalju namjensku upotrebu organizuje ugovoreni poljoprivredni proizvođač u skladu sa propisima.

2.3.4. Priobalne zone i morska sredina

Lokacija se nalazi u unutrašnjosti Crne Gore, u Nikšićkom polju, i ne pripada morskoj obali niti priobalnom području. Izgradnja novih objekata ne obuhvata morska staništa, obalnu infrastrukturu, zahvatanje morske vode ili ispust u more.

Priobalne zone i morska sredina zato nijesu neposredni primaoci uticaja predmetnog zahvata. Za projekat su odlučujući lokalni uslovi zaštite zemljišta i slatkovodnog sistema, naročito sprečavanje dospijevanja otpadnih voda i stajnjaka u površinske i podzemne vode.

2.3.5. Planinske i šumske oblasti

Predmetni kompleks nalazi se na ravničarskom prostoru. Prikazanim proširenjem nije predviđena izgradnja u planinskoj oblasti niti otvaranje novih pristupnih pravaca kroz šumske

komplekse. Prostorni raspored novih objekata nastavlja postojeću organizaciju farme i koristi pristup sa istočne strane.

Zbog takvog položaja, zauzimanje šumskih staništa i fragmentacija planinskog prostora ne predstavljaju neposredne uticaje projekta. Lokalno uklanjanje vegetacije na površinama potrebnim za izgradnju obrađuje se kroz zaštitu zemljišta i bioloških resursa.

Vegetaciju van potrebnog radnog prostora treba očuvati, a privremeno zauzete površine urediti nakon završetka radova. Rubno zelenilo doprinosi uklapanju objekata u prostor i zaštiti površinskog sloja tla, ali se ne smatra zamjenom za kontrolu emisija iz proizvodnje.

2.3.6. Zaštićena i klasifikovana područja

U dokumentacionoj osnovi za postojeći kompleks lokacija je određena kao prostor izvan zaštićenog prirodnog područja. U prikazanom obuhvatu projekta nijesu označene zone strogog rezervata prirode, nacionalnog parka, posebnog rezervata prirode, parka prirode, spomenika prirode ili predjela izuzetnih odlika.

Ocjena mogućeg uticaja, međutim, obuhvata i prirodne vrijednosti okolnog prostora. Administrativna granica zaštite ne prekida mogućnost prenosa uticaja vodom ili vazduhom. Za predmetni kompleks zato su relevantni očuvanje kvaliteta voda, sprečavanje raznošenja organske materije i ograničavanje uznemiravanja faune bukom i osvjetljenjem.

Mjere zaštite usmjeravaju se na izvore uticaja unutar kompleksa: prihvat i zbrinjavanje otpadnih voda, postupanje sa stajnjakom i uginulim životinjama, održavanje opreme i usmjeravanje spoljašnje rasvjete prema radnim površinama. Njihova svrha je sprečavanje širenja opterećenja prema prirodnim površinama u okruženju.

2.3.7. Područja ekološke mreže Natura 2000

U državnom Predlogu područja ekološke mreže Natura 2000 iz juna 2026. godine Nikšićko polje navedeno je među predloženim područjima značajnim za staništa i vrste, kao i među područjima značajnim za ptice. Ovaj podatak zahtijeva da se ekološki značaj šireg prostora uključi u razmatranje proširenja farme.

Širi prostor Nikšićkog polja razmatra se i sa aspekta predloženih područja ekološke mreže Natura 2000. Naziv geografskog područja nije ekvivalentan granici obuhvata pojedinačnih katastarskih parcela: prostorna pripadnost određuje se isključivo prema zvaničnim kartografskim podacima i granicama predmetnog zahvata. Mogući uticaji projekta zato se razmatraju i u odnosu na staništa i vrste šireg prostora, bez poistovjećivanja predloženog područja sa cijelom teritorijom Nikšićkog polja.

Za procjenu su relevantni mogući gubitak staništa na zauzetim površinama, uznemiravanje ptica i prenos hranljivih materija i drugih zagađujućih sastojaka prema okolnim staništima. Zadržavanje otpadnih voda u novim vodonepropusnim jamama i kontrolisano upravljanje stajnjakom ograničavaju puteve prenosa uticaja, ali ne zamjenjuju provjeru odnosa prema ciljnim vrstama i staništima.

2.3.8. Područja na kojima standardi kvaliteta životne sredine nijesu bili zadovoljeni

Za ovu kategoriju posebno je relevantan kvalitet vazduha na području Nikšića. Podaci državnog monitoringa za 2024. godinu, prikazani u dokumentacionoj osnovi projekta, ukazuju na prekoračenja pojedinih standarda.

Pokazatelj za mjernu stanicu u Nikšiću, 2024. godina	Rezultat	Značenje za ocjenu šireg prostora
Broj dana sa srednjom dnevnom koncentracijom PM_{10} iznad 50 µg/m³	40 dana	Prekoračen dozvoljeni broj od 35 dana godišnje
Srednja godišnja koncentracija PM_{10}	27,34 µg/m³	Ispod godišnje granične vrijednosti
Srednja godišnja koncentracija $PM_{2,5}$	19,74 µg/m³	Blizu granične vrijednosti od 20 µg/m³ korišćene u izvještaju
Srednja godišnja koncentracija benzo(a)pirena	Iznad ciljne vrijednosti	Pokazatelj postojećeg opterećenja vazduha

Podaci se odnose na 2024. godinu i gradsku mjernu stanicu; ne predstavljaju mjerenja na parcelama farme niti dokaz da postojeća farma uzrokuje navedena prekoračenja.

Ovi rezultati pokazuju da se širi prostor ne može opisati kao područje bez prethodnih opterećenja. Za proširenje farme relevantni su dodatna prašina pri dopremi hrane i manipulaciji steljom, emisije iz objekata, mirisi i izduvni gasovi transportnih sredstava.

Kontrola emisija obuhvata sprečavanje rasipanja hrane, održavanje suve stelje, pravilno podešavanje ventilacije i organizovan utovar i odvoz stajnjaka. Ventilacija obezbjeđuje odgovarajuće uslove u objektima, ali sama po sebi ne uklanja zagađujuće materije iz vazduha koji se ispušta u okolinu.
Mirisi se razmatraju posebno, jer podaci o PM_{10} i $PM_{2,5}$ ne opisuju njihovu učestalost i intenzitet. Njihovo širenje zavisi od stanja stelje, faze turnusa, načina čišćenja, položaja ispusta i meteoroloških uslova. U procjeni se zato sagledava zajednički rad svih šest objekata.

2.3.9. Gusto naseljene oblasti

Kompleks nije smješten u zbijenom gradskom jezgru, već u prostoru mješovite poljoprivredne i privredne namjene u Straševini. U širem okruženju nalaze se poslovni, proizvodni i skladišni objekti, lokalni put, željeznička pruga Nikšić–Podgorica i magistralni put.

U okolnom prostoru prisutni su pojedinačni stambeni i drugi objekti u kojima borave ljudi. Za procjenu mogućih neprijatnosti relevantni su njihov položaj u odnosu na nove proizvodne objekte, smjer ventilacionih ispusta, saobraćajne veze i dominantna strujanja vazduha. Mogući uticaji mirisa i buke ocjenjuju se u odnosu na konkretno okruženje lokacije, a ne samo prema administrativnom broju stanovnika opštine.

Najvažniji izvori mogućeg uznemiravanja jesu ventilacioni uređaji, doprema hrane, otprema pilića i aktivnosti uklanjanja kompletne iskorišćene prostirke na kraju turnusa. Organizacijom neposrednog utovara i odvoza stajnjaka, bez njegovog zadržavanja ili skladištenja na farmi, ograničavaju se trajanje manipulacije na otvorenom, nepotreban rad motora i mogućnost širenja mirisa tokom završnih aktivnosti.

Povećanje kapaciteta prvenstveno povećava obim proizvodnih i transportnih aktivnosti unutar postojećeg kompleksa. Zato se zaštita okolnih korisnika prostora zasniva na položaju i održavanju opreme, režimu manipulacije i kontroli emisija, uz uvažavanje postojećih izvora buke i zagađenja u okruženju.

2.3.10. Predjeli i područja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti

Na lokaciji postojećeg kompleksa u dokumentacionoj osnovi nijesu evidentirana nepokretna kulturna dobra. U širem okruženju nalazi se Carev most, na približno 1,9 km od postojećeg kompleksa.

Prikazani zahvat ne obuhvata radove na mostu niti fizičko zauzimanje njegovog prostora. Novi objekti nastavljaju postojeći niz proizvodnih objekata, pa se promjena predjela prvenstveno odnosi na povećanje izgrađenosti same lokacije.

Vizuelni uticaj ublažava se usklađenim oblikovanjem objekata, urednim održavanjem kompleksa i zelenim površinama uz njegove granice. Na taj način proširenje ostaje prostorno povezano sa postojećom poljoprivrednom cjelinom.

Mogućnost slučajnih arheoloških nalaza pri zemljanim radovima tretira se nezavisno od toga što nalazišta nijesu evidentirana na lokaciji. Ako se pojave ostaci koji mogu imati arheološki značaj, radovi na tom mjestu se obustavljaju, nalaz se štiti i obavještava nadležni organ.

2.3.11. Objedinjena ocjena osjetljivosti prostora

Kategorija prostora	Odnos prema projektu	Presudan aspekt za ocjenu
Močvarna i plavna područja	Lokacija je u zoni periodičnog plavljenja	Zaštita jama, stajnjaka i proizvodnih sadržaja od visokih voda

Površinske vode	Vodotoci i akumulacija prisutni su u širem okruženju	Sprečavanje prenosa zagađenja oticanjem i plavljenjem
Poljoprivredno zemljište	Neposredno se zauzima dio površina	Ograničavanje zauzeća i pravilno upravljanje stajnjakom
Morska i priobalna područja	Nijesu neposredno zahvaćena projektom	Nema neposrednog zahvata ili ispusta u morsku sredinu
Planinske i šumske oblasti	Prikazano proširenje je na ravničarskim poljoprivrednim površinama	Očuvanje vegetacije izvan radnog prostora
Zaštićena prirodna područja	Nijesu označena u prikazanom obuhvatu projekta	Kontrola mogućih posrednih uticaja prema prirodnom okruženju
Natura 2000	Nikšićko polje uključeno je u državni predlog iz 2026. godine	Prostorni odnos parcela i predloženih granica, ciljne vrste i staništa
Područja sa prekoračenjima standarda	Monitoring Nikšića bilježi opterećenje vazduha	Dodatne i zajedničke emisije, prašina i mirisi
Naseljene oblasti	Mješovito poljoprivredno i privredno okruženje	Položaj objekata u kojima ljudi borave u odnosu na izvore emisija
Kulturna i arheološka dobra	Carev most je u širem okruženju	Očuvanje ambijenta i postupanje pri slučajnim nalazima

Najveća osjetljivost predmetne lokacije vezana je za plavni režim i mogućnost prenosa zagađenja prema zemljištu i vodama. Za vazduh su značajni postojeće opterećenje šireg područja Nikšića i dodatne emisije iz povećanog kapaciteta farme. Ekološki značaj Nikšićkog polja zahtijeva i pravilno određivanje odnosa projekta prema predloženim područjima Natura 2000.

Predviđene nove vodonepropusne jame predstavljaju važnu mjeru kontrole otpadnih voda iz proširenja. Njihova djelotvornost zavisi od nepropusnosti, odgovarajućeg kapaciteta, zaštite od visokih voda i urednog pražnjenja. Zajedno sa kontrolisanim upravljanjem stajnjakom, održavanjem proizvodne opreme i očuvanjem slobodnih površina, ove mjere čine osnov za ograničavanje dodatnog opterećenja prirodne sredine.

Ocjena prihvatljivosti proširenja zasniva se na djelotvornosti tih rješenja i zajedničkim uticajima kompleksa. Sama činjenica da lokacija već ima proizvodnu namjenu ne predstavlja dokaz neograničenog apsorpcionog kapaciteta prostora.

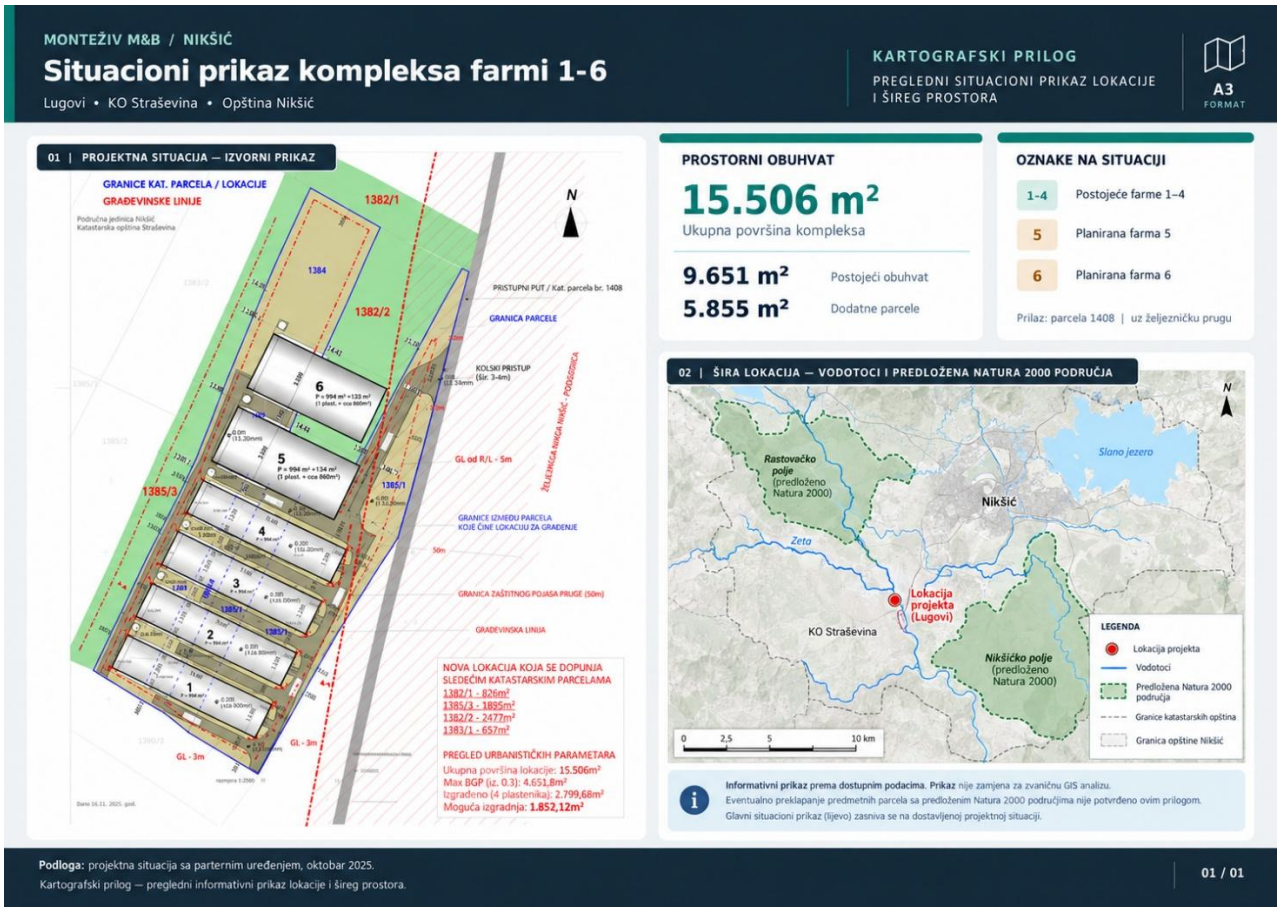

Slika 4. Situacioni prikaz kompleksa farmi 1–6 sa pregledom šire lokacije, vodotoka i predloženih Natura 2000 područja

Lijevi dio slike prikazuje projektnu situaciju kompleksa farmi 1–6 u Lugovima, KO Straševina, sa granicama parcela i proširenim obuhvatom kompleksa. Desni dio daje pregledni informativni prikaz šire lokacije u odnosu na vodotoke i predložena područja ekološke mreže Natura 2000. Prikaz Natura 2000 područja i vodotoka ima informativni karakter i ne predstavlja zvaničnu GIS analizu, niti potvrdu eventualnog preklapanja predmetnih parcela sa predloženim Natura 2000 područjima.

3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA

Predmet razmatranja je proširenje kompleksa za tov pilića nosioca projekta „MONTEŽIV M&B“ d.o.o. Nikšić izgradnjom dva dodatna proizvodna objekta, označena brojevima 5 i 6, u mjestu Lugovi, KO Straševina, opština Nikšić. Proširenje se nadovezuje na četiri prethodno odobrena objekta za uzgoj brojlera, za čiju je izgradnju izdato rješenje o davanju saglasnosti na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu od 19.03.2026. godine. Proizvodnja se odvija u turnusima, uz potpuno uklanjanje prostirke sa stajnjakom i njihov neposredan odvoz sa lokacije nakon svakog turnusa.

Postojeći i planirani dio sagledavaju se kao jedna funkcionalna proizvodna cjelina. Ekološka saglasnost izdata za objekte 1–4 predstavlja podatak o prethodno odobrenom zahvatu, ali ne predstavlja automatsku saglasnost za objekte 5 i 6. U ovoj dokumentaciji analiziraju se dodatne promjene i zajedničko opterećenje lokacije nakon proširenja.

Za predmetni zahvat od značaja je razlika između odobrenog osnovnog kompleksa i planirane dogradnje. Četiri objekta obuhvaćena su prethodnim projektnim i upravnim aktima; dva dodatna objekta predstavljaju novu fazu koja povećava prostor za tov, broj mjesta i obim pratećih aktivnosti. Analiza se zato zasniva na stanju prije proširenja, promjeni usljed objekata 5 i 6 i ukupnim karakteristikama kompleksa poslije proširenja.

Proizvodni objekti imaju istu osnovnu namjenu, ali se opterećenje životne sredine ne određuje samo njihovim brojem ili bruto površinom. Mjerodavni su istovremeni broj životinja, broj turnusa, trajanje rada ventilacije, sezonske potrebe za grijanjem, pranje i dezinfekcija između turnusa, manipulacija prostirkom i učestalost transporta. Ista polazna osnova koristi se u daljim poglavljima, kako bi opis projekta, ocjena uticaja i predviđene mjere činili međusobno usklađenu cjelinu.

Prilikom vrednovanja projektnih rješenja posebna pažnja posvećuje se uređenju površina, vodonepropusnosti prihvatnih sistema, zaštiti od visokih voda i režimu rada u vanrednim uslovima. Položaj lokacije u dijelu Nikšićkog polja sa mogućim plavljenjem zahtijeva da se procjena odnosi i na situacije koje odstupaju od redovnog tehnološkog režima, ne samo na prosječne uslove rada.

3.1. Opis fizičkih karakteristika cjelokupnog projekta

Kompleks je smješten u ravničarskom dijelu Nikšićkog polja, na zemljištu poljoprivredne namjene. Postojeća lokacija obuhvata katastarske parcele 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, površine 9.651 m². Proširenje obuhvata i katastarske parcele 1382/1, 1385/3, 1382/2 i 1383/1 KO Straševina, ukupne površine 5.855 m², čime ukupni obuhvat dostiže 15.506 m².

Postojeći objekti 1–4 projektovani su kao jednoetažni poljoprivredni objekti – plastenici za tov brojlera, sa čeličnom lučnom nosivom konstrukcijom, oblogom odgovarajućih termoizolacionih

karakteristika, podnom armiranobetonskom konstrukcijom i opremom za pojenje, hranjenje, ventilaciju, grijanje i hlađenje. Svaki od četiri objekta ima bruto površinu 699,92 m². Idejno rješenje i glavni projekat arhitekture za ovu fazu izradio je „Arhitektonika“ d.o.o. Nikšić.

Objekti 5 i 6 smješteni su u nastavku postojećeg niza. Na dostavljenoj situaciji navedena je bruto površina 954,76 m² za objekat 5, odnosno 894,16 m² za objekat 6. Njihova namjena je ista kao namjena objekata 1–4, uz tehnološko povezivanje sa proizvodnim i pratećim funkcijama kompleksa. Prikazani međuprostori služe za pristup, transport, održavanje, protivpožarni pristup i higijensko-sanitarne aktivnosti.

Zahvat uključuje pripremu terena, zemljane i temeljne radove, izvođenje objekata, instalacionu opremu za uzgoj, priključke i uređenje internih komunikacija. Demontaža ili uklanjanje postojećih proizvodnih objekata nije predmet planiranog proširenja. Odgovarajući situacioni plan sa rasporedom objekata 1–6 prikazan je u poglavlju 2.

Pokazatelj	Postojeći objekti 1–4	Proširenje 5–6	Ukupno poslije proširenja
Broj objekata	4	2	6
Bruto površina proizvodnih objekata	2.799,68 m²	1.848,92 m²	4.648,60 m²
Zemljište u obuhvatu	9.651 m²	dodatnih 5.855 m²	15.506 m²
Kapacitet mjesta za tov	40.000	oko 28.000	oko 68.000

Po projektnim površinama proširenje povećava bruto površinu proizvodnih objekata za približno 66,0% u odnosu na postojeće stanje, dok se planirani broj mjesta za tov povećava za oko 70%. Ukupni odnos bruto površine šest proizvodnih objekata prema površini proširenog obuhvata iznosi približno 0,300 (4.648,60/15.506). Ovaj informativni odnos nije zamjena za službeni obračun urbanističkih parametara, koji obuhvata i sve druge površine u skladu sa propisima.

Broj od približno 28.000 dodatnih mjesta zasniva se na projektnim podacima navedenim u poglavlju 2. Za pravnu kvalifikaciju zahvata i konačnu procjenu emisija mjerodavan je kapacitet potvrđen usvojenim tehnološkim rješenjem i dokumentacijom koja prati zahtjev.

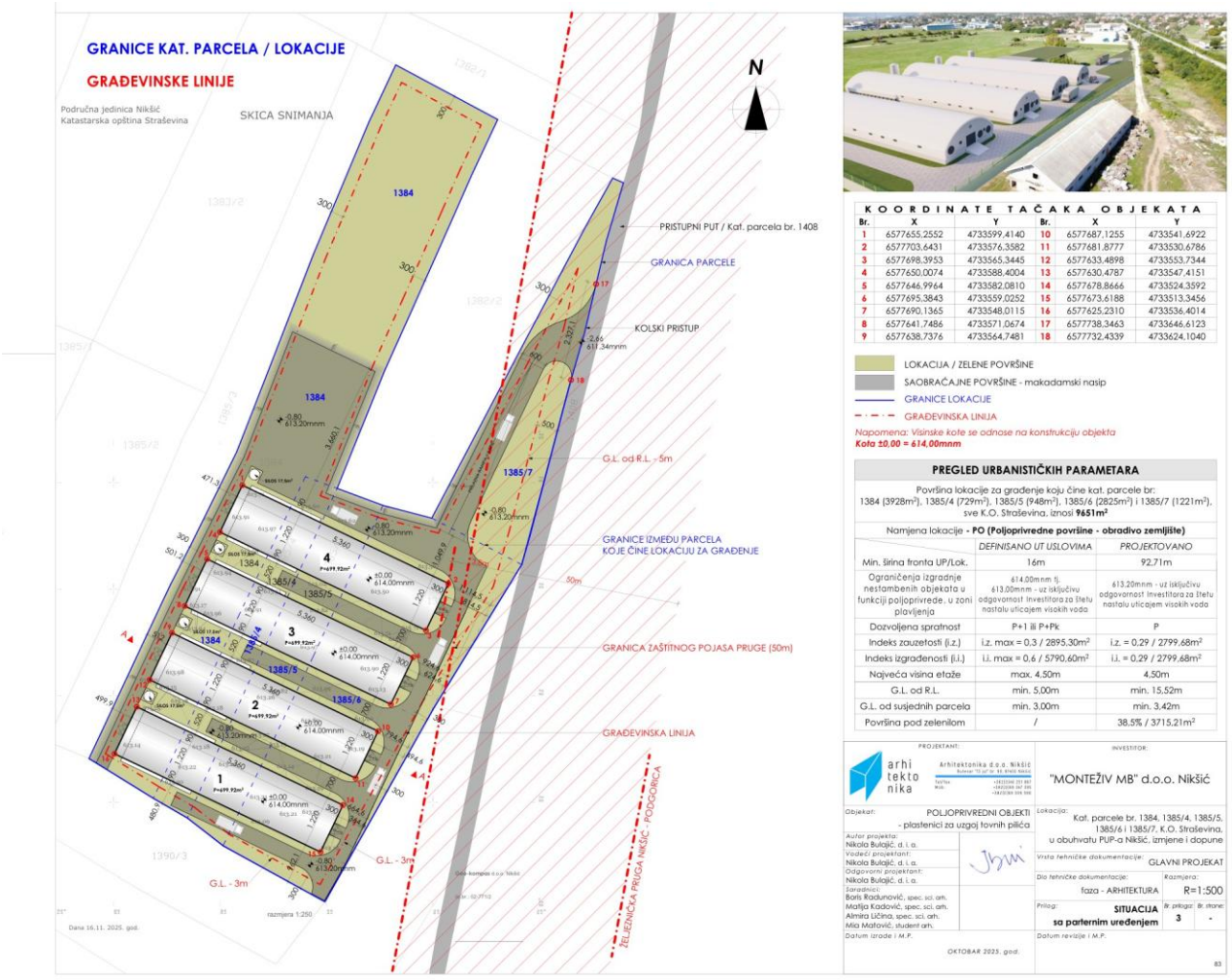

Slika 5. Situacija postojećeg dijela kompleksa – raspored objekata 1–4 i kolskih pristupa (Glavni projekat arhitekture, list 3, „Arhitektonika“ d.o.o.).

Prema prikazanim površinama, odobreni objekti 1–4 zauzimaju 2.799,68 m² bruto građevinske površine, a planirani objekti 5 i 6 dodatnih 1.848,92 m². Ukupna površina šest objekata iznosi 4.648,60 m². Povećanje bruto površine u odnosu na prethodnu fazu iznosi približno 66,0%, dok se obuhvat parcela povećava za 5.855 m², sa 9.651 m² na 15.506 m². Ti pokazatelji predstavljaju prostorni okvir proširenja; ne podrazumijevaju da će cjelokupna površina parcela biti trajno zapečaćena.

Fizički obuhvat radova čine priprema i nivelacija terena, temeljne i podne konstrukcije, montaža nosećeg sklopa i omotača objekata, ugradnja instalacija te povezivanje sa internim saobraćajnim i komunalnim rješenjima. Na manipulativnim površinama treba jasno odvojiti pristup vozila za hranu i piliće od pristupa pri odvozu iskorišćene prostirke. Takva organizacija smanjuje mogućnost međusobnog ukrštanja čistih i nečistih tokova i olakšava sanitarno održavanje kompleksa.

Za ocjenu uticaja na zemljište značajna je konačna bilansna površina objekata, saobraćajnica, platoa i slobodnog zelenila. Površine koje ostaju nezauzete objektima ne treba tretirati kao građevinsko zemljište bez vegetacije. Radove izvan trajnog obuhvata treba svesti na nužan minimum, a oštećene površine urediti po završetku izgradnje. Kote poda i način rješavanja kontakta sa atmosferskim i visokim vodama moraju biti usaglašeni sa odgovarajućom projektnom dokumentacijom i vodnim uslovima.

Za prethodnu fazu projekta donijeto je Rješenje Sekretarijata za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić UP/Io broj 26-353-105/25 od 19.03.2026. godine, kojim je data saglasnost na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu. U dispozitivu su navedene katastarske parcele 1384, 1385/4, 1385/5 i 1385/7 KO Straševina. U projektnoj i građevinskoj dokumentaciji prethodne faze pojavljuje se i parcela 1385/6, koju treba razlikovati od parcelnog obuhvata doslovno navedenog u ekološkoj saglasnosti. Planirano proširenje farmama 5 i 6 nije predmet ranijeg rješenja.

3.2. Veličina i nacrt projekta, proizvodni proces i tokovi proizvodnje

Tehnološki tok uzgoja ima jasno definisane ulazne i izlazne faze. Ulazi su jednodnevni pilići, hrana, voda, prostirka, energija i sredstva za redovno održavanje; izlazi su utovljeni pilići, prostirka sa stajnjakom, otpadne vode od sanitacije, životinjski nusproizvodi, ambalažni i komunalni otpad. Obim pojedinih izlaznih tokova nije stalan, već se mijenja tokom turnusa i neposredno po njegovom završetku.

Za potrebe procjene potrebno je voditi podatke zasebno za svaki objekat, jer se godišnji bilans kompleksa dobija sabiranjem ostvarenih turnusa i potrošnji, a ne pretpostavkom da svi objekti uvijek rade istim intenzitetom. Ovakav pristup daje pouzdaniju osnovu za kontrolu emisija, potrebnih zapremina prihvatnih sistema i organizaciju transporta.

3.2.1. Organizacija uzgoja i proizvodni ciklus

Osnovna djelatnost kompleksa je intenzivan podni tov brojlera u zatvorenim proizvodnim prostorima sa kontrolisanim mikroklimatskim uslovima. Prema glavnom projektu za prethodno odobrene objekte, tov traje do približno 42 dana, nakon čega slijedi međuturnusna pauza od najmanje 21 dan. Po završetku svakog turnusa prostirka se u potpunosti uklanja zajedno sa živinskim stajnjakom i odmah odvozi sa lokacije. Zatim se obavljaju suvo čišćenje, pranje, dezinfekcija, provjera opreme i priprema objekata sa novom prostirkom za prijem sljedećeg jata.

Tehnološki slijed obuhvata prijem jednodnevnih pilića, njihovo raspoređivanje po objektima, hranjenje i napajanje, održavanje mikroklime, zdravstveno-veterinarski nadzor, otpremu utovljenih pilića, potpuno uklanjanje korišćene prostirke i stajnjaka uz neposredan utovar u prevozno sredstvo, organizovan odvoz ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču te čišćenje i dezinfekciju objekata. Materijal se nakon iznošenja ne skladišti na farmi. Prateće aktivnosti

uključuju dopremu stočne hrane i nove prostirke, snabdijevanje energijom, održavanje opreme i odvojeno zbrinjavanje drugih tokova otpada.

U toku rada kompleksa potrebno je održati razdvojenost čistih i nečistih tokova, naročito između dopreme pilića i hrane, odlaska gotovog proizvoda, odvoza prostirke i ulaska spoljašnjih lica ili vozila. Ovakva organizacija predstavlja osnov biosigurnosti i smanjenja širenja prašine, neprijatnih mirisa i bioloških agenasa.



Slika 6. Projektovana prostorna organizacija i oblikovanje objekata 1–4 – 3D prikaz iz Glavnog projekta arhitekture (ilustracija odobrene faze, ne stanje nakon proširenja).

Na početku turnusa prostor se priprema novom, suvom prostirkom, provjerava se funkcionisanje pojilica i hranilica, a ventilacija i zagrijavanje podešavaju se prema uzrastu životinja. Tokom uzgoja kontrola stanja prostirke ima dvojaki značaj: predstavlja uslov dobrobiti životinja i utiče na stvaranje amonijaka, prašine i mirisa. Kvar pojilica ili nedovoljno uklanjanje vlage iz vazduha mogu nepovoljno uticati na obje komponente.

Po završetku turnusa životinje se otpremaju, nakon čega se kompletna iskorišćena prostirka sa stajnjakom iznosi iz objekta i neposredno utovara u vozilo koje je obezbijeđeno za preuzimanje. Odvoz se obavlja odmah, bez formiranja privremenog skladišta na zemljištu farme. Nakon toga slijede mehaničko čišćenje, pranje, dezinfekcija i kontrola sanitacije, a nova prostirka unosi se tek pri pripremi narednog turnusa. Odvojeno treba prikupljati vode nastale pranjem objekta; one nijesu dio toka stajnjaka koji se predaje poljoprivredniku.

Pri istovremenom završetku turnusa u više objekata potrebno je unaprijed uskladiti broj vozila i redosljed pražnjenja, kako bi odvoz ostao neposredan i kako se materijal ne bi zadržavao na spoljnim površinama. Evidencija o datumu završetka turnusa, preuzetoj količini, primaocu i datumu odvoza predstavlja provjerljiv dokaz sprovođenja opisanog načina rada.

3.2.2. Kapacitet, turnusi i obim proizvodnje

Prema podacima uključenim u opis lokacije, postojeća četiri objekta obezbjeđuju 40.000 mjesta za tov, a objekti 5 i 6 dodaju približno 14.000 mjesta po objektu. Ukupni planirani kapacitet po jednom istovremenom naseljavanju iznosi oko 68.000 mjesta. Navedeni broj predstavlja projektni kapacitet, a ne godišnju proizvodnju.

Ako se hipotetički svih približno 68.000 mjesta popunjava tokom pet ili šest turnusa godišnje, broj ulaza pilića može iznositi oko 340.000–408.000 jedinki godišnje; od toga je dodatni dio proširenja oko 140.000–168.000 jedinki godišnje. Riječ je o računskom opsegu radi sagledavanja mogućeg opterećenja, a ne o potvrđenoj godišnjoj proizvodnji, prinosu mesa ili bilansu uginulih životinja. Stvarni obim zavisi od plana turnusa, gustoće naseljenosti, zdravstvenih i tržišnih okolnosti.

Za procjenu potreba vode, energije, stočne hrane, prevoza i količine prostirke mjerodavna je kombinacija broja naseljenih pilića, trajanja i broja turnusa, načina rada opreme i rezultata iz evidencija farme. Povećanje broja mjesta od oko 70% ukazuje na potencijal proporcionalnog povećanja pojedinih opterećenja, ali ne znači da će se sve pojedinačne emisije ili potrošnje povećati upravo za 70%.

Projektni odnos dodatnog i ukupnog kapaciteta pokazuje da objekti 5 i 6 čine približno 41,2% mjesta nakon proširenja (28.000 od ukupno 68.000). To je relevantno za pripisivanje dodatnog dijela opterećenja, ali ne znači da isti procenat odgovara udjelu novih objekata u svim emisijama. Na primjer, emisija amonijaka zavisi i od starosti jata, vlažnosti prostirke i uslova ventilacije, dok se otpadne vode od pranja javljaju u kratkim međuturnusnim periodima.

Računski pregled godišnjeg broja ulaznih pilića iz prethodnog teksta služi za poređenje scenarija, a ne kao potvrda ostvarene proizvodnje. Za stvarne bilanse vode, električne energije, hrane, količina odvezene prostirke i transportnih kretanja mjerodavne su evidencije po objektima. U dokumentaciji se zato ne navode nepodržane godišnje količine stajnjaka niti pretpostavljeni protoci otpadnih voda kao projektno potvrđene vrijednosti.

3.2.3. Prateća infrastruktura i proizvodna oprema

Postojećim arhitektonskim projektom predviđeni su silosi za hranu uz proizvodne objekte, automatizovane linije hranjenja i pojenja, sistem ventilacije sa ventilatorima i ulaznim otvorima za vazduh, kao i oprema za regulaciju temperature i vlažnosti. Funkcionalna organizacija uključuje pretprostor namijenjen presvlačenju, kontroli i praćenju rada instalacija.

Za objekte 5 i 6 prikazane su pozicije silosa i pristupnih površina. U fazi projektovanja njihovih instalacija potrebno je dokumentovati priključke i uređaje namijenjene novom proizvodnom kapacitetu, vodeći računa o kontroli prašine pri dopremi hrane, smjeru strujanja vazduha i izbjegavanju usmjeravanja ventilacionih ispusta prema osjetljivim receptorima.

Za kompleks je dostavljen i zaseban idejni mašinski projekat pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe kotlarnice. Taj projekat predstavlja izvor podataka o planiranoj energetskoj infrastrukturi, ali bez dopunske potvrde nije opravdano pretpostaviti da se kapaciteti gasne stanice automatski mijenjaju izgradnjom objekata 5 i 6. Eventualno povezivanje proširenja na postojeći ili odobreni sistem grijanja predmet je odgovarajuće tehničke provjere, propisanih saglasnosti i odvojenog bezbjednosnog razmatranja.

Za objekte 5 i 6 predviđeno je odvojeno prihvatanje sanitarno-fekalnih voda i voda od pranja i dezinfekcije u vodonepropusne sisteme. Čiste krovne i druge atmosferske vode koje nijesu bile u kontaktu sa organskim materijama odvode se odvojeno. Pri određivanju prihvatnih zapremina uzimaju se u obzir količine vode po turnusu, mogućnost istovremenog pranja više objekata i režim pražnjenja u uslovima visokih voda.

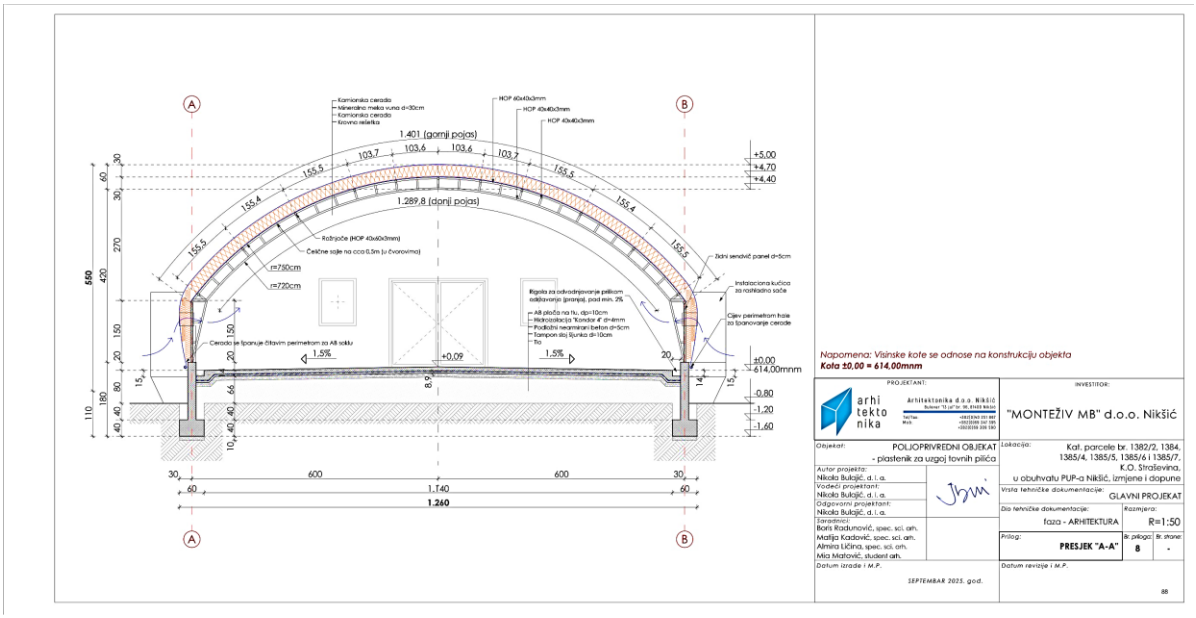

Slika 7. Karakteristični poprečni presjek tipskog objekta za uzgoj pilića – presjek A–A, Glavni projekat arhitekture, list 8.

Zaštita voda počinje tehničkim razdvajanjem tokova. Čiste vode sa krovnih površina i djelova terena bez kontakta sa otpadnim materijama ne smiju se dovoditi u prihvatni sistem voda od pranja objekata, jer bi time nepotrebno rasla zapremina koju treba bezbjedno zadržati i odvesti. Vode od pranja, dezinfekcije i sanitarno-fekalne vode moraju se voditi kroz predviđene odvojene i vodonepropusne sisteme, u skladu sa konkretnim projektnim rješenjem.

Kapaciteti postojeće infrastrukture ne smatraju se automatski dovoljnim za novi broj životinja. Prije puštanja objekata 5 i 6 u rad treba usaglasiti očekivana maksimalna dnevna opterećenja vode i energije, potrebe ventilacije i grijanja, zapremine sabirnih objekata i raspoloživost pristupa servisnih vozila. Posebnu pažnju zaslužuju sigurnost snabdijevanja električnom

energijom i alarmiranje u slučaju prestanka rada ventilacije, jer su to istovremeno pitanja dobrobiti živine i mogućeg nastanka incidentnih uslova.

3.2.4. Organizacija transporta i zaposlenih

Saobraćajni pristup kompleksu je sa istočne strane, preko puta na katastarskoj parceli 1408 KO Straševina. Transport obuhvata dopremu hrane i nove prostirke, dolazak jednodnevnih pilića, otpremu utovljene živine, neposredan odvoz kompletne iskorišćene prostirke i stajnjaka po završetku turnusa, kao i kontrolisano pražnjenje i odvoz sadržaja prihvatnih sistema za otpadne vode. Odvoz prostirke planira se unaprijed, tako da se materijal direktno iz proizvodnog objekta utovara i predaje ugovorenom preuzimaocu, bez skladištenja na lokaciji.

Proširenje ne zahtijeva formiranje posebne prometne mreže izvan kompleksa, ali povećava broj transportnih operacija. Transportna vozila treba rasporediti prema proizvodnom rasporedu, uz zabranu nepotrebnog zadržavanja vozila u pogonu motora i uz održavanje higijene tovarnih prostora i komunikacija.

Kadrovska organizacija zasniva se na postojećoj farmi, uz eventualno dodatno angažovanje radnika zbog povećanja kapaciteta. Broj i struktura zaposlenih nijesu zasebno iskazani u raspoloživim arhitektonskim prilozima za objekte 5 i 6; relevantne kategorije su radnici u uzgoju, tehničko održavanje, veterinarski nadzor i osobe angažovane na transportu i sanitaciji. Ovo ne mijenja prirodu proizvodne djelatnosti.

Transport se odvija u prepoznatljivim fazama: prijem jednodnevnih pilića, periodične isporuke stočne hrane i pomoćnih materijala, završna otprema utovljenih pilića, neposredan odvoz stajnjaka i prostirke i povremeni odvoz drugih vrsta otpada. Zbog toga dnevno opterećenje pristupnog puta nije isto tokom cijele godine. Procjena buke i izduvnih gasova mora uzeti u obzir vršne dane, naročito na završetku turnusa.

Vozila angažovana za odvoz iskorišćene prostirke treba da dolaze u dogovoreno vrijeme i napuštaju lokaciju odmah nakon utovara. Organizacija kretanja mora omogućiti da se točkovima i tovarom ne raznose organski ostaci na javni put. Isporuke hrane, ulazak spoljnih lica i odvoz materija iz objekata treba rasporediti tako da se smanji međusobno ukrštanje saobraćajnih tokova i rizik od unošenja kontaminacije u proizvodne objekte.

3.3. Moguće kumuliranje sa efektima drugih postojećih i odobrenih projekata

Mogući kumulativni uticaji planiranog proširenja sagledavaju se u odnosu na četiri ranije odobrena proizvodna objekta, dodatne objekte 5 i 6 i postojeće izvore opterećenja u okruženju. Nakon proširenja, svi objekti čine jedinstvenu funkcionalnu cjelinu, pa se uticaji emisija u vazduh, potrošnje vode i energije, nastajanja stajnjaka i iskorišćene prostirke, buke i transporta moraju posmatrati na nivou ukupnog proizvodnog kapaciteta, a ne samo izdvojeno za dvije nove farme.

Prema navedenim projektnim podacima, proširenjem se ukupni kapacitet povećava sa približno 40.000 na približno 68.000 mjesta za uzgoj pilića. Povećanje kapaciteta samo po sebi ne znači jednako procentualno povećanje svake emisije, jer intenzitet zavisi od broja i trajanja turnusa, upravljanja mikroklimom, vlažnosti prostirke i načina održavanja objekata. Ipak, veći broj živine i proizvodnih površina povećava ukupan potencijal emisija i potrebe za resursima.

Kumulativni uticaj na kvalitet vazduha prvenstveno je povezan sa istovremenim radom ventilacije svih objekata, nastajanjem amonijaka i mirisnih jedinjenja tokom uzgoja, kao i emisijama prašine iz hrane, perja i prostirke. Povećana vlažnost stelje i nepovoljni meteorološki uslovi mogu pojačati intenzitet mirisa. Na kraju turnusa mogući su kratkotrajni maksimumi emisija tokom iznošenja prostirke i utovara, zbog čega je važno da prevoz bude organizovan unaprijed i da materijal ne ostaje na otvorenom.

Način postupanja sa iskorišćenom prostirkom i živinskim stajnjakom predstavlja važnu okolnost pri ocjeni zajedničkog rada kompleksa. Prema podacima nosioca projekta, po završetku svakog proizvodnog turnusa iz objekata se uklanja cjelokupna prostirka zajedno sa nastalim stajnjakom, a materijal se odmah utovara i odvozi sa farme. Predaja je organizovana poljoprivrednom proizvođaču sa kojim nosilac projekta ima zaključen ugovor o preuzimanju, radi korišćenja u poljoprivrednoj proizvodnji u skladu sa propisima.

Na lokaciji nije predviđeno privremeno skladištenje, kompostiranje niti razastiranje živinskog stajnjaka i iskorišćene prostirke. Takvo rješenje je posebno važno zbog plavnog karaktera terena, jer izostanak skladištenja na otvorenom ograničava mogućnost dugotrajnog spiranja organske materije atmosferskim ili poplavnim vodama. Ono ipak ne isključuje potrebu za higijenom mjesta utovara i kontrolom emisija koje nastaju tokom samog uzgoja.

Povećanjem broja proizvodnih objekata povećavaju se i ukupne količine prostirke i stajnjaka po turnusu. Prema potvrdi nosioca projekta, zaključeni ugovor o preuzimanju obuhvata i količine koje će nastajati u objektima 5 i 6, odnosno u svih šest proizvodnih objekata. Završetak turnusa, datum odvoza, količina i primalac treba da budu evidentirani za svaki objekat posebno, uz čuvanje dokumentacije o predaji.

Kumulativni uticaji na vode i zemljište povezani su sa povećanom potrošnjom vode i količinama voda od pranja i dezinfekcije objekata. Za razliku od stajnjaka i prostirke, ove vode se prihvataju u vodonepropusnim sistemima koji se kontrolisano prazne. Posebnu pažnju zahtijevaju kapacitet prihvatnih sistema, njihova nepropusnost, zaštita od visokih voda i usklađenost pražnjenja sa rasporedom sanitacije više objekata.

U pogledu saobraćaja i buke, povećanje proizvodnje prati više dolazaka vozila za hranu, prostirku, živinu i odvoz materijala po završetku turnusa. Najizraženija kratkotrajna opterećenja mogu nastati kada se istovremeno obavlja otprema živine i iznošenje prostirke iz više farmi. Planiranjem transporta po objektima moguće je ograničiti broj vozila prisutnih u istom trenutku i izbjeći nepotrebno zadržavanje motora u radu.

Šire okruženje čine poljoprivredne parcele, saobraćajnice i privredni, proizvodni i skladišni sadržaji koji mogu predstavljati dodatne izvore prašine, buke i izduvnih gasova. Njihova postojeća opterećenja ne pripisuju se predmetnom proširenju, ali se uzimaju u obzir pri sagledavanju ukupnog stanja životne sredine. Za procjenu kumuliranja relevantni su udaljenost i raspored izvora, vremensko preklapanje aktivnosti i lokalni uslovi strujanja vazduha.

Posebna osjetljivost lokacije proizlazi iz režima periodičnog plavljenja. Neposredan odvoz iskorišćene prostirke smanjuje jednu od mogućih putanja zagađenja, dok se preostali rizici odnose na otpadne vode, slučajno rasipanje pri utovaru i zaštitu instalacija i manipulativnih površina. Mjere odvodnjavanja i zaštite od poplava moraju biti usklađene za cijeli kompleks, a ne samo za pojedinačne objekte.

Prethodna ekološka saglasnost za četiri objekta predstavlja dio odobrenog razvojnog postupka, ali se ne može smatrati ocjenom dodatnih uticaja farmi 5 i 6. Pri konačnoj ocjeni potrebno je zajedno razmotriti povećanje kapaciteta, produženo ili istovremeno trajanje izvora emisija, način neposrednog odvoza stajnjaka i prostirke, funkcionisanje sistema za otpadne vode i osjetljivost plavnog prostora. Organizovan način odvoza predstavlja mjeru smanjenja pojedinih rizika, a ne dokaz potpunog odsustva kumulativnih uticaja.

Emisije u vazduh: pri istovremenom radu šest objekata ventilacioni ispusti predstavljaju više prostornih izvora prašine, amonijaka i mirisnih jedinjenja. Njihovo djelovanje može se preklapati, a intenzitet u pojedinim periodima zavisi od trajanja tova, stanja prostirke, broja uključenih ventilatora i meteoroloških prilika. Naročito je značajna mogućnost kratkotrajnog zajedničkog opterećenja tokom završetka turnusa, kada se obavljaju otprema pilića, pražnjenje objekata i čišćenje.

Vode i zemljište: ukupne potrebe za vodom i količine voda od pranja rastu sa brojem proizvodnih jedinica, mada ne ravnomjerno u svim danima godine. Kada se više objekata pere u kratkom razmaku, mogu nastati povećana vršna opterećenja prihvatnih sistema. Zbog toga se sabirni kapaciteti i dinamika pražnjenja moraju sagledati za nepovoljan raspored aktivnosti, uz posebnu zaštitu od ulaska poplavnih voda i onemogućavanje izliva sadržaja na zemljište.

Organski materijal: za svaku farmu po završetku turnusa nastaje iskorišćena prostirka sa stajnjakom. Prema podacima nosioca projekta, materijal se nakon potpunog uklanjanja neposredno utovara i odvozi poljoprivrednom proizvođaču sa kojim je zaključen ugovor koji obuhvata i prošireni kapacitet. Odsustvo skladištenja na farmi ograničava trajanje izloženosti ovih materija atmosferskim prilikama, ali ne otklanja emisije iz prostirke tokom samog tova niti kratkotrajne emisije pri pražnjenju objekata.

Saobraćaj i privredni izvori u okruženju: kumuliranje se može javiti sa emisijama sa pristupnih puteva i djelatnostima drugih proizvodnih i skladišnih objekata u Lugovima i okolini. Pri tome se doprinos predmetnog kompleksa ne smije poistovjetiti sa kompletnim zatečenim opterećenjem

prostora. Posebno su relevantni termini istovremenog kretanja teretnih vozila i eventualni mirisni efekti koji se osjećaju izvan kompleksa.

Vremenska povezanost: zajednički uticaj ne određuje samo godišnja suma aktivnosti već i njihovo istovremeno trajanje. Raspored turnusa, pranja i odvoza stajnjaka treba voditi tako da se ne izaziva nepotreban maksimum saobraćaja, buke ili nastajanja otpadnih voda. Za događaje koji zavise od visine vode u plavnom dijelu polja presudno je i stanje prije padavina, odnosno raspoloživi kapacitet i zaštićenost prihvatnih sistema.

Ocjena: planirano proširenje povećava ukupni potencijal opterećenja vazduha, voda i zemljišta. Način neposrednog odvoza stajnjaka, razdvajanje voda i kontrolisana ventilacija predstavljaju važne mjere, ali konačan značaj kumulativnih uticaja treba određivati na osnovu potvrđenog kapaciteta šest objekata, stvarnih tehničkih rješenja i osjetljivosti lokacije.

3.4. Korišćenje prirodnih resursa i energije

Za izgradnju se koristi zemljište definisano granicama proširenog obuhvata. Stalno zauzimanje odnosi se na ukupno 1.848,92 m² bruto površine novih proizvodnih objekata, kao i neophodne prateće uređene površine koje se prikazuju projektnom situacijom. Potrebno je ograničiti privremeno gradilišno zauzeće i sačuvati nezauzete zelene i poljoprivredne površine u najvećoj mogućoj mjeri.

Voda se koristi za pojenje životinja, higijenu radnika i periodično pranje i dezinfekciju objekata. Proširenje povećava vršno i godišnje opterećenje snabdijevanja vodom, pri čemu je pranje objekata posebno važno jer se odvija u kratkom vremenu između turnusa. Sistemi za pojenje treba da budu opremljeni tako da se smanje curenja i nepotrebno vlaženje stelje.

Električna energija koristi se za ventilaciju, osvjetljenje, automatiku, dopremu hrane i druge pogone. Toplotna energija potrebna je naročito za početnu fazu uzgoja i hladnije djelove godine. U okviru kompleksa postoji odnosno projektuje se energetska infrastruktura za grijanje, koju je potrebno koristiti u granicama odobrenih tehničkih karakteristika i uz redovnu kontrolu opreme.

Biodiverzitet se neposredno ne koristi kao proizvodni resurs; mogući uticaji odnose se na promjenu korišćenja površina, saobraćaj, buku i posredno opterećenje vode i tla. Projektom se ne predviđa eksploatacija mineralnih sirovina niti zahvatanje vode iz vodotoka u svrhu industrijskog procesa.

Potrebe za vodom treba razdvojiti na kontinuiranu potrošnju za pojenje, sanitarne potrebe i diskontinuiranu potrošnju za pranje objekata između turnusa. Na nivo potrošnje za pojenje utiču broj, starost i zdravstveno stanje pilića, temperatura i način rada pojilica. Gubici na pojilicama dodatno utiču na vlažnost prostirke i emisije, pa njihova kontrola predstavlja mjeru resursne efikasnosti i zaštite vazduha.

Električna energija koristi se prvenstveno za ventilaciju, osvjetljenje, automatiku hranjenja i napajanja i drugu tehnološku opremu. Toplotna energija koristi se prema potrebama uzrasta pilića i klimatskim uslovima, posebno u hladnijem dijelu godine. Za procjenu uticaja energetskog sistema mora se poći od stvarno primijenjenih izvora i uređaja; idejni projekat gasne stanice ne predstavlja dokaz da će svi novi objekti biti priključeni na isti kapacitet ili da je taj kapacitet već odobren za proširenje.

Racionalno upravljanje resursima podrazumijeva evidenciju potrošnje po turnusima, blagovremeno uklanjanje kvarova na sistemima za vodu, održavanje izolacionih karakteristika objekata i pravilno podešavanje ventilacije. Za određivanje efekata proširenja preporučuje se upoređivanje pokazatelja po jednom mjestu za uzgoj i po jednom završenom turnusu, uz jasno navođenje stvarnog broja pilića.

3.5. Stvaranje otpada i tehnologija postupanja sa otpadnim materijama

Tokom izgradnje nastaju iskopani materijal, ostaci građevinskih materijala, ambalaža, komunalni otpad i povremeno manje količine otpada od održavanja mehanizacije. Sve tokove treba razdvajati na mjestu nastanka, uz izdvajanje materijala pogodnih za ponovnu upotrebu i predaju preostalog otpada ovlašćenim subjektima. Građevinski otpad ne smije se koristiti za zatrpavanje kanala, ponora ili plavnih depresija.

Najvažniji tokovi materijala tokom rada su iskorišćena prostirka sa živinskim stajnjakom, otpadne vode od pranja i dezinfekcije, životinjski nusproizvodi, ambalažni i komunalni otpad i, po potrebi, poseban ili opasan otpad od održavanja opreme. Njihovo postupanje je različito: prostirka i stajnjak neposredno se predaju ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču nakon turnusa, otpadne vode zadržavaju se u vodonepropusnim prihvatnim sistemima, a ostali otpad razvrstava se i predaje u skladu sa propisima.

Tok materijala/otpada	Faza nastanka	Predviđeni način upravljanja
Iskorišćena prostirka i živinski stajnjak	Nakon turnusa	Nakon završetka svakog turnusa potpuno uklanjanje prostirke sa stajnjakom, neposredan utovar i odvoz ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču; bez skladištenja, odlaganja ili kompostiranja na farmi.
Vode od pranja i dezinfekcije	Međuturnusna pauza	Prikupljanje u vodonepropusne sabirne objekte i kontrolisano pražnjenje/odvoz, bez ispusta u zemljište ili vodotok
Sanitarno-fekalne vode	Kontinuirano	Zaseban nepropustan prihvat i pražnjenje od nadležnog/ovlašćenog subjekta
Uginule životinje i materijal životinjskog porijekla	Tokom uzgoja	Odvojeno obezbjeđivanje i predaja prema veterinarskim propisima, bez zakopavanja i nepropisnog odlaganja

Ambalaža, papir, plastika, komunalni otpad	Svakodnevno i pri dopremama	Razdvojeno prikupljanje; reciklažni tokovi i komunalni sistem
Otpad iz održavanja i potencijalno opasan otpad	Povremeno	Označeno odvojeno držanje u zaštićenim uslovima i predaja ovlašćenom operateru

Iskorišćena prostirka se poslije svakog turnusa uklanja u cijelosti, zajedno sa živinskim stajnjakom. Materijal se direktno utovara i odmah odvozi sa lokacije; na farmi nije planirano njegovo privremeno skladištenje, kompostiranje, razastiranje niti odlaganje. Prema podacima nosioca projekta, preuzimanje obavlja poljoprivredni proizvođač sa kojim je zaključen ugovor, radi korišćenja u poljoprivrednoj proizvodnji kao organsko đubrivo, uz primjenu odgovarajućih veterinarsko-sanitarnih i drugih propisanih uslova.

Postupak se organizuje po završetku svakog turnusa: nakon otpreme živine kompletna iskorišćena prostirka sa stajnjakom se uklanja iz proizvodnog prostora, neposredno utovara u vozilo i odvozi ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču. Tek nakon njenog potpunog uklanjanja pristupa se čišćenju, pranju i dezinfekciji objekta, a za naredni turnus postavlja se nova prostirka. Na taj način prostirka se ne koristi kroz više turnusa.

Odvoz predstavlja zasebnu fazu organizacije proizvodnje i mora se dogovoriti prije početka pražnjenja objekata. Ne predviđaju se platoi, skladišta ili deponije za stajnjak i iskorišćenu prostirku. Eventualno rasipanje pri utovaru treba odmah ukloniti, a prevoz obaviti tako da se spriječe gubici tereta i prljanje internih i javnih saobraćajnica.

Za svaku predaju prostirke i stajnjaka potrebno je evidentirati datum, objekat, procijenjenu ili izmjerenu količinu, prevoz i primaoca, uz čuvanje pratećih dokaza. Plan odvoza mora obuhvatiti količine iz svih šest objekata nakon proširenja i biti usklađen sa rasporedom završetka turnusa. Odvojeno od toga, otpadne vode od pranja i dezinfekcije sakupljaju se u vodonepropusnim sistemima, bez ispuštanja u zemljište i vode, a njihovo pražnjenje se dokumentuje.

Klasifikacija otpada vrši se prema porijeklu i sastavu, a ne prema nazivu djelatnosti u cjelini. Polazna osnova je Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada („Službeni list CG“, br. 64/2024). Šestocifrena oznaka određuje se za stvarno nastalu vrstu otpada; zvjezdica (*) označava opasan otpad. U sljedećim tabelama navedeni su karakteristični, odnosno mogući tokovi, bez pretpostavke da svaka navedena vrsta mora nastati na predmetnoj lokaciji.

Iskorišćena prostirka sa stajnjakom: po završetku turnusa sav materijal se u potpunosti uklanja iz proizvodnih objekata, neposredno utovara i odmah odvozi sa lokacije ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču. Ugovor, prema izjavi nosioca projekta, obuhvata i količine nakon izgradnje farmi 5 i 6. Nije predviđeno privremeno skladištenje, kompostiranje, deponovanje ili

tretman ovog materijala na farmi. Ako se materijal klasifikuje kao otpad, primjenjuje se oznaka 02 01 06; ako se po odgovarajućim propisima koristi kao stajnjak/životinjski nusproizvod izvan režima otpada, za taj tok se primjenjuje odgovarajući poseban pravni režim. U oba slučaja preuzimanje i količine treba dokumentovati.

Životinjski nusproizvodi: uginula živina i druge materije životinjskog porijekla nijesu dio toka iskorišćene prostirke namijenjene poljoprivrednoj upotrebi. Odvojeno se obezbjeđuju i upućuju kroz sistem predviđen veterinarskim propisima i pravilima za nusproizvode životinjskog porijekla, uz odgovarajuće evidencije. Kataloški broj za veterinarski otpad ne dodjeljuje se automatski svim uginulim životinjama; veterinarski otpad se zasebno klasifikuje kada zaista nastane iz veterinarske dijagnostike ili liječenja.

Otpadne vode od pranja i dezinfekcije: ove vode predstavljaju poseban tok koji se prikazuje bilansom voda i prihvatnim sistemima, a ne proizvoljno kao čvrsti otpad. Kada se sadržaj septičke jame uklanja kao otpad, odabir kataloškog broja zavisi od stvarne vrste i porijekla sadržaja, uz provjeru primjenjivosti oznake 20 03 04 za mulj iz septičkih jama. Pražnjenje vrši ovlašćeni subjekt, uz dokument o preuzimanju i krajnjem postupanju. Nije dopušteno ispuštanje na zemljište niti povezivanje sa čistim atmosferskim vodama.

Opasan i poseban otpad: ostaci hemijskih sredstava, zaprljana ambalaža, apsorbenti, izvori osvjetljenja ili otpad od servisiranja tehničke opreme klasifikuju se po sastavu. Ne smiju se miješati sa komunalnim otpadom, prostirkom ili stajnjakom. Odvojeno sakupljanje, propisno obilježavanje i predaja ovlašćenom operateru primjenjuju se kada takvi tokovi zaista nastanu. Za sve predaje potrebno je čuvati prateću dokumentaciju, u skladu sa propisima o evidenciji i transportu otpada.

Tabela 3.5-1. Mogući tokovi otpada tokom eksploatacije – oznake prema Katalogu otpada („Sl. list CG“, 64/24)

Kataloški broj	Vrsta otpada / materije	Porijeklo i način postupanja
02 01 06	Stajnjak sa iskorišćenom prostirkom – kada se vodi kao otpad	Poslije turnusa; potpuno uklanjanje i neposredan odvoz ugovorenom primaocu; bez skladištenja na farmi
02 01 04	Otpadna plastika iz poljoprivrede, osim ambalaže	Samo ako nastane pri zamjeni plastičnih elemenata tehnološke opreme; izdvojeno preuzimanje
15 01 01	Papirna i kartonska ambalaža	Odvojeno sakupljanje i predaja za odgovarajuću obradu
15 01 02	Plastična ambalaža	Odvojeno sakupljanje i predaja za odgovarajuću obradu

Kataloški broj	Vrsta otpada / materije	Porijeklo i način postupanja
15 01 03	Drvena ambalaža	Palete i ostala drvena ambalaža, ako postanu otpad; ponovna upotreba ili predaja
15 01 04	Metalna ambalaža	Odvojeno sakupljanje i predaja, ako nastane
15 01 06	Miješana ambalaža	Samo kada odvajanje po materijalu nije moguće; predaja odgovarajućem primaocu
15 01 10*	Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je njima kontaminirana	Odvojeno i propisno obilježeno, predaja ovlašćenom operateru
15 02 02*	Apsorbenti, filter materijal, krpe i zaštitna odjeća kontaminirani opasnim supstancama	Povremeno, pri servisiranju/incidentu; odvojena predaja
15 02 03	Apsorbenti, filter materijal, krpe i zaštitna odjeća bez opasnih supstanci	Samo ako se izdvajaju kao otpad od održavanja
18 02 01	Oštri predmeti od veterinarskih postupaka (osim infektivnog otpada)	Ako nastaju pri pružanju veterinarskih usluga; odvojeno preko odgovarajućeg toka
18 02 02*	Veterinarski otpad koji zahtijeva posebne mjere radi sprječavanja infekcije	Ako nastane i ispunjava kriterijume infektivnosti; posebna predaja
18 02 08	Veterinarski lijekovi osim citotoksičnih i citostatičkih	Ako ostanu neupotrijebljeni/istekli; postupanje prema svojstvima i propisima
20 03 01	Miješani komunalni otpad	Odvojeno od proizvodnih i veterinarskih tokova; komunalno preuzimanje
20 03 04	Mulj iz septičkih jama	Kada nastane pri propisnom pražnjenju septičkog sistema i klasifikuje se u ovoj grupi
20 01 21*	Fluorescentne cijevi i drugi otpad koji sadrži živu	Samo kada zamjenom rasvjete nastane takav otpad; odvojeno ovlašćenom operateru
16 02 14	Odbačena električna i elektronska oprema bez opasnih komponenti	Po potrebi pri zamjeni opreme; klasifikovati po stvarnim svojstvima
16 02 13*	Odbačena električna i elektronska oprema sa opasnim komponentama	Samo ako nastane; ovlašćeni operater, propisna evidencija

Prikazani kataloški brojevi odnose se na odgovarajuće vrste otpada u slučaju njihovog stvarnog nastanka i nakon klasifikacije prema porijeklu i sastavu. Uginula živina i drugi nusproizvodi životinjskog porijekla obrađuju se prema posebnim veterinarskim propisima. Otpadne vode

koje se vode u režimu upravljanja vodama nijesu automatski čvrsti otpad. Zvjezdicom (*) označene su vrste opasnog otpada.

Tabela 3.5-2. Karakteristične i moguće vrste otpada tokom izgradnje

Kataloški broj	Vrsta otpada	Uslov nastanka / postupanje
17 01 01	Beton	Ostaci betona od građenja i uređenja temelja
17 01 02	Opeka	Ako se koristi u građevinskim radovima i nastane otpad
17 02 01	Drvo	Oplata i ostaci drveta koji nijesu ambalaža
17 02 03	Plastika	Plastični građevinski ostaci, odvojeno od ambalaže
17 04 05	Gvožđe i čelik	Ostaci armature i metalnih konstruktivnih elemenata
17 05 04	Zemlja i kamen koji ne sadrže opasne supstance	Samo iskop koji postaje otpad i nije upotrijebljen u dozvoljene svrhe
17 09 04	Miješani otpad od građenja i rušenja, osim opasnog	Preostali miješani građevinski otpad; predaja ovlašćenom preuzimaocu
15 01 01	Papirna i kartonska ambalaža	Ambalaža građevinskog materijala
15 01 02	Plastična ambalaža	Ambalaža građevinskog materijala
15 01 03	Drvena ambalaža	Palete koje postaju otpad
15 01 10*	Ambalaža kontaminirana opasnim supstancama	Samo kada zaista nastane; odvojeno kao opasan otpad
15 02 02*	Kontaminirane krpe, apsorbenti i filteri	Ako nastanu pri servisiranju ili akcidentu; posebna predaja
20 03 01	Miješani komunalni otpad	Otpad zaposlenih na gradilištu

Tabelarne oznake nijesu zamjena za bilans količina. Količine građevinskog otpada dokazuju se na osnovu izvedenih radova i predajne dokumentacije, dok se količine iz eksploatacije utvrđuju po proizvodnim turnusima, evidencijama pražnjenja sistema i stvarnim preuzimanjima. Oznake iz grupe 18 primjenjuju se isključivo na odgovarajući veterinarski otpad; različiti tokovi ne smiju se objedinjavati radi jednostavnijeg vođenja evidencije.

3.6. Zagađivanje, štetna djelovanja i izazivanje neprijatnih mirisa

Tokom izgradnje mogu nastati privremene emisije prašine i izduvnih gasova, povećanje nivoa buke od građevinskih mašina i vozila, kao i privremeno zamućenje površinskog oticanja sa neuređenih gradilišnih površina. Ovi uticaji vezani su za trajanje radova i prostorno su najizraženiji neposredno oko gradilišta i pristupnog puta.

Tokom eksploatacije emisije potiču od boravka živine, izmeta i prostirke za vrijeme uzgoja, ventilacionih ispusta, rukovanja hranom i uklanjanja iskorišćene prostirke na kraju turnusa. Relevantni su amonijak, prašina i mirisna jedinjenja; njihov intenzitet zavisi od broja životinja, vlažnosti podloge, mikroklime i ventilacije. Potpuno uklanjanje prostirke i neposredan odvoz stajnjaka po završetku turnusa smanjuju vrijeme mogućeg uticaja tih materija na otvorenom, ali ne isključuju redovne emisije koje nastaju dok su životinje u objektima.

Mehanička ventilacija, elektromotori, transport i povremena utovarna sredstva izvor su buke. Vibracije su vezane uglavnom za rad opreme i saobraćaj i nemaju karakter velikih industrijskih vibracija. Toplota predstavlja funkcionalni dio održavanja mikroklime. Nema proizvodnog procesa koji bi zahtijevao korišćenje izvora jonizujućeg zračenja; elektromagnetni uticaji potiču od uobičajenih elektroinstalacija.

Rizik za vode i zemljište povezan je prvenstveno sa eventualnim propuštanjem prihvatnih sistema za otpadne vode i slučajnim rasipanjem materijala prilikom utovara i odvoza. Budući da se stajnjak sa prostirkom ne skladišti na farmi, nema stalne otvorene površine za njegovo odlaganje. Zbog plavnog karaktera prostora neophodno je održavati vodonepropusne sisteme i obezbijediti čist i kontrolisan prostor za kratkotrajnu manipulaciju pri utovaru.

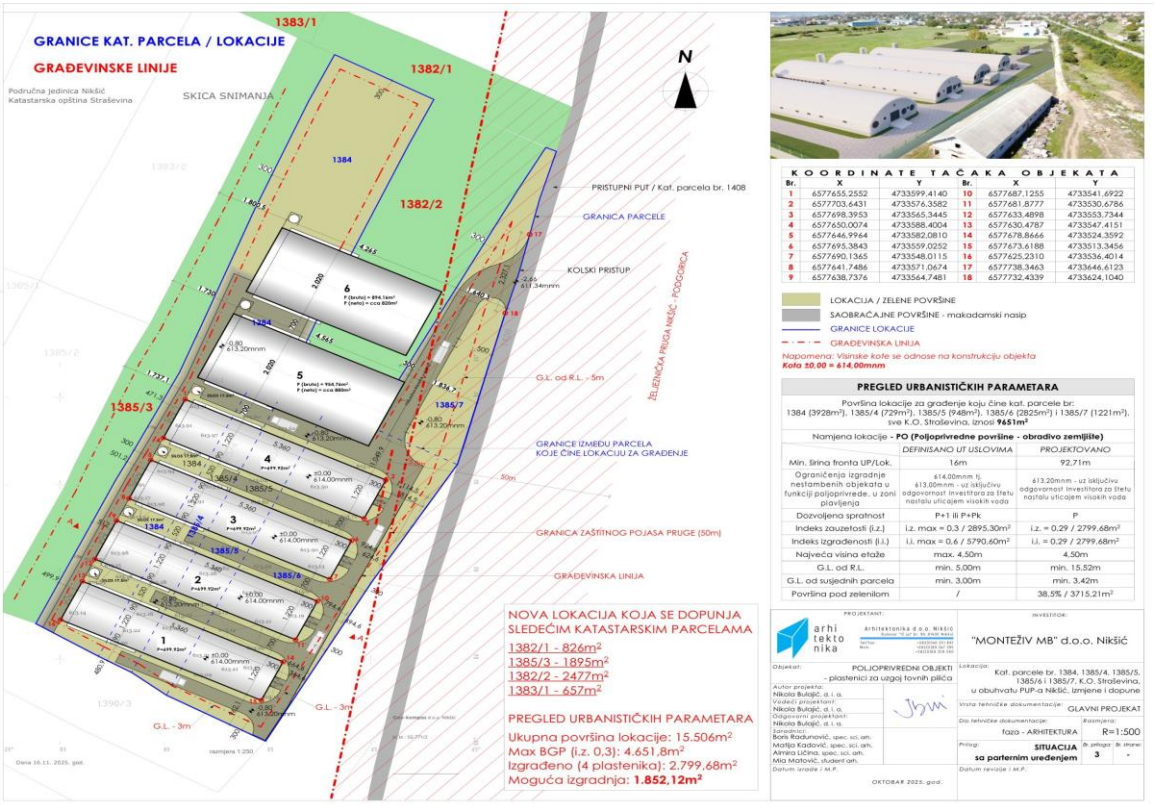

Slika 8. Pregledna situacija energetskog dijela kompleksa – iz Idejnog mašinskog projekta pomoćnog objekta/gasne stanice; podaci su dati za odobrenu fazu i ne potvrđuju zasebno dimenzionisanje za objekte 5 i 6.

Prašina iz rada farme potiče od čestica hrane, prostirke, perja i drugih materijala koji se nalaze u proizvodnom prostoru. Njena emisija povezana je sa ventilacijom i manipulacijom suvim materijalom. Mirisna jedinjenja i amonijak nastaju prvenstveno razgradnjom organske materije u prostirci tokom tova, pri čemu njihov intenzitet raste u nepovoljnim uslovima vlage i temperature. Zbog toga neposredan odvoz prostirke na kraju turnusa predstavlja važnu mjeru, ali ne zamjenjuje svakodnevnu kontrolu mikroklime i pojilica.

Raspodjela emisija u okruženju zavisi od položaja i režima rada ventilacionih ispusta, dominantnih vjetrova, stanja atmosfere i udaljenosti osjetljivih objekata. Ne može se samo na osnovu opisa farme odrediti koncentracija amonijaka ili intenzitet mirisa na granici parcele. Za takvu ocjenu, kada to zahtijeva nadležni organ, potrebni su podaci o konkretnim izvorima emisija i odgovarajući stručni postupak procjene.

U odnosu na mehaničke uticaje, najvažniji izvori buke su ventilatori i transportna vozila. Nema procesa sa značajnim emisijama industrijskih vibracija niti namjenskog izvora jonizujućeg zračenja. Potencijalno zagađivanje voda i zemljišta proizilazi iz mogućeg propuštanja prihvatnih sistema, rasipanja organskog materijala tokom utovara ili nekontrolisanog kontakta zagađenih površina sa atmosferskim i visokim vodama.

3.7. Rizik nastanka udesa ili velikih katastrofa

Relevantni rizici su požar u proizvodnim i tehničkim prostorima, prekid napajanja koji može zaustaviti ventilaciju i grijanje, tehnički kvarovi sistema za pojenje i hranjenje, prepunjavanje ili oštećenje prihvatnih objekata za otpadne vode, ekstremne padavine i plavljenje, kao i pojava zaraznih bolesti među životinjama. Svi ti događaji, i kada se odnose na pojedinačni objekat, mogu imati posljedice za cjelokupni kompleks.

Lokacija je povezana sa vodnim režimom akumulacije Vrtac i plavnim karakteristikama Nikšićkog polja. Rizik od visokih voda uključuje mogućnost kontakta sa organskim materijama, povećanje hidrostatičkih opterećenja na vodonepropusne jame i otežan pristup. Povećana učestalost ekstremnih vremenskih događaja dodatno opravdava planiranje zaštite u fazi projektovanja.

Za prateću energetsku opremu, uključujući eventualnu gasnu infrastrukturu, primjenjuju se posebni zahtjevi protivpožarne i tehničke bezbjednosti. Procjena rizika, ispitivanja i nadzor obavljaju se prema posebnim projektima i odgovarajućim propisima; ova dokumentacija ne zamjenjuje tehnički projekat bezbjednosti.

Upravljanje rizicima podrazumijeva plan preventivnog održavanja, funkcionalnu rezervu kritičnih sistema u skladu sa projektom, dostupne kontakt podatke nadležnih službi, obuku radnika, postupke evidencije incidenta i sprovođenje uputstava veterinara. U incidentu prioritet imaju zaštita ljudi, životinja, površinskih i podzemnih voda i kontrola širenja zagađenja.

Za konkretnu lokaciju mjerodavan prirodni rizik predstavljaju periodično visoke vode u Nikšićkom polju. U planskim i upravnim aktima navedena je relevantna kota od približno 614 m

n.v., pa su važni podna visina objekata, zaštita instalacija, obezbjeđenje vodonepropusnih prihvatnih sistema i bezbjedan pristup za evakuaciju i intervenciju. Ovaj rizik se razlikuje od redovnog površinskog oticanja pri kiši i mora se analizirati kao vanredni scenario.

Tehnički rizici obuhvataju prestanak napajanja električnom energijom i prekid ventilacije, kvar pojilica i iznenadno kvašenje prostirke, požar, incident pri transportu i neispravnost sistema za otpadne vode. Pomoćna gasna stanica, ukoliko je u funkciji kompleksa, podliježe posebnoj projektnoj i protivpožarnoj regulativi; predmetna dokumentacija ne zamjenjuje njenu tehničku i bezbjednosnu provjeru.

Za svaki prepoznati scenario potrebni su odgovorno lice, postupak obavještavanja, redosljed zaštite ljudi, životinja i životne sredine i evidencija o događaju. Posebno je bitna mogućnost da se vanrednim odvozom ili intervencijom obezbijedi brz završetak pražnjenja objekata bez ostavljanja prostirke i stajnjaka na otvorenom.

3.8. Rizici za ljudsko zdravlje

Mogući zdravstveni rizici za radnike i, u manjoj mjeri, stanovništvo u okruženju povezani su sa prašinom organskog porijekla, neprijatnim mirisima, amonijakom, bukom, kontaktom sa kontaminiranim materijalom i eventualnim širenjem bioloških agenasa. Značaj rizika zavisi od režima rada farme, udaljenosti i osjetljivosti okolnih korisnika prostora te dosljednog sprovođenja higijenskih mjera.

Za zaposlene su potrebni organizovana higijena, zaštitna oprema primjerena poslovima, ventilacija, redovno čišćenje, veterinarski i zdravstveni nadzor u odgovarajućem obimu i dokumentovanje sprovedenih mjera. Za stanovništvo se zaštita ostvaruje prvenstveno smanjenjem emisija na samom izvoru, održavanjem čistih manipulativnih površina i kontrolom transporta i otpada.

Na osnovu raspoloživih podataka ne može se stručno dokazivati odsustvo svakog negativnog uticaja samo činjenicom da se djelatnost već obavlja. Zato se u narednim poglavljima posebno analiziraju kumulativni rad svih šest objekata i mjere kojima se rizici svode na kontrolisane okvire.

Rizici za zaposlene odnose se na udisanje prašine i bioaerosola, kontakt sa organskim materijama, buku, temperaturna opterećenja u objektima, klizave površine tokom pranja i saobraćajno-manipulativne operacije. To su prvenstveno profesionalni rizici, za koje je neophodna primjena mjera zaštite i zdravlja na radu, odgovarajuća higijena i veterinarsko-sanitarna pravila.

Za stanovništvo izvan kompleksa relevantniji su miris, povremena buka, emisije čestica i povećan transport. Njihov značaj zavisi od položaja najbližih stambenih i drugih osjetljivih objekata i stvarnih uslova rada. Postupci redovne sanitacije, obezbjeđenje čiste manipulativne

površine i neposredan odvoz prostirke smanjuju mogućnost izlaganja, ali ne opravdavaju izostavljanje praćenja eventualnih pritužbi iz okruženja.

3.9. Propisani postupci za prošireni proizvodni kapacitet

Kapacitet od približno 28.000 dodatnih mjesta za uzgoj živine, odnosno ukupno približno 68.000 mjesta po završetku proširenja, predstavlja odlučujući parametar pri primjeni propisa o procjeni uticaja. Prema Listi I Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, za objekte intenzivnog uzgoja živine sa kapacitetom preko 20.000 mjesta propisana je obavezna procjena uticaja. Pravni karakter proširenja postojećeg odobrenog kompleksa, njegovo razvrstavanje i procesne obaveze utvrđuje nadležni organ u skladu sa zakonom i važećom uredbom, uz sagledavanje ukupnog kapaciteta i povećanja.

Uredbom o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola („Službeni list CG“, br. 75/26) propisan je režim integrisane dozvole za intenzivan uzgoj živine sa više od 40.000 mjesta. Kod postrojenja istog operatera koja čine jednu cjelinu kapaciteti se sagledavaju zajedno. Projektovani ukupni kapacitet od oko 68.000 mjesta iznad je navedene granice, pa je prilikom realizacije proširenja potrebno razmotriti i ispunjavanje obaveza iz propisa o industrijskim emisijama. Prethodna ekološka saglasnost odnosi se na ranije odobrenu fazu i ne proširuje se samim podnošenjem ove dokumentacije na nove objekte.

Za pravno određivanje postupka neophodno je razlikovati već odobrene objekte od kapaciteta koji nastaje njihovim proširenjem. Projektni kapacitet od približno 68.000 mjesta zahtijeva razmatranje primjene liste projekata za koje je procjena uticaja obavezna, kao i relevantnih odredaba o industrijskim emisijama i integrisanoj dozvoli. Prethodna ekološka saglasnost ne predstavlja zamjenu za odgovarajući postupak za planiranu dogradnju.

Ranije rješenje o ekološkoj saglasnosti odnosi se na prethodnu fazu kompleksa i predstavlja polaznu upravnu osnovu za ocjenjivanje planiranog proširenja. Karakteristike dodatnih objekata, zajednički rad svih šest proizvodnih jedinica, kumulativna opterećenja i predložene mjere zaštite obuhvaćeni su predmetnom dokumentacijom radi razmatranja u nadležnom postupku.

Tačkom IV ranije ekološke saglasnosti izričito je određeno da se, u slučaju promjene tokom izvođenja ili funkcionisanja odobrenog projekta, nosilac obrati nadležnom organu zahtjevom za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja. Ova odredba potvrđuje obavezu novog obraćanja organu povodom proširenja; ne znači automatsko oslobađanje od elaborata. Vrstu potrebnog postupka nadležni organ utvrđuje primjenom propisa koji važe u trenutku odlučivanja i na osnovu ukupnog projektovanog kapaciteta.

4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆEG UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Uticaji su razmotreni u odnosu na postojeće četiri farme i planirano proširenje sa dvije nove farme, pri čemu se razlikuju uticaji izgradnje od dugoročnih uticaja rada. Ocjena polazi od osjetljivosti prostora opisane u poglavlju 2, naročito plavnog režima, karakteristika zemljišta, blizine poslovnih i saobraćajnih sadržaja i mogućih puteva prenosa zagađenja prema površinskim i podzemnim vodama.

Za potrebe karakterizacije uticaja razmatraju se tri međusobno povezana nivoa: promjena koju neposredno uzrokuju objekti 5 i 6, postojeće opterećenje od objekata 1–4 i ukupno stanje nakon njihovog zajedničkog rada. Time se izbjegava posmatranje dogradnje kao izolovanog zahvata, što bi potcijenilo značaj kumuliranja opterećenja na ograničenom prostoru.

Opis očekivanih efekata razlikuje redovne emisije i potrošnju resursa od akcidentalnih događaja. U redovnom pogonu mjerodavni su gasoviti i čestični produkti uzgoja, buka ventilacije, transport, proizvodnja stajnjaka i vode poslije sanitacije. Akcidentni režimi naročito su povezani sa nepovoljnim vodnim stanjem, neispravnošću prihvatnih sistema ili prekidom rada ključne tehničke opreme.

Karakterizacija uticaja izvršena je u odnosu na postojeće i odobreno opterećenje lokacije, dodatni zahvat i stanje nakon proširenja. Za isti činilac životne sredine odvojeno su razmatrani uticaji građenja, redovne eksploatacije i vanrednih događaja. Takvo razdvajanje važno je zato što su emisije tokom radova vremenski ograničene, dok su emisije iz uzgoja i potrebe za resursima ponavljajuće i povezane sa turnusima.

Opis vrste uticaja polazi od fizičkog puta njihovog nastanka: vazduh i mirisi prenose se ventilacijom i vjetrom; površinsko oticanje može prenositi zagađenje u slučaju kontakta sa nečistim površinama; buka potiče od tehničke opreme i prevoza; promjene zemljišta proizilaze iz zauzimanja prostora. U slučaju visokih voda vjerovatnoća i posljedice događaja analiziraju se odvojeno od uobičajenog režima rada.

4.1. Veličina i prostorni obuhvat uticaja

Neposredni fizički uticaj izgradnje vezan je za objekte 5 i 6, prilazne i instalacione površine i prostor privremene organizacije gradilišta unutar proširenog obuhvata. Trajna promjena korišćenja zemljišta odnosi se na građevinski zauzete površine, dok se emisije prašine i buke mogu kratkotrajno širiti i izvan granica parcele.

Operativni uticaj od emisija u vazduh i neprijatnih mirisa nema strogo definisanu granicu parcele, već zavisi od vremenskih prilika, položaja izvora, ventilacije i udaljenosti receptora. Uticaj na vode potencijalno može biti prostorno širi samo u slučaju nekontrolisanog ispuštanja i hidrološke povezanosti, što opravdava posebne zaštitne mjere.

Nije opravdano unaprijed pripisati projektu tačan broj stanovnika koji će osjetiti uticaj bez podataka o udaljenostima i modeliranja širenja emisija. Procjena se zato zasniva na lokalnim

receptorima koje čine korisnici susjednih poljoprivrednih i privrednih površina i stanovništvo najbližih naseljenih djelova.

Planirani objekti 5 i 6 zajedno zauzimaju približno 1.848,92 m² bruto građevinske površine. U odnosu na ranije projektovanih 2.799,68 m² u četiri objekta, dogradnja podrazumijeva povećanje izgrađenih površina za približno 66,0%. Ukupna bruto građevinska površina proizvodnih objekata nakon proširenja iznosila bi 4.648,60 m². Navedeni pokazatelji odnose se na građevinske površine, a ne na izmjereni domet emisija ili površinu koja može biti izložena neprijatnim mirisima.

Prostor neposrednog uticaja čini građevinska parcela sa internim komunikacijama, servisnim zonama, mjestima prihvata i otpreme materijala i površinama koje treba zaštititi od kontakta sa zagađenim vodama. Šire područje razmatra se u pogledu eventualnog širenja prašine, mirisa i buke, kao i uticaja transporta na prilaznu saobraćajnicu. U plavnim uslovima granica relevantnog uticaja ne može se svesti samo na katastarske granice, jer kretanje površinskih voda može povezivati susjedne površine.

Pri konačnom utvrđivanju prostornog dometa emisija treba uzeti u obzir stvaran položaj ventilacionih otvora u odnosu na najbliže korišćene objekte i naselja, dominantne pravce vjetra, karakter izgrađenosti između izvora i receptora i raspored aktivnosti sa najizraženijim mirisima. Sama udaljenost od granice parcele nije dovoljan pokazatelj prihvatljivosti.

Pokazatelj	Prije dogradnje	Planirano povećanje	Kompleks poslije dogradnje
Proizvodni objekti	4	2	6
Mjesta za tov pilića	oko 40.000	oko 28.000	oko 68.000
Bruto površina objekata	2.799,68 m²	1.848,92 m²	4.648,60 m²
Relativno povećanje kapaciteta	-	oko 70%	u odnosu na polazno stanje

Neposredan građevinski obuhvat vezan je za dvije nove farme i njihove prilaze, čija ukupna bruto površina iznosi 1.848,92 m², unutar proširenog obuhvata od 15.506 m². Površina na kojoj se trajno mijenja korišćenje zemljišta nije nužno jednaka ukupnoj površini parcela; potrebno je razgraničiti objekte, uređene prilaze i površine koje ostaju nezauzete. Tokom izgradnje kratkotrajni obuhvat buke i prašine može zahvatiti i neposredno okruženje.

Za vrijeme rada vazdušne emisije mogu djelovati izvan granice kompleksa, zavisno od meteoroloških uslova i rada ventilacije, dok se uticaji otpadnih voda pri ispravnim sistemima zadržavaju unutar kontrolisanog sistema prikupljanja i predaje. U scenariju incidentnog izliva ili plavljenja mogući prostorni obuhvat rizika širi je od građevinskog otiska. Zbog toga granice parcela nijesu jedina mjerodavna osnova za procjenu svih mogućih uticaja.

4.2. Priroda uticaja

Uticaji mogu biti direktni (zauzimanje zemljišta, emisije iz objekata, buka opreme), indirektni (saobraćaj za snabdijevanje i odvoz, eventualne promjene površinskog oticanja), privremeni (gradnja i periodi između turnusa) i stalni ili povremeno ponavljajući (prisustvo objekata i rad ventilacije).

Neposredni ekološki rizici povezani su sa redovnim nastajanjem amonijaka, organske prašine i mirisa tokom boravka živine u objektima, kao i sa vodama od pranja i dezinfekcije. Iskorišćena prostirka i stajnjak se nakon svakog turnusa odmah odvoze ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču, bez skladištenja na farmi, što ograničava mogućnost njihovog dugotrajnog kontakta sa zemljištem i atmosferskim vodama. Ovim se ne otklanjaju rizici slučajnog rasipanja tokom utovara niti potreba za kontrolom drugih otpadnih tokova.

U fazi gradnje direktni uticaji nastaju uklanjanjem površinskog sloja tla, izvođenjem zemljanih i građevinskih radova, radom mehanizacije i formiranjem privremenih građevinskih deponija. Posredni uticaji proizlaze iz transporta materijala i moguće pojave zamuljenih površinskih voda poslije jakih padavina. Po završetku radova dio ovih uticaja prestaje, dok promjena namjene zemljišta i prisustvo objekata ostaju trajni.

U fazi eksploatacije razlikuju se redovne emisije tokom uzgoja od kratkotrajnih aktivnosti na završetku turnusa. Tokom uzgoja rade ventilacioni sistemi i nastaju emisije iz prostirke i izmeta, dok se po završetku turnusa vrši otprema živine, potpuno uklanjanje korišćene prostirke, neposredan utovar i odvoz stajnjaka, a zatim čišćenje i dezinfekcija objekata. Na kompleksu se ne formira privremeno skladište iskorišćene prostirke i stajnjaka.

Pozitivan efekat proširenja na privrednu aktivnost i korišćenje postojeće infrastrukture ne umanjuje potrebu da se pojedinačni pritisci na životnu sredinu sagledaju odvojeno. Za ocjenu prihvatljivosti relevantni su trajanje, učestalost, osjetljivost receptora i djelotvornost tehničkih mjera, a ne samo činjenica da se proširenje izvodi uz postojeći kompleks.

Za zauzimanje zemljišta karakterističan je direktan i dugoročan uticaj. Za prašinu i buku tokom građevinskih radova karakteristični su kratkotrajni, pretežno reverzibilni uticaji. Emisije mirisnih jedinjenja i amonijaka, potrošnja vode i stvaranje prostirke imaju ponavljajući karakter u svakom turnusu, dok su uticaji neposrednog pražnjenja objekata intenzivniji tokom kraćeg vremenskog perioda.

Indirektni uticaji mogu nastati putem transporta, korišćenja energije i načina postupanja sa preuzetim materijama van farme. Samo predavanje stajnjaka ugovorenom proizvođaču ne predstavlja dokaz potpune odsutnosti uticaja; za lokaciju farme značajno je, međutim, što nema dugotrajnog izlaganja uskladištenog stajnjaka padavinama i atmosferskim uticajima.

4.3. Prekogranična priroda uticaja

Zbog lokalnog položaja i vrste planiranih aktivnosti, redovni uticaji proširenja ne karakterišu se kao prekogranični. Očekivane emisije, saobraćaj i promjene korišćenja zemljišta odnose se na lokaciju i šire područje Nikšićkog polja. Ova ocjena ne oslobađa nosioca projekta obaveze sprečavanja incidentnog zagađenja površinskih i podzemnih voda.

Planirane proizvodne i građevinske aktivnosti nalaze se u kopnenom dijelu opštine Nikšić. U redovnim uslovima ne predviđa se nastanak emisija ili fizičkih promjena koje bi, imajući u vidu njihov izvor i očekivani lokalni domet, imale karakter značajnog prekograničnog uticaja.

Za vode je ocjena zasnovana na potrebi potpunog sprečavanja nekontrolisanog ispuštanja. Ukoliko bi nastala vanredna situacija sa kretanjem zagađenih voda, njen stvarni domet određivale bi konkretne hidrološke veze, nivo vode, količina materije i brzina intervencije. Zbog toga se lokalna priroda redovnih emisija ne smije tumačiti kao dopuštenje za neuređeno upravljanje tečnim otpadom.

Predmetni zahvat je lokalizovan na području Lugova, u KO Straševina. Redovni izvori emisija vezani su za ventilaciju objekata, aktivnosti na parcelama, pristupni saobraćaj i komunalne sisteme. Na osnovu namjene, prostornog obuhvata i karaktera navedenih izvora ne identifikuje se vjerovatan značajan prekogranični uticaj u redovnom režimu rada.

Izostanak očekivanog prekograničnog uticaja ne umanjuje obavezu analize lokalnih kumulativnih emisija, osjetljivosti vodnog režima niti posljedica mogućih vanrednih događaja. Za ocjenu su presudni lokalni receptori i mogućnost prenosa uticaja u neposrednom okruženju.

4.4. Jačina i složenost uticaja

Tokom izgradnje jačina uticaja varira prema vrsti radova; najveća je tokom iskopa, nasipanja i kretanja građevinskih vozila. U fazi rada relevantni su uzgoj živine, ventilacija i kratkotrajne aktivnosti potpunog uklanjanja prostirke nakon turnusa. Planirani neposredan odvoz stajnjaka bez skladištenja na farmi skraćuje vrijeme manipulacije organskim materijalom van objekata, ali povećani broj izvora u okviru šest farmi zahtijeva sagledavanje zajedničkog opterećenja.

Uticaj na vode može biti niske vjerovatnoće uz nepropusne sisteme, ali potencijalno visokih posljedica u slučaju njihovog zatajenja tokom poplava. Time rizik nije jednako raspoređen između svih komponenti: zemljište, podzemne vode i površinsko oticanje zahtijevaju posebnu pažnju.

Složenost uticaja proizlazi iz istovremenog prisustva više izvora različitog karaktera. Emisije amonijaka, organskih čestica i mirisnih jedinjenja nastaju kroz biološke procese u objektima; otpadne vode nastaju pretežno tokom sanitacije; buka potiče od tehničkih uređaja, dok se saobraćajno opterećenje mijenja tokom proizvodnog ciklusa. Zbirni efekat nije jednak zbiru površina objekata, već zavisi od stvarne dinamike rada i mjera upravljanja.

Osjetljiviji vremenski period može nastati kada se istovremeno završava više turnusa. Tada se poklapaju otprema živine, neposredan utovar i odvoz iskorišćene prostirke sa stajnjakom, transport i pranje objekata. Organizaciju ovih operacija treba rasporediti tako da prevozna sredstva budu prisutna u vrijeme iznošenja prostirke, bez njenog zadržavanja na lokaciji, uz odvojeni prihvat voda od pranja.

Kod rizika od poplave složenost zavisi od mogućnosti kontakta površinske vode sa organskim i drugim materijalima, kao i od funkcionalnosti instalacija kada je pristup objektima otežan. Projektno definisana kota prizemlja 614,00 m n.v. predstavlja jedan od elemenata zaštite objekata, ali sama po sebi ne zamjenjuje odgovarajuće detalje zaštite instalacija, otvora, sabirnih sistema i manipulatvnih površina.

Jačina emisija iz uzgoja ne može se pouzdano iskazati samo brojem mjesta ili bruto površinom objekata. Zavisi od uzrasta pilića, sastava hrane, vlažnosti prostirke, provjetravanja i uslova u objektima. Veći broj istovremeno naseljenih mjesta predstavlja povećanje potencijalnog ukupnog opterećenja, ali ne i linearnu procjenu koncentracija u ambijentalnom vazduhu.

Složenost uticaja naročito dolazi do izražaja kroz vezu ventilacije, vlažnosti prostirke i nastanka amonijaka, kao i kroz vezu odvoza prostirke, manipulativnih površina, padavina i zaštite voda. Sistem za napajanje, mikroklima i organizacija čišćenja utiču na više komponenti životne sredine istovremeno. Zbog takve povezanosti mjere se moraju primjenjivati zajedno, a ne kao nepovezane pojedinačne aktivnosti.

4.5. Vjerovatnoća uticaja

Zauzimanje zemljišta, nastanak otpadnih materija, potrošnja vode i emisije povezane sa uzgojem predstavljaju izvjesne posljedice proširenja, odnosno redovne proizvodne procese. Pojava neprijatnih mirisa van parcele zavisi od meteoroloških prilika i organizacije rada. Prekomjerna buka, izlijevanje sadržaja sabirnih jama, požari i incidentna zagađenja nijesu očekivani redovni događaji, ali su realni scenariji za koje se moraju primijeniti mjere prevencije.

Kvalitativna ocjena vjerovatnoće zasniva se na vrsti tehnologije i lokaciji, a ne na obavljenom numeričkom modeliranju emisija.

Vjerovatnoća nastanka redovnih uticaja ocjenjuje se kao izvjesna za potrošnju vode, električne energije, nastanak prostirke i stajnjaka i rad ventilacionih sistema. Njihova izraženost tokom vremena nije konstantna: zavisi od broja useljenih pilića, starosti i mase jata, vlažnosti prostirke, ventilacionog režima, spoljne temperature i organizacije čišćenja.

Rizici povezani sa propuštanjem sadržaja nepropusnih prihvatnih sistema, požarom, tehničkim kvarom ili nepredviđenim pomorom živine spadaju u događaje male ili neodređene učestalosti, ali sa mogućim ozbiljnijim posljedicama. Njihovu prihvatljivost određuju kvalitet projektovanja, kontrola, mogućnost pravovremene intervencije i dostupnost odgovarajućih ovlašćenih službi.

Vjerovatnoća istovremenog pogoršanja više parametara povećava se ako ne postoji koordinisano vođenje svih šest proizvodnih objekata. Zbog toga se pojedinačne evidencije po objektu moraju objediniti u jedinstveni operativni pregled na nivou kompleksa.

Zauzimanje novih površina i povećana potrošnja resursa predstavljaju očekivane posljedice realizacije projekta. Emisije iz ventilacije i periodično nastajanje prostirke sa stajnjakom takođe su sastavni dio tehnološkog procesa. Nasuprot tome, izlivi otpadnih voda, nekontrolisano rasipanje stajnjaka i duži prekid ventilacije nijesu redovni događaji, već rizici čija učestalost zavisi od kvaliteta projektovanja, održavanja i organizacije rada.

Procjena vjerovatnoće visokih voda oslanja se na planske i vodne podatke o predmetnom području, a ne na pretpostavku da je plavljenje zanemarljivo. Upravljanje tim rizikom treba zasnovati na provjerenim kotama, zaštićenosti prihvatnih instalacija i postupcima u slučaju najave ili pojave visokog vodostaja.

4.6. Očekivani nastanak, trajanje, učestalost i ponavljanje

Izvor/uticaj	Očekivani period	Trajanje i učestalost
Prašina, izduvni gasovi, buka mehanizacije	Tokom izgradnje	Privremeno, u vrijeme izvođenja pojedinih radova
Ventilacija, emisije iz prostora za uzgoj	Tokom tova	Ponavljajuće, u svakom proizvodnom turnusu
Mirisi i prašina pri uklanjanju prostirke	Završetak turnusa	Kratkotrajni maksimumi tokom završetka turnusa; kompletna prostirka i stajnjak odmah se odvoze, bez zadržavanja na farmi.
Otpadne vode od pranja	Međuturnusna pauza	Periodično, sa pojačanim protokom poslije tova
Buka i emisije transporta	Doprema i otprema	Povremeno, intenzivnije na početku i kraju turnusa
Zauzimanje zemljišta i pejzažna promjena	Nakon gradnje	Trajno tokom postojanja objekata

Uticaji nijesu ravnomjerni tokom godine. Sa porastom mase živine tokom turnusa mijenjaju se ventilacione potrebe i emisije, a na njegovom završetku povećavaju se transport, kratkotrajna manipulacija prostirkom i količina vode koja se koristi za sanitaciju. Cjelokupna prostirka sa stajnjakom uklanja se nakon svakog turnusa i odmah odvozi; objekti se potom čiste, dezinfikuju i pripremaju novom prostirkom za naredni prijem pilića.

Građevinski radovi mogu se organizovati fazno, ali je njihovo ukupno trajanje privremeno. Eventualno izvođenje u periodima većih padavina zahtijeva prilagođavanje rasporeda iskopa,

skladištenja materijala i zaštite površina od erozije i zamućenja. Operativni uticaji ponavljaju se u svakom turnusu tokom životnog vijeka objekata.

Interval i broj turnusa u planiranom radu predstavljaju projektne organizacione veličine, koje treba provjeravati kroz stvarne godišnje evidencije. Nijesu osnov za tvrđenje da će emisije i otpadni tokovi imati potpuno isti intenzitet u svakom ciklusu.

Zemljani i građevinski radovi stvaraju kratkotrajno opterećenje do okončanja građenja, pri čemu je emisija prašine izraženija tokom suvog i vjetrovitog vremena. Tokom eksploatacije emisije iz ventilacije traju najveći dio svakog turnusa, dok isporuka i otprema životinja, iznošenje prostirke i pranje objekata imaju periodičan karakter. Povećano opterećenje pri završetku turnusa ne treba pogrešno prikazivati kao neprekidnu aktivnost tokom cijele godine.

Ponavljanje pojedinih uticaja povezano je sa brojem turnusa, rasporedom rada šest objekata i stvarnom popunjenošću kapaciteta. Praćenje po turnusu omogućava da se razlikuju uobičajeni nivoi emisija od kratkotrajnih maksimuma i da se prepoznaju okolnosti u kojima je potrebna dodatna organizaciona mjera.

4.7. Kumulativni uticaj sa drugim projektima

Kumuliranje sa postojećim farmama najvažniji je aspekt ove dokumentacije. Prelazak sa 40.000 na približno 68.000 mjesta za tov znači povećanje proizvodnog kapaciteta od oko 70%, pri čemu su emisije, otpadni tokovi i potrebe za resursima zajednički povezani sa radom šest objekata.

Pored farme, kumulativne izvore čine postojeći drumski i željeznički saobraćaj, okolni industrijski i skladišni sadržaji. Najrealnija zbirna opterećenja odnose se na prašinu, buku i lokalni kvalitet vazduha. Zajedničko zagađenje voda ne smije se pretpostaviti niti zanemariti; ono zavisi od uređenosti svih lokalnih izvora i stvarne hidrološke povezanosti.

Planirano povećanje uzgojnog kapaciteta sa približno 40.000 na 68.000 mjesta (povećanje za približno 70%) centralni je pokazatelj kumulativnosti. Procentualno uvećanje kapaciteta ne predstavlja automatski ekvivalentno povećanje svake emisije: zavisnost od tehnologije, upravljanja prostirkom, ventilacije, hrane i broja turnusa mora se posebno vrednovati. Ipak, kapacitet potvrđuje da dvije nove farme nijesu ekološki nebitan dodatak prethodnom zahvatu.

Na nivou šest objekata potrebno je uskladiti termine rada ventilacije, dopreme hrane, otpreme pilića, neposrednog utovara i odvoza kompletne iskorišćene prostirke, kao i pražnjenje prihvatnih jama. Unaprijed dogovoren transport do ugovorenog poljoprivrednog proizvođača sprečava zadržavanje stajnjaka na farmi i smanjuje trajanje mogućih vršnih emisija prilikom završetka turnusa.

Kod okolnih zahvata ne mogu se unaprijed pripisati količine emisija ili utvrditi njihov doprinos bez podataka o stvarnim djelatnostima. Zato se kao relevantni kvalitativni zbirni pritisci razmatraju postojeći drumski saobraćaj, aktivnosti na susjednim površinama i promjene

lokalnog režima oticanja usljed izgrađenosti. Posebno treba spriječiti da površinske vode sa različitih namjena zajednički prenose onečišćenja.

Komponenta	Redovni uticaj	Potencijalno izraženiji scenario	Odgovarajuća kontrola
Vazduh	Kontinuirana ventilacija i prašina	Vlažna prostirka; istovremeno iznošenje iz više objekata	Ventilacija, kontrola vlage prostirke, potpuno uklanjanje i neposredan odvoz nakon svakog turnusa.
Vode	Periodične otpadne vode od sanitacije	Prodor visokih voda ili prelivanje prihvatnih sistema	Nepropusni sistemi, rezerve i provjere
Zemljište	Zauzimanje dodatnih površina	Rasipanje stajnjaka i oticanje onečišćenih voda	Direktan utovar, odvoz bez skladištenja i higijena manipulativnih površina.
Buka	Rad opreme i povremeni transport	Više istovremenih utovara i kvar ventilatora	Servis i raspored operacija

Zajednički rad objekata 1–6 povećava ukupan broj izvora ventilacionih emisija, ukupne potrebe za snabdijevanjem vodom i energijom, broj transportnih događaja i količine materija koje se iznose nakon turnusa. Najizraženija vremenska podudarnost mogućih efekata javlja se kada više objekata istovremeno završava tov, pa se u kratkom vremenu obavljaju otprema, iznošenje prostirke, odvoz i sanitacija.

Kumulativni uticaj sa postojećim saobraćajem i privrednim sadržajima u okruženju zavisi od njihove stvarne aktivnosti, udaljenosti i rasporeda emisija. U dokumentaciji se zato posebno izdvajaju postojeće opterećenje, dodatni doprinos proširenja i zbirni efekat kompleksa. Uslov za ograničavanje zajedničkog opterećenja vodne sredine jeste adekvatan prijem i kontrolisano pražnjenje svih tokova otpadnih voda, uključujući nepovoljan scenario pranja više objekata u kratkom vremenu.

4.8. Mogućnosti efektivnog smanjivanja uticaja

Najvažnije tehničke i organizacione mjere jesu održavanje suve prostirke tokom turnusa, ispravna ventilacija i pojenje bez curenja, potpuno uklanjanje prostirke na završetku turnusa uz neposredan odvoz stajnjaka ugovorenom preuzimaocu, odvojeni i vodonepropusni sistemi otpadnih voda, zaštita od poplava, higijena manipulativnih površina, redovna kontrola opreme i odvojeno postupanje sa ostalim otpadom.

Pored toga, neophodna je povezana evidencija svih šest objekata: broj pilića i turnusa, potrošnja vode i energije, količina preuzetog stajnjaka, odvoz otpadnih voda i prigovori na mirise ili buku. Takva evidencija omogućava rano uočavanje promjena opterećenja, provjeru efikasnosti mjera i prilagođavanje rada.

Efikasnost mjera najveća je kada se djeluje na sam izvor emisije: održavanjem suve prostirke tokom uzgoja, blagovremenim otklanjanjem curenja pojilica, kontrolom uslova u objektima i radom ventilacije. Na kraju turnusa korišćena prostirka se potpuno uklanja, a stajnjak zajedno s njom odmah odvozi van kompleksa; nema kompostiranja niti privremenog skladištenja na lokaciji. Zelene površine imaju dopunsku, a ne zamjensku funkciju u zaštiti životne sredine.

Za vode i zemljište najvažnije je fizičko razdvajanje čistih oborinskih voda, sanitarnih voda i voda od pranja proizvodnih prostora, uz potpuno kontrolisan prihvat onih tokova koji mogu biti opterećeni organskim materijama ili sredstvima za sanitaciju. Na plavnom terenu kontrola vodonepropusnosti i zaštita od povratnog ulaza spoljašnje vode predstavljaju trajne obaveze upravljanja.

Potpuna zamjena prostirke poslije svakog turnusa i njen neposredan odvoz predstavljaju provjerljive mjere: za njih se mogu voditi zapisnici o završetku turnusa, uklanjanju, transportu i predaji ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču. Ujedno se razlikuju od mjera koje se odnose na otpadne vode, jer se one zadržavaju u nepropusnim prihvatnim sistemima do kontrolisanog pražnjenja.

Za provjeru efektivnosti mjera treba koristiti pokazatelje koji se mogu dokazati: zapisnike o čišćenju i dezinfekciji, pregled stanja ventilatora i pojilica, količine odvezenog stajnjaka, dokumentaciju o preuzimanju drugih tokova otpada, stanje prihvatnih jama, podatke o potrošnji vode i evidentirane prijave neprijatnih mirisa ili buke.

Najznačajnije mjere djeluju na izvoru: kontrola pojilica i suvoće prostirke, održavanje ventilacije, organizovanje neposrednog odvoza kompletnog materijala nakon turnusa, odvojeno prihvatanje voda od pranja, vodonepropusnost sistema i kontrolisan transport. U odnosu na akustičko i saobraćajno opterećenje djelotvorne su servisiranje opreme i pravilno raspoređivanje isporuka i otpreme.

Efikasnost mjera treba provjeravati kroz evidencije, a ne samo njihovim navođenjem u projektnoj dokumentaciji. Relevantni pokazatelji su zabilježeni kvarovi pojilica i ventilatora, potrošnja vode po turnusu, datumi i količine odvezenog stajnjaka, dokumenti o pražnjenju vodonepropusnih jama, pritužbe na mirise i buku i rezultati pregleda nakon obilnih padavina.

5. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Ovo poglavlje razrađuje moguće uticaje proširenja u mjeri u kojoj ih je moguće kvalitativno i računskim pokazateljima sagledati na osnovu dostavljenih projekata i podataka iz poglavlja 2. Posebno se odvajaju uticaji dvije nove farme od postojećeg, prethodno odobrenog kompleksa, uz procjenu zajedničkog rada.

Prikaz ne predstavlja zamjenu za mjerenja emisija, numerički proračun disperzije mirisa ili hidrološku studiju, kada ih nadležni organ smatra potrebnim za odluku. Zaključivanje je uslovljeno stvarnim kapacitetima, dosljednim provođenjem mjera i zakonitim rješenjem upravljanja otpadom i otpadnim vodama.

U narednim cjelinama odvojeno se razmatraju posljedice građenja i posljedice redovnog rada farmi, sa naglaskom na povećanje proizvodnog kapaciteta i zajedničko korišćenje pratećih sistema. Pored direktne zauzetosti zemljišta, mjerodavni parametri su mogućnost emisija u vazduh, rizik za površinske i podzemne vode, način postupanja sa organskim materijama i eventualni uticaji na najbliže korisnike prostora.

Ne koristi se unaprijed određena ocjena „bez značajnog uticaja“ za sve činioce. Intenzitet i značaj uticaja zavise od ispunjenosti projektnog rješenja, stvarne proizvodnje i sprovođenja mjera. Posebnu težinu ima položaj lokacije u zoni periodičnog plavljenja do kote približno 614,00 m n.v., kako je navedeno u dostavljenoj planskoj i upravnoj dokumentaciji.

Uticaji su ocijenjeni na osnovu namjene, obima i projektnih karakteristika dogradnje, relevantnih prirodnih obilježja lokacije i dostupnih podataka o prethodno odobrenim objektima. U ovom poglavlju razlikuju se promjene usljed objekata 5 i 6 i ukupni efekti koje može imati zajedničko funkcionisanje kompleksa. Posebno su razmotreni rad u turnusima, prestanak procesa uzgoja između turnusa i odvojeni tokovi stajnjaka, otpadnih voda i drugih materija.

Izraz „mogući značajni uticaj“ u daljem tekstu označava vrstu uticaja koju zbog prirode projekta treba stručno razmotriti; ne predstavlja unaprijed utvrđeno prekoračenje granične vrijednosti. Kada nijesu dostavljeni podaci potrebni za numeričku analizu, ne unose se izmišljene koncentracije, nivoi buke ili količine otpada.

5.1. Uticaj na kvalitet vazduha i neprijatne mirise

Tokom izgradnje javljaju se kratkotrajne emisije čestica od zemljanih radova, manipulacije rastresitim materijalom i saobraćaja, uz izduvne gasove mehanizacije. Njihova jačina zavisi od vremenskih prilika, vrste podloge, učestalosti kretanja i organizacije gradilišta.

Za rad farmi karakteristični su amonijak, organska prašina i jedinjenja koja izazivaju neprijatne mirise. Nastaju prvenstveno tokom uzgoja, iz podne prostirke i izmeta živine, a u okolinu se mogu prenositi preko ventilacionih otvora. Pri kraju turnusa i tokom kratkotrajnih radova na iznošenju prostirke emisije mogu biti izraženije. Cjelokupna prostirka sa stajnjakom odmah se

odvozi po završetku turnusa, bez privremenog skladištenja na farmi, čime se izbjegavaju emisije iz naknadnog zadržavanja materijala na otvorenom.

Povećanje kapaciteta za približno 28.000 mjesta povećava potencijal emisija, ali se stvarni intenzitet ne može računati samo preko broja mjesta bez podataka o proizvodnoj masi, emisijskim faktorima, ventilaciji i režimu upravljanja prostirkom. Ocjena se zato zasniva na prevenciji izvora i potrebi kontrole eventualnih pritužbi iz okruženja.

Zaštita kvaliteta vazduha zasniva se na održavanju suve prostirke i ispravnih pojilica, kontroli ventilacije i higijeni prostora za utovar. Neposredan odvoz stajnjaka i iskorišćene prostirke nakon svakog turnusa smanjuje trajanje mogućih emisija tokom manipulacije van objekata. Time se ne isključuju emisije koje nastaju u proizvodnim objektima za vrijeme uzgoja.

Sa aspekta emisija u vazduh razlikuju se gasoviti i čestični zagađivači te perceptivni uticaj neprijatnih mirisa. U živinarskim objektima organske materije iz prostirke i izmeta predstavljaju podlogu za nastanak amonijaka i mirisnih jedinjenja, dok fina prašina može poticati od hrane, prostirke, perja i aktivnosti unutar objekata. Njihovo širenje uslovljeno je ventilacionim protokom i meteorološkim stanjem neposredne okoline.

Pri kraju turnusa, povećanjem biomase životinja i količine organske materije u prostirci, potreba za ventilacijom i potencijal oslobađanja emisija mogu biti veći nego na početku ciklusa. Povećana vlažnost prostirke usljed neispravnih pojilica ili nedovoljne izmjene vazduha dodatno podstiče razlaganje organske materije. Zato se kontrola vlažnosti, tehnološki ispravno pojenje i stabilan režim ventilacije smatraju mjerama na izvoru.

Periodična, izraženija epizoda emisija moguća je pri otvaranju objekata, iznošenju i utovaru iskorišćene prostirke, čišćenju silosa ili intenzivnom transportu. Istovremeno izvođenje ovih aktivnosti u više objekata može privremeno povećati lokalno opterećenje. Preporučuje se organizacija turnusa i otpreme tako da se u granicama tehnološke opravdanosti izbjegavaju nepotrebna preklapanja ovih operacija.

Gasna stanica za potrebe grijanja predstavlja zaseban tehnički sistem. Njeni redovni uticaji na vazduh sagledavaju se kroz rad opreme za sagorijevanje, dok se vanredni događaji obrađuju kao bezbjednosni rizik u skladu sa odgovarajućim mašinskim projektom i dokumentacijom zaštite od požara. Ne poistovjećuju se emisije grijanja sa biološkim emisijama iz prostorija za uzgoj.

Za numeričku ocjenu koncentracija u okolini potrebni su podaci o položaju i protoku ventilacionih izlaza, režimu rada, emisijskim faktorima prilagođenim izabranoj tehnologiji i meteorološkoj podlozi. Bez takvih ulaza ne izvode se fiktivni proračuni koncentracija amonijaka ili udaljenosti rasprostiranja mirisa.

Za vrijeme izgradnje najvažniji izvori prašine su površinski iskopi, nasipanje, unutrašnji transport i manipulacija rastresitim građevinskim materijalom. Uticaj je izraženiji pri suvom i vjetrovitom

vremenu i smanjuje se završetkom radova. Izduvni gasovi građevinskih mašina i teretnih vozila predstavljaju povremeni doprinos postojećem lokalnom saobraćajnom opterećenju.

Za vrijeme tova izvori gasovitih i čestičnih emisija nalaze se u proizvodnim prostorima. Amonijak i mirisna jedinjenja povezani su sa razgradnjom organskih materija u prostirci, dok prašina nastaje iz hrane, prostirke, perja i drugih čestica. Ventilacioni sistemi prenose dio ovih materija izvan objekata. Intenzitet emisija zavisi od broja životinja, faze turnusa, vlažnosti prostirke, temperature i režima ventilacije, a raspodjela u okolini od lokalnih meteoroloških uslova.

Poseban kratkotrajni period predstavlja završetak turnusa. Prostirka i stajnjak tada se potpuno uklanjaju i neposredno odvoze ugovorenom proizvođaču bez skladištenja na farmi. Time se izbjegava višednevna emisija sa privremenog skladišta na otvorenom; ipak, u samom procesu utovara mogu se pojaviti prolazni mirisi i čestice. Ne treba poistovjetiti smanjenje vremena izloženosti materijala na lokaciji sa potpunim odsustvom emisija tokom uzgoja.

Za kvantitativno određivanje doprinosa ambijentalnom kvalitetu vazduha potrebni su podaci o karakteristikama ventilacionih ispusta, pogonskim režimima, vremenskoj raspodjeli emisija i položaju osjetljivih prijemnika. Bez tih ulaznih podataka nije stručno opravdano tvrditi da su koncentracije na granici kompleksa ispod određenih vrijednosti. Zaštitne mjere usmjerene su na održavanje mikroklime, suvoće prostirke, kontrolu hrane i organizaciju odvoza.

5.2. Uticaj na površinske i podzemne vode

Osjetljivost voda proizlazi iz osobenosti Nikšićkog polja, promjenljivog hidrološkog režima i mogućnosti plavljenja. Direktno ispuštanje tehnoloških otpadnih voda nije predviđeno. U redovnom režimu vode od pranja i dezinfekcije novih objekata prikupljaju se u zasebnim vodonepropusnim sabirnim objektima, dok se sanitarno-fekalne vode sakupljaju odvojeno.

Potencijalni mehanizmi zagađenja su propuštanje iz sabirne jame, prelivanje usljed nedovoljnog kapaciteta ili prodora spoljašnje vode, ispiranje stajnjaka sa neuređene površine, curenje instalacija i incidentno prosipanje sredstava ili drugih materija. U plavnom području posljedice ovih događaja mogu se prenijeti izvan neposrednog mjesta nastanka.

Vode sa krovova, ukoliko nijesu zagađene, treba da budu odvojene od sanitarnih i tehnoloških voda. Za manipulativne površine, naročito na mjestima gdje postoji kontakt sa stajnjakom, mora se spriječiti nekontrolisano oticanje ka okolnom zemljištu. Odgovarajući kapacitet i režim pražnjenja prihvatnih objekata ključni su za prevenciju.

Konačna prihvatljivost sa aspekta voda vezana je za provjeru vodonepropusnosti i zaštite od visokih voda, praćenje količina odvedenih otpadnih voda i način zakonitog preuzimanja njihovog sadržaja.

Glavni put mogućeg prenosa zagađenja prema vodama nije planirano direktno ispuštanje, već eventualna neispravnost sistema za sakupljanje, privremeno zadržavanje i predaju otpadnih tokova. Voda koja dolazi u dodir sa prostirkom, organskim materijama ili sredstvima za čišćenje

ne smije se tretirati kao čista oborinska voda. Posebno je važno razdvojiti tehnološke vode od sanitarno-fekalnih i od voda sa krovova.

Usljed hidroloških karakteristika prostora i planom utvrđene zone periodičnog plavljenja, u postupku projektovanja i eksploatacije mora se spriječiti ulazak poplavne vode u objekte za prihvat otpadnih voda, podizanje njihovog sadržaja na površinu i izlivanje pri povećanom hidrostatičkom opterećenju. Obični pokazatelj vodonepropusnosti pri suvom vremenu ne predstavlja dovoljnu zamjenu za provjeru pri visokim vodama.

Krovne površine proširenja povećavaju količinu vode koju treba sprovesti ili kontrolisano usmjeriti sa izgrađenog dijela parcele. Kao orijentacioni geometrijski pokazatelj, na 1.848,92 m² površine 1 mm padavina odgovara približno 1,85 m³ vode prije umanjenja za gubitke i razlike između bruto površine i stvarne horizontalne projekcije krova. Ovo nije hidraulički proračun sistema odvodnje, već pokazuje potrebu za uređenim odvajanjem čistog oticaja.

Prilikom sanitacije objekata količina nastale vode zavisi od stvarnog načina čišćenja i potrošnje po turnusu. Kapacitet sabirnih objekata treba biti usklađen sa najvećim očekivanim istovremenim dotokom, potrebnom rezervom, učestalošću pražnjenja i ograničenjima pristupa za vrijeme visokih voda. Pražnjenje se dokumentuje otpremnicama ili drugim dokazima o zakonitom preuzimanju.

Budući da je lokacija izložena mogućnosti plavljenja, naročito je važna činjenica da se iskorišćena prostirka i živinski stajnjak ne skladište na farmi. Nakon svakog turnusa kompletna prostirka sa stajnjakom neposredno se utovara i odvozi ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču, čime se izbjegava formiranje gomila organskog materijala izloženih atmosferskim vodama. Rizik od kratkotrajnog rasipanja tokom utovara i dalje zahtijeva uredne manipulativne površine i neposredno čišćenje.

Uslov / faza	Glavni rizik za vode	Primarna mjera
Redovan uzgoj	Curenje instalacija i kvašenje prostirke	Održavanje pojilica i kontrola voda
Čišćenje između turnusa	Povećan dotok otpadnih voda	Odvojeni nepropusni prihvat i kontrolisano pražnjenje
Manipulacija stajnjakom	Ispiranje organskog materijala	Neposredan odvoz ugovorenom preuzimaocu, bez skladištenja na lokaciji.
Visoke vode	Ulazak vode u prihvatne objekte i raznošenje sadržaja	Zaštita poklopaca, spojeva i pristupa; vanredni pregled

Za ovaj projekat uticaj na vode predstavlja jedno od ključnih pitanja, jer se lokacija nalazi u dijelu Nikšićkog polja za koji planska i upravna dokumentacija ukazuje na mogućnost periodičnog

plavljenja. U redovnom radu voda se troši za pojenje i higijenu, a značajnije količine otpadnih voda nastaju periodično pri pranju i dezinfekciji objekata između dva turnusa. Njihovo prikupljanje i odvoz moraju se posmatrati odvojeno od atmosferskog oticanja sa čistih krovova i površina.

Pravilno izvedeni, zatvoreni i vodonepropusni prihvatni sistemi predstavljaju osnovnu prepreku prodoru zagađenja u zemljište i podzemne vode. Mogući putevi incidentnog prenosa jesu propuštanje spojeva, prelivanje zbog nedovoljnog kapaciteta, neadekvatno pražnjenje ili ulazak visokih voda u prijemni objekat. Otpadne vode od pranja ne smiju se ispuštati nekontrolisano, niti se smije pretpostaviti da razrjeđivanje atmosferskom vodom zamjenjuje propisno upravljanje.

Kada više objekata završava turnus u približno istom periodu, količina voda od sanitacije može kratkotrajno porasti. Zato se provjera projektovanih zapremina mora zasnivati na nepovoljnom rasporedu aktivnosti i planu odvoza sadržaja, a ne isključivo na prosječnoj dnevnoj potrošnji. Potrebno je obezbijediti i pristupačnost servisnim vozilima u vrijeme visokih voda ili, kada pristup nije bezbjedan, pravovremeno prilagoditi dinamiku pražnjenja i sanitacije.

Neposredan odvoz iskorišćene prostirke sa stajnjakom dodatno smanjuje mogućnost njihovog naknadnog ispiranja padavinama sa otvorenog skladišta, jer takvo skladište nije predviđeno. Tokom samog utovara manipulativna površina mora ostati čista, uz brzo uklanjanje eventualno rasutog materijala. Ovaj postupak ne zamjenjuje obavezu zaštite prihvatnih sistema za otpadne vode i kontrolu stanja poslije ekstremnih padavina.

5.3. Uticaj na zemljište i tlo

Građenjem dva nova objekta dio poljoprivrednog zemljišta trajno se prekriva građevinskim konstrukcijama i uređuje za potrebe farmi. Ovaj uticaj je lokalan i dugoročan, a ograničava se izvođenjem radova u predviđenim granicama i očuvanjem nezauzetih površina.

Za vrijeme eksploatacije kontakt zemljišta sa organskim materijalom prvenstveno je moguć pri slučajnom rasipanju prostirke i stajnjaka tokom neposrednog utovara i odvoza, kao i pri incidentnom izlivanju voda od pranja. Iskorišćena prostirka se u cjelosti uklanja nakon turnusa i ne odlaže na lokaciji; redovna higijena manipulativnih površina i održavanje nepropusnih prihvatnih sistema ograničavaju mogućnost zagađenja tla.

U slučaju incidenta, rasuti ili izliveni sadržaj mora se kontrolisano prikupiti, a eventualno kontaminirani materijal izdvojiti i predati u skladu sa njegovom klasifikacijom. Nekontrolisano zatrpavanje, spaljivanje i odlaganje na poljoprivrednim parcelama nije prihvatljivo.

Trajna zauzetost zemljišta predstavlja fizički uticaj koji ne može biti u potpunosti otklonjen radnim mjerama. Smanjuje se ograničavanjem iskopa, nasipa i pristupnih površina na projektovane gabarite, očuvanjem nezauzetih djelova parcele i odgovarajućim uređenjem površina nakon završetka radova.

U toku gradnje površinski sloj tla treba odvojiti od mineralnog iskopa, zaštititi od miješanja sa građevinskim otpadom i po mogućnosti koristiti pri završnom uređenju. Iskopano zemljište ne smije se odlagati u depresije ili putanje povremenog oticanja, naročito na način kojim bi se ometao vodni režim.

Tokom rada farme kontrola kontakta sa tlom odnosi se prvenstveno na vode od pranja, eventualno rasuti organski materijal pri direktnom utovaru i druga incidentna zagađenja. Povećanje broja objekata zahtijeva odgovarajuću organizaciju odvoza odmah po završetku turnusa, održavanje prostora za pristup vozila i čišćenje mjesta utovara. Na lokaciji se ne predviđaju površine za čuvanje ili razastiranje iskorišćene prostirke.

Živinski stajnjak sa iskorišćenom prostirkom preuzima poljoprivredni proizvođač na osnovu ugovora sa nosiocem projekta, radi namjenske upotrebe u poljoprivredi. Njegovo dalje korišćenje mora biti u skladu sa veterinarskim, sanitarnim i ekološkim zahtjevima i ne podrazumijeva primjenu na parcelama samog kompleksa. Ugovoreno preuzimanje i neposredan odvoz predstavljaju značajnu mjeru sprečavanja skladištenja organskih materija na plavnom području.

Izgradnjom objekata 5 i 6 dio zemljišta trajno prelazi u građevinski zauzetu površinu. Uz sam otisak objekata, potencijalni fizički uticaji obuhvataju sabijanje tla pri kretanju mehanizacije, izmjenu mikrotopografije, uklanjanje vegetacijskog pokrivača i rizik od erozije na privremeno otvorenim površinama. Ovi uticaji mogu se ograničiti kontrolom gradilišta i naknadnim uređenjem nezauzetih djelova parcela.

Za vrijeme rada glavni potencijalni izvor hemijskog i biološkog opterećenja tla vezan je za eventualno propuštanje sistema za otpadne vode ili rasipanje organskih materija pri manipulaciji i utovaru. Budući da se prostirka i stajnjak neposredno odvoze, na farmi nije predviđena površina za njihovo dugotrajno držanje. Zato mjere treba usmjeriti na vodonepropusnost, čistoću manipulativnih površina, uredan transport i kontrolu pristupa vodi izvan kompleksa.

5.4. Buka, vibracije, toplota i zračenja i njihov odnos prema zdravlju ljudi

U vrijeme izgradnje povremeno će se povećati nivo buke od radova i transporta. U redovnom radu karakteristični izvori buke su ventilatori, motori za raspodjelu hrane, tehnička oprema i transportna vozila. Intenzitet je promjenljiv i zavisi od režima ventilacije, broja uključenih uređaja i organizacije dopreme i otpreme.

Veći broj objekata povećava ukupan broj izvora, ali se uticaj na receptor ne dobija prostim sabiranjem pojedinačnih nivoa buke u decibelima. Kada postoji opravdana sumnja na prekoračenje, potrebno je izvršiti mjerenje u odgovarajućim mjernim tačkama i periodima.

Vibracije tokom rada farme uglavnom su lokalizovane uz mašinsku opremu i saobraćaj. Toplotno opterećenje vezano je za sisteme grijanja i ventilacije prostora. Postupak uzgoja ne uključuje

izvore jonizujućeg zračenja; uobičajene električne instalacije ne predstavljaju specifičan izvor tehnološkog zračenja za ovu djelatnost.

Emisija buke tokom izgradnje zavisi od tipa mehanizacije, redosljeda radova, trajanja istovremenog rada mašina i kretanja teretnih vozila. Budući da se radi o privremenoj fazi, prvenstvene mjere su održavanje vozila, plansko raspoređivanje bučnih poslova i izbjegavanje nepotrebnog rada motora u praznom hodu.

U eksploataciji najznačajniji stacionarni izvori mogu biti ventilatori i pogoni sistema za hranjenje, dok su najizraženiji povremeni izvori utovar, istovar i transport. Rast broja objekata povećava broj mogućih izvora, pa režim rada šest farmi treba razmatrati zajednički. Tehnička ispravnost ventilatora, ležajeva i kućišta važna je i zbog buke i zbog kontinuiteta odgovarajuće mikroklime za životinje.

Toplotna opterećenja vezana su za grijanje objekata i izbacivanje toplog vazduha kroz ventilaciju, ali se ne očekuje zaseban proces sa namjenskim ispuštanjem velikih količina toplote u površinske vode. Radijacioni izvori izvan uobičajene električne opreme nijesu karakteristika navedenog uzgojnog procesa. Električne instalacije podliježu redovnim pravilima bezbjednosti, uzemljenja i pregleda.

Kada se pojave ponovljene pritužbe iz okruženja ili drugi pokazatelji mogućeg prekoračenja, nivo buke treba provjeriti stručnim mjerenjem na odgovarajućim mjernim mjestima i u mjerodavnim radnim režimima. Bez mjerenja se ne iznose tvrdnje o tačnim nivoima u dB(A) na granici parcele.

Buka za vrijeme građenja potiče od zemljanih i građevinskih mašina, dopreme materijala i kratkotrajnih transportnih operacija. U eksploataciji redovan izvor buke čine ventilatori i pogonski uređaji, dok se povremeno dodaju teretna vozila pri dopremanju hrane, prijemu i otpremi pilića i odvozu prostirke. Zajednički rad ventilatora svih objekata i vremenski preklop više transportnih operacija predstavljaju relevantne scenarije za ocjenu.

Vibracije su uglavnom lokalne i povezane sa opremom ili kretanjem mehanizacije, a u projektu nije predviđen tehnološki proces sa značajnim daljinskim prenosom vibracija. Toplota nastaje u okviru sistema koji održavaju mikroklimu proizvodnih prostora; zbog njih ne treba bez ulaznih podataka zaključivati o mjerljivoj promjeni mikroklime šireg područja. Nije predviđena djelatnost koja koristi izvore jonizujućeg zračenja.

Odnos prema zdravlju ljudi ogleda se prvenstveno u uslovima rada zaposlenih i mogućem ometanju stanovništva bukom ili mirisima. Posljedice zavise od ekspozicije, udaljenosti i dinamike rada. Kontrola ventilacije, održavanje opreme, ograničavanje nepotrebnog noćnog transporta i postupanje po opravdanim prijavama predstavljaju primjerene preventivne mjere.

5.5. Uticaj na stanovništvo, naselja i korišćenje okruženja

Najvažniji mogući uticaji na kvalitet života lokalnog stanovništva su neprijatni mirisi, buka povremenih transportnih aktivnosti, prašina i osjećaj povećanog opterećenja prostora. Njihova izraženost zavisi od udaljenosti i orijentacije najbližih objekata i vremenskih uslova. Ekstremni zaključci o potpunom odsustvu uticaja ili o njegovoj neprihvatljivosti nijesu opravdani bez provjere konkretnih izvora i receptora.

Proširenjem se zadržava namjena poljoprivredne proizvodnje; ne uvodi se nova vrsta industrijske djelatnosti na lokaciju. Mogući pozitivni socio-ekonomski efekti povezani su sa održavanjem proizvodnje, ugovorenim uslugama transporta i potencijalnim zapošljavanjem. Ti efekti ne umanjuju obavezu sprovođenja zaštitnih mjera.

Moguće smetnje za stanovništvo vezane su prvenstveno za povremeni intenzitet mirisa, rad ventilacionih uređaja, prisustvo teretnih vozila i povećanje prašine pri manipulaciji materijalima. Stepen izloženosti zavisi od prostornog položaja konkretnih receptora, dominatnih vjetrova i organizacije aktivnosti na kompleksu.

U fazi izgradnje treba sačuvati pristup i spriječiti iznošenje blata i rastresitog materijala na javni put. U eksploataciji se transport organizuje prema rasporedu turnusa, a iskorišćena prostirka sa stajnjakom nakon potpunog uklanjanja direktno utovara u vozilo ugovorenog preuzimaoca i odvozi. Time se izbjegava dodatno zadržavanje materijala na otvorenom; pri utovaru su i dalje potrebni higijena i kontrola rasipanja.

Biosigurnosne mjere prvenstveno štite zdravlje živine i stabilnost proizvodnog procesa, ali istovremeno doprinose kontroli mogućeg prenosa bioloških agenasa van prostora farme. Sa zdravljem radnika neposredno su povezani higijena, kontrola prašine, pravilna upotreba sredstava za sanitaciju i sprovođenje veterinarskih i radno-bezbjednosnih procedura.

Za objektivnu provjeru smetnji korisno je voditi evidenciju datuma, trajanja i uslova nastanka eventualnih pritužbi, zajedno sa informacijom o turnusu, smjeru vjetra, postupku uklanjanja prostirke i preduzetoj korektivnoj mjeri. To omogućava razlikovanje ponavljajućih tehnoloških problema od pojedinačnih zapažanja.

U fazi izgradnje prisustvo vozila i mehanizacije može kratkotrajno mijenjati uslove kretanja i povećati buku uz pristupne komunikacije. U fazi rada neposredno opterećenje povezuje se sa organizacijom teretnog saobraćaja, povremenim mirisima i kontinuiranim tehničkim zvukom ventilacione opreme. Značaj uticaja zavisi od položaja najbližih stambenih i drugih osjetljivih sadržaja, kao i njihovog stvarnog odnosa prema smjerovima dominantnih vjetrova.

Prilikom zajedničkog rada svih farmi posebno je važno da se odvoz stajnjaka i prostirke obavlja bez zadržavanja vozila i materijala na javnim saobraćajnicama. Zaštita lokalnog stanovništva podrazumijeva i odgovoran odnos prema prijavama neprijatnih mirisa, povećane buke ili

nepropisnog saobraćaja, uz pregled radnih evidencija i preduzimanje provjerljivih korektivnih mjera.

5.6. Uticaj na ekosisteme, biljni i životinjski svijet i geološku sredinu

Primarni zahvat je na zemljištu poljoprivredne namjene, u sklopu već uspostavljenog privrednog kompleksa. Najveća neposredna promjena je uklanjanje ili prekrivanje vegetacije na građevinski zauzetim površinama. Uz zadržavanje obodnih zelenih i slobodnih površina smanjuje se fragmentacija prostora i mogućnost erozije površinskog sloja tla.

Posredni rizici za staništa i faunu vezani su za prenos zagađujućih materija u vode i tlo, povećanje buke i aktivnosti vozila, kao i nepropisno postupanje sa živinskim stajnjakom i ostacima animalnog porijekla. U skladu sa analizom iz poglavlja 2, neophodno je očuvati postojeće vodne i ekološke veze i izbjeći svako zasipanje ili blokiranje prirodnih putanja oticanja.

Ne očekuju se značajni zahvati u dubokoj geološkoj sredini. Građevinski radovi obuhvataju površinsku pripremu, temeljenje i ugradnju instalacija u granicama projektovanog obuhvata.

Uticaj na staništa neposredno se ostvaruje prenamjenom i zauzimanjem dijela parcele, radovima na zemljištu i uređivanjem pristupa. Ovaj dio prostora već pripada antropogeno korišćenom poljoprivrednom pejzažu, ali to ne znači da biološki elementi nezauzetih površina nemaju funkciju u lokalnoj strukturi staništa.

Mogući posredni efekti odnose se na taloženje čestica, lokalno opterećenje azotnim jedinjenjima, uznemiravanje bukom i svjetlom te privlačenje određenih životinjskih vrsta nepravilno odloženom hranom ili organskim materijalima. Pravovremeno uklanjanje otpada, kontrola rasipanja hrane i ograničeno osvjetljenje van objekata smanjuju mogućnost ovih efekata.

Geomorfološki i hidrogeološki kontekst zahtijeva oprez pri izvedbi ukopanih instalacija i mogućem kontaktu radova sa podzemnom vodom. Nije prihvatljivo izvoditi odlaganje građevinskog ili organskog otpada u udubljenja, drenažne kanale ili druge prirodne putanje oticanja.

Završnim uređenjem slobodnih površina treba očuvati njihovu vegetacionu funkciju i omogućiti nesmetanu odvodnju. Izbor biljnih vrsta i način uređenja usklađuju se sa uslovima lokacije, funkcijom objekata i zahtjevima pristupa za intervenciju i redovno održavanje.

Neposredni uticaj na staništa prvenstveno je posljedica zauzimanja zemljišta, uklanjanja postojećeg biljnog pokrivača na građevinskom otisku i privremenog uznemiravanja tokom radova. Značaj tog uticaja zavisi od zatečene vegetacije i stanišnih vrijednosti samih parcela, a ne samo od opštih podataka o biodiverzitetu šireg Nikšićkog polja. Prilikom uređenja slobodnih površina preporučuje se očuvanje postojećeg vrijednog zelenila i korišćenje primjerenih lokalnih biljnih vrsta.

Posredni uticaji na ekosisteme povezani su sa mogućim zagađivanjem voda, taloženjem čestica, bukom i rasvjetom, kao i sa saobraćajem. Pošto se lokacija nalazi u hidrološki osjetljivom području, ispravnost sabirnih sistema i odsustvo odlaganja stajnjaka na otvorenom imaju poseban značaj za sprečavanje prenosa organskih materija u okolna staništa. Nije predviđen zahvat eksploatacije mineralnih sirovina niti značajnije mijenjanje geološke građe van plitkih zemljanih radova.

5.7. Uticaj na zaštićena prirodna i kulturna dobra

U poglavlju 2 dat je pregled osjetljivih i zaštićenih prostora šireg područja. Realizacijom proširenja nije planiran rad unutar zaštićenog prirodnog dobra ili zahvat na registrovanom kulturnom dobru koji je obuhvaćen priloženom situacijom. Međutim, procjena posrednih uticaja na vodne i ekološke veze ostaje relevantna nezavisno od formalne granice zaštićenog područja.

Ako se tokom radova otkriju predmeti ili strukture koje mogu predstavljati kulturno dobro, radove na mjestu nalaza potrebno je zaustaviti i postupiti u skladu sa obavezama propisanim za slučajne nalaze. Pri postupanju u odnosu na prirodna dobra mjerodavni su važeći prostorni i zaštitni akti nadležnih organa.

Razmatranje zaštićenih dobara treba povezati sa inventarom i udaljenostima prikazanim u poglavlju 2, bez automatskog zaključivanja da udaljenost sama po sebi isključuje svaki posredni uticaj. Za ovu vrstu projekta važnije potencijalne putanje prenosa jesu vode i, u manjoj mjeri, vazduh.

Ukoliko tokom izvođenja radova dođe do slučajnog otkrića arheoloških ili drugih predmeta moguće kulturne vrijednosti, radove na tom mjestu treba obustaviti i postupiti prema obavezama iz propisa o zaštiti kulturnih dobara i uputstvu nadležne institucije.

Korišćenje zemljišta izvan odobrenog obuhvata za privremeno odlaganje iskopa, stajnjaka ili tehnoloških voda nije prihvatljivo, nezavisno od formalnog statusa okolnog prostora.

Kada se ocjenjuje odnos prema zaštićenim prirodnim i kulturnim dobrima, mjerodavan je stvarni prostorni odnos zahvata i zona zaštite, uz podatke nadležnih institucija. Prikaz predloženih područja ekološke mreže u poglavlju 2 ima informativni karakter i ne može se koristiti kao dokaz precizne udaljenosti ili odsustva prostornog preklapanja bez odgovarajuće zvanične podloge.

Uticaji koji mogu djelovati posredno jesu emisije u vazduh, svjetlosno uznemiravanje, buka i eventualan prenos zagađenja vodama. Predmetni projekat ne podrazumijeva zahvate na poznatim kulturnim dobrima, ali tokom iskopa treba primjenjivati zakonom propisane postupke u slučaju slučajnog nalaza. Ocjena prihvatljivosti u pogledu zaštite prirode mora ostati usklađena sa propisanim postupkom i relevantnim podacima nadležnih organa.

5.8. Uticaj na pejzaž i vizuelne karakteristike

Izgradnja objekata 5 i 6 produžava postojeći niz poljoprivrednih objekata i povećava zauzetost površina u okviru privredno-poljoprivrednog pejzaža. Pošto nova namjena odgovara postojećoj, vizuelna promjena predstavlja intenziviranje prepoznatljivog tipa korišćenja prostora, a ne uvođenje potpuno stranog elementa.

Oblikovanje i materijalizaciju novih objekata treba uskladiti sa postojećim dijelom kompleksa, a slobodne i obodne površine urediti tako da se očuva preglednost pristupa i osigura funkcionalna zelena zona gdje je moguće.



Slika 9. Vizuelizacija uklapanja postojećih objekata u poljoprivredni pejzaž – Glavni projekat arhitekture, list 16; za objekte 5 i 6 mjerodavan je prošireni situacioni prikaz.

Proširenje formira dodatna dva proizvodna volumena u okviru postojećeg funkcionalnog sklopa. Time se povećava prostorna prisutnost poljoprivrednog kompleksa, ali se ne uvodi potpuno novi tip korišćenja u neposrednu vizuelnu cjelinu.

Sa stanovišta pejzaža značajni su izbor oblikovanja i materijala, urednost partera, položaj prateće opreme, način odlaganja i uklanjanja materijala i očuvanje zelenih djelova. Nepovezano postavljanje improvizovanih skladišta i vizuelno neuređene servisne površine imale bi negativan uticaj nesrazmjeran samoj visini novih objekata.

Zaštitne zelene površine treba planirati tako da ne narušavaju protivpožarni pristup, preglednost internog saobraćaja niti održavanje objekata. Njihova uloga je prvenstveno pejzažno i mikroklimatsko uređenje, a ne dokaz da se mirisi mogu u potpunosti zadržati unutar kompleksa.

Planirani objekti 5 i 6 predstavljaju nastavak formiranog niza proizvodnih objekata, zbog čega se vizuelna promjena prvenstveno ogleda u povećanju izgrađenog obuhvata, a ne u uvođenju

potpuno nove namjene na drugu lokaciju. Dodatne krovne površine, silosi, instalacije i uređeni pristupi mogu se uočavati iz okolnih saobraćajnica i otvorenih površina.

Izgled i raspored novih objekata treba uskladiti sa prethodno projektovanim kompleksnim rješenjem. Uređenje slobodnog zemljišta, očuvanje postojećeg zelenila i održavanje rubnih zelenih površina smanjuju vizuelnu izloženost i doprinose stabilnosti površinskog sloja tla. Zelenilo ne treba prikazivati kao zamjenu za tehničke mjere protiv emisija ili za rješavanje otpadnih voda.

5.9. Uticaj na namjenu i korišćenje površina

Prema urbanističko-tehničkim uslovima za proširenje, zemljište je u području namjene PO – poljoprivredne površine. Planirani objekti služe poljoprivrednoj proizvodnji, pa se funkcionalna namjena zadržava, uz povećanje građevinski korišćene površine i infrastrukture. Ukupni katastarski obuhvat iznosi 15.506 m², a ukupna bruto površina šest proizvodnih objekata 4.648,60 m².

Neophodno je da konačna tehnička dokumentacija dokaže usklađenost sa propisanim urbanističkim parametrima, odstojanjima, pristupom i vodnim uslovima, uz posebno uvažavanje zaštitnog pojasa željezničke infrastrukture prikazanog u poglavlju 2.

Površina lokacije i njen poljoprivredni karakter obrađeni su u poglavlju 2. Proširenjem dolazi do trajnog korišćenja dodatnog dijela terena za poljoprivredne proizvodne objekte i prateću infrastrukturu. Ovo predstavlja intenziviranje postojeće namjene, uz gubitak dijela zemljišta koji bi se inače mogao koristiti u proizvodnji na otvorenom.

Kompleks se mora razvijati unutar površina i kapaciteta određenih važećom planskom i projektnom dokumentacijom. Ranija građevinska dozvola za četiri objekta ne može se predstavljati kao građevinska dozvola za objekte 5 i 6.

Pri organizaciji partera neophodno je očuvati dostupnost instalacija, mogućnost intervencije, servisne pravce i odgovarajući režim površinskog oticanja, naročito zbog plavnih osobenosti terena. Privremeno zauzimanje susjednih parcela ili javnih površina mora biti posebno uređeno ukoliko se za tim ukaže potreba.

Proširenje predstavlja dodatno zauzimanje zemljišta predviđenog za poljoprivrednu, odnosno proizvodnu namjenu definisanu odgovarajućim planskim aktima. Prilikom ocjene važno je razlikovati ukupni katastarski obuhvat od trajno izgrađenog dijela i od površina koje ostaju u funkciji zelenila, saobraćaja ili neizgrađenog prostora.

Povećanje broja objekata može izmijeniti način korišćenja pristupa i pojedinih manipulativnih površina, ali ne podrazumijeva automatski promjenu namjene susjednih parcela. Poštovanje propisanih udaljenosti i uslova pristupa, održavanje granica kompleksa i sprečavanje vanparcelskog odlaganja materijala predstavljaju osnovne mjere kojima se štite prava i mogućnosti korišćenja okolnog prostora.

5.10. Korišćenje prirodnih resursa i resursna efikasnost

Proširenje povećava potrebe za vodom, stočnom hranom, energijom i materijalom za prostirku. Najznačajniji resursni uticaji povezani su sa trajnim korišćenjem zemljišta i kontinuiranom potrošnjom vode tokom svih turnusa. Osnov za racionalizaciju je kontrola potrošnje po objektu i po turnusu, održavanje opreme za pojenje i pravilna regulacija mikroklime.

Kvalitativni zaključak je da su uticaji lokalno koncentrisani i mogu se ublažiti odgovarajućim tehničkim i organizacionim mjerama, ali da konačna ocjena značajnosti mora obuhvatiti razmjere cjelokupnog kompleksa i podatke o stvarnom kapacitetu. Zbog toga se ne polazi od unaprijed zadatog zaključka o nepostojanju potrebe izrade elaborata.

Glavni resursi u eksploataciji jesu voda, energija, stočna hrana i prostirka. Njihova potrošnja ima proizvodnu komponentu povezanu sa brojem uzgojenih životinja i infrastrukturnu komponentu vezanu za grijanje, ventilaciju, rasvjetu, čišćenje i rad prateće opreme. Zbog toga se potrošnja mora pratiti po objektu i turnusu, a zatim agregirati na nivou kompleksa.

Povećanje projektovanog broja mjesta za oko 70% ukazuje na mogućnost znatnog porasta potrebe za resursima, ali nije dovoljno za pouzdano određivanje godišnjih količina. Stvarna potrošnja vode može zavisiti od temperature, starosti živine, vrste pojilica, higijenskog režima i broja ciklusa; energija zavisi od spoljašnjih uslova i rada opreme. Umjesto proizvoljnih brojki treba uspostaviti mjerne i evidencione pokazatelje.

Preporučeni pokazatelji resursne efikasnosti su m³ vode po turnusu i po 1.000 useljenih pilića, kWh po turnusu, količina iskorišćene prostirke po turnusu i odnos stvarno potrošene hrane i ostvarene proizvodnje. Upoređivanje između objekata može ukazati na curenja, nepravilnosti sistema hranjenja ili nekontrolisane gubitke.

Pri nabavci opreme treba dati prednost rješenjima koja omogućavaju regulaciju ventilacije, kontrolu potrošnje, lako održavanje, pravovremeno otkrivanje kvarova i pouzdano funkcionisanje u vanrednim uslovima. Ove mjere pored resursne efikasnosti neposredno smanjuju moguće pritiske na životnu sredinu.

Izgradnja povećava potrebu za građevinskim materijalom i zauzimanjem zemljišta, dok rad farmi povećava potrebe za vodom, energijom, hranom i prostirkom. U okviru procjene resursne efikasnosti najkorisniji su podaci o stvarnoj potrošnji po turnusu i po objektu, a ne zbirne procjene izvedene samo iz broja mjesta. Na osnovu tih podataka moguće je prepoznati prekomjerne gubitke vode ili energije i uporediti rad novih objekata sa ranije odobrenim.

Najveći neposredni doprinos efikasnosti vezan je za ispravne pojilice, regulaciju ventilacije prema potrebama životinja, smanjenje nepotrebnog rada opreme i očuvanje termoizolacionih karakteristika objekata. Redovno održavanje olakšava očuvanje dobrih uslova uzgoja i posredno smanjuje nastajanje mokre prostirke i intenzivnih mirisa. Za svaki novi kapacitet treba provjeriti da infrastruktura može podnijeti vršna opterećenja, naročito pri pranju između turnusa.

6. MJERE ZA SPREČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA

Mjere u ovom poglavlju određene su za fazu pripreme i izgradnje, redovno funkcionisanje šest proizvodnih objekata i vanredne okolnosti. Pri njihovoj primjeni nosilac projekta treba da obezbijedi da odgovornosti, rokovi, evidencije i dostupnost opreme budu jasni svim angažovanim licima. Struktura ovog poglavlja usklađena je sa Prilogom 1 Pravilnika o bližem sadržaju dokumentacije („Službeni list CG“, br. 19/19 i 75/26).

Mjere se odnose na sve faze realizacije i rada planiranih objekata 5 i 6, kao i na one zajedničke operacije za koje povećanje kapaciteta mijenja opterećenje kompletnog proizvodnog sklopa. Nosilac projekta dužan je da obezbijedi tehničku ispravnost opreme, odgovornost zaposlenih i dokumentovan način kontrole svih tokova sa mogućim uticajem na životnu sredinu.

Pri sprovođenju treba razlikovati mjere koje se ostvaruju u glavnom projektu i pri građenju, mjere stalnog redovnog rada, posebne postupke tokom međuturnusnog čišćenja i mjere reagovanja na neuobičajene događaje. Zbog periodičnog plavljenja predmetne zone zaštita voda i funkcionalnost prijemnih i sabirnih sistema imaju prioritet.

Mjere zaštite formulisane su prema stvarnim tokovima proizvodnje i mjerodavnim karakteristikama lokacije, uz razlikovanje mjera u fazi građenja, mjera koje se primjenjuju svakog dana tokom tova i mjera neposredno po završetku turnusa. Poseban režim predviđen je za otpadne vode, živi i iskorišćeni organski materijal, transport i uslove visokih voda. Provođenje se dokazuje tehničkim pregledima, operativnim evidencijama i dokumentima o predaji materija.

Zahtjev da se sva prostirka i stajnjak neposredno po završetku turnusa odvoze sa kompleksa odnosi se samo na taj tok materijala. Njime se ne uređuje prihvat otpadnih voda, postupanje sa uginulom živinom, opasnim otpadom ili komunalnim otpadom, za koje se primjenjuju zasebni propisani postupci. Ovo razgraničenje mora biti jasno zaposlenima i svim ugovorenim preuzimaocima.

6.1. Mjere predviđene propisima, standardima i rokovi primjene

Prije započinjanja radova potrebno je pribaviti potrebna odobrenja i postupiti po odluci nadležnog organa u postupku procjene uticaja na životnu sredinu, kao i po urbanističko-tehničkim, vodnim, građevinskim, veterinarskim i protivpožarnim uslovima. Postojeća ekološka saglasnost za objekte 1–4 ne proširuje se samim podnošenjem ovog zahtjeva na objekte 5 i 6.

Nosilac projekta i izvođači radova dužni su da primjenjuju relevantne propise o životnoj sredini, vodama, upravljanju otpadom, zaštiti vazduha, buci, veterinarstvu, zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu. U redovnom radu moraju se poštovati i uslovi eventualnih drugih rješenja izdatih za postojeći kompleks, ukoliko su relevantni i za zajedničku infrastrukturu.

Period primjene	Obavezni rezultat	Odgovornost
Prije građenja	Pribavljeni potrebni akti; usaglašen plan gradilišta; dokumentovana rješenja za vodu, otpadne vode i zaštitu od plavljenja	Nosilac projekta, projektant i izvođač
Tokom građenja	Kontrola prašine, buke, otpada i oticanja; bezbjedno kretanje vozila; evidencija odvoza građevinskog otpada	Izvođač uz nadzor nosioca projekta
Prije prijema pilića	Provjera ispravnosti opreme i prihvatnih sistema; higijensko-sanitarna priprema; utvrđeni tokovi predaje otpada	Nosilac projekta i odgovorna tehnička/veterinarska lica
Svakog turnusa	Evidencija naseljenosti, potrošnje, zdravstvenog nadzora, izlaza stajnjaka i odvoza otpadnih voda	Nosilac projekta
Periodično i poslije incidenta	Kontrola stanja instalacija, jame, prijava i korektivnih mjera	Nosilac projekta i ovlašćeni subjekti

Prije realizacije proširenja potrebno je sprovesti odgovarajući postupak u oblasti procjene uticaja na životnu sredinu, uz pravno razvrstavanje projekta prema ukupnom kapacitetu i karakteru izmjene već odobrenog zahvata. Dokumentacija za četiri ranije projektovana objekta i građevinska dozvola od 19.06.2026. godine odnose se na taj raniji obuhvat i ne mogu se koristiti kao zamjena za upravne akte potrebne za objekte 5 i 6.

U skladu sa primjenjivim propisima o industrijskim emisijama, potreba za integrisanom dozvolom mora se sagledati na nivou jedinstvenog postrojenja i ukupnog broja mjesta za uzgoj. Navedeno pitanje nije tehnička mjera koju je moguće zamijeniti internom evidencijom već odvojena upravna obaveza ako su ispunjeni propisani uslovi.

U fazi projektovanja uskladiti odvodnju, zaštitu od poplava, postupanje sa otpadnim vodama, gasnu i elektroinstalacionu opremu, protivpožarne mjere, bezbjednosne uslove, način upravljanja otpadom i veterinarske zahtjeve. Tokom građenja organizovati nadzor nad usklađenošću radova sa projektom, a prije redovne eksploatacije provjeriti ispravnost svih kritičnih instalacija i obezbijediti ugovore o preuzimanju odgovarajućih materijala.

Obaveze koje traju tokom eksploatacije obuhvataju vođenje evidencija, kontrolu rada opreme, preventivno održavanje, zakonito zbrinjavanje tokova otpada i obuku zaposlenih. Posebne provjere potrebno je izvršiti prije perioda pojačanih padavina i nakon svakog događaja koji je mogao ugroziti nepropusnost ili funkcionalnost objekata.

U fazi pripreme radova nosilac projekta obezbjeđuje odgovarajuće upravne akte, usaglašene projektne podatke i tehnička rješenja za zaštitu voda i zaštitu od plavljenja. Prije izgradnje mora biti jasan raspored objekata i internih komunikacija, način odvođenja čistih atmosferskih voda,

posebno prikupljanje zagađenih voda i mjesto bezbjednog pristupa vozila za odvoz prostirke. Izvođač preuzima obaveze zaštite na gradilištu i dokumentovanja postupanja sa građevinskim otpadom.

Prije prvog prijema pilića u objekte 5 i 6 mora se provjeriti funkcionalnost sistema ventilacije, pojilica, snabdijevanja električnom energijom, alarmiranja i vodonepropusnog prihvata otpadnih voda. Nosilac projekta utvrđuje odgovorna lica za kontrolu mikroklime, evidenciju materija, pozivanje ugovorenih prevozilaca i postupanje u vanrednim uslovima. Prilikom prve i svake naredne otpreme stajnjaka i prostirke mora biti dostupan dokaz o preuzimanju koji omogućava praćenje količine, datuma i primaoca.

Rokovi primjene mjera vezuju se za nastanak odgovarajućeg rizika: kontrole mikroklime i pojilica sprovode se u toku uzgoja; uklanjanje kompletnog stajnjaka i prostirke i njihov neposredan odvoz poslije svakog turnusa; provjera i pražnjenje prihvatnih sistema prije i poslije pranja; pregled zaštite od visokih voda prije očekivanog nepovoljnog vodnog režima i nakon događaja. Evidencije se čuvaju u skladu sa propisanim rokovima.

6.2. Mjere u slučaju udesa ili velikih nesreća

Za kompleks treba uspostaviti jedinstven operativni plan reagovanja koji obuhvata tehničke kvarove, prodor visokih voda, požar, nenamjerno izlivanje sadržaja prihvatnih sistema i nepredviđene veterinarske događaje. Plan mora jasno razlikovati obaveze odgovornih lica farme od postupaka koji pripadaju nadležnim specijalizovanim službama.

Prijava događaja, početno obezbjeđenje lokacije, zaštita radnika, sprečavanje daljeg širenja onečišćenja i očuvanje dokumentacije o događaju predstavljaju osnovne organizacione mjere. Dalje tehničko postupanje sa gasnim, električnim, protivpožarnim i drugim opasnim sistemima povjerava se osposobljenim licima u skladu sa važećim procedurama.

Plan postupanja u vanrednim okolnostima treba zasnivati na događajima koji su realno povezani sa ovom vrstom proizvodnje: visoke vode, prekid električnog napajanja i ventilacije, požar, propuštanje prihvatnog sistema, incident pri transportu, vanredna pojava većeg broja uginulih životinja i kvar sistema za napajanje. Nije dovoljno navesti opštu obavezu hitnog reagovanja; za svaku okolnost treba unaprijed utvrditi način obavještavanja i odgovorna lica.

Nakon svakog vanrednog događaja vrši se pregled pogođenog prostora, bilježe uzrok i posljedice i provjerava djelotvornost sprovedenih mjera. Ponovno korišćenje pogođenih instalacija i prostora dopušta se tek kada je potvrđena njihova ispravnost i kada je rizik za ljude, životinje i životnu sredinu stavljen pod kontrolu.

6.2.1. Visoke vode, poplave i ekstremne padavine

Pri projektovanju i radu mora se uvažiti periodično plavljenje područja i ograničenja u vezi sa kotom visokih voda. Prihvatni sistemi za tehnološke i sanitarne vode, instalacije i pristupne

površine moraju biti projektovani tako da je spriječeno nekontrolisano izlivanje ili prodor spoljašnje vode u njih.

Operativni plan postupanja pri visokim vodama treba da obuhvati zaštitu vodonepropusnih prihvatnih sistema, instalacija i opreme, bezbjedan pristup i komunikaciju sa nadležnim službama. Pošto se stajnjak sa prostirkom poslije svakog turnusa odmah odvozi, na lokaciji nema planiranog skladišta ovih materija. Za vrijeme upozorenja na plavljenje potrebno je dodatno obezbijediti da eventualni utovar ne dovede do rasipanja materijala i da se otpadne vode ne izliju iz svojih prihvatnih sistema.

Zbog planski evidentiranog periodičnog plavljenja do približno kote 614,00 m n.v., nosilac projekta treba da obezbijedi preventivni pregled prohodnosti odvodnih pravaca, zaštite ulaza, priključaka i prihvatnih sistema prije perioda očekivanih većih vodostaja. Projektno definisana visinska kota proizvodnih objekata ne oslobađa provjere položaja servisnih površina i niže postavljenih instalacija.

U slučaju povećanog rizika od plavljenja potrebno je zaštititi instalacije i prihvatne sisteme, obezbijediti slobodne pravce odvodnjavanja i prilagoditi terminske aktivnosti transporta i sanitacije. Iskorišćena prostirka sa stajnjakom ne smije se ostavljati na otvorenom ili odlagati na parceli, već se neposredno odvozi. Ukoliko dođe do kontakta plavne vode sa zagađenim sadržajem, postupa se u koordinaciji sa nadležnim službama.

Nakon povlačenja vode, prije redovnog nastavka rada provjeriti stanje prihvatnih objekata, vodonepropusnih spojeva, električne opreme, instalacija i sanitarnih uslova. Nalaze i sve korektivne radove dokumentovati.

Prije početka rada objekata potrebno je provjeriti usklađenost stvarnih visinskih kota, zaštite ulaznih otvora i konstruktivnih elemenata sa propisanim i projektovanim rješenjima za plavno područje. Vodonepropusni prihvatni objekti moraju biti zaštićeni od ulaska spoljne vode i od istiskivanja sadržaja. Servisni pristup za njihovo pražnjenje treba organizovati u skladu sa mogućim visokim vodostajem.

Pri najavi ekstremnih padavina pregledaju se odvodni kanali, poklopci, spojevi i raspoloživi kapacitet prihvatnih sistema. Tokom visokih voda ne smiju se obavljati aktivnosti koje bi povećale mogućnost raznošenja stajnjaka ili zagađenih voda. Ako se planirani završetak turnusa poklopi sa nepovoljnim vodnim režimom, potrebno je unaprijed uskladiti bezbjedan termin i mogućnost neposrednog odvoza, bez odlaganja materijala na lokaciji.

Po povlačenju visokih voda sprovode se pregled stanja zemljišta i instalacija, kontrola eventualnog prodora vode u prihvatne objekte i, prema potrebi, vanredna sanitacija ili ispitivanje prije nastavka redovnog režima rada.

Prema ranijem rješenju o ekološkoj saglasnosti, nosilac projekta je u obavezi da izradi poseban plan postupanja u slučaju poplava. Plan treba da definiše odgovorna lica, način blagovremenog

obavještavanja, zaštitu odnosno izmještanje živine kada to nalože okolnosti i nadležne službe, pražnjenje vodonepropusnih jama od strane ugovorenih operatera, zaštitu hrane i silosa, predaju drugih tokova otpada i provjeru stanja instalacija nakon povlačenja visokih voda. Odvoz prostirke i stajnjaka po redovnom turnusu ostaje neposredan, bez skladištenja na farmi.

6.2.2. Požar, prekid rada opreme i tehnički kvarovi

Objekte treba opremiti i održavati u skladu sa posebnim protivpožarnim projektima i propisima. Prohodnost internih komunikacija i dostupnost službama za hitne intervencije moraju biti sačuvane i tokom završetka turnusa, kada je povećan transportni intenzitet.

Za kritične procese, posebno ventilaciju, pojenje i grijanje, potrebno je obezbijediti pouzdano održavanje, kontrolu alarma i postupanje prema odobrenom planu reagovanja u slučaju ispada napajanja ili druge opreme. Posebna energetska infrastruktura podliježe obaveznim stručnim pregledima, održavanju i protivpožarnim zahtjevima.

Protivpožarne mjere moraju biti usklađene sa revidovanom projektnom dokumentacijom i pribavljenim saglasnostima. Na nivou farme potrebno je održavati pristupne i intervencione komunikacije, obezbijediti dostupnost sredstava predviđenih planom zaštite od požara i provjeravati ispravnost instalacija i uređaja.

Prekid rada ventilacije ili grijanja može ugroziti mikroklimatske uslove u objektima i zahtijeva organizovanu tehničku intervenciju, uz praćenje stanja živine. Potrebno je predvidjeti način pravovremenog uočavanja kvara, komunikacije sa odgovornim licem i obezbjeđenja zamjenskog napajanja ili drugog tehnički dopuštenog rješenja u skladu sa projektom.

Za gasnu stanicu primjenjuju se zasebna pravila projektovanja, ispitivanja, održavanja i reagovanja prema odobrenoj tehničkoj dokumentaciji. U ovoj dokumentaciji se ne zamjenjuju uputstva proizvođača, stručni projekat instalacija niti procedure nadležne službe.

Protivpožarna zaštita zasniva se na propisanom projektu i planu održavanja, obezbijeđenom pristupu za intervenciju, odgovarajućoj ispravnosti električnih i mašinskih instalacija i kontroli zapaljivog materijala. Instalacije eventualne gasne stanice uređuju se zasebnom odobrenom tehničkom dokumentacijom i odgovarajućim pravilima protivpožarne zaštite; u ovoj dokumentaciji ne pretpostavlja se njihova tehnička podobnost samo na osnovu dostavljenog idejnog projekta.

Prekid ventilacije ili snabdijevanja električnom energijom zahtijeva neposredno aktiviranje internog postupka obavještavanja i zaštite ljudi i životinja. Nakon otklanjanja kvara provjerava se tehnička ispravnost opreme i stanje mikroklime. Incidenti se evidentiraju, uključujući trajanje prekida i sprovedene korektivne mjere, kako bi se prepoznali ponavljajući uzroci.

Prethodnom ekološkom saglasnošću propisano je rezervno napajanje preko dizel-električnog agregata, uz obavezu da postoji i zamjenski rezervni agregat za slučaj kvara agregata koji je u funkciji. Prije proširenja potrebno je tehnički provjeriti da raspoloživi kapacitet i režim

automatskog odnosno organizovanog uključivanja rezervnog napajanja obuhvataju i objekte 5 i 6, posebno ventilaciju, pojenje i sisteme alarmiranja.

6.2.3. Incidentno izlivanje i neispravno postupanje sa otpadom

U slučaju propuštanja prihvatnih objekata ili prosipanja otpadne vode i organskih materija potrebno je bez odlaganja zaustaviti dalje širenje zagađenja, ograničiti pristup, aktivirati odgovorna lica i organizovati zakonito preuzimanje sadržaja. Kontaminirano zemljište i drugi nastali otpad moraju se klasifikovati i zbrinuti preko odgovarajućih subjekata.

Kod sumnje na zaraznu bolest životinja primjenjuju se uputstva nadležne veterinarske službe i važeći biosigurnosni protokoli. Nikakvo nepropisno zatrpavanje ili spaljivanje uginulih životinja nije prihvatljivo.

U slučaju curenja ili izlivanja sadržaja iz prihvatnih sistema neophodno je zaustaviti dalji dotok kada to može bezbjedno učiniti osposobljeno lice, obezbijediti zahvaćenu površinu i organizovati kontrolisano uklanjanje sadržaja preko nadležnog ili ovlašćenog izvršioca. Nije dopušteno razrjeđivanjem ili ispiranjem usmjeravati onečišćenje prema zemljištu i odvodnim kanalima.

Ako prilikom utovara ili odvoza dođe do rasipanja prostirke i stajnjaka, materijal se odmah prikuplja, zaprljana površina čisti i dokumentuje korektivno postupanje. Privremeno odlaganje i skladištenje tog materijala na farmi nijesu dio redovnog tehnološkog procesa. Za svaki incident evidentiraju se mjesto, vrijeme, uzrok, obim i preduzete mjere.

U slučaju propuštanja ili izlivanja sadržaja sistema za otpadne vode primarna mjera je prekid daljeg dotoka, sprečavanje širenja i uključivanje nadležnih odnosno ovlašćenih službi. Zagađena površina se sanira u skladu sa vrstom sadržaja, a o događaju se vodi zapisnik. Ponovno korišćenje prihvatnog sistema uslovljeno je utvrđivanjem i otklanjanjem uzroka neispravnosti.

Ako tokom neposrednog utovara prostirke i stajnjaka dođe do rasipanja, zahvaćeni materijal se bez odlaganja uklanja sa manipulativne površine u okviru redovne procedure i uključuje u isti organizovani tok odvoza. Ne dopušta se njegovo ostavljanje na zemljištu, u kanalu ili uz put. Pri incidentu sa opasnim ili veterinarskim otpadom primjenjuje se poseban postupak za tu vrstu materije, uz pozivanje ovlašćenih lica.

6.3. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine

Mjere ovog podpoglavlja predstavljaju minimum organizacionih i tehničkih zahtjeva koje treba razraditi u projektnoj i operativnoj dokumentaciji. One se primjenjuju istovremeno sa mjerama veterinarske zaštite, bezbjednosti radnika, požarne zaštite i zaštite voda. Njihova realizacija treba da bude provjerljiva kroz redovne zapisnike i preglede.

Tehničke mjere treba ugraditi u projektna rješenja, uputstva za upravljanje farmom i ugovorne odnose sa izvođačima i preuzimaocima. Za potrebe sprovođenja, sve mjere imaju tri provjerljiva

elementa: nosioca obaveze, vrijeme ili uslov kada se mjera primjenjuje i dokument ili pregled kojim se potvrđuje izvršenje.

Organizacija rada svih šest objekata zahtijeva jedinstvena pravila za pristup, sanitaciju, odvoz stajnjaka, prihvat otpadnih voda i kontrolu ventilacije, uz evidencije po pojedinačnim farmama. Kada su turnusi vremenski razmaknuti, zajedničke aktivnosti se planiraju prema stvarnom rasporedu, a ne kao da svi objekti uvijek istovremeno završavaju tov.

6.3.1. Mjere tokom izgradnje

- Radove ograničiti na projektom određene površine; građevinsku mehanizaciju i materijal držati izvan prirodnih pravaca oticanja vode i vodenih depresija.
- Primjenjivati vlaženje površina kada nastaje prašina, održavati urednost pristupa i spriječiti nepotrebno rasipanje materijala tokom transporta.
- Građevinske aktivnosti koje stvaraju izraženu buku organizovati u prihvatljivim dnevnim terminima, uz tehnički ispravnu opremu.
- Otpad sa gradilišta razdvajati na mjestu nastanka; opasan otpad, ako nastane, izdvojiti i predati ovlašćenom operateru.
- Prije priključenja novih objekata izvršiti kontrolu vodonepropusnosti prihvatnih sistema i provjeru odvodnjavanja i zaštite od visokih voda.
- Po završetku radova ukloniti privremene zalihe i otpad, urediti nezauzete površine i omogućiti funkcionalne pristupe postojećem dijelu farme.

Prije početka radova odrediti granice gradilišta, trase privremenog transporta, mjesta skladištenja građevinskog materijala i odvojene posude za otpad. Privremeni objekti i skladišta ne smiju blokirati površinske putanje oticanja i servisne pristupe postojećim farmama.

Površinsko zemljište odlagati odvojeno od miješanog iskopa, štititi rasuti materijal od raznošenja i organizovati održavanje čistoće prilazne saobraćajnice. Građevinski otpad sakupljati po vrstama i predavati u skladu sa propisima; zabraniti nekontrolisano spaljivanje ili zatrpavanje.

Pri radovima u blizini postojećeg proizvodnog kompleksa uskladiti logistiku gradilišta sa zahtjevima biosigurnosti farmi: posebne ulaze gdje je moguće, kontrolu kretanja vozila i smanjenje unošenja prašine i nečistoća u zone uzgoja.

Prije početka radova potrebno je označiti granice gradilišta i trase mehanizacije, odrediti prostore za materijal i organizovati kontrolisan pristup. Zemljani radovi i transport rastresitih materijala planiraju se tako da se izbjegne nepotrebno stvaranje prašine i raznošenje materijala na javni put. Privremeno izložene površine uređuju se odmah nakon završetka odgovarajuće faze radova.

Građevinski otpad razdvaja se po vrsti, uz izdvajanje betona, metala, drveta, plastike i drugog materijala gdje je to primjenjivo. Za predaju se obezbjeđuju dokumenti sa vrstom i količinom

otpada i podacima o primaocu. Zemlja iz iskopa koja ispunjava uslove i koristi se zakonito unutar gradilišta razlikuje se od otpada koji se odvozi. Zabranjeno je odlaganje građevinskog materijala u kanale, depresije ili druga mjesta koja mogu uticati na oticanje vode.

Radove treba izvoditi uz očuvanje postojećih vodnih puteva i slobodnog prolaza visokih voda u skladu sa projektnim uslovima. Po završetku građenja uklanjaju se privremeni materijali i otpad, provjerava se odvođenje atmosferskih voda i uređuje teren izvan trajno zauzetog obuhvata.

6.3.2. Mjere zaštite vazduha i ublažavanja neprijatnih mirisa

- Ventilaciju proizvodnih objekata održavati u režimu predviđenom tehničkim rješenjem, uz redovnu kontrolu rada i čišćenja opreme.
- Zadržavati prostirku u stanju koje ograničava nepotrebno vlaženje i razlaganje organske materije; kvarove i curenja sistema za pojenje blagovremeno otklanjati.
- Stočne hrane dopremati i skladištiti uz smanjenje prašenja; održavati higijenu prostora oko silosa i mjesta istovara.
- Poslije svakog proizvodnog turnusa potpuno ukloniti korišćenu prostirku sa stajnjakom, obezbijediti neposredan utovar i odvoz ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču, bez privremenog skladištenja ili odlaganja na lokaciji.
- Voditi evidenciju prigovora u vezi sa mirisima i, kada se utvrdi ponavljanje, provjeriti ventilaciju, higijenu i raspored manipulacije stajnjakom.

Plan održavanja ventilacionog sistema treba da predvidi pregled ventilatora, upravljačke opreme i dovodnih otvora, kao i pravovremeno otklanjanje odstupanja koja izazivaju povećanu vlagu ili lošu izmjenu vazduha. Uređaji za pojenje redovno se kontrolišu radi sprečavanja kvašenja prostirke, a rasuta hrana odmah uklanja.

Po završetku turnusa kompletna prostirka sa stajnjakom mora se iznijeti i direktno utovariti u odgovarajuće prevozno sredstvo, radi neposrednog odvoza ugovorenom preuzimaocu. Na otvorenim površinama kompleksa nije predviđeno njeno zadržavanje, razastiranje niti kompostiranje. Po završetku utovara očistiti manipulativnu površinu i provjeriti da nije došlo do rasipanja materijala.

U slučaju ponavljanja pritužbi na mirise obaviti provjeru najvjerovatnijih izvora, uporediti događaje sa radnim rasporedom, meteorološkim uslovima i stanjem prostirke, te evidentirati i provjeriti rezultat korektivne mjere. Ova evidencija ne zamjenjuje stručne analize emisija kada su potrebne.

Tokom tova redovno se kontrolišu ispravnost pojilica, relativna vlažnost i temperatura u objektima, stanje prostirke i funkcionalnost ventilacije. Posebno treba reagovati na lokalno kvašenje prostirke usljed curenja vode ili nepravilne regulacije mikroklime. Upravljanje tim parametrima smanjuje uslove koji pogoduje povećanom stvaranju amonijaka i neprijatnih mirisa.

Doprema i pretakanje stočne hrane obavljaju se na način koji ograničava rasipanje i stvaranje prašine. Ventilacioni sistemi održavaju se prema tehničkim uputstvima; ispuštanje se ne smije improvizovano preusmjeravati prema osjetljivim objektima. Primjedbe iz okruženja provjeravaju se u odnosu na datum, meteorološke uslove, fazu turnusa i evidencije o ventilaciji.

Po završetku svakog turnusa cjelokupna prostirka i stajnjak uklanjaju se neposredno i odvoze sa lokacije. Sredstva i vozila za odvoz treba organizovati prije početka pražnjenja objekta, kako ne bi nastalo privremeno skladište. Utovar se završava uz čišćenje manipulativnog prostora i bez ostavljanja organskog materijala na otvorenoj površini.

Uslovi mikroklime iz prethodne ekološke saglasnosti uključuju praćenje koncentracije amonijaka do 20 ppm i ugljen-dioksida do 3.000 ppm u visini glave pilića. Navedene vrijednosti odnose se na vazduh unutar objekata za uzgoj i ne predstavljaju granične vrijednosti kvaliteta spoljašnjeg vazduha. Za objekte 5 i 6 treba predvidjeti odgovarajuće kontrole, evidenciju odstupanja i korektivno podešavanje ventilacije i režima prostirke.

6.3.3. Mjere zaštite voda

- Sanitarne i tehnološke otpadne vode novih objekata prihvatati odvojeno u namjenske vodonepropusne sisteme odgovarajućeg kapaciteta.
- Bez odobrenja nadležnog organa ne vršiti ispuštanje voda od pranja i dezinfekcije u zemljište, prirodne depresije, površinske vode ili javne kanale.
- Kontrolisati nivo i vodonepropusnost prihvatnih objekata, naročito prije i poslije pranja objekata te nakon velikih padavina.
- Obezbijediti kontrolisano pražnjenje i dokumentovan odvoz sadržaja, tako da ne dođe do prepunjavanja.
- Odvojiti čiste krovne vode od voda od pranja i eventualno onečišćenih voda koje mogu nastati prilikom kratkotrajnog utovara prostirke, odnosno kontakta sa sredstvima za sanitaciju.
- Pri projektovanju prihvatnih objekata primijeniti mjere protiv prodora plavnih voda i izlivanja sadržaja pri visokim podzemnim vodama.

Odvodnju organizovati po principu razdvajanja tokova: čista voda sa krovova, sanitarno-fekalne vode i vode od pranja/dezinfekcije ne smiju se nekontrolisano miješati. Za potencijalno zagađene tokove predvidjeti nepropusne prihvatne sisteme sa kontrolisanim pražnjenjem i zaštitom od ulaska visokih voda.

Za svaki prihvatni sistem voditi tehničku karticu sa projektovanim kapacitetom, vrstom primljene vode, načinom kontrole nivoa, učestalošću pregleda i kontaktnim podacima izvršioca odvoza. Pražnjenje obaviti dovoljno rano da ostane potrebna rezervna zapremina prije planirane sanitacije i mogućeg perioda nevremena.

Prilikom neposrednog utovara iskorišćene prostirke i stajnjaka manipulativnu površinu održavati čistom i spriječiti rasipanje materijala u kanale i putanje oticanja. Na kompleksu nije predviđeno mjesto za privremeno deponovanje navedenog materijala. Oštećenja nepropusnih površina, spojeva ili poklopaca prihvatnih sistema sanirati prije nastavka njihove upotrebe.

Prije korišćenja novih objekata potrebno je provjeriti vodonepropusnost svih predviđenih prihvatnih i odvodnih sistema. Vode od pranja proizvodnih objekata, sanitarne vode i čiste atmosferske vode vode se odvojeno, bez njihovog nekontrolisanog miješanja. Način pražnjenja prihvatnih sistema mora biti unaprijed uređen, uz evidenciju preuzetih količina i podataka o ovlašćenom subjektu.

Pranje između turnusa planira se u skladu sa raspoloživom zapreminom prihvatnih sistema i njihovim prethodnim stanjem. Ne treba dopustiti da istovremeno pranje više objekata dovede do prelivanja, dok se u periodu očekivanih visokih voda dodatno provjerava pristupačnost za servisno vozilo i funkcionalnost zaštite poklopaca i spojeva.

Sve uočene promjene u radu sabirnih sistema, vidljiva propuštanja i neobične pojave na okolnom zemljištu zahtijevaju vanredni pregled. U slučaju incidenta primjenjuje se postupak opisan u tački 6.2.3, a zapisnik o uzroku i sanaciji prilaže se redovnoj evidenciji objekta.

6.3.4. Mjere zaštite zemljišta

- Nakon svakog turnusa prostirku i stajnjak neposredno utovariti i odvesti sa lokacije; ne dozvoliti njihovo skladištenje, razastiranje ili odlaganje na plavnom ili drugom zemljištu kompleksa.
- Ne dozvoliti korišćenje poljoprivrednih parcela i ponora kao improvizovanih deponija otpada ili mjesta za ispuštanje otpadnih voda.
- Održavati čistoću internih komunikacija i površina na kojima se obavlja doprema, istovar i iznošenje prostirke.
- Po potrebi provesti sanaciju eventualno kontaminiranih površina u skladu sa prirodom zagađujuće materije i nalogom nadležnih službi.

Odvojeno uklanjati i zbrinjavati iskopani materijal koji je čist od materijala nastalog usljed eventualnog incidentnog onečišćenja. Materijal na koji su dospjeli sadržaji nepropusnih jama, gorivo ili druga potencijalno štetna materija ne vraćati u teren bez odgovarajuće stručne procjene.

Mjesta neposrednog utovara prostirke i stajnjaka održavati tako da se mogu efikasno očistiti nakon završetka operacije. Rasuti materijal prikupiti bez odlaganja i spriječiti njegov kontakt sa padavinama. Slobodne i zelene površine kompleksa ne koristiti za čuvanje, sušenje, razastiranje ili kompostiranje živinskog stajnjaka i iskorišćene prostirke.

Kontrolu mogućih kontakata sa tlom sprovoditi redovnim obilascima prostora oko sabirnih objekata, instalacija, mjesta dopreme hrane i trasâ internih transporta. Evidentirati lokaciju uočenih problema i datum sanacije.

Pri izvođenju radova ograničiti kretanje mehanizacije na određene pravce, izbjeći nepotrebno sabijanje tla i sačuvati kvalitetan površinski sloj gdje je to tehnički opravdano. Materijal iz iskopa i građevinski otpad ne smiju se ostavljati na poljoprivrednim površinama izvan obuhvata, u plavnim depresijama ni uz odvodne kanale.

U eksploataciji održavati čiste površine za utovar, a prostirku i stajnjak po završetku turnusa neposredno odvoziti u skladu sa ugovorom o preuzimanju. Pošto na lokaciji nije planirano skladište stajnjaka, posebnu pažnju treba usmjeriti na sam utovar, čistoću puta i tehničku ispravnost vozila. Uočen ostatak organskog materijala na zemljištu ili platou treba obuhvatiti neposrednim čišćenjem i internom evidencijom.

6.3.5. Mjere zaštite od buke i saobraćajnih opterećenja

- Redovno održavati ventilatore i motore; tehničke nedostatke koji izazivaju neuobičajenu buku otklanjati blagovremeno.
- Transportne operacije organizovati tako da se ograniči nepotreban boravak vozila na lokaciji i više istovremenih istovara.
- Primjenjivati dnevni režim za bučnije povremene aktivnosti kada je to tehnološki moguće.
- Pri ponavljanju pritužbi ili postojanju indikacija prekoračenja propisanih nivoa organizovati stručno mjerenje buke i preduzeti dodatne mjere na identifikovanom izvoru.

Stacionarnu opremu redovno servisirati, voditi računa o stanju kućišta ventilatora, pogonskih motora i mehaničkih dijelova koji mogu izazivati vibracije. Potrebno je organizovati evidenciju značajnijih kvarova i intervencija na uređajima koji rade u kontinuitetu.

Posebno bučne povremene aktivnosti, poput većeg utovara, istovara i građevinskih zahvata, raspoređivati u primjerenom dnevnom terminu kada to tehnološki proces dozvoljava. Izbjegavati nepotrebno zadržavanje vozila sa uključenim motorima.

Ako se ukaže potreba za mjerenjem, mjerne tačke i radni režim odrediti stručno tako da odgovaraju stvarnim izvorima i osjetljivim receptorima, a ne samo proizvoljno odabranom dijelu ograde.

Ventilatori, pogonski motori i druga oprema održavaju se u ispravnom stanju, bez nepotrebnih vibracija i oštećenja koji mogu povećati zvučnu emisiju. Ako se pojavi pritužba na buku, utvrđuju se vrijeme pojave, aktivna oprema i saobraćajne aktivnosti, nakon čega se preduzimaju odgovarajuće korektivne mjere. Za dokazivanje nivoa buke, kada je potrebno, koriste se odgovarajuća mjerenja.

Doprema hrane, prijem pilića, odvoz gotovog proizvoda i transport stajnjaka organizuju se tako da se izbjegne nepotrebno istovremeno opterećenje pristupnih saobraćajnica. Parkiranje i čekanje teretnih vozila moraju biti organizovani bez ometanja javnog saobraćaja. Tokom transporta potrebno je sprečiti rasipanje tereta i održavati manipulativne i pristupne površine čistim.

6.3.6. Mjere upravljanja stajnjakom, prostirkom i ostalim otpadom

- Poslije svakog turnusa potpuno ukloniti iskorišćenu prostirku zajedno sa živinskim stajnjakom i obezbijediti njihov neposredan utovar i odvoz sa kompleksa, bez privremenog skladištenja.
- Stajnjak i prostirku predavati poljoprivrednom proizvođaču sa kojim nosilac projekta ima zaključen ugovor o preuzimanju, radi korišćenja kao organskog đubriva uz poštovanje propisanih uslova.
- Životinjske nusproizvode odvojeno sakupljati i predavati prema zahtjevima nadležne veterinarske službe.
- Komunalni i ambalažni otpad razvrstavati, a poseban i opasan otpad predavati ovlašćenim operaterima.
- Posebno evidentirati odvoz i odredište sadržaja prihvatnih objekata za otpadne vode.
- Ne spaljivati otpad, prostirku ili životinjske ostatke na lokaciji i ne odlagati ih na okolno zemljište.

Nosilac projekta treba da prije završetka svakog turnusa uskladi termin iznošenja prostirke sa dolaskom prevoznog sredstva ugovorenog poljoprivrednog proizvođača. Materijal se nakon potpunog uklanjanja direktno utovara i odmah odvozi, bez formiranja gomila ili skladišnih prostora na lokaciji. Za svaku predaju voditi evidenciju sa oznakom objekta, datumom, količinom, prevoznikom, primaocem i dokazom o preuzimanju; plan odvoza treba da obuhvata i farmu 5 i farmu 6.

Transport treba obavljati vozilima i načinom utovara koji sprečavaju rasipanje, naročito pri prolasku kroz naselje i po javnim putevima. Po završetku otpreme obavezno je pregledati i očistiti mjesto utovara. Nakon uklanjanja prostirke izvode se čišćenje, pranje i dezinfekcija objekta, a prije narednog useljavanja postavlja se nova prostirka.

Zaključenim ugovorom o preuzimanju, prema podacima nosioca projekta, obuhvaćene su količine stajnjaka i iskorišćene prostirke koje nastaju iz svih šest proizvodnih objekata, uključujući farme 5 i 6. Potvrde o predaji, podaci o količini, datumu odvoza i ugovorenom preuzimaocu čuvaju se u evidenciji nosioca projekta. Uginula živina, ambalažni, komunalni i eventualni opasni otpad predstavljaju odvojene tokove i zbrinjavaju se prema posebnim propisima i ugovorenim uslugama.

Životinjske nusproizvode prikupljati u namjenskim, higijenski odgovarajućim uslovima i predavati u skladu sa veterinarskim propisima; nijesu dio običnog komunalnog otpada. Opasne

i posebne tokove (ako nastanu) odvojeno evidentirati, a ambalažu razvrstavati prema stvarnoj prirodi sadržaja i primjenjivim pravilima.

Za građevinski otpad voditi odvojenu evidenciju tokom gradnje, uključujući ambalažu, ostatke materijala i eventualni iskop izvan namijenjene ponovne upotrebe. U okviru kompleksa zabraniti spaljivanje otpada.

Uginula živina nije dio toka stajnjaka namijenjenog poljoprivredniku. S njom se postupa odvojeno, prema veterinarskim propisima za životinjske nusproizvode, uz odgovarajući dokaz o preuzimanju i higijensku zaštitu do predaje. Medicinski odnosno veterinarski otpad koji nastane tokom veterinarskih postupaka posebno se identifikuje i predaje ovlašćenom subjektu; za infektivni veterinarski otpad primjenjuje se kataloška oznaka 18 02 02* kada su ispunjeni uslovi te klasifikacije.

Za prethodno odobrenu fazu kompleksa rješenjem o ekološkoj saglasnosti utvrđene su mjere postupanja sa stajnjakom, uključujući odredbe koje se odnose na skladištenje. Za planirane farme 5 i 6 nosilac projekta predviđa potpuno uklanjanje iskorišćene prostirke i živinskog stajnjaka poslije svakog turnusa, neposredan utovar i odvoz ugovorenom poljoprivrednom proizvođaču, bez formiranja skladišta na lokaciji. Sprovođenje ove organizacije rada i dalje se vrši uz poštovanje obaveza iz važećih upravnih akata.

6.3.7. Mjere biosigurnosti i zaštite zdravlja

- Održavati kontrolisan pristup proizvodnim objektima, evidenciju posjetilaca i odgovarajuće higijenske mjere na ulazima.
- Čišćenje, dezinfekciju i biološki odmor sprovoditi između turnusa, u skladu sa potvrđenim veterinarskim procedurama.
- Organizovati veterinarski nadzor i evidenciju zdravstvenog stanja jata, uz pravovremeno reagovanje na neuobičajene pojave.
- Osposobljavati radnike za sigurno postupanje sa otpadom, pranje opreme, održavanje higijene i prijavljivanje incidenata.
- Kontrolisati pojavu štetočina na način koji ne stvara dodatne rizike za ljude, životinje, vodu i zemljište.

Kretanje radnika, posjetilaca, servisera i transportnih vozila treba regulisati internim procedurama, sa jasnim odvajanjem čistih i potencijalno kontaminiranih zona. Sredstva i postupke čišćenja primjenjivati prema dokumentovanim veterinarskim i bezbjednosnim zahtjevima, uz kontrolisano prikupljanje nastalih otpadnih voda.

Između turnusa sprovoditi planiranu sanitaciju, provjeru opreme i odgovarajući period pripreme prostora prije novog useljavanja. Svaki neuobičajeni zdravstveni događaj u jatu obrađivati kroz veterinarski nadzor i propisano postupanje sa životinjskim nusproizvodima.

Zaposlene obučavati za prepoznavanje nepravilnosti u radu ventilacije i sistema napajanja, prijavljivanje curenja, bezbjedno održavanje prostora, higijensko postupanje sa materijalima i pravilno vođenje evidencija. Lična zaštitna sredstva i način rada biraju se prema procjeni rizika poslodavca.

Biosigurnost zasniva se na kontroli ulaza, razlikovanju čistih i nečistih zona, higijeni zaposlenih, odgovarajućoj radnoj opremi, veterinarskom nadzoru i redovnom čišćenju i dezinfekciji prostora između turnusa. Prelazak sa rada u jednom objektu na drugi treba organizovati u skladu sa internim veterinarsko-sanitarnim pravilima. Transporti pilića, hrane i stajnjaka ne planiraju se na način koji nepotrebno povećava međusobni kontakt.

Zaposleni moraju biti upoznati sa rizicima od prašine, bioaerosola, buke, klizavih površina i saobraćajno-manipulativnih operacija. Za svaki radni postupak obezbjeđuju se odgovarajuće mjere zaštite i zdravlja na radu. U slučaju neuobičajene zdravstvene pojave kod jata, postupanje se usklađuje sa nadležnom veterinarskom službom; takve situacije nijesu razlog da se uginula živina ili drugi nusproizvodi uključe u tok stajnjaka za poljoprivrednu primjenu.

6.3.8. Mjere zaštite biodiverziteta, pejzaža i slobodnih površina

Ograničiti fizički zahvat na projektovane površine i sačuvati postojeće nezauzete zelene zone gdje god je moguće. Ne vršiti odlaganje iskopa ili otpada u prirodne depresije i putanje oticanja. Uređenje prostora izvesti uz očuvanje pristupa, preglednosti i pravaca površinskog oticanja, bez unošenja dodatnih zagađujućih tokova.

Očuvati preostale nezauzete površine, ograničiti radove na odobrene gabarite i tokom završnog uređenja ukloniti sav privremeni građevinski materijal. Zelene površine obnavljati vrstama primjerenim lokalnim uslovima, uz očuvanje prohodnosti i odgovarajućih vodnih pravaca.

Vanjsko osvjetljenje postavljati funkcionalno i usmjereno prema radnim i komunikacionim površinama, bez nepotrebnog rasipanja svjetlosti prema susjednim parcelama. Hranu i organski materijal ne ostavljati dostupnim životinjama van objekata.

Izbjeći formiranje improvizovanih servisnih površina i odlagališta izvan lokacije. Njihova kontrola doprinosi i pejzažnom uređenju i prevenciji rasipanja organskog otpada.

Kontrola	Dinamika	Dokaz sprovođenja / odgovornost
Ventilacija, pojilice, higijena prostirke	Redovni obilasci tokom svakog turnusa	Dnevnik smjene; odgovorno lice objekta
Stanje sabirnih sistema i nivo sadržaja	Prije i poslije sanitacije, nakon obilnih padavina	Kontrolni list i evidencija odvoza
Količina i predaja stajnjaka/prostirke	Po završetku svakog turnusa i	Datum, količina, primalac, dokaz o predaji; potvrda da nema skladištenja na farmi.

Kontrola	Dinamika	Dokaz sprovođenja / odgovornost
	neposrednom odvozu	
Potrošnja vode i energije	Mjesečno i po turnusu	Mjerna evidencija; uprava farme
Buka, mirisi, vanredni događaji	Po prijavi i u vanrednim situacijama	Zapisnik, korektivna mjera, provjera efekta
Obuka i biosigurnost	Po planu i pri promjeni procedura	Evidencija obuke i veterinarske kontrole

Radove treba izvoditi unutar projektovanog obuhvata, bez nepotrebnog oštećenja preostalog biljnog pokrivača i odlaganja građevinskog materijala na okolne površine. Nakon završetka radova treba urediti slobodne površine i obezbijediti redovno održavanje zelenila, uz uvažavanje postojećih stanišnih i pejzažnih karakteristika.

Korišćenje otvorenih površina tokom eksploatacije ne smije dovoditi do formiranja nepropisnih skladišta stajnjaka, građevinskog otpada ili ambalaže. Vanjsko osvjetljenje i saobraćajne aktivnosti treba organizovati racionalno, bez nepotrebnog uznemiravanja prostora van kompleksa. Zelenilo se održava kao dio uređenja lokacije, uz tehničku zaštitu voda i redovno upravljanje otpadnim materijama.

6.4. Druge mjere, praćenje i provjera efikasnosti

Za cjelokupni kompleks potrebno je uspostaviti jedinstven sistem operativnih evidencija koji razlikuje podatke za postojeća četiri objekta i novoizgrađene objekte 5 i 6. Evidencije predstavljaju osnov da se stvarni porast proizvodnje poveže sa porastom potrošnje i emisija i da se po potrebi izmijene mjere zaštite.

Posebno se prate broj pilića po objektu i turnusu, potrošnja vode i energije, završetak turnusa, datum potpunog uklanjanja prostirke, količina i primalac neposredno odvezenog stajnjaka, kao i dokazi o ugovorenom preuzimanju. Odvojeno se evidentiraju pražnjenje prihvatnih jama, kvarovi opreme i eventualne pritužbe iz okruženja.

Parametar / evidencija	Način praćenja	Periodika / okidač
Broj mjesta i broj pilića u objektima	Proizvodna evidencija po objektu	Svaki turnus
Voda i energija	Očitanja i interna evidencija	Redovno, sa analizom po turnusu
Stajnjak i iskorišćena prostirka	Ugovor o preuzimanju i evidencija neposrednog odvoza	Poslije svakog turnusa

Otpadne vode	Kontrola nivoa i evidencija pražnjenja	Naročito prije i poslije pranja
Ispravnost ventilacije i pojilica	Interni tehnički pregled	Redovno i poslije kvara
Mirisi, buka, pritužbe	Evidencija događaja i sprovedenih korekcija	Po prijavi i pri ponavljanju
Zaštita od poplava	Pregled prijemnih objekata i oticanja	Prije i nakon visokih voda

Mjerenja ili dodatne stručne analize treba sprovesti kada to nalažu posebni propisi, nadležni organ, nalazi inspekcijskog nadzora ili dokumentovane okolnosti koje ukazuju na mogućnost značajnijeg uticaja. Odgovorno lice farme organizuje sprovođenje korektivnih mjera i čuvanje dokazne dokumentacije.

Konačna odluka o potrebi izrade elaborata donosi se u nadležnom postupku, na osnovu pravne klasifikacije proširenja, ukupnog i dodatnog kapaciteta, osjetljivosti lokacije, mogućih kumulativnih uticaja i predloženih zaštitnih rješenja. Preventivne mjere iz ovog poglavlja ostaju obaveza nosioca projekta nezavisno od ishoda postupka.

Jedinstveno praćenje na nivou kompleksa treba uspostaviti prije početka rada objekata 5 i 6. Evidencija po pojedinačnom objektu omogućava da se razdvoji uticaj proširenja od opterećenja postojećeg dijela, a zbirni pregled omogućava ocjenu ukupne proizvodnje i korišćenja resursa.

Za ključne parametre određuju se odgovorno lice, dinamika bilježenja, mjesto čuvanja dokumentacije i način reagovanja kada rezultati odstupaju od uobičajenih vrijednosti. Minimalni operativni pokazatelji obuhvataju broj jata i turnusa, potrošnju vode i energije, stanje ventilacionog sistema, količine i odredišta stajnjaka, preuzimanje otpadnih voda, kvarove i prigovore.

Poslije značajnijeg incidenta, rekonstrukcije sistema odvodnje ili promjene uzgojne tehnologije izvršiti vanrednu provjeru odgovarajućih mjera. Rezultate pregledati najmanje jednom godišnje i po potrebi izmijeniti režim rada, plan održavanja ili način praćenja u skladu sa propisima i odlukama nadležnog organa.

Za provjeru efikasnosti mjera uspostavlja se dokumentovan sistem praćenja zasnovan na podacima koji već nastaju u redovnom radu farme: broj pilića po objektu i turnusu, potrošnja vode i energije, stanje ventilacije i pojilica, završetak turnusa, datum neposrednog odvoza kompletne prostirke sa stajnjakom, podaci o preuzimaocu, pražnjenje sabirnih sistema, vrste i količine ostalog otpada i zabilježene nepravilnosti.

Izostanak ponavljanih problema, pouzdani podaci o predaji materija i uredni pregledi instalacija predstavljaju pokazatelje sprovođenja mjera. Nasuprot tome, česti kvarovi, povećano kvašenje prostirke, prekoračenje planirane zapremine otpadnih voda, rasipanje organskog materijala,

pritužbe na mirise ili ponavljanje incidenta predstavljaju povod za korektivne radnje i, kada je potrebno, dodatnu stručnu provjeru.

Periodične interne preglede treba dopuniti vanrednim pregledima nakon visokih voda, požara, tehničkog kvara ili prijavljenog zagađenja. Ako se promijeni kapacitet, tehnologija ili način postupanja sa materijama u odnosu na opisano stanje, izmjenu je potrebno razmotriti prema odgovarajućim propisima prije njene realizacije.

U dispozitivu ranije saglasnosti predviđena je kontrola kvaliteta vazduha u okruženju farme jednom godišnje preko ovlašćene institucije, uz odgovarajuće dostavljanje rezultata nadležnim organima. Program provjere nakon proširenja treba povezati sa postojećim obavezama monitoringa, uvažavajući raspored novih ventilacionih ispusta i kumulativno dejstvo svih šest objekata. Posebno se odvajaju mjerenja mikroklime unutar objekata od mjerenja kvaliteta ambijentalnog vazduha.

7. IZVORI PODATAKA

Pri izradi predmetne dokumentacije korišćeni su dostavljeni projektni i planski podaci za kompleks „MONTEŽIV M&B“, podaci ugrađeni u poglavlje 2 i važeći propisi relevantni za odlučivanje o potrebi procjene uticaja. Spisak uključuje dokumentaciju na osnovu koje se razlikuju postojeći objekti 1–4 i planirano proširenje objektima 5 i 6.

7.1. Zakonski i podzakonski propisi

- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br. 75/18, 84/24 i 70/26).
- Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Službeni list CG“, br. 19/19 i 75/26).
- Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, sa važećim izmjenama i dopunama, uključujući dopunu objavljenu u „Službenom listu CG“, br. 85/26.
- Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola („Službeni list CG“, br. 75/26) i Zakon o industrijskim emisijama („Službeni list CG“, br. 17/19, sa izmjenama).
- Zakon o životnoj sredini i Zakon o zaštiti prirode, u važećim tekstovima.
- Zakon o vodama i propisi o zaštiti i kvalitetu površinskih i podzemnih voda, u važećim tekstovima.
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list CG“, br. 34/24 i naknadne izmjene, uključujući izmjene iz 2026. godine).
- Zakon o zaštiti vazduha i Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, u važećim tekstovima.
- Zakon o izgradnji objekata, veterinarski propisi, propisi o nusproizvodima životinjskog porijekla, propisi o zaštiti od požara i propisi o zaštiti i zdravlju na radu, u relevantnim važećim dijelovima.
- Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada („Službeni list CG“, br. 64/24) – Prilog 1, Katalog otpada.
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada („Službeni list CG“, br. 64/24), u primjenjivom dijelu.
- Službeni tekst propisa o klasifikaciji otpada: https://www.sluzbenilist.me/propisi/371233; evidencija otpada: https://www.sluzbenilist.me/propisi/371304.

7.2. Planska, projektna i upravna dokumentacija

- Urbanističko-tehnički uslovi broj UP/Io 07-350-1124 od 24.09.2025. godine – za postojeće poljoprivredne objekte.
- Urbanističko-tehnički uslovi broj UP/Io 07-350-1502 od 12.08.2026. godine – za prošireni obuhvat, prema podacima u poglavlju 2.

- Idejno rješenje „Poljoprivredni objekti – plastenici za uzgoj tovnih pilića“, projektant „Arhitektonika“ d.o.o. Nikšić, 2025.
- Glavni projekat arhitekture za četiri postojeća proizvodna objekta, projektant „Arhitektonika“ d.o.o. Nikšić, mart 2026.
- Idejni mašinski projekat pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih objekata, projektant „ALL ING“ d.o.o. Kotor.
- Rješenje Službe glavnog gradskog arhitekte Opštine Nikšić UP/Io broj 20-361-500/2 od 08.12.2025. godine, saglasnost na idejno rješenje za četiri objekta.
- Rješenje Sekretarijata za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić, UP/Io broj 26-353-105/25 od 19.03.2026. godine, kojim je data saglasnost na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu za prethodnu fazu kompleksa – tekst rješenja obuhvaćen Prilogom 5.
- Situacioni prikaz proširenog kompleksa objekata 1–6, sa katastarskim parcelama i površinama, uključen u poglavlje 2 predmetne dokumentacije.
- Izmjene i dopune Prostorno-urbanističkog plana Opštine Nikšić, relevantni djelovi za lokaciju Lugovi, KO Straševina.
- Rješenje Sekretarijata za urbanizam i stambene poslove Opštine Nikšić, UP/Io br. 07-361-98 od 19.06.2026. godine – građevinska dozvola za četiri poljoprivredna objekta ukupne BRGP oko 2.800 m².
- Urbanističko-tehnički uslovi UP/Io br. 07-350-1639/3 od 19.05.2026. godine, sa pratećim pribavljenim uslovima i mišljenjima – za pomoćni objekat gasne stanice.
- Izvod iz urbanističko-tehničkih uslova UP/Io broj 07-350-1124 od 24.09.2025. godine za prvobitnu fazu kompleksa, dostavljen u prilozima.

7.3. Stručni podaci i referentni izvori

- Podaci o lokaciji, pedološkim, geomorfološkim, hidrogeološkim, seizmičkim, klimatskim i biološkim karakteristikama šireg prostora, obrađeni u poglavlju 2.
- Podaci o vodnom režimu Nikšićkog polja i zoni mogućeg plavljenja, navedeni u dostavljenim urbanističkim i projektnim prilozima.
- Podaci nadležnih institucija o stanju životne sredine, zaštićenim područjima i ekološkoj mreži, u obimu obuhvaćenom poglavljem 2.
- Važeća službena objava propisa: „Službeni list Crne Gore“ (www.sluzbenilist.me) i dokumentacioni portal Vlade Crne Gore (www.gov.me).
- Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije, tekst sa izmjenom iz 2026: www.sluzbenilist.me/propisi/394602; Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja: www.gov.me/dokumenta/4fb36437-8d77-48dc-be32-98248bf778fb.

8. PRILOZI

Prilog 1 Građevinska dozvola za četiri poljoprivredna objekta (UP/Io br. 07-361-98, 19.06.2026)

Prilog 2 Saglasnost glavnog gradskog arhitekte na idejno rješenje (UP/Io br. 20-361-500/2, 08.12.2025.)

Prilog 3 Dostavljeni izvod urbanističko-tehničkih uslova (UP/Io br. 07-350-1124, 24.09.2025.)

Prilog 4 Mišljenje Sekretarijata za zaštitu životne sredine

8.1. PRILOG 1 – GRAĐEVINSKA DOZVOLA ZA ČETIRI OBJEKTA

Građevinska dozvola za prethodno odobrena četiri poljoprivredna objekta; strane 1–4 su poređane prema numeraciji originalnog akta.

Prilog 1, strana 1 od 4

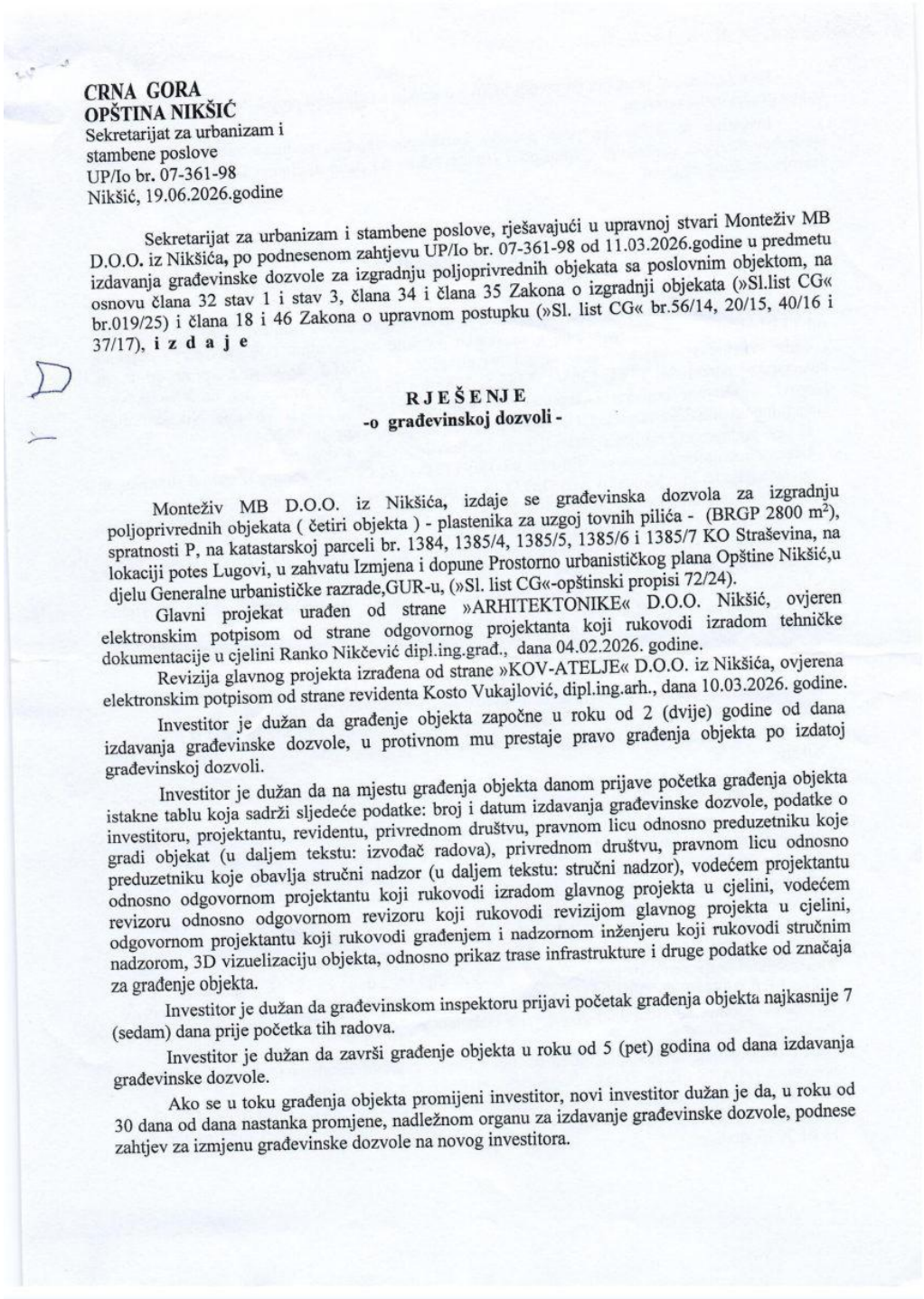

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ
Sekretarijat za urbanizam i
stambene poslove
UP/Io br. 07-361-98
Nikšić, 19.06.2026.godine

Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove, rješavajući u upravnoj stvari Monteživ MB D.O.O. iz Nikšića, po podnesenom zahtjevu UP/Io br. 07-361-98 od 11.03.2026.godine u predmetu izdavanja građevinske dozvole za izgradnju poljoprivrednih objekata sa poslovnim objektom, na osnovu člana 32 stav 1 i stav 3, člana 34 i člana 35 Zakona o izgradnji objekata (»Sl.list CG« br.019/25) i člana 18 i 46 Zakona o upravnom postupku (»Sl. list CG« br.56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), **i z d a j e**

R J E Š E NJ E
-o građevinskoj dozvoli -

Monteživ MB D.O.O. iz Nikšića, izdaje se građevinska dozvola za izgradnju poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića - (BRGP 2800 m^2), spratnosti P, na katastarskoj parceli br. 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, na lokaciji potes Lugovi, u zahvatu Izmjena i dopune Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić,u djelu Generalne urbanističke razrade,GUR-u, (»Sl. list CG«-opštinski propisi 72/24).

Glavni projekat urađen od strane »ARHITEKTONIKE« D.O.O. Nikšić, ovjeren elektronskim potpisom od strane odgovornog projektanta koji rukovodi izradom tehničke dokumentacije u cjelini Ranko Nikčević dipl.ing.građ., dana 04.02.2026. godine.

Revizija glavnog projekta izrađena od strane »KOV-ATELJE« D.O.O. iz Nikšića, ovjerena elektronskim potpisom od strane revidenta Kosto Vukajlović, dipl.ing.arh., dana 10.03.2026. godine.

Investitor je dužan da građenje objekta započne u roku od 2 (dvije) godine od dana izdavanja građevinske dozvole, u protivnom mu prestaje pravo građenja objekta po izdatoj građevinskoj dozvoli.

Investitor je dužan da na mjestu građenja objekta danom prijave početka građenja objekta istakne tablu koja sadrži sljedeće podatke: broj i datum izdavanja građevinske dozvole, podatke o investitoru, projektantu, revidentu, privrednom društvu, pravnom licu odnosno preduzetniku koje gradi objekat (u daljem tekstu: izvođač radova), privrednom društvu, pravnom licu odnosno preduzetniku koje obavlja stručni nadzor (u daljem tekstu: stručni nadzor), vodećem projektantu odnosno odgovornom projektantu koji rukovodi izradom glavnog projekta u cjelini, vodećem revizoru odnosno odgovornom revizoru koji rukovodi revizijom glavnog projekta u cjelini, odgovornom projektantu koji rukovodi građenjem i nadzornom inženjeru koji rukovodi stručnim nadzorom, 3D vizuelizaciju objekta, odnosno prikaz trase infrastrukture i druge podatke od značaja za građenje objekta.

Investitor je dužan da građevinskom inspektoru prijavi početak građenja objekta najkasnije 7 (sedam) dana prije početka tih radova.

Investitor je dužan da završi građenje objekta u roku od 5 (pet) godina od dana izdavanja građevinske dozvole.

Ako se u toku građenja objekta promijeni investitor, novi investitor dužan je da, u roku od 30 dana od dana nastanka promjene, nadležnom organu za izdavanje građevinske dozvole, podnese zahtjev za izmjenu građevinske dozvole na novog investitora.

Prilog 1, strana 2 od 4

Izvođač radova je dužan da izvodi radove u skladu sa glavnim projektom na osnovu kojeg je izdata građevinska dozvola.

Investitor je dužan da, prije početka korišćenja objekta, podnese zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole, najkasnije u roku od 7 (sedam) dana od dana dobijanja konačnog izvještaja o vršenju stručnog nadzora.

O b r a z l o ž e n j e

Monteživ MB D.O.O. iz Nikšića, podnio je ovom Sekretarijatu zahtjev UP/Io br. 07-361-98 od 11.03.2026.godine, za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića - (BRGP 2800 m²), spratnosti P, na katastarskoj parceli br. 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, na lokaciji potes Lugovi, u zahvatu Izmjena i dopune Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić,u djelu Generalne urbanističke razrade,GUR-u, (»Sl. list CG«-opštinski propisi 72/24).

U vezi podnesenog zahtjeva dostavljeni su i pribavljeni sledeći dokazi:

- Urbanističko-tehnički uslovi UP/Io br. 07-350-1124 od 24.09.2025.godine izdati od strane ovog sekretarijata na ime Monteživ MB D.O.O., a za potrebe izrade tehničke dokumentacije;
- Saobraćajno tehnički uslovi br. 09-340-1144 od 01.10.2025.godine izdati od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opštine Nikšić;
- Uslovi priključenja na vodovodnu i kanalizacionu mrežu, br. 6519 od 03.10.2025.godine, izdati od strane »Vodovod i kanalizacija« DOO Nikšić;
- Rješenje o vodnim uslovima UP/Io br. 09-327-522 od 01.10.2025.godine, izdati od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opština Nikšić;
- Rješenje UP/Io br.20-361-500/2 od 08.12.2025.godine izdato od strane Službe glavnog gradskog arhitekte Opština Nikšić;
- Glavni projekat, urađen od strane »ARHITEKTONIKA« D.O.O. Nikšić, ovjeren elektronskim potpisom na ime Ranko Nikčević dipl.ing.građ., dana 04.02.2026. godine;
- Polisa br. 00312888 od 17.09.2025.godine, izdata od strane »Sava osiguranje« AD iz Podgorice na ime osiguranja odgovornosti projektanta glavnog projekta »ARHITEKTONIKA« D.O.O. Nikšić;
- Izjava vodećeg projektanta o međusobnoj usaglašenosti svih djelova tehničke dokumentacije (»ARHITEKTONIKA« D.O.O. Nikšić, od decembra 2025. godine);
- Revizija glavnog projekta izrađena od strane »KOV-ATELJE« D.O.O. iz Nikšića, ovjerena elektronskim potpisom revidenta Vukajlović Kosta, dipl.ing.arh, dana 10.03.2026. godine.;
- Polisa br. 00288807 od 23.03.2025.godine, izdata od strane »Sava osiguranje« AD iz Podgorice na ime osiguranja odgovornosti revidenta »KOV-ATELJE« D.O.O. Nikšić;
- Izjava revidenta da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa važećim zakonima i propisima (obrazac 4, »KOV-ATELJE« D.O.O. Podgorica, od 10.03.2026. godine);
- Elaborat zaštite od požara urađen od strane »LARS FIRE« D.O.O. Podgorica, ovjeren elektronskim potpisom projektanta Radinko Kostić, dipl.ing., dana 26.12.2025. godine;
- Polisa br. 00308419 od 23.08.2025.godine, izdata od strane »Sava osiguranje« AD iz Podgorice na ime osiguranja odgovornosti projektanta elaborata zaštite od požara »LARS FIRE« D.O.O. Podgorica;
- Izjava odgovornog projektanta da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa važećim propisima (»LARS FIRE« D.O.O. Podgorica, od decembra 2025. godine);
- Revizija elaborata zaštite od požara izrađena od strane »DECOM GROUP« D.O.O. iz Podgorice, ovjerena elektronskim potpisom od strane Slavko Palibrk,dipl.inž.znr.,dana 15.01.2026. godine;

Prilog 1, strana 3 od 4

- Polisa br. 8001241 od 25.02.2025.godine, izdata od strane »GRAWE« Osiguranje AD Podgorica na ime osiguranja odgovornosti revizora »DECOM GROUP« D.O.O. iz Podgorice;
- Izjava revidenta da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa važećim zakonima i propisima (»DECOM GROUP« D.O.O. iz Podgorice, 15.01. 2026. godine);
- Dokaz o pravu svojine – list nepokretnosti - prepis br.1205 za kat. parcele br. 1384,1385/4,1385/5,1385/6,1385/7 KO Straševina, svojina Monteživ MB D.O.O. Nikšić;
- Rješenje o saobraćajnoj saglasnosti Up/Io br. 09-340-294 od 03.04.2026. godine, izdato od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opština Nikšić;
- Rješenje o vodnoj saglasnosti Up/Io br. 09-327-110 od 20.03.2026. godine, izdato od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj Opština Nikšić;
- Pozitivno mišljenje na glavni projekat elektroinstalacija jake struje, izdata od strane Crnogorskog elektrodistributivnog sistema »CEDIS« D.O.O. Podgorica, br. 30-20-01-1040 od 09.04.2026. godine;
- Saglasnost DOO »Vodovod i kanalizacija« Nikšić na Glavni projekat - vodovod i kanalizacija, br. 041 od 24.03.2026. godine;
- Saglasnost na mjere zaštite od požara predviđene priloženom revidovanom – tehničkom dokumentacijom br. 13-UPI-236/26-6428/2 od 07.04.2026.godine, izdata od strane MUP Direktorat za zaštitu i spašavanje;
- Rješenje br. 26-353-105/25 od 20.03.2026. godine izdat od strane Sekretarijata za zaštitu životne sredine;
- Uvjerenje Sekretarijata za urbanizam i stambene poslove Up/Io br. 07-361-98 od 17.06.2026. godine kojim se Monteživ MB d.o.o. oslobađa plaćanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta; mišljenje Ministarstva prostornog planiranja urbanizma i državne imovine br:04-332/26-5922/2 od 18.05.2026.godine.

Ovaj Sekretarijat razmotrio je podnijeti zahtjev sa priloženom i pribavljenom dokumentacijom i našao da je isti osnovan, a ovo iz sledećih razloga:

Članom 32 stav 1 Zakona o izgradnji objekata (»Sl.list CG« br.019/25) propisano je da građevinsku dozvolu za građenje objekata izdaje organ lokalne uprave. Stavom 3 istog člana je propisano da se građevinska dozvola izdaje rješenjem.

Članom 34 stav 1 Zakona o izgradnji objekata (»Sl.list CG« br.019/25) propisano je da se građevinska dozvola, osim za porodičnu stambenu zgradu, izdaje se na osnovu sljedeće dokumentacije: 1) glavnog projekta, ovjerenog u skladu sa ovim zakonom; 2) izvještaja o pozitivnoj reviziji glavnog projekta, ovjerenog u skladu sa ovim zakonom; 3) saglasnosti glavnog državnog arhitekte, odnosno glavnog gradskog arhitekte iz člana 22 st. 1, 2 i 4 ovog zakona; 4) dokaza o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, ugovor o zakupu, odluka o utvrđivanju javnog interesa, notarski ovjerena saglasnost ili izjava volje vlasnika zemljišta upisana u "G" listu lista nepokretnosti i drugi dokazi o pravu na građenje na zemljištu), ili dokaza o pravu građenja, odnosno drugom pravu na objektu ako se radi o rekonstrukciji objekta; 5) dokaza o utvrđivanju obaveze plaćanja naknade za građenje propisane zakonom kojim se uređuje uređenje prostora i dokaza o izmirenju obaveza plaćanja posebne naknade za investicije propisane zakonom kojim se uređuje regionalno vodosnabdijevanje crnogorskog primorja; 6) saglasnosti, mišljenja i drugih dokaza utvrđenih posebnim propisima; 7) dokaza o osiguranju od odgovornosti projektanta i revidenta glavnog projekta.

Stavom 3 istog člana Zakona utvrđeno je, između ostalog, da dokumentaciju iz stava 1 tač. 4, 5 i 6 ovog člana pribavlja nadležni organ za izdavanje građevinske dozvole, po službenoj dužnosti, dok je stavom 5 istog člana Zakona propisano da ako organi za tehničke uslove ne dostave dokumentaciju iz stava 1 tač. 4 i 6 ovog člana, u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za njihovo dostavljanje, smatraće se da su saglasni sa revidovanim glavnim projektom odnosno glavnim projektom.

Na osnovu izloženog, shodno članu 34 Zakona o izgradnji objekata, utvrđeno je da su ispunjeni uslovi za izdavanje građevinske dozvole, pa je odlučeno kao u dispozitivu ovog rješenja.

Prilog 1, strana 4 od 4

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Glavnom administratoru Opštine Nikšić u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Žalba se predaje neposredno ili šalje poštom ovom Sekretarijatu, taksirana sa 3,00 € administrativne takse.

DOSTAVLJENO: Investitoru, Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, u spise predmeta i arhivi.

ODOBRILA:
Darja Đukanović,d.i.a.,
Rukovodilac sektora za urbanizam

V.D. SEKRETAR -a
Željko Knežević dipl.ing.građ.

8.2. PRILOG 2 – SAGLASNOST GLAVNOG GRADSKOG ARHITEKTE

Saglasnost se odnosi na idejno rješenje ranije planirana četiri objekta; nema dejstvo samostalnog akta za dogradnju objekata 5 i 6.

Prilog 2, strana 1 od 9

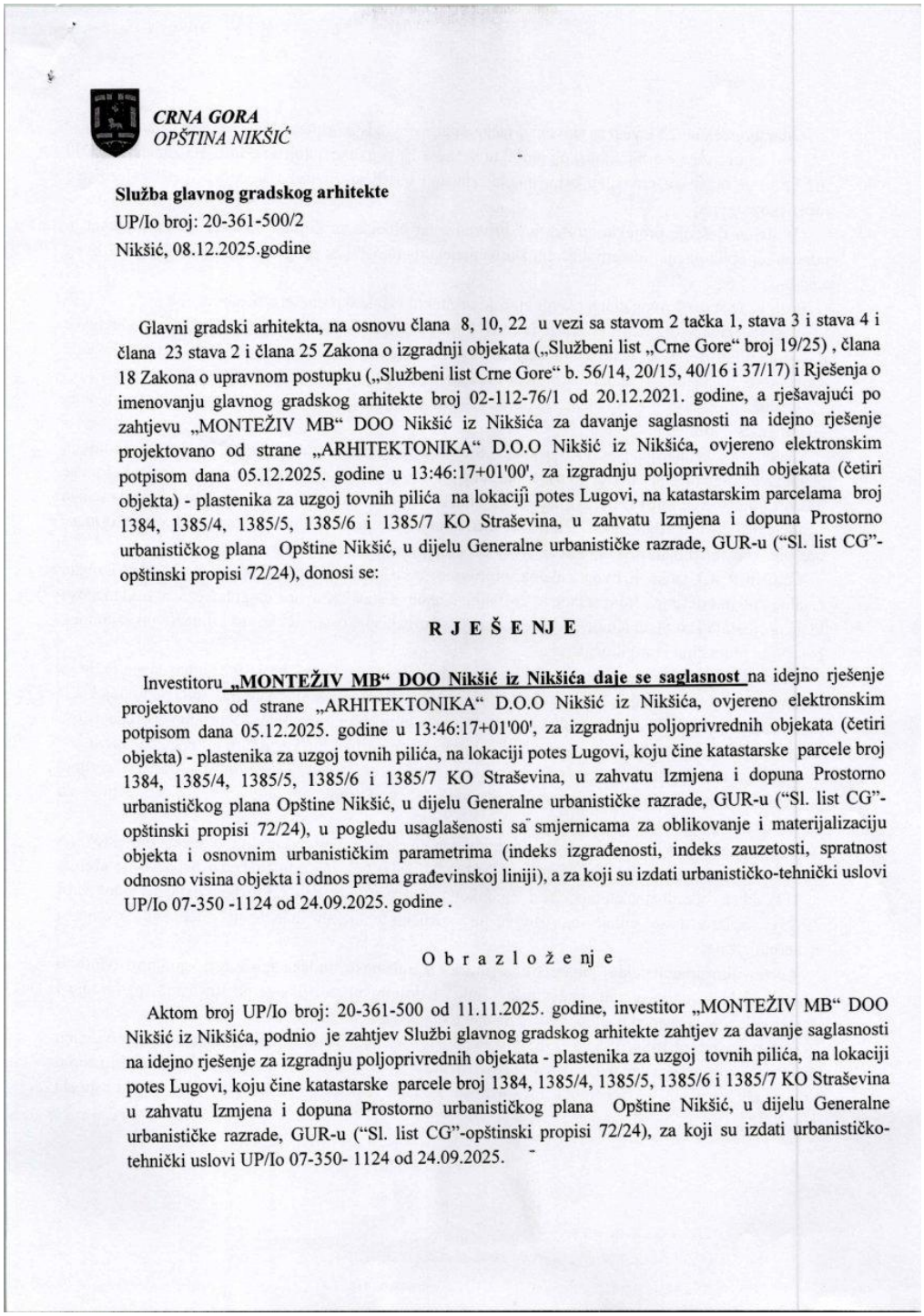

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ

Služba glavnog gradskog arhitekte
UP/Io broj: 20-361-500/2
Nikšić, 08.12.2025.godine

Glavni gradski arhitekta, na osnovu člana 8, 10, 22 u vezi sa stavom 2 tačka 1, stava 3 i stava 4 i člana 23 stava 2 i člana 25 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list „Crne Gore“ broj 19/25) , člana 18 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“ b. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) i Rješenja o imenovanju glavnog gradskog arhitekte broj 02-112-76/1 od 20.12.2021. godine, a rješavajući po zahtjevu „MONTEŽIV MB“ DOO Nikšić iz Nikšića za davanje saglasnosti na idejno rješenje projektovano od strane „ARHITEKTONIKA“ D.O.O Nikšić iz Nikšića, ovjereno elektronskim potpisom dana 05.12.2025. godine u 13:46:17+01'00', za izgradnju poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića na lokaciji potes Lugovi, na katastarskim parcelama broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić, u dijelu Generalne urbanističke razrade, GUR-u (“Sl. list CG”-opštinski propisi 72/24), donosi se:

R J E Š E NJ E

Investitoru **„MONTEŽIV MB“ DOO Nikšić iz Nikšića daje se saglasnost** na idejno rješenje projektovano od strane „ARHITEKTONIKA“ D.O.O Nikšić iz Nikšića, ovjereno elektronskim potpisom dana 05.12.2025. godine u 13:46:17+01'00', za izgradnju poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji potes Lugovi, koju čine katastarske parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić, u dijelu Generalne urbanističke razrade, GUR-u (“Sl. list CG”-opštinski propisi 72/24), u pogledu usaglašenosti sa smjernicama za oblikovanje i materijalizaciju objekta i osnovnim urbanističkim parametrima (indeks izgrađenosti, indeks zauzetosti, spratnost odnosno visina objekta i odnos prema građevinskoj liniji), a za koji su izdati urbanističko-tehnički uslovi UP/Io 07-350 -1124 od 24.09.2025. godine .

O b r a z l o ž e nj e

Aktom broj UP/Io broj: 20-361-500 od 11.11.2025. godine, investitor „MONTEŽIV MB“ DOO Nikšić iz Nikšića, podnio je zahtjev Službi glavnog gradskog arhitekte zahtjev za davanje saglasnosti na idejno rješenje za izgradnju poljoprivrednih objekata - plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji potes Lugovi, koju čine katastarske parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić, u dijelu Generalne urbanističke razrade, GUR-u (“Sl. list CG”-opštinski propisi 72/24), za koji su izdati urbanističko-tehnički uslovi UP/Io 07-350- 1124 od 24.09.2025.

Odredbom člana 22 u vezi sa stavom 2 tačka 1, glavni gradski arhitekta daje saglasnost na:

1) idejno rješenje arhitektonskog projekta iz stava 1 ovog člana, koji se odnosi na zgrade do 3000 m2 bruto građevinske površine, osim hotela odnosno turističkog naselja sa četiri ili pet zvjezdica i turističkog rizorta;

2) idejno rješenje projekta arhitekture privremenog objekta za koji se izrađuje glavni projekat, u odnosu na oblikovanje, materijalizaciju i urbanističke parametre iz programa iz člana 72 stav 3 ovog zakona.

Poslove iz stava 2 ovog člana glavni gradski arhitekta vrši kao prenesene poslove.

Poslovi glavnog državnog arhitekte iz stava 1 ovog člana koji se odnose na zgrade bruto građevinske površine 3000 m^2 i više, osim za objekte iz člana 5 ovog zakona, mogu se povjeriti jedinici lokalne samouprave, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, saglasnost na idejno rješenje arhitektonskog projekta zgrade daje glavni gradski arhitekta.

Članom 8 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore" broj 19/25), data je definicija tehničke dokumentacije i utvrđeno da je ista skup pisane, numeričke i grafičke dokumentacije kojom se utvđuje koncepcija, uslovi i način građenja objekta a stavom 2. istog člana Zakona je utvrđeno da se ista izrađuje u skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima koji se preuzimaju u skladu sa zakonom kojim se uređuje uređenje prostora, ovim zakonom, posebnim propisima i pravilima struke.

Članom 9 st.1 tačka 1. ovog Zakona, propisano je da vrstu tehničke dokumentacije čini, između ostalog i idejno rješenje, što u skladu sa citiranim članom 8 stav 2. Zakona čini obaveznost usklađenosti idejnog rješenja kao vrste tehničke dokumentacije sa urbanističko-tehničkim uslovima, ovim zakonom, posebnim propisima i pravilima struke.

Članom 10 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore" broj 19/25), navedeno je da se idejnim rješenjem utvrđuje generalna koncepcija za izgradnju objekta, a naročito: uklapanje objekta u prostor; položaj objekta u okviru lokacije i prema susjednim objektima; 3D vizuelizacija objekta; uslovi i rješenja priključenja objekta na saobraćajnu, instalacionu i drugu infrastrukturu i uređenje lokacije.

Rješenjem o imenovanju glavnog gradskog arhitekte broj 02-112-76/1 od 20.12.2021. godine, predsjednik Opštine Nikšić je imenovao Vujović Mladena, diplomiranog inženjera arhitekture, da obavlja date poslove u skladu sa zakonom.

Glavni gradski arhitekta je razmotrio zahtjev, idejno rješenje poljoprivrednih objekata projektovano od strane preduzeća „ARHITEKTONIKA" D.O.O. Nikšić iz Nikšića, odlučio kao u dispozitivu rješenja.

U skladu sa odredbama članova 22 i 25 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore" broj 19/25), saglasnost se izdaje na osnovu urbanističko-tehničkih uslova, u dijelu oblikovanja i materijalizacije;

- osnovnim urbanističkim parametrima (indeks izgrađenosti, indeks zauzetosti, spratnost odnosno visina objekta, odnos prema građevinskoj liniji) i drugim urbanističkim parametrima (parkiranje i garažiranje vozila, stepen ozelenjenosti i namjena objekta);

Kat. parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina za izgradnju poljoprivrednih objekata – plastenika za uzgoj tovnih pilića nalaze se u obuhvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana - Generalna urbanistička razrada Opštine Nikšić ("Sl. list CG"-opštinski propisi72/24).

2

Lokacija na kojoj je planirana izgradnja poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića sastoji se od:

- katastarske parcele broj 1384, koju čini prema načinu korišćenja: po kulturi livada 3. klase, površine 2718,00 m^2, po kulturi njiva 2. klase, površine 646,00 m^2, po kulturi njiva 3. klase, površine 564,00 m^2

upisana u listu nepokretnosti 561 KO Straševina -prepis, potes Lugovi, od 18.11.2025. godine iz e-katastra Uprave za nekretnine PJ Nikšić, kao susuvojina Bošković Dragoljuba, Radojković Slavka, Bošković Slavoljuba, Bošković Stanice i Bošković Veselina, u obimu prava po 1/5, bez zabilješke tereta i ograničenja.

- katastarske parcele broj 1385/4, koju čini prema načinu korišćenja: po kulturi njiva 3. klase, površine 300,00 m^2, po kulturi livada 3. klase, površine 293,00 m^2, po kulturi njiva 2. klase, površine 136,00 m^2
- katastarske parcele broj 1385/5, koju čini prema načinu korišćenja: po kulturi livada 3. klase, površine 420,00 m^2, po kulturi njiva 2. klase, površine 200,00 m^2, po kulturi njiva 3. klase, površine 328,00 m^2
- katastarske parcele broj 1385/6, koju čini prema načinu korišćenja: po kulturi livada 3. klase, površine 1459,00 m^2, po kulturi njiva 3. klase, površine 1000,00 m^2, po kulturi njiva 2. klase, površine 366,00 m^2
- katastarske parcele broj 1385/7, koju čini prema načinu korišćenja: po kulturi livada 3. klase, površine 1160,00 m^2, po kulturi njiva 3. klase, površine 61,00 m^2

upisana u listu nepokretnosti 1205 KO Straševina -prepis, potes Lugovi, od 10.11.2025. godine iz e-katastra Uprave za nekretnine PJ Nikšić, kao svojina „MONTEŽIV MB" DOO Nikšić, u obimu prava 1/1, bez zabilješke tereta i ograničenja.

Članom 22 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore" broj 19/25), Glavni državni arhitekta odnosno glavni gradski arhitekta ne vrši provjeru dokaza u pogledu imovinsko pravnih odnosa na zemljištu i objektu.

Građevinska dozvola, osim za porodičnu stambenu zgradu, izdaje se na osnovu sljedeće dokumentacije:

1) glavnog projekta, ovjerenog u skladu sa ovim zakonom;
2) izvještaja o pozitivnoj reviziji glavnog projekta, ovjerenog u skladu sa ovim zakonom;
3) saglasnosti glavnog državnog arhitekte, odnosno glavnog gradskog arhitekte iz člana 22 st. 1, 2 i 4 ovog zakona;
4) ***dokaza o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, ugovor o zakupu, odluka o utvrđivanju javnog interesa, notarski ovjerena saglasnost ili izjava volje vlasnika zemljišta upisana u „G" listu lista nepokretnosti i drugi dokazi o pravu na građenje na zemljištu), ili dokaza o pravu građenja, odnosno drugom pravu na objektu ako se radi o rekonstrukciji objekta;***
5) dokaza o utvrđivanju obaveze plaćanja naknade za građenje propisane zakonom kojim se uređuje uređenje prostora i dokaza o izmirenju obaveza plaćanja posebne naknade za investicije propisane zakonom kojim se uređuje regionalno vodosnabdijevanje crnogorskog primorja;
6) saglasnosti, mišljenja i drugih dokaza utvrđenih posebnim propisima;
7) dokaza o osiguranju od odgovornosti projektanta i revidenta glavnog projekta.

3

Do podnošenja zahtjeva za građevinsku dozvolu potrebno je pribaviti dokaz o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, ugovor o zakupu, odluka o uvrđivanju javnog interesa, notarski ovjerena saglasnosti ili izjava volje vlasnika zemljišta upisana u "G" listu nepokretnosti i drugi dokazi o pravu na građenje na zemljištu).

U saobraćajno tehničkim uslovima, izdatim od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj 09-340-1144 od 01.10.2024. godine, za izradu tehničke dokumentacije za priključenje lokacije za radove na izgradnju poljoprivrednih objekata- objekata za uzgoj - tov pilića na katastarskim parcelama broj 1382/2 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina na nekategorisani put u opštoj upotrebi na katastarskoj parceli broj 1408 KO Straševina navedeno je :

- Postojeće stanje: "Lokacija za radove na izgradnji poljoprivrednih objekata – objekata za uzgoj -tov pilića na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, se nalazi u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana – Generalna urbanistička razrada Opštine Nikšić ("Sl. list CG", br. 72/24), pored nekategorisanog puta u opštoj upotrebi na katastarskoj parceli broj 1408 KO Straševina.

Katastarska parcela broj 1408 KO Straševina upisana je u LN 500 KO Straševina, u svojini Crne Gore, raspolaganje Opština Nikšić u obimu prava 1/1, način korišćenja -javni putevi.

-Mjesto i način priključenja: "Priključak lokacije za radove na izgradnji poljoprivrednih objekata- objekata za uzgoj -tov pilića , na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, ***planirati preko jednog priključka na nekategorisani put u opštoj upotrebi na katastarskoj parceli broj 1408 KO Straševina .***

U projektu prikazati način i mjesto priključka".

Dostavljena je Izjava ovlašćene geodetske organizacije "GEO-KOMPAS" DOO Nikšić iz novembra 2025. godine, kojom izjavljuje da predmetne katastarske parcele broj 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 čine lokaciju za izgradnju poljoprivrednog objekta koja je povezana preko prilaznog puta na katasrskoj parceli broj 1408 KO Straševina u svojini Crne Gore, raspolaganje Opštine Nikšić, način korišćenja – javni putevi.

Dostavljeno je rješenje o vodnim uslovima od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj UP/Io broj:09-327-522 od 01.10.2025.godine „MONTEŽIV MB" DOO Nikšić iz Nikšića, u kojem se utvrdjuju vodni uslovi u postupku izrade tehničke dokumentacije za izgradnju poljoprivrednih objekata- objekata za uzgoj - tov pilića na katastarskim parcelama broj 1382/2 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, u zahvatu izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine – Generalna urbanistička razrada Nikšić.

Kako se predmetna parcela nalazi u zoni plavnom pdoručju gradnja je ograničena visinskom kotom preliva akumulacije Vrtac od 614 mnv.

- Glavni projekat uraditi u skladu sa važećim tehničkim normativima za ovu vrstu objekta.

Projektna dokumentacija treba da definiše:

- položaj objekta u odnosu na površinske vode, kao i da se sagleda moguće negativne uticaje planiranog objekta na druge objekte i postrojenja, postojeću infrastruktu,naselja i sl;

4

- način snabdijevanja vodom,način prikupljanja otpadnih voda i rješenje za njihovo prečišćavanje i sakupljanje koje garantuje ispunjuvanje uslova kvaliteta definisanih Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda(„Sl.list Crne Gore“ br.056/19);
- rješenje za prikupljanje i odvođenje sanitarnih otpadnih voda, ukoliko se ne vrši njihovo prečišćavanje, u vodonepropusnu septičku jamu, na način da se spriječi procurivanje vode iz sistema.

U toku revizije Glavnog projekta Revident je dužan da podnese zahtjev za izdavanje vodne saglasnosti.

Dostavljeno je mišljenje izdato od Sekretarijata za uređenje prostora i zaštitu životne sredine Opštine Nikšić – Sektor za zaštitu životne sredine broj 07-353-sl. od 01.10.2025. godine koji se odnosi na pokretanje postupka za odlučivanje o utvrđivanju potrebe procjene uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje poljoprivrednih objekata- objekata za uzgoj - tov pilića na katastarskim parcelama broj 1382/2 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, na lokaciji Lugovi, u obuhvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana – Generalna urbanistička razrada Opštine Nikšić, a u dilju definisanja uslova i mjera zaštite životne sredine na osnovu priloženih urbanističko-tehničkih uslova UP/Io 07-350 -1124 od 24.09.2025. godine .

Nosilac projekta je u obavezi da se izjasni o kapacitetu mjesta za uzgoj živine (proizvodnja brojlera, kokoški i ćurki) površini objekata i slično jer ne može pristupiti izvođenju projekta, odnosno pribaviti odobrenje za obavljanje djelatnosti, dok se nadležni organ za poslove zaštite životne sredine ne izjasni da li je potrebna procjena uticaja na životnu sredinu za isti.

Predmetna lokacija se nalazi u obuhvatu Izmjena i dopuna PUP-GUR-a Opštine Nikšić u IV (četvrtoj) građevinskoj zoni, a predviđena namjena površina u ovoj zoni su poljoprivredne površine – obradivo zemljište(PO) i zelene površine specijalne namjene -zeleni zaštitni pojasevi (ZP),u okviru zone – plavnog područja.

Pravila parcelacije

Lokaciju na kojoj je predviđena izgradnja predmetnih objekata čine katastarske parcele broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, čija je namjena poljoprivredne površine – obradivo zemljište(PO).

Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama

Smjernice za stanovanje u okviru namjene poljoprivredne površine

Opšti uslovi i parametri izgradnje su sljedeći:

- Stambeni objekti se mogu graditi izuzetno, ako vlasnik ne posjeduje drugu parcelu namijenjenu za izgradnju stambenih objekata, osim na zemljištu prve i druge klase;
- Stambeni objekti se mogu graditi kao slobodnostojeći objekti ili dvojni objekti;
- ***Izgradnja i rekonstrukcija objekata na području između 613 i 614 mnv je moguća uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite od štetnog uticaja voda, uz isključivu odgovornost vlasnika za štetu nastalu uticajem visokih voda.***
- ***Dozvoljeno je graditi nestambene objekte koji su u službi obavljanja date poljoprivredne proizvodnje (poljoprivredni objekti, objekti za preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda, staje i drugi objekti u funkciji poljoprivrede);***
- Stambene objekte locirati u prednjem dijelu parcele, na potezu uz ulicu, a nestambene objekte u dubini parcele, u zadnjem dijelu u kojem se odvija poljoprivredna proizvodnja;

5

- Minimalna širina fronta urbanističke parcele je 16m;
- Maksimalna spratnost objekata je dvije nadzemne etaže (P+1 ili P+Pk);
- Građevinska linija novih objekata treba da je na minimum 5,0 m od regulacije ulice;
- Najmanje rastojanje novog slobodnostojećeg objekta od bočne i zadnje granice parcele je 3 m;
- Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 0.3;
- Maksimalni indeks izgrađenosti 0,6;
- Potrebe za parkiranjem rješavati unutar granica urbanističke parcele.

ZAŠTITA OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA

Poplave. Sadašnje stanje, čija promjena se ne očekuje do kraja planskog perioda, se odlikuje periodičnim plavljenjem predmetnog područja do kote 614mnm, što je viisna preliva akumulacije Vrtac. Ovim režimom su diktirane mogućnosti korišćenja te zone -svake godine je u vodnom period potrebno očekivati poplave kraćeg trajanja.(Zona, definisana tom nadmorskom visinom, ucrtana je u grafičkom prilogu Plana).

Predviđena namjena u zoni ispod 614 mnm je poljoprivreda, a eventualna izgradnja tehničkih objekata (za podršku poljoprivrede) morsa biti ograničena visinskom kotom plavljenja.

Na osnovu tekstualnog dijela Izmjena i dopuna Prostornog – urbanističkog plana Opštine Nikšić ("Sl. list Crne Gore br.72/24), objekti pejzažne arhitekture specijalne namjene je je zeleni zaštitni pojas (ZP). Zeleni zaštitini pojas (ZP) -Zaštitni pojasevi mogu biti isključivo sanitarno – higijenskog karaktera ili zeleni zaštitni pojas, Sanitarno – higijenski pojasevi sprečavaju negatevni uticaj buke, aerozagađenja, dominantnih vjetrova i štite proctor od dalje neformalne gradnje. Postavljaju se oko industrijskih/ proizvodnih kompleksa, saobraćajnica, vodoizvorišta, pored vodotoka, ispod dalekovoda itd.Ovi pojasevi se formiraju kao višefunkcionalni sanitarni, rekreativni i dekorativni pojasevi u granicama građevinskih zona, i služe dodatno kao sredstvo za ograničavanje nelegalne gradnje i prekomjerno širenje naselja u horizontalnom smislu. U ovim zaštitinim pojasevima je dozvoljeno formiranje park šuma izletišta i rekreativnim površina. Ovoj kategoriji pripadaju zone prirodnog i poluprirodnog predjela i predstavljaju značajan pejzažni i ekološki elemenat koji se ne bi smio uništavati. Ove površine imaju važnu ulogu za zašitu zemljišta od erozije, stabilizaciju slabih zemljišta, kao i za održavanje mikroklimatskih uslova.Prirodni biljni pokrivač djeluje prvenstveno kao faktor prirodne ravnoteže, zaštite zemljišta od erozija i bujica.Kao mjera zaštite postojeće vegetacije i obnavljanja degradiranih površina predlažu se rekultivacija i regeneracija i podizanje novih zaštitinih pojaseva.Rekultivacija postojećih i proširenje ovih površina smatra se veoma značajnim.

Neizmjenjeni, prirodni pejzaž ima veliku estetsku i pejzažnu vrijednosti. Pri ovome treba imatu u vidu ciljeve prostornog i pejzažnog uređenja.Gotovo je pravilo da na jednoj istoj zelenoj površini treba da se ispuni više funkcija (npr. Zaštita od erozije, vjetra, pejzažni aspect i sl.).

Iz ovog razloga na ovim površinama preporučuje se:

- sprovođenje sanitarno -higijenskih uzgojnih mjera (sanitarna sječa, propreda, orezivanje, podkresivanje , krčenje I td),
- konverzija tj. prevođenje u viši sastojinski oblik,
- dopuna zelenog fonda autohtonom florom I introdukcija drugih flornih elemenata,
- koristite standardne sadnice sa busenom, rasadni;ki dobro odnjegovanje i viske vitalnosti, minimalna starost sadnog materijala 5 godina,
- rekultivaciju devastiranih površina vršoti primjenom tehničkih, agrotehničkih i bioloških mjera,
- izbjegavati nastajanje monokultura,

6

- voditi računa o protivpožarnoj zaštitit(osiguranje protivpožarnih -vatrogasnih puteva sa omogućavanjem pristupa u sva područja formiranje šumskih prosjeka -protivpožarnih pruga upravo na paravac duvanja dominantnih vjetrova).
- Smisao zelenih pojaseva duž puteva nije samo zaštita od buke i aerozagađenja već i u vizuelnom odvajanju i formiranju prirodnog ambijenta, koji obezbjeđuje mirnu i nesmetanu vožnju i vizuelni komfor.Čak i najuži pojas trave ili niskog žbunja predstavlja drogocjenost, a da ne pričamo o viskom zelenilu, što sve zajedno doprinosi sprečavanju monotonije putovanja, zaštite puteva od jakih uticaja vjetra i pretrane insolacije.Sve ovo upućuje i na to da ova kategorija zelenila pozitivno utiče i na povećanje bezbjednosti vozača i putnika.Karakter zelenila duž puta pomaže u situaciji osnovne slike o predjelu i teritoriji kojom put prolazi.
  Održavanje zelenila duž puteva zahtjeva stalnu i upornu kontrolu.Stoga se u održavanju putas mora voditi računa o troškovima uređivanja zelenila.

Dostavljena je izjava ovjerena od strane notara Ljubiše Markovića, pod brojem OV 17602/2025 od 02.12.2025. godine, vezana za građenje poljoprivrednog objekta namijenjenog uza uzgoj – tov pilića na koti ispod 614,00 mnv., kojom izjavljuje da investitor „MONTEŽIV MB“ DOO Nikšić iz Nikšića preuzima svu odgovornost vezano za eventualnu štetu nastalu uticajem visokih voda koju čine katastarske parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, na kojoj se planira građenj poljoprivrednih objekata namjenjenih za uzgojh – tov pilića.

Izjava se daje iz razloga što je pomenuta lokacija u periodično plavnom području na koti 613,20 mnv, tj. ispod apsolutne kote 614,00 mnv – definisane kao minimalne za građenje bez ograničenja.

Površina lokacije na kojoj je predviđena izgradnja poljoprivrednih objekata - plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji potes Lugovi, koju čine katastarske parcele broj 1384 (3928,00 m^2), 1385/4 (729,00 m^2), 1385/5 (948,00 m^2), 1385/6 (2825,00 m2) i 1385/7 (1221,00 m^2) KO Straševina je 9651,00 m^2.

Uvidom u projektnu dokumentaciju konstatovano je da je planirana izgradnja poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića, u okviru zadatih u okviru zadatih građevinskih linija.

Ostvareni parametri u arhitektonskom idejnom rješenju su:

- indeks zauzetosti iznosi 0,29, (ostvarena zauzetost - projektovana max. površina pod planiranim objektima (četiri objekta) - plastenicima za uzgoj tovnih pilića iznosi 2799,68 m^2)
- indeks izgrađenosti 0,29, (ostvarena - projektovana BRGP planiranih objekata (četiri objekta) - plastenikaza uzgoj tovnih pilića iznosi 2799,68 m^2)
- spratnost je P.

Obaveza investitora je da na Glavni projekat pribavi saglasnost da navedeni objekti (poljoprivredni objekti - četiri objekta - plastenika za uzgoj tovnih pilića,) ne ugrožava osnovnu namjenu (životnu sredinu) po propisima iz oblasti zaštite životne sredine i Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

7

Prilog 2, strana 8 od 9

Uvidom u dostavljeni grafički i tekstualni dio idejnog rješenja projektovanog od strane „ARHITEKTONIKA“ D.O.O Nikšić iz Nikšića, ovjereno elektronskim potpisom dana 05.12.2025. godine u 13:46:17+01'00', utvrđeno je a i u tehničkom opisu u dijelu 2. LOKACIJA je navedeno:

Predmetna lokacija se nalazi u zoni plavljenja – periodično plavljenje područja do kote 614,00mnm – što je visina preliva akumulacije Vrtac. U skladu sa predmetnim UT uslovima, iznad kote 614,00mnm je dozvoljena izgradnja objekata bez ograničenja, dok je izgradnja nestambenih objekata između kota 613,00 i 614,00mnm dozvoljena uz isključivu odgovornost vlasnika za štetu nastalu uticajem visokih voda.

Projektom je predviđena izgradnja na dijelu lokacije koja je na prosječnoj apsolutnoj visini od 613,20 mnm dok je apsolutna visina prizemlja / ploča na tlu svih objekata planirana na koti 614,00 mnm, za šta je Investitor / vlasnik saglasan i preuzima svu odgovornost za eventualnu štetu nastalu uticajem visokih voda (Izjava ovjerena kod Notara – prilog).

Na osnovu uvida u grafički dio Idejnog rješenja - priloženog geodetskog snimka – KATASTARSKO - TOPOGRAFSKA PODLOGA (broj priloga 1), urađena od srane firme "GEO-KOMPAS" DOO Nikšić i SITUACIJA sa parternim uređenjem (broj priloga 3) ustanovljeno daje situacija na terenu u okviru plavnog područja, kao i da se predviđena izgradnja na dijelu lokacije koja je na prosječnoj apsolutnoj visini od 613,20 mnm, dok je apsolutna visina prizemlja / ploča na tlu svih objekata planirana na koti 614,00 mnm.

Kota prizemlja, tj. gotovo uređenog terena, nasipanjem i završnom obradom podiže se sa njene visine 613,20 mnm apsolutnu kota na (kota gotovog poda planiranog objekta) +614.00 (apsolutna kota prizemlja). U grafičkom dijelu idejnog rješenja u tehničkoj dokumentaciji je ucrtana visinsku kotu prizemlja iznad 614mnv – presjek A-A, B-B i C-C (broj priloga 7,8 i 9).

Preporučuje se projektantu glavnog projekta, kao i revidentu da obrate pažnju na činjenicu da je u urbanističko- tehničkim uslovima naglašeno da se parcela nalazi u zoni plavnog područja, zbog čega gradnja objekata mora biti ograničena visinskom kotom plavljenja 614,0 m nadmorske visine, tj. da kota prizemlja objekata mora biti visočija od navedene kote.

U skladu sa navedenim Rješenjem i na osnovu uvida u dostavljenu tekstualnu i grafičku dokumentaciju, razmotren je zahtjev investitora „MONTEŽIV MB“ DOO Nikšić iz Nikšića, za davanje saglasnosti na idejno rješenje za izgradnju poljoprivrednih objekata - plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji potes Lugovi na katastarskim parcelama broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina u zahvatu Izmjene i dopune Prostorno urbanističkog plana - Generalna urbanistička razrada Opštine Nikšić ("Sl. list CG"-opštinski propisi 72/24), za koji su izdati urbanističko-tehnički uslovi UP/Io 07-350 –1124 od 24.09.2025. godine.

Saglasnost se izdaje na osnovu Državnih smjernica razvoja arhitekture – član 87 stav 1. Zakona. Do donošenja državnih smjernica razvoja arhitekture primjenjuju se uslovi iz planskog dokumenta koji se odnose na oblikovanje i materijalizaciju objekta - član 215. Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Smjernicama za arhitektonsko oblikovanje i materijalizaciju stambenih objekata u okviru PUP-a definisane su da arhitektonsko oblikovanje objekta treba da bude u skladu sa namjenom i sadržajem objekta, tako da objekat ima prepoznatljivost, adekvatnu funkciji, u izgradnji objekata treba koristiti elemente tradicionalne arhitekture ovog podneblja ukomponovane na savremeni način, uz obavezu da se ostvari vizuelno jedinstvo cjelovitog prostornog rešenja, i sklad sa okolnim strukturama.

8

Pri obrazlaganju ovog rješenja ukazuje se da je prvostepeno rješenje donijeto bez izjašnjavanja stranke o rezultatima ispitnog postupka budući da je zahtjev stranke u potpunosti usvojen- član 113 stav1 tačka 2 Zakona o upravnom postupku.

Kod izloženog pravnog i činjeničnog stanja, glavni gradski arhitektanje je našao da su se stekli uslovi za davanje saglasnosti na idejno rješenje investitoru „MONTEŽIV MB" DOO Nikšić iz Nikšića za davanje saglasnosti na idejno rješenje projektovano od strane „ARHITEKTONIKA" D.O.O Nikšić iz Nikšića, ovjereno elektronskim potpisom dana 05.12.2025. godine u 13:46:17+01'00', za izgradnju poljoprivrednih objekata (četiri objekta) - plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji potes Lugovi, koju čine katastarske parcele broj 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić, u dijelu Generalne urbanističke razrade, GUR-u u ("Sl. list CG"-opštinski propisi 72/24), u pogledu usaglašenosti sa smjernicama za arhitektonsko oblikovanje i materijalizaciju objekta i osnovnim urbanističkim parametrima.

NAPOMENA: Projektnu dokumentaciju raditi u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore" broj 64/17,44/18,63/18,11/19,82/20 i 04/23), Pravilnikom o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije za građenje objekata („Službeni list Crne Gore" bro 44/19), kao i drugim propisima koji regulišu izgradnju objekata.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, , u roku od 8 dana od dana dostavljanja rješenja (član 25, stav 3 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore", broj 19/25).

Glavni gradski arhitekta:
Vujović Mladen, dipl. ing. arh.

DOSTAVLJENO:
1 x „MONTEŽIV MB" DOO Nikšić ,Gudeljska bb, Straševina, Nikšić
1 x„ARHITEKTONIKA" d.o.o. Nikšić, Bulevar 13. jul br.96, Nikšić
1 x Sekretarijat za uređenje prostora OVDJE
1 x u spise predmeta i
1 x a/a

9

8.3. PRILOG 3 – IZVOD URBANISTIČKO-TEHNIČKIH USLOVA ZA ČETIRI OBJEKTA

Dostavljene su samo dvije strane izvoda izvornog akta UP/Io br. 07-350-1124; priloženi rukopisni tragovi dio su skena dostavljenog dokumenta.

Prilog 3, strana 1 od 2

URBANISTIČKO - TEHNIČKI USLOVI

1	Crna Gora OPŠTINA NIKŠIĆ Sekretarijat za uređenje prostora i zaštitu životne sredine UP/Io br. 07-350-1124 Nikšić 24. 09. 2025. godine	
2	**Sekretarijat za uređenje prostora i zaštitu životne sredine,** na osnovu člana 74 stav 5 i 11 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list CG" br. 64/17, 44/18, 11/19, 82/20, 86/22 i 04/23), člana 143 stav 2 i 3 Zakona o uređenju prostora („Sl. list CG" br. 19/25), Uredbe o povjeravanju dijela poslova Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine jedinicama lokalne samouprave (»Službeni list Crne Gore« br. 012/24 od 15. 02. 2024, 073/24 od 31. 07. 2024, 128/24 od 31. 12. 2024), Pravilnika o obrascu za izdavanje urbanističko tehniničkih uslova („Sl. list CG" br. 70/17), Odluke o donošenju izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana Opštine Nikšić („Sl.list Crne Gore br. 72/24) i podnijetog zahtjeva **»MONTEŽIV MB« DOO Nikšić** iz Nikšića, izdaje:	
3	**URBANISTIČKO-TEHNIČKE USLOVE** **za izradu tehničke dokumentacije**	
4	Za **izgradnju poljoprivrednih objekata-objekata za uzgoj- tov pilića** , na lokaciji Lugovi, koju čine katastarske parcele broj **1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina,** u zahvatu Prostornog urbanističkog plana-Generalna urbanistička razrada Opštine Nikšić- Izmjene i dopune („Sl.list Crne Gore br. 72/24).	
5	**PODNOSILAC ZAHTJEVA:**	**»MONTEŽIV MB« DOO Nikšić**
6	**POSTOJEĆE STANJE** Opis lokacije - izvod iz planskog dokumenta Katastarska parcela broj **1382/2,** površine 2477,00 m², upisana u listu nepokretnosti 549-prepis KO Straševina, svojina je Crne Gore, sa pravom raspolaganja Vlada Crne Gore, u obimu prava 1/1. Katastarska parcela broj **1384,** površine 3928,00 m², upisana u listu nepokretnosti 561-prepis KO Straševina, susvojina je Bošković Dragoljuba, Radojković Slavka, Bošković Slavoljuba, Bošković Stanice i Bošković Veselina u obimu prava po 1/5. Katastarske parcele broj **1385/4 i 1385/7** površine 729,00 m² i 1221,00 m², upisana u listu nepokretnosti 380-prepis KO Straševina, svojina je Matković Predraga u obimu prava 1/1. Katastarske parcele broj **1385/5 i 1385/6** površine 729,00 m² i 1221,00 m², upisana u listu nepokretnosti 758-prepis KO Straševina, suvojina je Spasojević Desanke u obimu prava 2/5, Abramović Jelke u obimu prava 2/30 i Spasojević Vlada u obimu prava 8/15. **Napomena:** U nastavku postupka neophodno je pribaviti **dokaz o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu** (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, ugovor o zakupu, odluka o utvrđivanju javnog interesa, notarski ovjerena saglasnost ili izjava volje vlasnika zemljišta upisana u "G" listu lista nepokretnosti i drugi dokazi o pravu na građenje na zemljištu), ili **dokaz o pravu građenja, odnosno drugom pravu na objektu ako se radi o rekonstrukciji objekta.**	

1. Zakon o izgadnji
2. Zakon o planiranju prosto

Prilog 3, strana 2 od 2

	-voditi računa o protivpožarnoj zaštiti (osiguranje protivpožarnih – vatrogasnih puteva sa omogućavanjem pristupa u sva područja, formiranje šumskih prosjeka-protivpožarnih pruga upravno na pravac duvanja dominantnih vjetrova). Smisao zelenih pojaseva duž puteva nije samo zaštita od buke i aerozagađenja već i u vizuelnom odvajanju i formiranju prirodnijeg ambijenta, koji obezbjeđuje mirnu i nesmetanu vožnju i vizuelni komfor. Čak i najuži pojas trave ili niskog žbunja predstavlja dragocjenost, a da ne pričamo o visokom zelenilu, što sve zajedno doprinosi sprečavanju monotonije putovanja, zaštiti puteva od jakih uticaja vjetra i pretjerane insolacije. Sve ovo upućuje i na to da ova kategorija zelenila pozitivno utiče i na povećanje bezbjednosti vozača i putnika. Karakter zelenila duž puta pomaže u sticanju osnovne slike o predjelu i teritoriji kojom put prolazi. Održavanje zelenila duž puteva zahtjeva stalnu i upornu kontrolu. Stoga se u održavanju puta mora voditi računa i o troškovima uređivanja zelenila.
8	**PREPORUKE ZA SMANJENJE UTICAJA I ZAŠTITU OD ZEMLJOTRESA, KAO I DRUGE USLOVE ZA ZAŠTITU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH I DRUGIH NESREĆA**
	Seizmička zaštita od zemljotresa predstavlja kontinuiran proces koji obuhvata prostorno, urbanističkoi detaljno urbanističko planiranje i projektovanje, kao i arhitektonsko-građevinsko projektovanje i građene objekata. Mjere seizmičke zaštite koje se sprovode pri planiranju i projektovanju imaju kompleksan karakter i obezbeđuju kolektivnu zaštitu stanovništva i materijalnih dobara i urbanih sredina u cjelini. Preporuke i uputstva imaju za cilj da urbanističke i detaljne urbanističke planove i projekte usklade sa seizmogeološkim osobinama terena. Sa time se u cjelini smanjuje nivo povredljivosti objekata I seizmičkog rizika, a sa time i potencijalne štete od budućih zemljotresa. Pri planiranju i projektovanju neophodno je slijediti preporuke koje su date Studijom"Seizmogeološke podloge i seizmička rnikrorejonizacija urbanog područja Nikšića i Grahova" koju je uradio Zavod za geološka istraživanja SR Crne Gore-Titograd-OOUR Inženjerska geologija i hidrogeologija 1984.g. Studijom se daju: Preporuke za urbanističko planiranje i projektovanje,Preporuke za planiranje i projektovanje infrastrukturnih i saobraćajnih objekata, Preporuke za arhitektonsko i građevinsko planiranje i projektovanje, (Sistem izgradnje i gabariti objekata, Spratnost objekta, Lociranje i fundiranje objekata).
9	**USLOVI I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE**
	Tehničkom dokumentacijom predvidjeti uslove i mjere za zaštitu životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG", br.80/05,40/10,73/10,40/11,27/13,52/16) i Zakonom za zaštitu prirode („Službeni list CG", br.54/16) na osnovu urađene procjene uticaja na životnu sredinu. Problem komunalnog otpada rješavati uz primjenu savremenih tehnologija sakupljanja, separacije, reciklaže i odlaganja. Projektom predvidjeti sljedeće mjere zaštite: - od požara shodno Zakonu o zaštiti i spašavanju (Sl. list CG br.13/07, 05/08 i 32/11) i pratećim propisima,

4

NACRT

8.4. PRILOG 4 – UTU I PRATEĆA DOKUMENTACIJA GASNE STANICE

Dostavljenih 24 skeniranih strana za pomoćni objekat gasne stanice, uključujući pribavljene uslove, mišljenja i grafičke priloge.

Prilog 4, strana 1 od 24

URBANISTIČKO - TEHNIČKI USLOVI

1	**Crna Gora** **OPŠTINA NIKŠIĆ** Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove UP/lo br. 07-350-1639/3 Nikšić 19. 05. 2026. godine	
2	Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove na osnovu člana 74 stav 5 i 11 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list CG" br. 64/17, 44/18, 11/19, 82/20, 86/22 i 04/23), člana 143 stav 2 i 3 Zakona o uređenju prostora („Sl. list CG" br. 19/25), Uredbe o povjeravanju dijela poslova Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine jedinicama lokalne samouprave (»Službeni list Crne Gore« br. 012/24 od 15. 02. 2024, 073/24 od 31. 07. 2024, 128/24 od 31. 12. 2024), Pravilnika o obrascu za izdavanje urbanističko tehniničkih uslova („Sl. list CG" br. 70/17), Odluke o donošenju izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana Opštine Nikšić („Sl.list Crne Gore br. 72/24), Odluke o postavljanju odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji Opštine Nikšić (»Službeni list Crne Gore« Opštinski propisi broj 01/14) i podnijetog zahtjeva **»MONTEŽIV M&B« DOO Nikšić** iz Nikšića, izdaje:	
3	**URBANISTIČKO-TEHNIČKE USLOVE** **za izradu tehničke dokumentacije**	
4	**Za izvođenje radova na** izgradnji pomoćnog objekta - gasne stanice - za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta)-plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji Lugovi, na katastarskim parcelama broj **1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina**, u zahvatu Izmjena i dopuna Prostornog – urbanističkog plana Opštine Nikšić („Sl.list Crne Gore br. 72/24).	
5	**PODNOSILAC ZAHTJEVA:**	**»MONTEŽIV M&B« DOO Nikšić**
6	**POSTOJEĆE STANJE**	
	Opis lokacije - izvod iz planskog dokumenta Katastarska parcela broj **1384,** površine 3928,00 m² **,** upisana u listu nepokretnosti 561-prepis KO Straševina, svojina je **»MONTEŽIV M&B« DOO NIKŠIĆ** u obimu prava 1/1. Katastarske parcele broj **1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 ,** površine 729,00 m² **,** 948,00 m², 2825,00 m² i 1221,00 m², upisana u listu nepokretnosti 1205-prepis KO Straševina, svojina je **»MONTEŽIV M&B« DOO NIKŠIĆ** u obimu prava 1/1. Napomena: Za predmetnu izgradnju izdat je Nacrt urbanističko thničkih uslova broj UP/lo 07-350-1639/2 od 09.02.2026. godine.	

7	**PLANIRANO STANJE**
7.1.	**Namjena parcele odnosno lokacije**
	Lokaciju na kojoj je predviđena izgradnja predmetnog objekta čine katastarske parcele broj **13 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina.** Predmetna lokacija se nalazi se u obuhvatu Prostornog urbanističkog plana-Genera urbanistička razrada Opštine Nikšić - Izmjene i dopune u IV (četvrtoj) građevinskoj zoni predviđena namjena površina u ovoj zoni su **poljoprivredne površine - obradivo zemljište (PC zelene površine specijalne namjene - zeleni zaštitni pojasevi (ZP), u okviru zone - plavr područja.** **Na osnovu Zakona o izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 019/25 od 04.03.20 pomoćnim objektima smatraju se:** 1) **pomoćni objekti koji služe korišćenju** stambenog odnosno **poslovnog objekta** (gara portirnice, objekti za radnike obezbjeđenja, bazeni, potporni zidovi, objekti za napla pergole, info-pultovi, ostave i slični objekti koji nijesu u sklopu osnovnog objekta, spratnc jedne nadzemne etaže i bruto površine do 30m², bunari, ograde, plinski sistemi, gas stanice i podstanice za atmosferske gasove i ugljen-dioksid namijenjene za industr medicinu i upotrebu u prehrani ukupne zapremine punih i praznih prenosnih posuda p pritiskom do 2 m3 za kriogene tečne gasove, odnosno do 0,6m3 za komprimovane ili teč gasove pod pritiskom, objekti u funkciji grijanja odnosno hlađenja, elektronske bežič pristupne tačke kratkog dometa i slični objekti); 2) pristupne rampe, liftovi i slični objekti za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i l sa invaliditetom; 3) ekonomski objekti na poljoprivrednom gazdinstvu (objekti za gajenje životinja, prat objekti za gajenje životinja, objekti za skladištenje stočne hrane, objekti za smješ poljoprivredne mehanizacije, alata i oruđa, objekti za skladištenje poljoprivredi proizvoda, objekti za preradu poljoprivrednih proizvoda na gazdinstvu, plastenici i dr slični objekti); 4) pomoćni objekti u funkciji zaštite i valorizacije nepokretnih kulturnih dobara (zaštit konstrukcije, centri za posjetioce, info-pultovi, prostori za prezentacije) spratnosti jec nadzemne etaže i bruto površine do 50m2; 5) pomoćni objekti uređenja javnih zelenih površina odnosno terena (ograde, bun fontane, česme, urbani mobilijar, pergole, objekti osvjetljenja, urbane bašte, baze nadstrešnice, potporni zidovi i slični objekti).
	Pravila parcelacije
	Lokaciju na kojoj je predviđena izgradnja predmetnog objekta čine katastarske parcele broj 13 **1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, čija je namjena poljoprivredne površin obradivo zemljište (PO).** **Na jednoj urbanističkoj odnosno katastarskoj parceli, zavisno od površine i stepena zauzetc parcele, dozvoljeno je postavljenje ili građenje više pomoćnih objekta.** Pomoćni objekti mogu se postavljati odnosno graditi i ako na urbanističkoj odnosno katastars parceli nije izgrađen osnovni objekat, pod uslovima propisanim Odlukom o postavljanju odnos

2

	građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji Opštine Nikšić (»Službeni list Crne Gore« Opštinski propisi broj 01/14).
7.3.	**Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama**
	Smjernice za stanovanje u okviru namjene poljoprivredne površine Opšti uslovi i parametri izgradnje su sljedeći: • Stambeni objekti se mogu graditi izuzetno, ako vlasnik ne posjeduje drugu parcelu namijenjenu za izgradnju stambenih objekata, osim na zemljištu prve i druge klase; • Stambeni objekti se mogu graditi kao slobodnostojeći objekti ili dvojni objekti; • Izgradnja i rekonstrukcija objekata na području između 613 i 614mnv je moguća uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite od štetnog uticaja voda, **uz isključivu odgovornost vlasnika za štetu nastalu uticajem visokih voda.** • **Dozvoljeno je graditi nestambene objekte koji su u službi obavljanja date poljoprivredne proizvodnje (poljoprivredni objekti, objekti za preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda, staje i drugi objekti u funkciji poljoprivrede);** • Stambene objekte locirati u prednjem dijelu parcele, na potezu uz ulicu, a nestambene objekte u dubini parcele, u zadnjem dijelu u kojem se odvija poljoprivredna proizvodnja; • Minimalna širina fronta urbanističke parcele je 16m; • Maksimalna spratnost objekata je dvije nadzemne etaže (P+1 ili P+Pk); • Građevinska linija novih objekata treba da je na minimum 5,0 m od regulacije ulice; • Najmanje rastojanje novog slobodnostojećeg objekta od bočne i zadnje granice parcele je 3 m; • Maksimalni indeks zauzetosti parcele je 0.3; • Maksimalni indeks izgrađenosti 0,6; • Potrebe za parkiranjem rješavati unutar granica urbanističke parcele. **ZAŠTITA OD ŠTETNOG DEJSTVA VODA** **Poplave.**Sadašnje stanje, čija promjena se ne očekuje do kraja planskog perioda, se odlikuje periodičnim plavljenjem predmetnog područja do kote 614 mnm, što je visina preliva akumulacije Vrtac. Ovim režimom su diktirane i mogućnosti korišćenja te zone - svake godine je u vodnom periodu potrebno očekivati poplave kraćeg trajanja. (Zona, definisana tom nadmorskom visinom, ucrtana je u grafičkom prilogu Plana.). **Predviđena namjena u zoni ispod 614 mnm je poljoprivreda, a eventualna izgradnja tehničkih objekata (za podršku poljoprivrede) mora biti ograničena visinskom kotom plavljenja.** Na osnovu tekstualnog dijela Izmjena i dopuna Prostornog – urbanističkog plana Opštine Nikšić („Sl.list Crne Gore br. 72/24), **objekti pejzažne arhitekture specijalne namjene je zeleni zaštitni pojas (ZP).** **Zeleni zaštitni pojas (ZP)** - Zaštitni pojasevi mogu biti isključivo sanitarno-higijenskog karaktera ili zeleni zaštitni pojasevi. Sanitarno-higijenski pojasevi sprečavaju negativan uticaj buke, aerozagađenja, dominantnih vjetrova i štite prostor od dalje neformalne gradnje. Postavljaju se oko industrijskih/proizvodnih kompleksa, saobraćajnica, vodoizvorišta, pored vodotoka, ispod dalekovoda itd. Ovi pojasevi se formiraju kao višefunkcionalni sanitarni, rekreativni i dekorativni pojasevi u granicama građevinskih zona, i služe dodatno kao sredstvo za ograničavanje nelegalne gradnje i prekomjerno širenje naselja u horizontalnom smislu. U ovim zaštitnim pojasevima je dozvoljeno formiranje park šuma, izletišta i rekreativnih površina. Ovoj kategoriji pripadaju zone

3

prirodnog i poluprirodnog predjela i predstavljaju značajan pejzažni i ekološki elemenat koji se ne bi smio uništavati. Ove površine imaju važnu ulogu za zaštitu zemljišta od erozije, stabilizaciju slabih zemljišta, kao i za održanje mikroklimatskih uslova. Prirodni biljni pokrivač djeluje prvenstveno kao faktor prirodne ravnoteže, zaštite zemljišta od erozije i bujica. Kao mjera zaštite postojeće vegetacije i obnavljanja degradiranih površina predlažu se rekultivacija i regeneracija i podizanje novih zaštitnih pojaseva. Rekultivacija postojećih i proširenje ovih površina smatra se veoma značajnim.

Neizmjenjeni, prirodni pejzaž ima veliku estetsku i pejzažnu vrijednost. Pri ovome treba imati u vidu ciljeve prostornog i pejzažnog uređenja. Gotovo je pravilo da na jednoj istoj zelenoj površini treba da se ispuni više funkcija (npr. zaštita od erozije,vjetra, pejzažni aspekt i sl.).

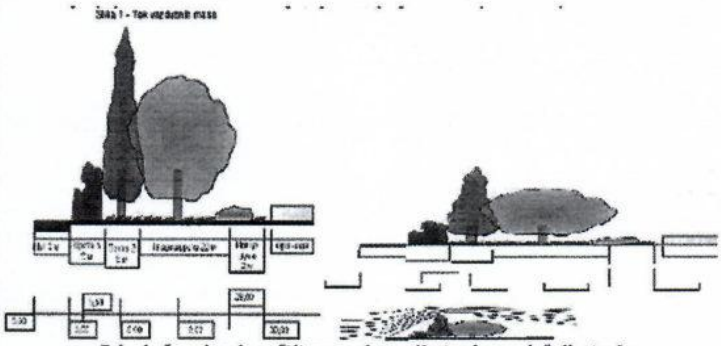

Princip formiranja zaštitnog pojasa Kretanje vazdušnih struja

Iz ovog razloga na ovim površinama preporučuje se:
-sprovođenje sanitarno-higijenskih uzgojnih mjera (sanitarna sječa, proreda, orezivanje, podkresivanje, krčenje i td),
-konverzija tj. prevođenje u viši sastojinski oblik,
-dopuna zelenog fonda autohtonom florom i introdukcija drugih flornih elemenata,
-koristiti standardne sadnice sa busenom, rasadnički dobro odnjegovane i viske vitalnosti, minimalana starost sadnog materijala 5 godina,
-rekultivaciju devastiranih površina vršiti primjenom tehničkih, agrotehničkih i bioloških mjera,
-izbjegavati nastajanje monokultura,
-voditi računa o protivpožarnoj zaštiti (osiguranje protivpožarnih – vatrogasnih puteva sa omogućavanjem pristupa u sva područja, formiranje šumskih prosjeka-protivpožarnih pruga upravno na pravac duvanja dominantnih vjetrova).
Smisao zelenih pojaseva duž puteva nije samo zaštita od buke i aerozagađenja već i u vizuelnom odvajanju i formiranju prirodnijeg ambijenta, koji obezbjeđuje mirnu i nesmetanu vožnju i vizuelni komfor. Čak i najuži pojas trave ili niskog žbunja predstavlja dragocjenost, a da ne pričamo o visokom zelenilu, što sve zajedno doprinosi sprečavanju monotonije putovanja, zaštiti puteva od jakih uticaja vjetra i pretjerane insolacije. Sve ovo upućuje i na to da ova kategorija zelenila pozitivno utiče i na povećanje bezbjednosti vozača i putnika. Karakter zelenila duž puta pomaže u sticanju osnovne slike o predjelu i teritoriji kojom put prolazi.

4

	Održavanje zelenila duž puteva zahtjeva stalnu i upornu kontrolu. Stoga se u održavanju puta mora voditi računa i o troškovima uređivanja zelenila. ***Na osnovu Odluke o postavljanju odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji Opštine Nikšić (»Službeni list Crne Gore« Opštinski propisi broj 01/14) nadzemni pomoćni objekti postavljaju se odnosno grade u granicama urbanističke odnosno katastarske parcele, na udaljenosti najmanje 2m od njene granice, maksimalne spratnosti P (prizemlje), izuzev ukoliko je teren u nagibu, spratnosti S (suten) i maksimalne svijetle visine prostorija 2,60 m.*** ***Pomoćni objekat može se graditi i uz granicu urbanističke odnosno katastarske parcele, po prethodno pribavljenoj saglasnosti vlasnika susjedne urbanističke odnosno katastarske parcele. Pomoćni objekat može se postavljati odnosno graditi tako da se ne promijeni prirodno oticanje vode na štetu susjednih parcela i objekata.Nije dozvoljeno postavljane odnosno građenje duž saobraćajnica uz ivicu kolovoza.***
8	**PREPORUKE ZA SMANJENJE UTICAJA I ZAŠTITU OD ZEMLJOTRESA, KAO I DRUGE USLOVE ZA ZAŠTITU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH I DRUGIH NESREĆA**
	Seizmička zaštita od zemljotresa predstavlja kontinuiran proces koji obuhvata prostorno, urbanističkoi detaljno urbanističko planiranje i projektovanje, kao i arhitektonsko-građevinsko projektovanje i građene objekata. Mjere seizmičke zaštite koje se sprovode pri planiranju i projektovanju imaju kompleksan karakter i obezbeđuju kolektivnu zaštitu stanovništva i materijalnih dobara i urbanih sredina u cjelini. Preporuke i uputstva imaju za cilj da urbanističke i detaljne urbanističke planove i projekte usklade sa seizmogeološkim osobinama terena. Sa time se u cjelini smanjuje nivo povredljivosti objekata I seizmičkog rizika, a sa time i potencijalne štete od budućih zemljotresa. Pri planiranju i projektovanju neophodno je slijediti preporuke koje su date Studijom"Seizmogeološke podloge i seizmička mikrorejonizacija urbanog područja Nikšića i Grahova" koju je uradio Zavod za geološka istraživanja SR Crne Gore-Titograd-OOUR Inženjerska geologija i hidrogeologija 1984.g. Studijom se daju: Preporuke za urbanističko planiranje i projektovanje.Preporuke za planiranje i projektovanje infrastrukturnih i saobraćajnih objekata, Preporuke za arhitektonsko i građevinsko planiranje i projektovanje, (Sistem izgradnje i gabariti objekata, Spratnost objekta, Lociranje i fundiranje objekata).
9	**USLOVI I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE**
	Tehničkom dokumentacijom predvidjeti uslove i mjere za zaštitu životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG", br.80/05,40/10,73/10,40/11,27/13,52/16) i Zakonom za zaštitu prirode („Službeni list CG", br.54/16) na osnovu urađene procjene uticaja na životnu sredinu. Problem komunalnog otpada rješavati uz primjenu savremenih tehnologija sakupljanja, separacije, reciklaže i odlaganja. Projektom predvidjeti sljedeće mjere zaštite: - od požara shodno Zakonu o zaštiti i spašavanju (Sl. list CG br.13/07, 05/08 i 32/11) i pratećim propisima, - od elementarnih nepogoda, shodno Zakonu o zaštiti i spašavanju(„Sl. list RCG" br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11) i Pravilniku o merama zaštite od elementarnih nepogoda (Sl. list CG br.8/93).

5

10	**USLOVI ZA PEJZAŽNO OBLIKOVANJE**
	Zelenilo **individualnih stambenih objekata** čini uređenje okućnica, čiji je likovni i bioekološki izraz produkt vlasnika stambenih objekata. Na prostou GUR-a Nikšića postoji veliki broj individualnih stambenih objekata sa uređenim okućnicama koje je potrebno uvezati u zeleni sistem grada. Korisnici ovih prostora su isključivo vlasnici objekata. Zelenilo je izgubilo svoj prvobitni estetski karakter dugogodišnjom nepažnjom i vremenskom degradacijom. Sadašnji sistem zelenila okućnica izvodi se u prednjem dijelu parcele ka uličnom frontu. Ovakav vid ozelenjavanja omogućava poboljšanju kompletne slike grada. Potrebno je urediti prostore između građevinske i regulacione linije, u širokim frontovima ulica koje nemaju drvored preporučuje se sadnja visokih drvorednih sadnica čime ulica dobija drvored, a vlasnik okućnice vizuelnu barijeru. Preporučuje se sadnja živih ograda umjesto stvaranja betonskih zidova. U slučajevima projektovanja betonskih ograda potrebno ih je ozeleniti vertikalnim zelenilom, različitim vrstama visokodekorativnih puzavica. Neophodno je obezbijediti min. 30-40% zelenih površina, u zavisnosti od položaja parcele, zone stanovanja i namjene.
11	**USLOVI I MJERE ZAŠTITE NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I NJIHOVE ZAŠTIĆENE OKOLINE**
	Ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na nalazište ili nalaze arheološkog značenja, prema član 87. Zakona o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG, br. 49/10), pravno ili fizičko lice koje neposredno izvodi radove, dužno je da prekine radove, obezbijedi nalazište, odnosno nalaze od eventualnog oštećenja, uništenja i od neovlašćenog pristupa drugih lica, sačuva otkrivene predmete na mjestu nalaženja u stanju u kojem su nađeni do dolaska ovlašćenih lica, odmah prijavi nalazište, odnosno nalaz Upravi za zaštitu kulturnih dobara, najbližoj javnoj ustanovi za zaštitu kulturnih dobara, organu uprave nadležnom za poslove policije i saopšti sve relevantne podatke u vezi sa mjestom i položajem nalaza u vrijeme otkrivanja i o okolnostima pod kojim su otkriveni.
12	**USLOVI ZA LICA SMANJENE POKRETLJIVOSTI I LICA SA INVALIDITETOM**
	/
13	**USLOVI ZA POSTAVLJANJE I GRADNJU POMOĆNIH OBJEKATA**
	Pomoćni objekat postavlja se odnosno gradi u granicama urbanističke parcele u skladu sa planskim dokumentom, odnosno u granicama katastarske parcele ukoliko nije donijet plan detaljne razrade.Ukoliko se pomoćni objekat postavlja odnosno gradi na postoru za koji nije donijet planski dokument ili ***ako planskim dokumentom za isti nijesu utvrđeni uslovi postavljanja odnosno građenja, uslovi se određuju odredbama Odluke o postavljanju odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji Opštine Nikšić («Službeni list Crne Gore« Opštinski propisi broj 01/14).***

6

14	**USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA BEZBJEDNOST VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA**
	/
15	**USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA PROMJENE U VODNOM REŽIMU**
	/
16	**MOGUĆNOST FAZNOG GRAĐENJA OBJEKTA**
	/
17	**USLOVI ZA PRIKLJUČENJE NA INFRASTRUKTURU**
17.1.	**Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu**
	Nadležnost CEDIS-a Region 1,Nikšić.
17.2.	**Uslovi priključenja na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu**
	Prema aktu izdatom od strane JP Vodovod i kanalizacija Nikšić broj: 1426 od 16. 03. 2026. godine.
17.3.	**Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu**
	Prema aktu izdatom od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj: 09-340-168 od 24. 03. 2026. godine .
17.4.	**Ostali infrastrukturni uslovi**
	Prema aktu izdatom od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj: 09-327-63 od 13. 03. 2026. godine nadležni organ za izdavanje vodnih akata je **Uprava za vode.**
18	**POTREBA IZRADE GEODETSKIH, GEOLOŠKIH (GEOTEHNIČKIH, INŽENJERSKO-GEOLOŠKIH, HIDROGEOLOŠKIH, GEOMEHANIČKIH I SEIZMIČKIH) PODLOGA, KAO I VRŠENJA GEOTEHNIČKIH ISTRAŽNIH RADOVA I DRUGIH ISPITIVANJA**
	Prije izrade tehničke dokumentacije shodno članu 7.Zakona o geološkim istraživanjima (»Sl.list RCG« br.28/93,27/94,42/94,26/07,28/11) izraditi projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.
19	**POTREBA IZRADE URBANISTIČKOG PROJEKTA**
	/

7

20	**ZA ZGRADE URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI SADRŽE I URBANISTIČKE PARAMETRE**	
	Oznaka urbanističke parcele	Pripada Izmjenama i dopunama PUP-a-GUR-i Opštine Nikšić.
	Površina urbanističke parcele	Pripada Izmjenama i dopunama PUP-a-GUR-i Opštine Nikšić.
	Maksimalni indeks zauzetosti	**0,30**
	Maksimalni indeks izgrađenosti	/
	Bruto građevinska površina objekata (max BGP)	/
	Maksimalna spratnost objekata	Pomoćni objekti tipa 1 mogu biti maksimalne spratnosti P(prizemlje), a ukoliko je teren u nagibu,spratnosti S (suteren).
	Maksimalna visinska kota objekta	Maksimalna svijetla visina prostorija u pomoćnom objektu je **2,60 m.**
	Parametri za parkiranje odnosno garažiranje vozila	Potrebe za parkiranjem rješavati unutar granica parcele.
	Smjernice za oblikovanje i materijalizaciju, posebno u odnosu na ambijentalna svojstva područja	Arhitektonsko oblikovanje objekta treba da bude u skladu sa namjenom i sadržajem objekta, tako da objekat ima prepoznatljivost adekvatnu funkciji, uz obavezu da se ostvari vizuelno jedinstvo cjelovitog prostornog rešenja, i sklad sa okolnim strukturama. U projektovanju objekata je moguće koristiti savremene i tradicionalne materijale,vodeći računa o usaglašenosti likovnog izraza i ambijenta.Spoljna obrada objekata-fasada, mora biti izvedena od odgovarajućih materijala koji garantuju adekvatnu zaštitu objekata. Preporuku čuje se upotreba materijala koji daju mogućnost za savremena i ekonomična arhitektonska rešenja, a istovremeno su dobra zaštita objekata. Krovove objekata predvidjeti kao kose, sa pokrivačem i nagibom u skladu sa klimatskim uslovima, sasvim potrebnim slojevima izolacije.
	Uslovi za unapređenje energetske efikasnosti	/

8

21	**DOSTAVLJENO:** Podnosiocu zahtjeva, Upravi za vode, Upravi za Željeznice, u spise predmeta i arhivi.	
22	**OBRAĐIVAČI URBANISTIČO-TEHNIČKIH USLOVA:**	Rukovodilac sektora za urbanizam: Darja Đukanović Obrađivač: Olivera Karadzić , dipl. ing. građ.
23	**OVLAŠĆENO SLUŽBENO LICE:**	**V.D.SEKRETAR-a** Željko Knežević, dipl. ing. građ.
24	**M.P.**	**potpis ovlašćenog službenog lica**
25	**PRILOZI**	
	- Grafički prilozi iz planskog dokumenta - Akt izdat od strane JP Vodovod i kanalizacija Nikšić broj: 1426 od 16. 03. 2026. godine - Akt izdat od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj: 09-340-168 od 24. 03. 2026. godine . - Akt izdat od strane Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj broj: 09-327-63 od 13. 03. 2026. godine - Akt izdat od strane Ministarstva unutrašnjih poslova - Direktorata za zaštitu i spašavanje Broj: 13-UPI–236/26-5346/2 od 18.03.2026.godine - Akt izdat od strane Crnogorskog Telekoma A. D. Podgorica Broj: BSM 32956 OD 19.03.2026. godine - Akt izdat od strane Sekretarijata za zaštitu životne sredine broj 26-353-sl. Od 13.032026. godine.	

9

Izvod iz PUP-a-GUR-e OPŠTINE NIKŠIĆ - Izmjene i dopune- Plan namjene površina

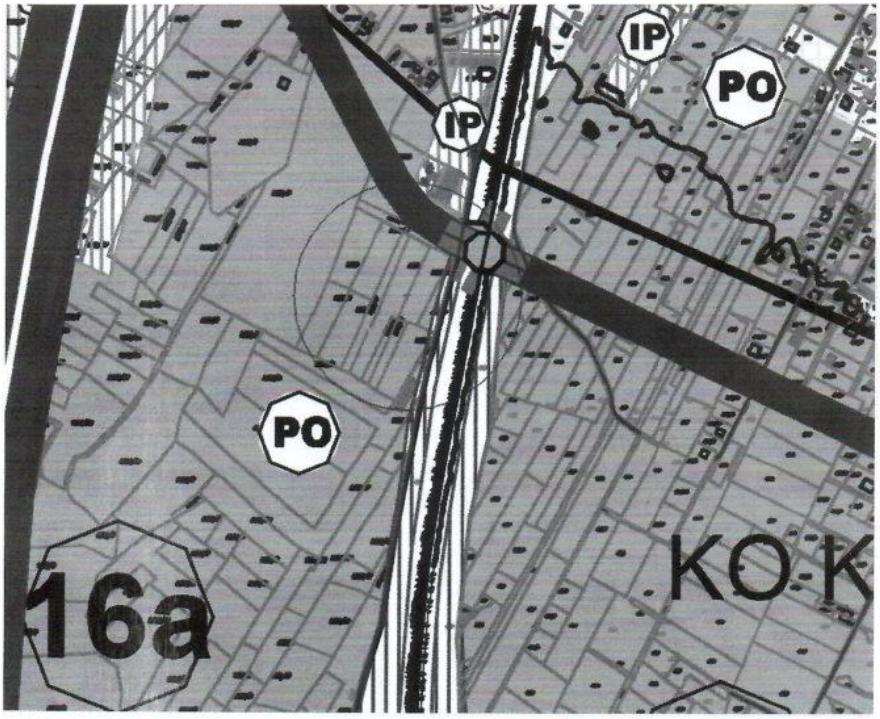

ZELENE POVRŠINE SPECIJALNE NAMJENE

zelenilo industrijskih zona

zeleni zaštitni pojasevi

POLJOPRIVREDNE POVRŠINE

obradivo zemljište

drugo poljoprivredno zemljište

10

Izvod iz PUP-a-GUR-e OPŠTINE NIKŠIĆ - Izmjene i dopune-Plan saobraćaja-

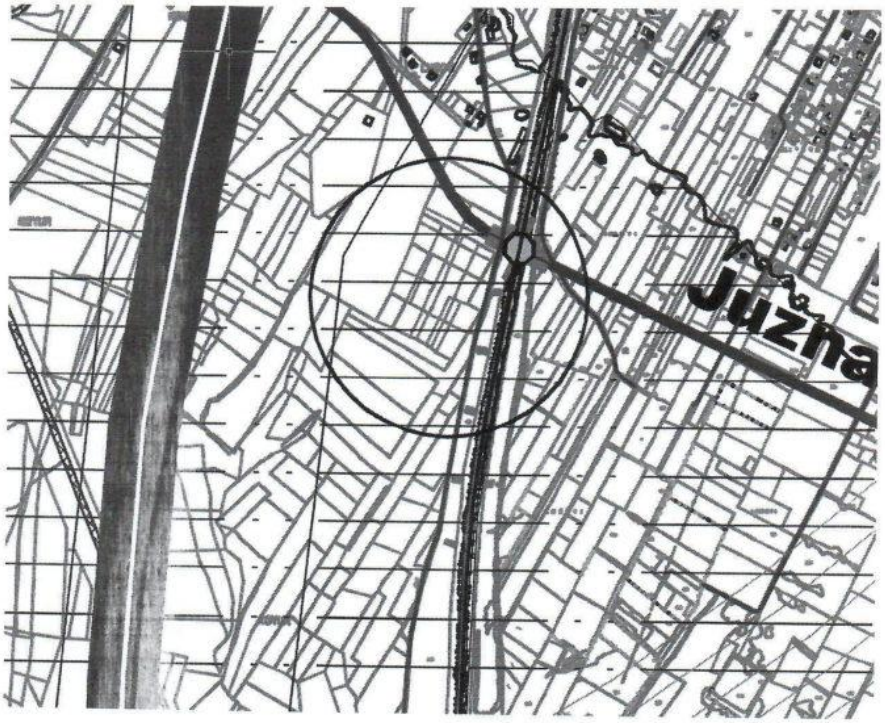



11



Izvod iz Digitalnoga katastarskog plana

Predmetne katastarske parcele su:

- 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina.

Prilog 4, strana 13 od 24

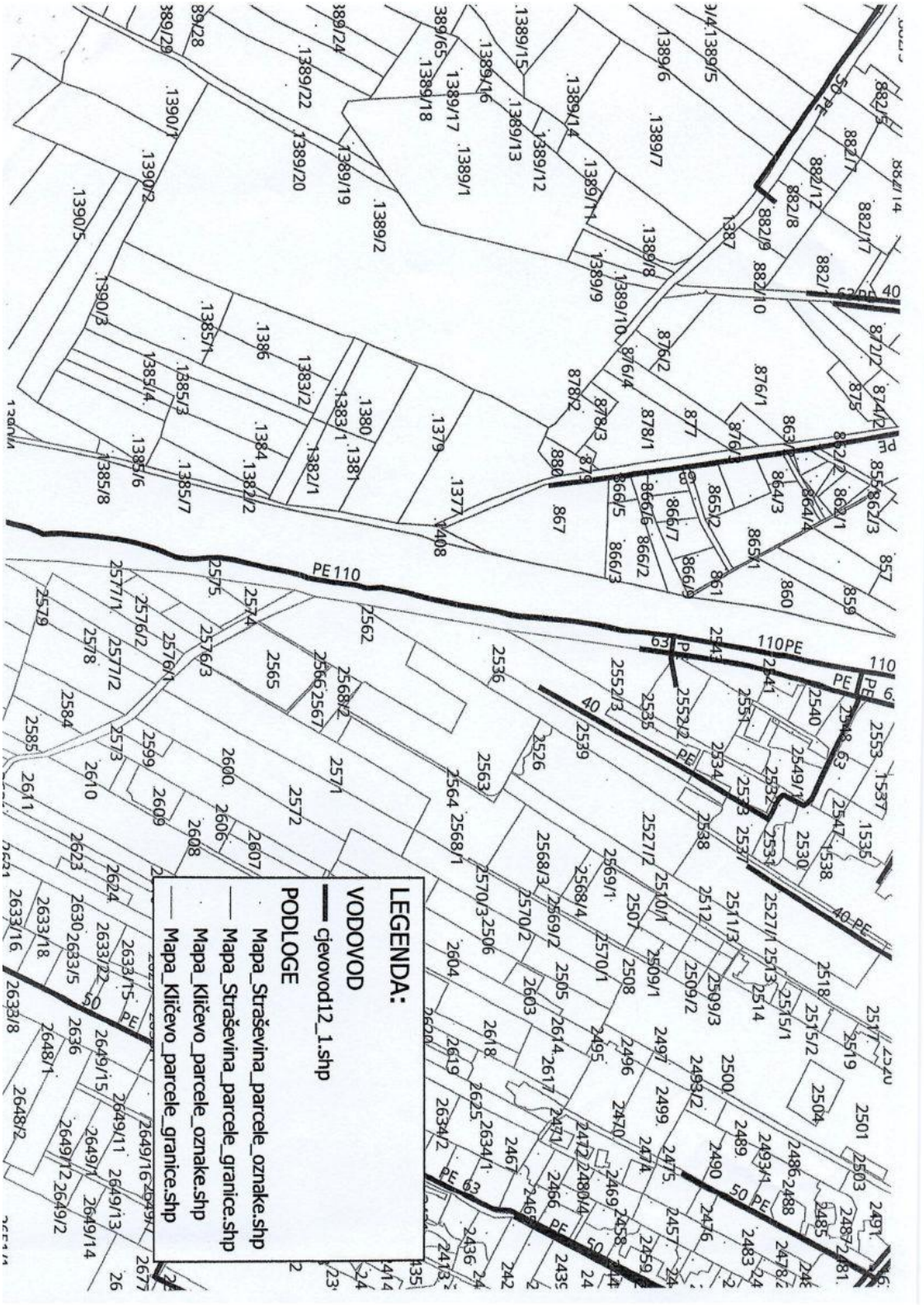

1547/2

D. O. O . „VODOVOD I KANALIZACIJA" - NIKŠIĆ

Broj: 1426
Nikšić, 16. 03. 2026. god.
R.b.: 28/I

Na osnovu zahtjeva broj **07-350-1639** od **16. 03. 2026.god**, za dobijanje uslova priključenja na vodovodnu i kanalizacionu mrežu za izradu tehničke dokumentacije za radove na **izgradnji novog poslovnog objekta,** na **k.p.br. 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 I 1385/7 KO Straševina** čiji je investitor **Monteživ MB** izdaju se:

USLOVI PRIKLJUČENJA

Na vodovodnu mrežu:

- Objekat se priključuje na cjevovod izgrađen od **PE cijevi** profila **DN 63 mm** koji se nalazi u **naselju Straševina**;
- Nije moguće garantovati uredno vodosnabdijevanje korisnika posebno u ljetnjem periodu;
- Individualni stambeni objekat koji se priključuje na javni vodovodni sistem mora imati glavni individualni vodomjer. Glavni vodomjer mora biti smješten u skloništu za vodomjer koji izgrađuje investitor tako da se njegova spoljna ivica nalazi na maksimumu 1.0m od unutrašnje granice parcele ili u zajedničkom skloništu koje je izgrađeno na javnoj površini od strane ovog Društva;
- Objekat u etažnoj svojini za svaki ulaz mora imati glavni zajednički vodomjer koji se nalazi van objekta;
- Investitor novog objekta u etažnoj svojini dužan je da za svaki dio objekta (stambenu ili poslovnu jedinicu), ugradi interni (posebni) vodomjer koji će biti smješten u vodomjernim ormanima u zajedničkim prostorijama objekta;
- U koliko je u objektu planirana unutrašnja hidrantska mreža ona mora biti odvojena, a očitavanje potrošnje se može vršiti i preko glavnog vodomjera;
- D.o.o. „Vodovod i kanalizacija" Nikšić zadržava pravo da, ukoliko se ukaže potreba, izmjesti mjerno mjesto korisnika.

Na fekalnu kanalizacionu mrežu:

- Objekat se priključuje na revizionо okno ____ na cjevovodu izrađenom od _____ profila _____, koji se nalazi u Ulici _____;
- Karakteristične kote i koordinate priključnog revizionog okna su:

Adresa: Hercegovački put bb
e-mail: info@vodovodnk.me
Internet adresa: vodovodnk.me
Registarski broj u CRPS-u: 50916590

Šifra djelatnosti: 3600
PDV broj: 20/31-00134-2
Pib-matični broj: 02033143
Žiro računi: 510-321-47, 535-111-37

tel/faks: 040/232-210,
Izvršni direktor: 040/232-160
Korisnički servis: 040/232-250
Žiro računi: 505-5985-61,550-7397-08

boqoboq НИКШИЋ

D. O. O . „VODOVOD I KANALIZACIJA" - NIKŠIĆ

X koord:
Y koord:
KP:
KDCpost:
KDCprikl:

Objekat se ne može priključiti ispod KDCprikl;

- Minimalni profil priključne cijevi je Ø160 mm;
- Nagib priključne cijevi je min 1,33% do max 6%;
- Najnizvodnije revizione okno interne kanalizacije treba da bude smješteno na udaljenosti max 1,0m od unutrašnje granice parcele;
- Komunalne otpadne vode iz poslovnih prostora (kafića, restorana, garaža, servisa, perionica i sl.) u fekalnu kanalizaciju mogu se ispuštati nakon odgovarajućeg predtretmana;
- Ukoliko kanalizaciona mreža nije izgrađena na lokaciji planiranog objekta otpadne vode će se ispuštati u vodonepropusnu septičku jamu;
- Ukoliko na trasi priključnog cjevovoda dolazi do ukrštanja sa vodovodnim instalacijama kanalizacione instalacije potrebno je izvesti min 20cm ispod istih;
- Sistem gradske kanalizacije je separatnog tipa pa je time neophodno odvojiti komunalne i oborinske otpadne vode.

Na atmosfersku kanalizacionu mrežu:

- Objekat se priključuje na revizione okno_____ na cjevovodu izrađenom od_____ profila_____, koji se nalazi u ulici_____;
- Karakteristične kote i koordinate priključnog revizionog okna su:

X koord:
Y koord:
KP:
KDCpost:
KDCprikl:

Objekat se ne može priključiti ispod KDCprikl;

- Minimalni profil priključne cijevi je Ø160 mm;
- Nagib priključne cijevi je min 1,33% do max 6%;
- Prikupljanje i odvođenje atmosferskih voda sa krovnih površina, pješačkih komunikacija i sl. vrši se preko retenzionih bazena (upojnih bunara) u okviru urbanističke parcele. Kapacitet retenzionog bazena treba da prihvati atmosferske vode prvog poplavnog talasa 15minutne kiše inteziteta 200 l/s;

Adresa: Hercegovački put bb
e-mail: info@vodovodnk.me
Internet adresa: vodovodnk.me
Registarski broj и CRPS-u: 50916590

Šifra djelatnosti: 3600
PDV broj: 20/31-00134-2
Pib-matični broj: 02033143
Žiro računi: 510-321-47, 535-111-37

tel/faks: 040/232-210,
Izvršni direktor: 040/232-160
Korisnički servis: 040/232-250
Žiro računi: 505-5985-61,550-7397-08

Prilog 4, strana 16 od 24

bogobog НИКШИЋ

D. O. O . „VODOVOD I KANALIZACIJA" - NIKŠIĆ

- Atmosferske vode koje se prikupljaju sa saobraćajnih površina (kolovoza, parkinga, garaža i sl.) površine veće od 50m² kao i ostalih površina gdje postoji rizik pojave zauljenih otpadnih voda neophodno je prečistiti do nivoa određenog propisom kojim se definiše kvalitet otpadnih voda koje se ispuštaju u recipijent ili kolektorski sistem.

Prilikom priključenja nije potrebno vršiti prekop asfalta.
Sastavni dio Uslova priključenja je izvod iz katastra hidrotehničkih instalacija.

Obradio:
Kovač D.

Glavni projektant:
Vujičić Nikolina, dipl.građ. ing
Kovač D.

Rukovodilac tehničke službe:
Papović Mira, dipl.građ. ing

Tehnički direktor:
Danilović Zoran, dipl.maš.ing.

Vd. Izvršnog direktora:
Jelena Drašković, dipl.ecc

Dostavljeno:
1 x Podnosiocu zahtjeva
2 x Tehničkoj službi
1 x a/a

Adresa: Hercegovački put bb
e-mail: info@vodovodnk.me
Internet adresa: vodovodnk.me
Registarski broj и CRPS-u: 50916590

Šifra djelatnosti: 3600
PDV broj: 20/31-00134-2
Pib-matični broj: 02033143
Žiro računi: 510-321-47, 535-111-37

tel/faks: 040/232-210,
Izvršni direktor: 040/232-160
Korisnički servis: 040/232-250
Žiro računi: 505-5985-61,550-7397-08

Crna Gora
OPŠTINA NIKŠIĆ
Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
Broj: 09- 340 – 168
Nikšić, 24.03.2026.godine

INVESTITOR: »MONTEŽIV MB« DOO iz Nikšića
KAT. PARCELA: 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina
PLANSKI DOKUMENT: Izmjene i dopune Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić („Službeni list Crne Gore" br. 72/24)

Na osnovu člana 74 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG" br.64/17, 44/18, 11/19 i 82/20) i podnijetog zahtjeva Sekretarijata za urbanizam i stambene poslove broj: 07-350-1639 od 10.03.2026.godine, u predmetu izdavanja urbanističko - tehničkih za izradu tehničke dokumentacije *za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića* na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj *p r o p i s u j e:*

SAOBRAĆAJNO-TEHNIČKE USLOVE
za izradu tehničke dokumentacije
za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića na katastarskoim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina na opštinski put – ulicu u naselju Ul. Gudeljska I (katastararska parcela broj 1408 KO Straševina)

USLOVI ZA PRIKLJUČENJE

Postojeće stanje - lokacija

Lokacija *za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića* na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, nalazi se u obuhvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Nikšić („Službeni list Crne Gore" br. 72/24), pored opštinskog puta – ulice u naselju Ul. Gudeljska I (katastararska parcela broj 1408 KO Straševina).

Katastarska parcela broj 1408 KO Sraševina upisana je u LN 500 KO Straševina u svojini Crne Gore, raspolaganje Vlada Crne Gore, u obimu prava 1/1, način korišćenja – javni putevi.

Shodno članu 8 stav 6 i 7 Zakona o izgradnji objekata („Službeni list CG" br. 019/25), Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj - organ za tehničke uslove, prilikom izdavanja tehničkih uslova prema posebnim propisima, a koji su neophodni za izradu tehničke dokumentacije, može izvršiti usklađivanje tih uslova sa stanjem na terenu i zahtijevanim kapacitetima planiranog objekta, odlučio je da se lokacija *za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih*

objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, priključi preko katastarske parcele broj 1385/7 KO Straševina.

Mjesto i način priključenja

Lokaciju *za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića* na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, ***priključiti preko jednog priključka, preko katastarske parcele broj 1385/7 KO Straševina na opštinski put – ulicu u naselju Ul. Gudeljska I (katastararska parcela broj 1408 KO Straševina.***

U projektu prikazati mjesto i način priključka, tako da se priključak planira za mjerodavno vozilo dužine L=12m.

Saobraćajno-tehnički uslovi za izradu tehničke dokumentacije su izdati u skladu sa Nacrtom Urbanističko – tehničkih uslova Up/Io br. 07-350-1639/2 od 09.02.2026.godine izdatih od Sekretarijata za uređenje prostora i zaštitu životne sredine.

Izmjena odnosno dopuna tehničkih uslova sa predlogom drugačijeg rješenja u pogledu priključaka

Investitor odnosno projektant može Sekretarijatu za uređenje prostora i zaštitu životne sredine podnijeti zahtjev za izmjenu odnosno dopunu tehničkih uslova sa predlogom drugačijeg rješenja u pogledu priključaka.

Zahtjev za izmjenu odnosno dopunu tehničkih uslova sa predlogom drugačijeg rješenja u pogledu priključaka Sekretarijat za uređenje prostora i zaštitu životne sredine dostavlja Sekretarijatu za komunalne poslove i saobraćaj na saglasnost.

Ako Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj ne dostavi saobraćajno - tehničke uslove, u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva smatraće se da je saglasan sa urbanističko-tehničkim uslovima utvrđenim planskim dokumentom odnosno predlogom drugačijeg rješenja u pogledu priključaka.

TEHNIČKA DOKUMENTACIJA:

Projektnu dokumentaciju uraditi prema gore propisanim uslovima i dostaviti ovom Sekretarijatu za izdavanje saobraćajne saglasnosti.

DOSTAVLJENO:

2 x Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove
1 x u spise predmeta
1 x a/a

O B R A D I L I :

Jasmina Bulajić
Igor Perunović

V.D. S E K R E T A R A

Milorad Zečević, dipl.ing.polj.

Crna Gora
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Direktorat za zaštitu i spašavanje

Adresa: Jovana Tomaševića bb
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 [illegible]
fax: 202 [illegible]
e-mail: vanredne.mup@mup.gov.me
www.mup.gov.me

Broj: 13-UPI-236/26-5346/2

Podgorica, 18.03.2026. godine

OPŠTINA NIKŠIĆ
- Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove -

Shodno Vašem zahtjevu broj: 07-350-1639/25 od 03.03.2026. godine (zavedenom u ovom ministarstvu pod brojem: 13-UPI-236/26-5346/1 dana. 12.03.2026. godine), kojim ste od ovog organa zatražili dostavu Mišljenja na Nacrt Urbanističko-tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju pomoćnog objekta - gasne stanice - za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) plastenika za uzgoj tovnih pilića, na lokaciji koju čine katastarske parcele broj: 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 K.O. Straševina, u zahvatu Izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana opštine Nikšić, opština Nikšić, po podnosiocu zahtjeva "MONTEŽIV MB" d.o.o. Nikšić.

Nakon pregleda priloženog materijala - NACRTA URBANISTIČKO-TEHNIČKIH USLOVA, shodno Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore". br. 064/17. 044/18. 063/18. 011/19 i 082/20. 86/22 i 04/23). člana 85 i 89 Zakona o zaštiti i spašavanju ("Službeni list Crne Gore". br. 013/07. 005/08. 086/09. 032/11. 054/16. 146/21. 3/23. 82/2025), člana 13a Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima ("Službeni list Crne Gore", br. 26/10. 40/11 i 48/15), i člana 18 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 56/2014. 20/2015 i 37/17).,

daje sledeće:

M I Š LJ E NJ E

– U dostavljenom NACRTU URBANISTIČKO-TEHNIČKIH USLOVA, nisu definisane mjere zaštite od požara i eksplozija, shodno čemu smatramo da je neophodno definisati sljedeće:

- Prilikom izgradnje predmetnog objekta, imajući u obzir da se u predmetnom objektu ostvaruje tehnološki proces - promet ("pretakanje, utovar ili istovar ....") Opasnih materija (zapaljive tečnosti i gasovi) - postavljaju posude - uređaji i instalacije sa zapaljivim tečnostima - gasovima i drugim medijima (u sudove pod pritiskom) za potrebe predmetnog tehnološkog procesa, u okviru objekta - kompleksa, potrebno je u skladu sa potrebnom tehničkom dokumentacijom (Arhitektonskim, Građevinskim /sa ViK-om/, Eektrotehničkim (JS i SS), Mašinskim projektom i dr.). izraditi - Glavni projekat - Elaborat zaštite od požara i eksplozija, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07. 005/08. 086/09. 032/11. 054/16. 146/21. 3/23. 82/2025), Zakonom o zapaljivim tečnostima i gasovima ("Sl.list CG" broj 26/10. 40/2011 i 48/2015), kao i tehničkim propisima (**koji nijesu navedeni u dostavljenom Nacrtu urbanističko-tehničkih uslova) - Pravilnikom o izgradnji postrojenja za tečni naftni gas i o uskladištavanju i pretakanju tečnog naftnog gasa ("Službeni list SFRJ", br. 24/71 i 26/71).** Pravilnikom o tehnickim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređene platoe za vatrogasna vozila u blizini objekta povecanog rizika od požara ("Sl. list SRJ", br. 8/95), Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara ("Sl. list SFRJ", br. 30/91), Pravilnikom o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona ("Službeni list SFRJ", br. 53/88 i 54/88 i ispr. ("Sl. list SRJ", br. 28/95) i (ostalim tehničkim propisima - standardima koji definišu oblast zaštite od požara i eksplozija)., u čijem posebnom prilogu – grafičkom dijelu je neophodno obraditi zone opasnosti i bezbjednosna rastojanja sa mjerama zaštite od požara., kao i obavezno projektovati spoljnu hidrantsku mrežu, a u zavisnosti od tehnološkog postupka i stepena opasnosti objekta na požar projektovati i unutrašnju hidrantsku mrežu.

Obradili:

Nikola Goljević – Samostalni savjetnik I

Šef Odsjeka:

Goran Samardžić

GENERALNI DIREKTOR

Miodrag Bešović

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ
Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
UP/Io broj: 09-327-63
Nikšić, 13.03.2026. godine

SEKRETARIJAT ZA URBANIZAM I STAMBENE POSLOVE

PREDMET: Obavještenje

U vezi sa vašim dopisom broj 07-350-1639 od 03.03.2026. godine kojim ste se obratili ovom Sekretarijatu za izdavanje vodnih uslova za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju pomoćnog objekta – gasne stanice – za potrebe poljoprivrednog objekta (četiri objekta) plastenika za uzgoj tovnih pilića, na katastarskim parcelama broj 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, Investitora **DOO ˝MONTEŽIV MB˝** Nikšić, obavještavamo vas sljedeće:

- Članom 117 Zakona o vodama (˝Sl. list RCG˝, br. 27/07 i ˝Sl.list CG˝, br. 73/10, 32/11, 47/11, 48/15. 52/16, 55/16, 02/17, 80/17 i 84/18) je definisano da vodne uslove za objekte i radove iz člana 115, stav 1 tačka 1 do 21 izdaje nadležni organ uprave.
- ˝gasna stanica ˝ spada u objekte definisane članom 115, stav 1 tačka 14 Zakona o vodama.

Shodno tome, nadležni organ za sprovođenje postupka izdavanja vodnih akata je, nadležni organ uprave, odnosno **Uprava za vode**.

OBRADILI:
Milijana Eraković-Karadžić, dipl. ing. teh.

Zdravko Zečević, dipl.prav.

VD SEKRETARA
Milorad Zečević, dipl.ing.polj.

DOSTAVLJENO: Sekretarijatu za urbanizam i stambene poslove, u spise, a/a

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ
Sekretarijat za zaštitu životne sredine
Broj: 26-353-sl
Nikšić, 13.03.2026. godine

Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove

OVDJE

Povodom Vašeg zahtjeva, broj : 07-350-1639 od 03.03.2026. godine (dostavljen Sekretarijatu za zaštitu životne sredine 11.03.2026.godine) kojim ste tražili mišljenje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu za radove na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice – za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića, na katastarskim parcelama br. 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina u zahvatu izmjena i dopuna PUP-GUR-a Opštine Nikšić, u cilju definisanja uslova i mjera zaštite životne sredine na osnovu priloženog nacrta urbanističko – tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije br. 07-350-1639/2 od 09.02.2025. godine izdatih na ime investitora „MONTEŽIV MB“ D.O.O. Nikšić, adresa Ulica Gudeljska bb, obavještavamo Vas sledeće:

Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl.list RCG" br. 20/07, "Sl.list CG" br. 47/13, 53/14 i 37/18), utvrđen je spisak projekata za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu i projekata za koje se može zahtijevati procjena uticaja.

Uvidom u spisak projekata utvrđeno je da se predmetni projekat nalazi na Listi II (Projekti za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu), tačka 5. Skladištenje, pod rednim slovom (a) Objekti namijenjeni skladištenju zapaljivih tečnosti i gasova, prirodnog gasa, fosilnih goriva, nafte i naftnih derivata, hemikalija, čiji je kapacitet manji od 200.000 tona; za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Nosilac projekta „MONTEŽIV MB“ D.O.O. Nikšić, je u obavezi obratiti se zahtjevom za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu za projekat izvođenja radova na izgradnji pomoćnog objekta – gasne stanice – za potrebe poljoprivrednih objekata (četiri objekta) – plastenika za uzgoj tovnih pilića, na katastarskim parcelama br. 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina u zahvatu izmjena i dopuna PUP-GUR-a Opštine Nikšić, kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata predmetnog projekta na životnu sredinu prilaže se dokumentacija propisana Pravilnikom o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Službeni list CG“19/2019).

V.D. SEKRETAR

Obradio/la:
Vera Mirković, dipl.ing

Jasmina Janković Mišnić, dipl.biolog

Tatjana Bulatović, mr zaštite bilja

Dostavljeno: Naslovu, u spise, a/a

Crnogorski Telekom

Crnogorski Telekom A.D.
Moskovska 29, 81000 Podgorica

OPŠTINA NIKŠIĆ
SLUŽBA ZA PRIJEM I OTPREMU POŠTE
Primljeno: 19. III 2026.
Org. jed. 07 350 81

Broj: BSM 32956
Datum: 16.03.2026.godine

Predmet: Katastar TK instalacija

Na osnovu zahtjeva korisnika OPŠTINA NIKŠIĆ Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove, radi određivanja prisustva telekomunikacionih instalacija na K.P. br. 1382/2, 1384, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, Opština Nikšić, zbog izdavanja uslova za priključenje objekta na telekomunikacionu mrežu, Crnogorski Telekom izdaje:

KATASTAR

Obrazloženje:

Kao što je prikazano na situaciji u prilogu, Crnogorski Telekom **nije zastupljen** sa infrastrukturom i kablovima u funkciji.

Katastar isključivo služi za izradu glavnog projekta, a za izvođenje radova potrebno se obratiti novim zahtjevom.Prilikom razrade tehničke dokumentacije, kao glavnu varijantu predvidjeti prije svega zaštitu postojeće infrastrukture. U koliko je neophodna rekonstrukcija obavezno predvidjeti kapacitet kanalizacije minimum kao postojeće.

Podnosilac zahtjeva je **dužan da obavijesti 3 (tri) do 5(pet) radnih dana** prije samih iskopa na konkretnoj lokaciji da bi ekipa Telekoma zajedno sa rukovodiocem gradilišta na licu mjesta locirali trasu tk instalacija .

Radove u neposrednoj blizini tk infrastrukture treba izvoditi isključivo ručno, a ne mašinski, kako ne bi došlo do oštećenja telekomunikacionih kablova i kanalizacije. Na mjestima približavanja ili ukrštanja visokonaponskih instalacija sa elektronskokomunikacionim instalacijama potrebno je ispoštovati odstojanje na osnovu tehničkih propisa i preporuka koje tretiraju ovu oblast.

U cjelosti, sve eventualne štete nastale na telekomunikacionoj infrastrukturi i kablovima snosi podnosilac zahtjeva.Važnost katastra je 3 (tri) mjeseca, računajući vremenski period od datuma izdavanja.

Napomena:
Skica sa tk infrastrukturom u prilogu nije u potpunosti geodetski referencirana i informativnog je karaktera.
Ukoliko su Vam potrebni geodetski referencirani elementi telekomunikacione infrastrukture možete ih dobiti u obliku shape fajla na e-mailu.
Zahtjev možete poslati na mail adresu ts_koordinacija @telekom.me, i dobićete podatke na mail.
Katastrom je dato obrazloženje koje se tiče isključivo tk instalacija koje se nalaze u vlasništvu CG Telekoma.
Nijesu obuhvaćene eventualne instalacije ostalih imaoca instalacija i veza, niti individualni tk kablovi.
Prilog: Situacija sa pozicijom instalacija.

Obradio: Andrija Andrijašević 067105595

CRNOGORSKI TELEKOM

Prilog 4, strana 23 od 24

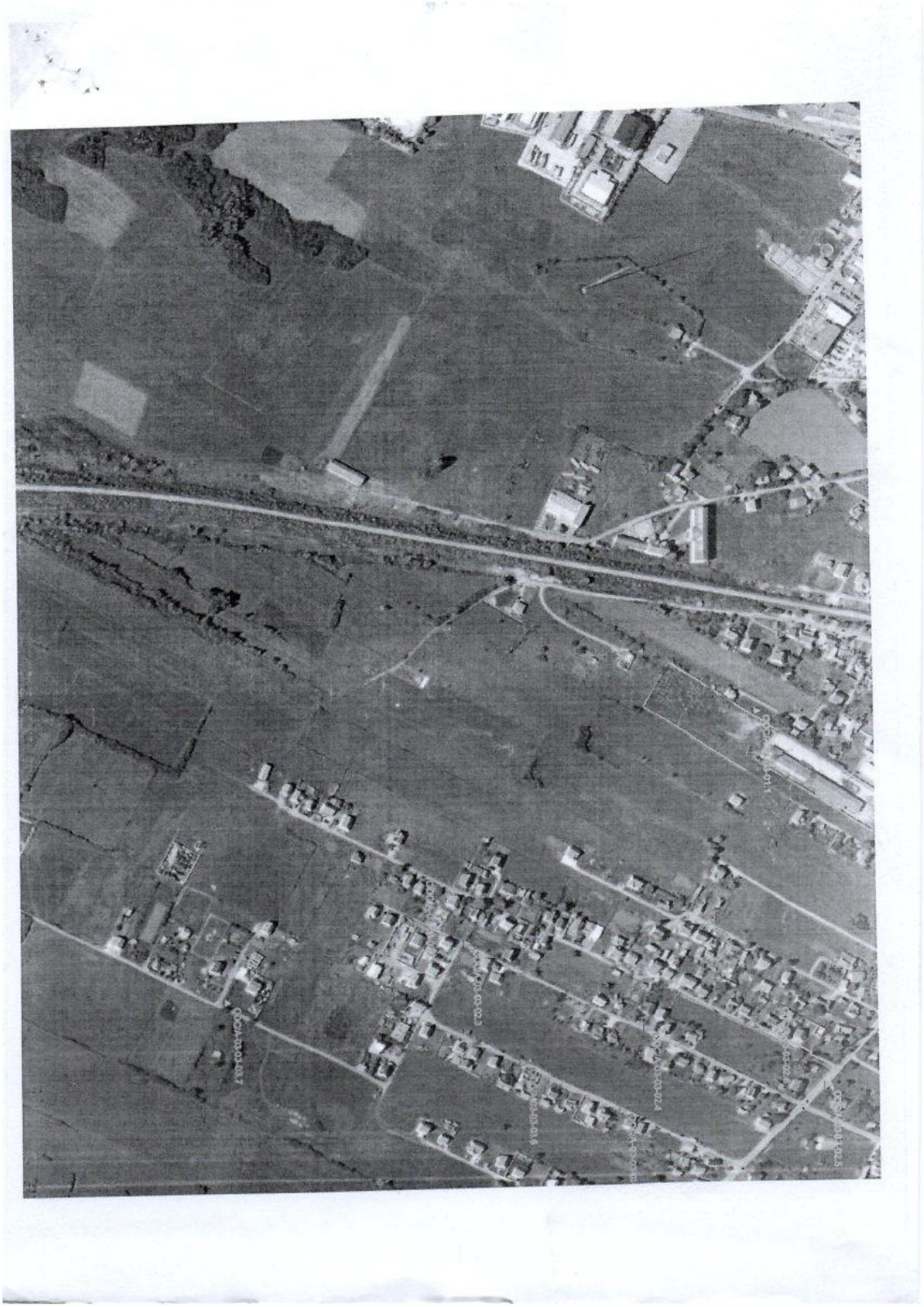

Prilog 4, strana 24 od 24

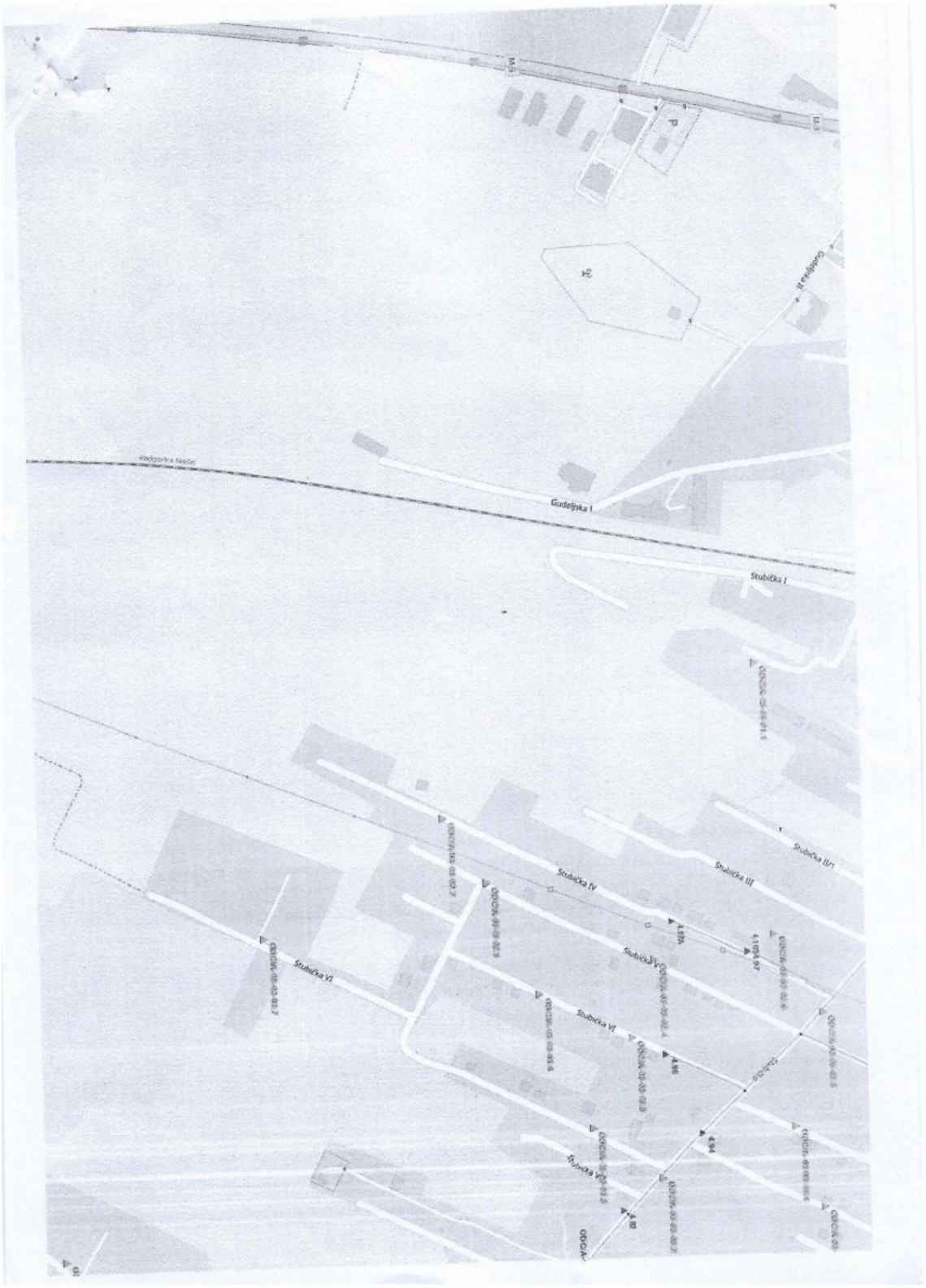

8.5. PRILOG 5 – RJEŠENJE O SAGLASNOSTI NA ELABORAT ZA PRETHODNU FAZU

Rješenje Sekretarijata za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić, UP/Io broj 26-353-105/25 od 19.03.2026. godine, za prethodnu fazu izgradnje kompleksa (dostavljeni elektronski tekst rješenja).

Prilog 5 – Mišljenje Sekretarijata za zaštitu životne sredine

1385/26

CRNA GORA
OPŠTINA NIKŠIĆ
Sekretarijat za zaštitu životne sredine
Broj: 26-353-sl
Nikšić, 21.08.2026. godine

Sekretarijat za urbanizam i stambene poslove

OVDJE

Povodom Vašeg zahtjeva, broj: 07-350-1502 od 19.08.2026. godine (dostavljen Sekretarijatu za zaštitu životne sredine 20.08.2026. godine), kojim ste tražili mišljenje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu za radove na izgradnji novog poljoprivrednog objekta, na katastarskim parcelama br. 1382/2, 1384, 1385/3, 1382/1, 1383/1, 1385/4, 1385/5, 1385/6 i 1385/7 KO Straševina, u obuhvatu izmjena i dopuna PUP-GUR-a Opštine Nikšić, u cilju definisanja uslova i mjera zaštite životne sredine na osnovu priloženih urbanističko-tehničkih uslova UP/IO 07-350-1502 od 12.08.2026. godine izdatih na ime investitora **„MONTEŽIV M&B" D.O.O. iz Nikšića**, adresa Ul. Gudeljska br.1, obavještavamo Vas sledeće:

Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl.list RCG" br. 20/07, "Sl.list CG" br. 47/13, 53/14 i 37/18), utvrđen je spisak projekata za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu i projekata za koje se može zahtijevati procjena uticaja.

Uvidom u spisak projekata utvrđeno je da se predmetni projekat nalazi na Listi II, tačka 15. Ostalo (b), za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Nosilac projekta **„MONTEŽIV M&B" D.O.O.** je u obavezi obratiti se zahtjevom za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata predmetnog projekta na životnu sredinu prilaže se dokumentacija propisana Pravilnikom o bližem sadržaju dokumentacije, koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Službeni list CG"19/2019).

Obradili/le:
Vera Mirković, dipl. ing.

Tatjana Bulatović, mr zaštite bilja

V.D. SEKRETARA
Jasmina Janković Mišnić, dipl. biolog

Dostavljeno:
Naslovu, u spise, a/a.